

I. STALIN

OPERE

6

ORIGINALUL ÎN LIMBA RUSĂ
A FOST TIPĂRIT ÎN URMA HOTĂRÎRII
COMITETULUI CENTRAL AL
PARTIDULUI COMUNIST (BOLȘEVIC)
AL UNIUNII SOVIETICE

Proletari din toate țările, uniți-vă !

INSTITUTUL MARX — ENGELS — LENIN
de pe lângă C. C. al P. C. (b) al UNIUNII SOVIETICE

I. V. STALIN

OPERE

EDITURA PARTIDULUI MUNCITORESC ROMÂN
1950

I. V. STALIN

VOL.

6

1924

Traducerea în limba română apare în urma hotărîrii C.C. al P.M.R.
Ea a fost întocmită sub îngrijirea unei Comisii a C.C. al P.M.R.

P R E F A Ț Ă

Volumul al șaselea al Operelor lui I. V. Stalin cuprinde lucrările scrise în anul 1924.

Anul 1924 a fost primul an în care Partidul Bolșevic și poporul sovietic și-au continuat munca lor creatoare de construire a socialismului fără V. I. Lenin, sub conducerea tovarășului Stalin. Tovarășul Stalin a unit strâns partidul în jurul Comitetului Central, mobilizându-l la lupta pentru construirea socialismului în U.R.S.S.

Lucrările tovarășului Stalin cuprinse în volumul de față au avut un rol uriaș în sdrobirea ideologică a troțchismului și a celorlalte grupări antileniniste, în opera de apărare, fundamentare și dezvoltare a leninismului.

Volumul al șaselea începe cu convorbirea pe care tovarășul Stalin a avut-o cu un corespondent al agenției Rosta „Despre discuție” și cu raportul prezentat la Conferința a XIII-a a P.C. (b) din Rusia „Asupra sarcinilor imediate ale muncii de partid”, consacrate amândouă demascării troțchismului și luptei pentru unitatea ideologică și organizatorică a Partidului Bolșevic.

În cuvântarea ținută la Congresul al II-lea al Sovietelor din Rusia „La moartea lui Lenin“, tovarășul Stalin a rostit în numele Partidului Bolșevic marele jurământ de a păstra cu sfințenie și de a traduce în fapt poruncile lui V. I. Lenin.

Volumul de față cuprinde cunoscuta lucrare a lui I. V. Stalin „Despre bazele leninismului“, care este o magistrală expunere și fundamentare teoretică a leninismului.

Lucrările: „Raportul organizatoric al Comitetului Central prezentat la Congresul al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia“, „Despre bilanțul lucrărilor Congresului al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia“, „Cu privire la situația internațională“, „Despre sarcinile imediate ale partidului la sate“ etc. sunt consacrate problemelor privitoare la situația internațională, la viața internă a partidului și la întărirea lui, la alianța dintre clasa muncitoare și țărănime, la educarea și reeducarea maselor muncitoare în spiritul socialismului.

Volumul se încheie cu lucrarea: „Revoluția din Octombrie și tactica comuniștilor ruși“, care sintetizează teoreticește experiența Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și care fundamentează și dezvoltă învățătura leninistă despre victoria socialismului într-o singură țară.

În acest volum este publicată pentru prima dată „Scrisoarea către tov. Demian Bednâi“.

*Institutul Marx-Engels-Lenin
de pe lângă
C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S.*

1924

DESPRE DISCUȚIE

*Convorbire cu un corespondent al agenției Rosta
9 Ianuarie 1924*

Numai Conferința unională a partidului, care își începe lucrările peste o săptămână, va face bilanțul definitiv al discuției care s'a desfășurat pe scară largă în P.C. (b) din Rusia și în presa de partid. Pe baza rezoluțiilor existente adoptate de organizațiile de partid, care ne sosesc din provincie, este de pe acum cert că peste 90% din întreaga masă a membrilor organizați în P.C. (b) din Rusia aprobă poziția Comitetului Central.

Partidul își dă seama că dușmanii noștri se străduiesc să folosească discuția desfășurată, pentru a răspândi fel de fel de născociri cu privire la o pretinsă descompunere a P.C. (b) din Rusia, la o slăbire a Puterii Sovietice etc. O asemenea apreciere a discuției noastre este cel puțin ridicolă. În realitate, discuțiile care s'au iscat în repetate rânduri în sânul partidului nostru s'au soldat întotdeauna cu lichidarea divergențelor. Din aceste discuții partidul a ieșit întotdeauna și mai încheșat și mai întărit. Actuala discuție a scos în evidență maturitatea politică extrem de înaltă a masselor muncitoare, care dețin puterea de

stat în U.R.S.S. Trebuie să declar — și oricine cunoaște fondul discuției se poate convinge de acest lucru — că în sânul majorității covârșitoare a partidului domnește o deplină unitate de vederi în toate chestiunile politice și economice esențiale. Bazele politicii noastre externe și interne rămân neclintite.

Fondul discuției, care se desfășoară cu multă aprindere la toate adunările organizațiilor de partid, fără excepție, se rezumă la următoarele:

1) Trebuie oare partidul nostru să fie un organism unitar, cu inițiativă proprie și cu o voință unică, sau, dimpotrivă, trebuie să admitem constituirea de fracțiuni și grupări diverse ca părți care se înțeleg în sânul partidului?

2) Și-a justificat oare, în linii generale, așa numita nouă politică economică necesitatea, sau trebuie revizuită?

Comitetul Central, împreună cu majoritatea covârșitoare a partidului, consideră că partidul trebuie să fie unitar și că n.e.p.-ul nu trebuie revizuit. Gruparea opoziționistă, puțin numeroasă, care are în rândurile ei vreo două nume cunoscute, are un alt punct de vedere decât partidul în ansamblul lui.

Partidul se străduiește să lămurească toate amănuntele acestei probleme pe calea unei discuții duse până la capăt și totodată complet deschise. Conferința partidului va hotărî prin glasul său autorizat în această problemă, iar hotărîrea ei va fi obligatorie pentru toți membrii partidului.

Sunt convins — a încheiat tovarășul Stalin — că în urma discuției, partidul va ieși mai puternic și mai unit ca oricând și va putea să îndeplinească și mai

bine sarcina ce-i revine: a conduce viața acestei uriașe țări în condițiile unei rapide dezvoltări economice și culturale care a și început.

*Ziarul „Zaria Vostoka” nr. 473
din 10 Ianuarie 1924.*

CONFERINȚA A XIII-A A P. C. (b) DIN RUSIA¹

16—18 Ianuarie 1924

*Conferința a treisprezecea
a Partidului Comunist
(bolșevic) din Rusia.
Buletin. Moscova, 1924*

1. RAPORT ASUPRA SARCINILOR IMEDIATE ALE MUNCII DE PARTID

17 Ianuarie

Tovarăși! În adunările noastre de discuții, oratorii încep de obicei cu istoricul problemei: cum s'a ivit problema democrației interne de partid, cine a spus primul A, cine a pronunțat după aceea B etc. Cred că această metodă nu este potrivită pentru noi, deoarece constituie un izvor de zăzanii și de învinuiri reciproce, fără a da vreun rezultat pozitiv. Cred că va fi mult mai bine dacă vom începe cu următoarea problemă: cum a primit partidul rezoluția Biroului Politic asupra democrației², rezoluție confirmată apoi de plenara C.C.

Trebue să precizez că această rezoluție este, pare-se, singura rezoluție în întreaga istorie a partidului nostru care, în urma discuției aprige duse în jurul problemei democrației, a fost complet aprobată — aş spune chiar în mod unanim — de întregul partid. Chiar și organizațiile și celulele opoziționiste, cu o stare de spirit în general potrivnică majorității partidului și Comitetului Central, chiar și acestea, cu toată dorința lor de a se lega de ceva, nu au găsit nici pretextul, nici temeiul pentru a o face; de obicei

aceste organizații și celule, recunoscând în rezoluțiile lor justetea tezelor fundamentale ale rezoluției Biroului Politic asupra democrației interne de partid, se străduiau să se deosebească prin ceva de celelalte organizații, adăugând acestei rezoluții o codiță, bunăoară ca aceasta: da, totul e bine la d-v., dar nu-l jigniți pe Troțchi; sau cam așa: tot ce afirmați este just, dar ați întârziat nițel, trebuia să faceți toate acestea mai înainte. Nu voi ridica aici chestiunea cine jignește și pe cine anume. Cred că, dacă vom cerceta îndeaproape, poate reieși că faimoasa maximă cu privire la Tit Titâci i se potrivește destul de bine lui Troțchi: „Cine să te jignească, Tit Titâci? Tu singur poți jigni pe oricine”. (Il a r i t a t e.) Am spus însă că nu voi insista asupra acestei chestiuni. Admit chiar că într'adevăr se găsește câte cineva care-l jignește pe Troțchi. Dar oare acesta este esențialul? Este oare chestiunea jignirii o chestiune principială? Doar se discută latura principială a rezoluției, iar nu cine a jignit și pe cine anume. Prin aceasta vreau să spun că nici chiar celulele și organizațiile care au o atitudine opoziționistă, violentă și grosolană, nici chiar acestea nu s'au hotărât să aducă vreo obiecție principială rezoluției Biroului Politic al C.C. și a Prezidiului Comisiei Centrale de Control. Vreau să precizez acest fapt pentru a sublinia din nou cât de greu este să găsești de-a-lungul întregii istorii a partidului nostru un moment asemănător, în care o rezoluție trecută prin ciurul și sita unei discuții aprige să fie aprobată în chip atât de unanim nu numai de majoritatea partidului, dar literalmente de întregul partid.

De aici trag două concluzii. Prima concluzie: rezoluția Biroului Politic și a Comisiei Centrale de Control corespunde, prin urmare, în totul nevoilor și cerințelor partidului în momentul de față. A doua: în urma discuției asupra problemei democrației interne de partid, partidul va ieși prin urmare mai încheșat și mai întărit. Această concluzie îi nimerește, cum s'ar spune, în plin pe vrăjmașii noștri din străinătate, care demult își freacă mâinile pe chestiunea discuției noastre, sperând că în urma discuției partidul va ieși slăbit, iar regimul se va destrăma.

Nu voi insista asupra esenței democrației interne de partid. Principiile acestei democrații au fost expuse în rezoluție, rezoluția a fost discutată și răsdiscutată de întregul partid, — nu văd de ce ar fi nevoie să le mai repet. Voi spune numai un singur lucru: o democrație largă, o democrație deplină, probabil, nu va exista. Probabil că această democrație va fi o democrație în limitele stabilite de Congresele al X-lea, al XI-lea și al XII-lea. Știți prea bine în ce constau aceste limite, deci nu voi mai repeta care sunt. Nu voi insista nici asupra faptului că activizarea maselor partidului și ridicarea nivelului conștiinței lor este principala garanție pentru ca democrația internă de partid să pătrundă în însăși ființa partidului nostru. Și acest lucru este arătat destul de amănunțit în rezoluția noastră.

Trec acum la problema următoare: unii din tovarășii noștri și unele organizații fac un fetiș din problema democrației, privind-o ca pe ceva absolut, înafara timpului și spațiului. Vreau să spun prin aceasta că democrația nu este ceva dat pentru toate timpu-

rile și condițiile, deoarece sunt momente când nu are sens și nu există posibilități pentru a o aplica. Pentru ca ea, această democrație internă de partid, să devină posibilă, sunt necesare două condiții sau două grupe de condiții — interne și externe — fără de care nu are rost să vorbim despre democrație.

E necesar, în primul rând, ca industria să se desvolte, starea materială a clasei muncitoare să nu se înrăutățească, clasa muncitoare să crească din punct de vedere numeric, nivelul cultural al clasei muncitoare să se ridice și clasa muncitoare să crească de asemenea și din punct de vedere calitativ. E necesar ca și partidul, ca avangardă a clasei muncitoare, să crească, mai ales, din punct de vedere calitativ, și înainte de toate cu elementele proletare ale țării. Aceste condiții de ordin intern sunt absolut necesare pentru a putea pune chestiunea realizării efective, și nu pe hârtie, a democrației interne de partid.

Însă numai aceste condiții nu sunt suficiente. Am spus deja că mai există un al doilea grup de condiții, cele de ordin extern, fără de care democrația în interiorul partidului nu este posibilă. Mă refer la anumite condiții internaționale care asigură mai mult sau mai puțin pacea și dezvoltarea pașnică, fără de care democrația în sânul partidului este de neconceput. Cu alte cuvinte, dacă vom fi atacați și vom fi nevoiți să apărăm țara cu arma în mână, nici vorbă nu va putea fi de democrație, deoarece vom fi nevoiți s'o îngrădim. Partidul va fi mobilizat și, probabil, îl vom militariza; așa încât problema democrației interne de partid va cădea dela sine.

Iată dece cred că democrația trebuie să fie privită în funcție de condiții, că fetișism în problema democrației interne de partid nu trebuie să existe, deoarece aplicarea democrației interne de partid depinde, după cum vedeți, de condițiile concrete de timp și loc în fiecare moment dat.

Pentru a pune capăt exagerărilor inutile și învinuirilor neîntemeiate, trebuie deasemenea să amintesc de piedicile care se ridică în fața partidului în ceea ce privește aplicarea democrației, piedici care zădărnicesc aplicarea democrației chiar atunci când există cele două principale condiții prielnice arătate mai sus: condițiile interne și externe. Tovarăși, aceste piedici există, ele influențează profund munca noastră de partid, și nu am dreptul să le trec sub tăcere. Care sunt aceste piedici?

Tovarăși, aceste piedici sunt, în primul rând, rămășițele care mai stăruie în mințile unora dintre activiștii noștri, rămășițe ale vechii perioade de război, când partidul nostru era militarizat. Aceste rămășițe dau naștere unor concepții nemarxiste după care partidul nostru nu ar constitui un organism cu activitate proprie care-și trăiește o viață ideologică și practică de sine stătătoare, ci ceva în genul unui sistem de organe, inferioare, medii și superioare. E drept că această concepție categoric nemarxistă nu a căpătat încă nicăieri formă încheată, nu a fost exprimată încă nicăieri într-o formă încheată, dar elemente ale acestei concepții stăruie în mințile unora dintre activiștii noștri care au sarcini de partid, împiedicându-i să aplice în mod consecvent democrația internă de partid. Iată dece sarcina imediată a partidului este de

a lupta, atât la centru cât și în provincie, împotriva acestor concepții, împotriva rămășițelor perioadei de război.

A doua piedică în calea aplicării democrației în sânul partidului este presiunea exercitată de aparatul de stat birocratic asupra aparatului de partid, asupra activiștilor noștri de partid. Presiunea exercitată de acest aparat greoi asupra activiștilor noștri de partid nu este întotdeauna vizibilă și nu sare întotdeauna în ochi, dar nu încetează nicio clipă. Această presiune exercitată de greoiul și birocraticul aparat de stat se manifestă, în cele din urmă, în faptul că o serie întreagă din activiștii noștri, și la centru, și în provincie, se abat adeseori, fără voie și în mod cu totul inconștient, dela democrația internă de partid, dela linia pe care o cred justă, dar pe care adeseori nu sunt în stare să o aplice până la capăt. Vă puteți închipui un aparat de stat birocratic cu cel puțin un milion de funcționari, alcătuit din elemente în majoritate străine de partid, și aparatul nostru de partid care nu are decât 20.000—30.000 oameni, chemați să supună partidului aparatul de stat, chemați să-l socializeze. Ce valoare are aparatul nostru de stat fără sprijinul partidului? Din păcate, fără ajutorul, fără sprijinul aparatului nostru de partid, el nu prea are valoare. Și iată că de fiecare dată când aparatul nostru de partid își întinde antenele în toate domeniile administrației de stat, el este nevoit adeseori să-și potrivească activitatea de partid în aceste organe după linia pe care o urmează aparatele de stat. Concret: partidul trebuie să ducă o muncă de educare politică a clasei muncitoare, de ridicare a conștiinței clasei muncitoare, dar în acelaș timp e nevoie să se strângă impozitul în

natură, să se ducă o anumită campanie, căci fără campanie, fără un ajutor venit din partea partidului, aparatele de stat nu sunt în stare să-și îndeplinească sarcinile. Și în acest caz activiștii noștri nimeresc între două focuri: între necesitatea de a îndrepta linia muncii duse de aparatele de stat, care acționează ca pe vremuri, și necesitatea de a păstra legătura cu muncitorii. Și se întâmplă deseori că în acest caz înșiși activiștii se burocratizează.

Aceasta este a doua piedică, greu de înlăturat, dar care trebuie înlăturată cu orice preț, pentru a înlesni aplicarea democrației interne de partid.

Există, în sfârșit, o a treia piedică în calea aplicării democrației, și anume: nivelul cultural scăzut al unei serii întregi de organizații, de celule ale noastre, mai ales la periferii (să nu le fie cu supărare), care împiedică organizațiile noastre de partid să aplice până la capăt democrația internă de partid. Știți că democrația cere ca membrii celulei sau organizațiile în ansamblul lor să aibă un anumit nivel minim de cultură și să existe un număr minim de activiști care să poată fi aleși și puși în posturi. Dar dacă în organizație nu există acest număr minim de activiști, dacă nivelul cultural al organizației însăși este scăzut, atunci ce-i de făcut? Firește că în acest caz suntem nevoiți să ne abatem dela democrație, să recurgem la numirea persoanelor care urmează să dețină anumite funcții etc.

Acestea sunt piedici pe care le-am avut și le vom mai avea încă de întâmpinat, și pe care trebuie să le biruim, pentru a putea aplica cinstit și până la capăt democrația internă de partid.

V'am amintit despre aceste piedici care ne stau în cale și de condițiile de ordin extern și intern fără de care democrația se transformă în fraze goale, demagogice, pentru că unii tovarăși își creează fetișuri, privesc problema democrației ca ceva absolut, crezând că democrația este posibilă întotdeauna și în orice condiții și că numai „reaua” voință a „aparatiștilor” ar împiedica aplicarea ei. Și tocmai pentru a vă preveni împotriva acestei concepții idealiste, care nu este a noastră, care nu e marxistă, nu e leninistă, v'am amintit, tovarăși, despre condițiile realizării democrației și despre piedicile care ne stau astăzi în cale.

Cu aceasta, tovarăși, aș putea să-mi închei raportul ; cred însă că suntem datori să facem bilanțul discuției și să tragem din acest bilanț unele concluzii care ar putea fi pentru noi de mare însemnătate. Aș putea să împart în trei perioade întreaga noastră luptă dusă în jurul discuției asupra problemei democrației.

Prima perioadă începe cu atacul opoziției împotriva C. C., cu învinuirea că în ultimii doi ani, și, în general, în perioada n. e. p.-ului, întreaga linie a C. C. ar fi fost greșită. Aceasta a fost perioada dinainte de publicarea rezoluției Biroului Politic și a Prezidiului Comisiei Centrale de Control. Nu mă voi ocupa aici de chestiunea cine a avut și cine n'a avut dreptate. Atacurile au fost înverșunate și, după cum știți, nu întotdeauna întemeiate. Un lucru însă este limpede, și anume că putem caracteriza această perioadă ca fiind cea mai bogată în atacuri îndreptate de opoziție împotriva C. C.

A doua perioadă începe din momentul în care a fost publicată rezoluția Biroului Politic și a Comisiei Centrale de Control, atunci când opoziția a fost pusă în situația de a opune rezoluției C. C. ceva încheșat și concret, și când s'a văzut că opoziția nu are nici ceva încheșat, nici ceva concret. Aceasta a fost perioada când între C. C. și opoziție a existat cea mai mare apropiere. După toate aparențele, lucrurile urmau să se termine, sau puteau să se termine, printr'o oarecare împăcare a opoziției cu linia C. C. Imi amintesc foarte bine că la ședința care a avut loc, pare-se, la 12 Decembrie, în Sala coloanelor din Moscova, Preobrajenschi a propus în toiul discuției o rezoluție care, nu se știe de ce, a fost respinsă, dar care se deosebea prea puțin de rezoluția C. C. În esență, și chiar în unele puncte secundare, această rezoluție nu se deosebea deloc de rezoluția C. C. Și mi s'a părut atunci că, la drept vorbind, nu aveam pentru ce să mai luptăm : există o rezoluție a C. C. care satisface pe toată lumea, cel puțin în nouă cazuri din zece ; însăși opoziția, pare-se, simte acest lucru, face pași spre împăcare și poate că în felul acesta vom pune capăt divergențelor. Aceasta a fost perioada a doua, de împăcare.

A urmat însă perioada a treia. Această perioadă a început cu acțiunea lui Troțchi, cu scrisoarea pe care a adresat-o raioanelor. Această acțiune a lichidat într'o clipită tendințele spre împăcare, răsturnând toate pe dos. După această acțiune a lui Troțchi, a început perioada celei mai crâncene lupte în sânul partidului, luptă care nu ar fi izbucnit dacă Troțchi n'ar fi publicat scrisoarea sa chiar a doua zi după ce votase

pentru rezoluția Biroului Politic. Știți că primei acțiuni a lui Troțchi i-a urmat a doua, după a doua a urmat a treia, și datorită acestui fapt lupta s'a întesit și mai mult.

Eu cred, tovarăși, că în aceste acțiuni Troțchi a comis cel puțin șase greșeli serioase. Aceste greșeli au dus la întesirea luptei interne de partid. Trec la analiza acestor greșeli.

Prima greșală a lui Troțchi o constituie însuși faptul că a publicat acest articol chiar a doua zi după publicarea rezoluției Biroului Politic al C. C. și a Comisiei Centrale de Control, articol care nu poate fi calificat altfel decât ca o platformă opusă rezoluției C. C. Repet și subliniez că era un articol care nu poate fi privit altfel decât ca o nouă platformă, opusă rezoluției C. C. adoptată în unanimitate. Gândiți-vă numai, tovarăși : la o anumită dată se întrunesc Biroul Politic și Prezidiul Comisiei Centrale de Control și se ia în discuție problema rezoluției asupra democrației interne de partid ; rezoluția este adoptată în unanimitate, și chiar a doua zi, după aceasta, independent de C. C., nesocotind voința C. C., peste capul C. C., este expedit raioanelor un articol al lui Troțchi — o nouă platformă, care pune din nou în discuție problema aparatului și a partidului, a cadrelor și a tineretului, a fracțiunilor și a unității partidului etc. etc. ; întreaga opoziție îmbrățișează această platformă și o opune rezoluției C. C. Acest fapt nu poate fi privit altfel decât ca un act prin care te contrapui Comitetului Central. Este un act prin care Troțchi se contrapune în mod fățiș și net întregului C. C. În fața partidului s'a pus problema : avem noi oare un C. C. ca organ condu-

cător, sau acesta nu mai există ? Există oare un C. C. ale cărui hotărîri luate cu unanimitate de voturi sunt respectate de membrii acestui C. C., sau există numai un supraom, care stă deasupra C. C., un supraom pentru care nu există legi, care astăzi poate să-și permită să voteze pentru rezoluția C. C., iar a doua zi să publice și să prezinte o nouă platformă împotriva acestei rezoluții ? Tovarăși, nu putem pretinde muncitorilor să se supună disciplinei de partid atunci când unul din membrii C. C. ignorează fățiș, în văzul tuturor, Comitetul Central și hotărîrea luată de acesta cu unanimitate de voturi. Nu putem avea două discipline: una pentru muncitori, iar cealaltă pentru demnitari. Disciplina trebuie să fie unică.

Greșala lui Troțchi constă tocmai în faptul că el se contrapune C. C., închipuindu-și că este un supraom care stă deasupra C. C., deasupra legilor și hotărîrilor acestuia, dând prin aceasta unei anumite părți a partidului prilejul de a duce o activitate de subminare a încrederii în acest C. C.

Unii tovarăși și-au exprimat nemulțumirea pentru faptul că acest act antipartinic al lui Troțchi a fost relevat în unele articole apărute în „Pravda” și în unele articole scrise de diferiți membri ai C. C. Tovarăși, trebuie să răspund acestor tovarăși că niciun partid n’ar putea să respecte un C. C. care într’un moment atât de greu nu ar da dovadă că este în stare să apere demnitatea partidului atunci când unul din membrii săi încearcă să se plaseze deasupra întregului Comitet Central. C. C. ar fi fost distrus moralicește dacă ar fi trecut cu vederea această încercare a lui Troțchi.

A doua greșală a lui Troțchi este că în toată perioada discuției a avut o comportare echivocă, ignorând în mod grosolan voința partidului, care dorește să-i afle poziția reală, și eschivându-se în mod diplomatic de a răspunde la întrebarea pusă în mod direct de o serie întreagă de organizații : cu cine este, în cele din urmă, Troțchi — cu C. C. sau cu opoziția ? Discuția nu se face pentru a se eschiva, ci pentru a spune direct și cinstit întregul adevăr în fața partidului, așa cum știe s'o facă Ilici, așa cum este dator s'o facă fiecare bolșevic. Se spune că Troțchi este grav bolnav. Să admitem că este grav bolnav. Dar, în timpul bolii sale, Troțchi a scris trei articole și patru capitole noi din broșura sa care a apărut azi. Nu este oare clar că Troțchi are deplina posibilitate să scrie câteva rânduri pentru a satisface organizațiile care-i pun întrebări, pentru a răspunde dacă este pentru opoziție sau împotriva opoziției ? Mai trebuie oare să dovedim că această ignorare a voinței unui număr de organizații nu putea să nu ascută lupta în sânul partidului ?

A treia greșală a lui Troțchi este că, în acțiunile sale, el a contrapus partidului aparatul de partid, lansând lozinca luptei împotriva „aparatiștilor”. Bolșevismul nu poate accepta ca partidul să fie contrapus aparatului de partid. Din cine este în mod real alcătuit aparatul nostru de partid ? Aparatul de partid este alcătuit din : C. C., comitetele regionale, comitetele guverniale și comitetele județene. Sunt oare ele subordonate partidului ? Firește că sunt subordonate, deoarece 90% din ele sunt alese de partid. N'au dreptate cei care afirmă că comitetele guverniale au fost numite. N'au dreptate. Voi știți, tovarăși, că la noi co-

mitetele guberniale sunt alese, la fel ca și comitetele județene, ca și C. C. Ele sunt subordonate partidului. Dar, după ce au fost alese, ele trebuie să conducă munca, — acesta este fondul problemei. Se poate oare concepe munca de partid fără ca — după ce C. C. a fost ales de congres și după ce comitetele guberniale au fost alese de conferințe guberniale — fără ca C. C. și comitetele guberniale să conducă munca? Munca de partid nici nu poate fi concepută fără aceasta. Aceasta e un fel de concepție desmățată, anarho-menșevică, care neagă însuși principiul conducerii muncii de partid. Mă tem că, prin acest fel de a contrapune partidului aparatul de partid, Troțchi, pe care, firește, nu am intenția să-l pun pe acelaș plan cu menșevicii, dă imbold unor elemente lipsite de experiență din partidul nostru să adopte punctul de vedere al desmățului anarho-menșevic, al desmățului organizatoric. Mă tem că această greșală a lui Troțchi va face ca întreg aparatul nostru de partid — fără de care nu e de conceput partidul — să aibă de suferit de pe urma unor membri de partid lipsiți de experiență.

A patra greșală a lui Troțchi este că a contrapus tineretul cadrelor partidului nostru și a aruncat acuzația neîntemeiată că cadrele noastre degenerază. Troțchi a pus partidul nostru pe acelaș plan cu partidul social-democrat din Germania, dând ca exemplu pe unii elevi ai lui Marx, vechi social-democrați, care au degenerat politicește, și a tras de aici concluzia că și cadrele partidului nostru s'ar afla în fața aceluiaș pericol de degenerare politică. La drept vorbind, ar fi trebuit să râdem de faptul că unul dintre membrii C. C. care până mai ieri a luptat împotriva bolșevis-

mului, mergând mână în mână cu oportuniștii și menșevicii, încearcă acum, în al șaptelea an de existență a Puterii Sovietice, să afirme, fie chiar și sub formă prezumtivă, că cadrele partidului nostru, care s'au născut, au crescut și s'au întărit în lupta împotriva menșevismului și oportunismului, că aceste cadre ar fi pe cale să degenereze politicește. Repet, ar fi trebuit să râdem de o asemenea încercare. Dar dat fiind că această afirmație nu este făcută într'un moment obișnuit, ci în cursul discuției, și dat fiind că această afirmație contrapune oarecum cadrelor, care ar putea să degenereze, tineretului, care ar fi ferit sau aproape ferit de un asemenea pericol, această prezumție, ridicolă în fond și lipsită de seriozitate, poate căpăta — și a și căpătat — o anumită însemnătate practică. Iată de ce cred că trebuie să ne oprim asupra acestei probleme.

Se spune uneori că bătrânii trebuie respectați, deoarece au trăit mai mult decât cei tineri, știu mai multe și pot să îndrumeze mai bine. Trebuie să spun, totuși, că acest punct de vedere este absolut greșit. Nu orice bătrân trebuie respectat și nu orice experiență prezintă importanță pentru noi. Despre care experiență e vorba, — aceasta e problema. Social-democrația germană are cadrele ei, foarte experimentate: Scheidemann, Noske, Wells etc., cadre extrem de experimentate, care și-au tocit dinții în luptă... Dar în lupta dusă împotriva cărui lucru? În lupta dusă împotriva cui? Despre care experiență e vorba, — aceasta e problema. Acolo cadrele au crescut în lupta împotriva revoluționarismului, nu în lupta pentru dictatura proletariatului, ci împotriva dictaturii proleta-

riatului. Este o experiență uriașă, însă o experiență negativă. Tineretul este dator, tovarăși, să nimicească această experiență, să o distrugă și să alunge asemenea bătrâni. Acolo, în sânul social-democrației germane, unde tineretul n'are experiența luptei împotriva revoluționarismului, acolo tineretul este mai aproape de revoluționarism sau mai aproape de marxism decât cadrele vechi, împovărate de experiența luptei împotriva spiritului revoluționar al proletariatului, cadre împovărate de experiența luptei pentru oportunism și împotriva revoluționarismului. Asemenea cadre trebuie zdrobite, și toată simpatia noastră trebuie să fie de partea acestui tineret care, repet, n'are această experiență de luptă împotriva revoluționarismului și care, din această cauză, își însușește cu atât mai lesne noi mijloace și metode de luptă pentru dictatura proletariatului și împotriva oportunismului. Înțeleg că acolo, în Germania, chestiunea poate fi pusă în felul acesta. Dacă Troțchi ar fi vorbit despre social-democrația germană și despre cadrele unui asemenea partid, aș fi semnat cu ambele mâini declarația lui. Dar la noi este vorba de alt partid, de partidul comunist, de Partidul Bolșevic, ale cărui cadre s'au născut în lupta împotriva oportunismului, care s'au întărit în lupta împotriva oportunismului, au crescut, au cucerit puterea în lupta dusă împotriva imperialismului, în lupta împotriva a tot felul de acoliți oportuniști ai imperialismului. Nu este oare limpede că este vorba de o deosebire principială? Cum putem pune pe același plan cadre care au crescut în lupta pentru revoluționarism, cadre care au dus lupta pentru revoluționarism, cadre care au cucerit puterea luptând împotriva imperialismului,

cadre care sdruncină temeliile imperialismului mondial, cum putem pune pe acelaș plan aceste cadre — dacă vorbim cinstit, cu cuget curat — cu cadre ca ale social-democrației germane, care mai întâi a fost în cărdășie cu Wilhelm împotriva clasei muncitoare, iar acum este în cărdășie cu Seeckt, ca ale social-democrației germane care s'a întărit și s'a format în luptele duse împotriva spiritului revoluționar al proletariatului? Cum pot fi puse pe acelaș plan aceste cadre deosebite din punct de vedere principial și cum pot fi ele confundate? E oare greu de înțeles că între aceste cadre este o prăpastie de netrecut? E oare greu de înțeles că această denaturare grosolană, această confuzie grosolană pe care o face Troțchi are ca scop să submineze autoritatea cadrelor noastre revoluționare, a nucleului partidului nostru? Nu e oare clar că această denaturare putea doar să aprindă patimile și să ascută lupta în sânul partidului?

A cincia greșală a lui Troțchi este că, prin scrisorile sale, el a dat prilejul și a lansat lozinca de a lua drept exemplu tineretul studios, „barometrul cel mai sigur al partidului nostru“. „Tineretul — barometrul cel mai sigur al partidului — reacționează cel mai viu la birocrațismul din partid“ — spune el în primul său articol. Și ca să nu existe vreo îndoială în ceea ce privește tineretul despre care e vorba, Troțchi adaugă în a doua sa scrisoare: „După cum am văzut, tineretul studios reacționează cel mai viu la manifestările de birocrațism“. Dacă se ia drept punct de plecare această teză, complet greșită, falsă din punct de vedere teoretic și dăunătoare din punct de vedere practic, trebuie să se meargă mai departe și să se lanseze

lozinca : „Cât mai mult tineret studios în partidul nostru, să se deschidă cât mai larg porțile partidului nostru tineretului studios“.

Până acum lucrurile se prezentau astfel : noi puneam accentul pe sectorul proletar al partidului nostru și spuneam : să se deschidă cât mai larg porțile partidului pentru elementele proletare, partidul nostru să crească cu elemente proletare. Astăzi, Troțchi răstoarnă pe dos această formulă.

Problema intelectualilor și a muncitorilor în partidul nostru nu e nouă pentru noi. Ea s'a pus încă la Congresul al II-lea al partidului nostru, când s'a discutat formularea primului paragraf al statutului cu privire la calitatea de membru de partid. Se știe că Martov a cerut atunci ca porțile partidului să fie mai larg deschise elementelor neproletare, contrar tovarășului Lenin, care cerea limitarea hotărâtă a accesului elementelor neproletare în partid. Mai târziu, la Congresul al III-lea, această problemă a fost pusă din nou cu o nouă vigoare. Imi amintesc că tovarășul Lenin a pus atunci în mod net problema muncitorilor și a intelectualilor în partidul nostru. Iată ce-a spus tovarășul Lenin atunci :

„S'a arătat că în fruntea acțiunilor de sciziune se aflau de obicei intelectualii. Această constatare este extrem de importantă, dar nu rezolvă problema... Cred că trebuie să avem o privire mai largă asupra acestei probleme. A-l introduce pe muncitori în comitete nu este numai o sarcină pedagogică, ci și una politică. Muncitorii au instinct de clasă, și după ce capătă oarecare deprinderi politice devin destul de repede social-democrați consecvenți. Aș ține mult ca în cadrul comitetelor noastre să fie 8 muncitori la 2 intelectuali“ (vezi vol. VII, pag. 282).

Astfel se pune problema încă în 1905. De atunci, această indicație a tovarășului Lenin a devenit pentru noi o idee călăuzitoare în opera de construire a partidului. Iar acum Troțchi ne propune, în fond, să rupem cu linia organizatorică a bolșevismului.

Și, în sfârșit, a șasea greșală a lui Troțchi este că a proclamat libertatea de existență a grupărilor. Da, libertatea de existență a grupărilor ! Imi amintesc că încă în subcomisia de redactare a proiectului de rezoluție asupra democrației am avut o discuție cu Troțchi cu privire la grupări și fracțiuni. Fără a obiecta împotriva interzicerii fracțiunilor, Troțchi apăra cu hotărîre ideea admiterii de grupări în sânul partidului. Pe aceeași poziție stă și opoziția. Se vede că acești oameni nu înțeleg că prin admiterea libertății de existență a grupărilor deschid o porțiță elementelor miasnicoviste, dându-le putința de a înșela mai lesne partidul și de a prezenta fracțiunea drept grupare. Căci care este diferența între grupare și fracțiune ? Există numai o diferență exterioară. Iată cum definește tovarășul Lenin fracționismul, pe care-l socoate identic cu gruparea :

„Încă înainte de a fi început în partid discuția generală cu privire la sindicate, au ieșit la iveală în partid unele semne de fracționism, adică apariția de grupări cu platforme deosebite și având tendința de a se izola într-o anumită măsură și de a-și crea o disciplină proprie de grup” (vezi Darea de seamă stenografică a Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia, pag 309).

După cum vedeți, în esență nu există aici nicio diferență între fracțiune și grupare. Când aici, la Moscova, opoziția își crease un birou aparte, în frunte cu

Serebriacov, și când ea își trimitea oratorii, obligându-i să ia cuvântul la anumite adunări, să ridice obiecții de un anumit fel, și când în cursul luptei opoziționiștii au fost nevoiți să bată în retragere și schimbau conținutul rezoluțiilor lor la comandă, am avut *desigur de-a-face în acest caz cu o grupare și cu o disciplină de grupă*. Se spune că aceasta nu înseamnă fracțiune. Dar atunci ce înseamnă fracțiune? Să explice Preobrajenschi. Cuvântările lui Troțchi, scrisorile lui, articolele lui cu privire la generații și fracțiuni aduc partidul în situația de a tolera grupări în sânul său. Aceasta este o încercare de a legaliza fracțiunile, și în primul rând fracțiunea lui Troțchi.

Troțchi afirmă că grupările se ivesc din cauza regimului birocratic din Comitetul Central, că dacă n'am fi avut un regim birocratic, n'ar fi existat nici grupări. Acesta este un fel nemarxist de a pune chestiunea, tovarăși. La noi apar și vor apare grupări din cauză că avem în țară cele mai variate forme de economie — dela formele socialiste embrionare până la formele medievale. Aceasta, în primul rând. Avem apoi n. e. p.-ul, ceea ce înseamnă că am îngăduit capitalismul, renașterea capitalului privat și renașterea ideilor respective care pătrund în partid. Aceasta, în al doilea rând. Și, în al treilea rând, pentru că partidul are la noi trei părți componente: avem în partid muncitori, țărani și intelectuali. Dacă punem chestiunea din punct de vedere marxist, acestea sunt cauzele care fac ca anumite elemente să se îndepărteze de partid pentru a forma grupări, pe care noi trebuie uneori să le extirpăm printr'o operație chirurgicală.

iar alteori să le facem să se resoarbă pe cale ideologică, prin discuție.

Nu este vorba aici de regim. Dacă am avea un regim liber până la maximum, am avea cu mult mai multe grupări. Așa dar, vinovat nu este regimul, ci condițiile în care trăim, condițiile din țara noastră, condițiile în care se dezvoltă partidul însuși.

Dacă într'o asemenea situație, în condiții atât de complexe, vom mai admite și existența grupărilor, vom duce de răpă partidul, transformându-l dintr'o organizație încheagată și monolită într'o uniune de grupări și fracțiuni, care cad la învoială și se unesc provizoriu și încheie acorduri. Acesta nu va fi partid; va fi destrămarea partidului. Bolșevicii nu au conceput partidul niciodată, nici un singur moment, altfel decât ca o organizație monolită, tăiată dintr'o bucată, având o voință unică și reunind în activitatea sa toate nuanțele gândirii într'un singur torent de acțiuni practice.

Iar ceea ce propune Troțchi este profund greșit, în contradicție cu principiile organizatorice bolșevice, și va duce la descompunerea inevitabilă a partidului, la destrămarea și molesirea lui, la transformarea partidului unitar într'o federație de grupări. În condițiile încercuirii capitaliste ne trebuie nu numai un partid unitar și bine încheagat, dar și un adevărat partid turnat din oțel, capabil să înfrunte atacul dușmanilor proletariatului, capabil să ducă muncitorii la luptă hotărâtă.

Care sunt rezultatele?

Primul rezultat este că am elaborat o rezoluție precisă și concretă asupra bilanțului acestei discuții,

că am spus : nu putem tolera existența unor grupări și fracțiuni ; partidul trebuie să fie unitar, monolit ; nu putem opune partidul aparatului său, nu este permisă flecăreala despre pericolul unei degenerări a cadrelor, deoarece aceste cadre sunt revoluționare ; nu este permis să căutăm spărturi între aceste cadre revoluționare și tineret, care merge la pas cu aceste cadre și care va merge la pas cu ele și în viitor.

Putem trage deasemenea unele concluzii pozitive. Prima și esențiala concluzie este că de acum încolo partidul va pune accentul și se va orienta hotărât spre sectorul proletar al partidului nostru, pentru a împiedica, a limita sau a opri cu totul accesul elementelor neproletare, deschizându-și porțile mai larg elementelor proletare.

În ceea ce privește grupările și fracțiunile, cred că a sosit momentul să dăm publicității acel punct din rezoluție referitor la unitate care, la propunerea tovarășului Lenin, a fost adoptat de Congresul al X-lea al partidului nostru și care nu urma a fi dat publicității. Membrii de partid au uitat acest punct. Mă tem că nu toți își amintesc de el. Punctul acesta, rămas secret până în prezent, trebuie să devină public și să-și găsească loc în rezoluția pe care o vom adopta asupra rezultatelor discuției. Dacă îmi permiteți, îl voi citi. El sună astfel :

„Pentru a realiza o strictă disciplină în interiorul partidului și în întreaga activitate sovietică și pentru a ajunge la o cât mai mare unitate prin înlăturarea oricărui fracționism, congresul împuternicește C.C., în cazul (—urile) de încălcare a disciplinei sau de reînviere ori admitere a fracționismului, să aplice sancțiuni de partid mergând până la excluderea din partid, iar

pentru membrii Comitetului Central trecerea la situația de membri supleanți și, ca măsură extremă, chiar excluderea din partid. Condiția în care o asemenea măsură extremă poate fi aplicată (membrilor C.C., membrilor supleanți ai C.C. și membrilor Comisiei de Control) trebuie să fie convocarea plenarei C.C., la care să fie chemați toți membrii supleanți ai C.C. și toți membrii Comisiei de Control. Dacă această adunare generală a celor mai deosebiți conducători ai partidului recunoaște, cu două treimi din voturi, necesitatea trecerii unui membru al C.C. la situația de membru supleant sau a excluderii din partid, această măsură trebuie să fie aplicată imediat."

Cred că trebuie să introducem acest punct în rezoluția asupra rezultatelor discuției și să-l facem public.

În sfârșit, o întrebare pe care opoziția o pune mereu și la care, se vede, nu primește întotdeauna un răspuns satisfăcător. A cui stare de spirit exprimăm noi, opoziția? — întreabă ei adeseori. Cred că opoziția exprimă starea de spirit a sectorului neproletar al partidului nostru. Cred că opoziția, poate fără ca ea însăși să-și dea seama și fără voia ei, este un promotor involuntar al stărilor de spirit proprii elementului neproletar din partidul nostru. Cred că în agitația ei nesăbuită desfășurată în favoarea democrației, pe care o privește deseori ca ceva absolut și făcând din ea un feliș, opoziția deslănțue stihia mic-burgheză.

Cunoașteți starea de spirit a unor tovarăși cum sunt bunăoară studenții Martânov, Cazarian etc.? Ați citit cumva foiletonul din „Pravda“ al lui Hodorov-schi, în care acesta reproduce citate din cuvântările acestor tovarăși? Iată, de pildă, discursul lui Martânov (el, precum reiese, este membru de partid): „treaba noastră e să decidem, iar treaba C. C. e să e-

xecute și să discute mai puțin“. Este vorba aici despre celula facultății de pe lângă Comisariatul Poporului pentru Căile de comunicație. Dar, tovarăși, avem în total în partid cel puțin 50.000 de celule ; dacă fiecare din celule se va adresa în acești termeni Comitetului Central, afirmând că treaba celulei e să decidă, iar a Comitetului Central să nu discute, mă tem că nu vom ajunge niciodată la vreo hotărîre. De unde această stare de spirit la acești Martânovi ? Ce-i muncitoresc în aceasta ? Or, Martânovii susțin opoziția, — să aveți aceasta în vedere. Există vreo deosebire între Martânov și Troțchi ? Deosebirea constă numai în faptul că Troțchi a pornit atacul împotriva aparatului de partid, iar Martânov îi dă lovitura de grație.

Iată un al doilea student, Cazarian, reiese că și el e membru de partid. „Ce este la noi“ — întreabă el — „dictatura proletariatului sau dictatura partidului comunist asupra proletariatului ?“. Tovarăși, acest lucru nu-l spune menșevicul Martov, ci „comunistul“ Cazarian. Deosebirea între Troțchi și Cazarian constă în faptul că după Troțchi cadrele degenerază, iar după Cazarian cadrele trebuie alungate, deoarece, după părerea lui, ele stau în cărca proletariatului.

Intreb : a cui stare de spirit o exprimă Martânovii și Cazarianii ? A proletariatului ? Firește că nu. A cui, deci ? Starea de spirit proprie elementelor neproletare din partid și din țară. Este oare întâmplător faptul că acești exponenți ai stărilor de spirit neproletare votează pentru opoziție ? Nu, nu este întâmplător. (Aplauze.)

2. CUVÂNT DE ÎNCHEIERE

18 Ianuarie

Am spus în raport că n'aş vrea să fac istoricul problemei, n'aş vrea pentrucă aceasta aduce elemente de intrigă, cum m'am exprimat, şi de învinuiri reciproce. Dar dat fiind că Preobrajenschi doreşte acest lucru, din moment ce îl cere, sunt gata să fac concesii, spunând câteva cuvinte despre istoricul problemei democraţiei interne de partid.

Cum s'a ivit în C. C. problema democraţiei interne de partid ? S'a ivit mai întâi la plenara C. C. din Septembrie, în legătură cu conflictele care au izbucnit în întreprinderi şi în legătură cu izolarea de masse a unor organizaţii de partid şi organizaţii sindicale, fapt pe care l-am constatat atunci. C. C. a ajuns atunci la concluzia că se află în faţa unei probleme serioase, că în partid s'au adunat lipsuri, că trebuie creată o comisie specială care să se bucure de autoritate şi care să cerceteze problema, să studieze faptele şi să facă propuneri concrete pentru îmbunătăţirea situaţiei din partid. Acelaş lucru trebuie să-l spunem în legătură cu criza de desfacere, în legătură cu „foarfecile”. Atât formularea problemelor, cât şi alegerea comisiei

pentru studierea situației interne din partid și a „foarfecilor” s’a făcut fără niciun fel de participare a opoziției. Unde a fost atunci opoziția? Dacă nu mă înșel, Preobrajenschi se afla atunci în Crimeea, Saproinov la Chislovodsc, iar Troțchi își termina la Chislovodsc articolele despre artă, pregătindu-se să se înapoieze la Moscova. Încă înaintea sosirii lor, C. C. a luat în discuție această problemă într’o ședință a sa. Venind când totul era făcut, ei nu au intervenit nici măcar cu un cuvânt, nu au ridicat o singură obiecție împotriva planului C. C. În problema situației din partid, tov. Dzerjinski a făcut un raport la o consfătuire a secretarilor comitetelor guberniale care s’a ținut în Septembrie. Afirm că actualii membri ai opoziției nu au făcut nici cea mai mică aluzie la „crâncena criză economică” sau la „criza din partid” și la „democrație”, nici în cadrul plenarei din Septembrie, nici la consfătuirea secretarilor.

După cum vedeți, problema democrației și cea a „foarfecilor” au fost puse chiar de Comitetul Central, inițiativa a fost în întregime a C. C., iar membrii opoziției tăceau, erau inexistenți.

Acesta este, ca să zicem așa, actul întâi, prima fază a istoricului acestei probleme.

Actul al doilea a început cu plenara C. C. și a Comisiei Centrale de Control din Octombrie. Opoziția, în frunte cu Troțchi, văzând ce întorsătură iau lucrurile, în sensul că se descoperă lipsurile din sânul partidului, că C.C. a început să se ocupe de această problemă, că a creat comisii și — pentru ca nu cumva, ferească sfântul, inițiativa să rămână în mâinile C.C. — ea a căutat și și-a pus ca scop să smulgă Comitetului Cen-

tral această inițiativă, să încalece pe căluțul democrației, căci, după câte se știe, acest căluț e ager, și, călărind pe el, poți încerca să faci în așa fel ca C. C. să rămână de căruță. În felul acesta au apărut documentele despre care a vorbit atât de mult aici Preobrajenschi — documentul celor 46³ și scrisoarea lui Troțchi. Acelaș Troțchi care, în luna Septembrie, cu câteva zile înainte de a fi pornit acțiunea sa fracționistă, a tăcut la plenară sau în orice caz nu a ridicat obiecții împotriva hotărârilor C. C., a descoperit pe neașteptate, după două săptămâni, că țara și partidul pier, și că el, Troțchi, acest patriarh al birocraților, nu poate trăi fără democrație.

Ni s'a părut oarecum ridicol să auzim cuvinte despre democrație din gura lui Troțchi, din gura aceluiaș Troțchi care la Congresul al X-lea al partidului a cerut primenirea sindicatelor efectuată de sus. Dar noi știam că între Troțchi cel din perioada Congresului al X-lea și Troțchi cel din zilele noastre nu este o deosebire mare, căci și acum, ca și atunci, el este pentru primenirea cadrelor leniniste. Deosebirea constă numai în faptul că la Congresul al X-lea el cerea primenirea de sus a cadrelor leniniste din **sindicate**, iar astăzi el cere primenirea de jos a acelorași cadre leniniste din **partid**. El are nevoie de democrație ca de un căluț, ca de o manevră strategică. Aici este miezul problemei.

Căci dacă opoziția ar fi vrut într'adevăr să dea un ajutor, să abordeze în mod concret și tovărășesc această problemă, ar fi trebuit să prezinte declarația ei în primul rând comisiilor plenarei din Septembrie, spunând cam următoarele: „Noi găsim că munca pe care o duceți nu este satisfăcătoare, cerem să rapor-

tați Biroului Politic rezultatele muncii voastre și să convocați plenara C. C., căreia avem să-i comunicăm noile noastre propuneri" etc. Și dacă comisiile n'ar fi ascultat-o, sau dacă nici Biroul Politic n'ar fi ascultat-o, dacă el ar fi ignorat părerea opoziției sau ar fi refuzat să convoace plenara pentru a cerceta propunerile lui Troțchi și în general ale opoziției, atunci — și numai atunci — opoziția ar fi avut tot dreptul să se adreseze deschis, peste capul C. C., membrilor de partid și să spună partidului: „Țara e în pragul pieirii, criza economică ia proporții, partidul piere; am propus comisiilor C. C. să cerceteze aceste probleme, dar ele au refuzat să ne asculte; am încercat să ne adresăm Biroului Politic, dar fără rezultat; suntem acum nevoiți să apelăm la partid pentru ca însuși partidul să ia în mână această chestiune". Nu mă îndoiesc că la aceasta partidul ar fi dat următorul răspuns: „Da, aceștia sunt revoluționari cu fapta, deoarece ei pun fondul problemei mai presus de forma ei".

Dar oare așa a procedat opoziția? A încercat oare ea măcar odată să se ducă la comisiile C. C. pentru a le prezenta propunerile sale? S'a gândit ea oare, a încercat ea să pună și să rezolve problemele în cadrul C. C. sau al organelor sale? Nu, opoziția nu a făcut o asemenea încercare. Evident că ceea ce a urmărit opoziția nu era să îmbunătățească situația dinlăuntrul partidului, să ajute partidului să îmbunătățească situația economică, ci să zădărnicească munca comisiei și a plenarei C. C., să smulgă inițiativa din mână C. C., să încalce pe căluțul democrației și, cât mai e timp, să facă zarvă, pentru a încerca să submineze încrederea în C. C. Se vede că opoziția s'a grăbit să

confectioneze „documente” împotriva C. C., ca scrisoarea lui Troțchi și declarația celor 46, pentru a le putea duce celor dela Sverdlov, în raioane și a spune că ei, opoziția, sunt pentru democrație, pentru îmbunătățirea economiei, iar C. C. pune piedici, că e nevoie de ajutor împotriva C. C. etc.

Acestea sunt faptele.

Cer lui Preobrajenschi să desmintă aceste afirmații ale mele. Cer să le desmintă măcar în presă. Să desmintă Preobrajenschi faptul că plenara C. C. a creat în Septembrie comisii fără participarea opoziției, înainte ca opoziția să-și fi început acțiunile. Să desmintă Preobrajenschi faptul că nici Troțchi, nici alți opoziționiști nu au încercat să vină în aceste comisii cu propunerile lor. Să desmintă Preobrajenschi faptul că opoziția știa despre existența acestor comisii, că a ignorat activitatea lor și că nu a încercat să rezolve lucrurile în cadrul C. C.

- Iată dece, atunci când Preobrajenschi și Troțchi au declarat la plenara din Octombrie că vor să salveze partidul prin democrație și că C. C. este orb și nu vede nimic, C. C. a râs de ei și le-a spus : nu, tovarăși, noi, C. C., suntem în totul pentru democrație, dar nu credem în democrația voastră, deoarece socotim că „democrația” voastră e o manevră strategică împotriva C. C., o manevră dictată de fracționismul vostru.

Ce au decis atunci plenarele C. C. și Comisiei Centrale de Control în problema democrației interne de partid ? Iată ce-au decis :

„Plenarele aprobă în totul orientarea dată la momentul oportun de Biroul Politic în direcția democrației interne de partid,

precum și propunerea Biroului Politic de a intensifica lupta împotriva exceselor și a influenței disolvante a n.e.p.-ului asupra unor elemente din partid.

Plenarele însărcinează Biroul Politic să facă tot ceea ce este necesar pentru a accelera lucrările comisiilor numite de Biroul Politic și de plenara din Septembrie: 1) comisia pentru «foarfeci», 2) pentru salarizare, 3) pentru situația dinlăuntrul partidului.

După elaborarea măsurilor necesare pentru rezolvarea acestor probleme, Biroul Politic trebuie să treacă de îndată la aplicarea lor, făcând un raport în această privință la plenara următoare a C.C.”.

Intr'una din scrisorile pe care le-a adresat către C. C., Troțchi scrie că plenara din Octombrie a fost „cea mai înaltă expresie a orientării aparatisto-birocratice”. Nu e oare limpede că această declarație a lui Troțchi este o calomnie la adresa C. C.? Numai un om care și-a pierdut capul și care este orbit de fracționism poate spune, după ce documentul a fost publicat, că plenara din Octombrie este cea mai înaltă expresie a birocratismului.

Dar ce-au hotărât atunci plenarele C. C. și Comisiei Centrale de Control cu privire la manevrele „democratice” ale lui Troțchi și ale celor 46? Iată hotărârile lor :

„Plenarele C.C. și Comisiei Centrale de Control, împreună cu reprezentanții a 10 organizații de partid, consideră că acțiunea întreprinsă de Troțchi, în acest moment de mare însemnătate pentru partid și revoluția internațională, constituie o gravă greșală politică, mai ales din cauză că atacul îndreptat de Troțchi împotriva Biroului Politic a căpătat în mod obiectiv caracterul unei acțiuni fracționiste care amenință să lovească în unitatea partidului și care provoacă o criză în partid. Plenarele constată cu regret că, pentru a ridica problemele atinse de el, Troțchi, în

loc să aleagă singura cale admisibilă, și anume: să supună în prealabil aceste probleme discuției în colectivele al căror membru este, a ales o altă cale, adresându-se la diverși membri ai partidului.

Calea aleasă de Troțchi a fost semnalul pentru constituirea unei grupări fracționiste (declarația celor 46).

Plenarele C.C. și Comisiei Centrale de Control, precum și reprezentanții celor 10 organizații de partid, condamnă în mod hotărât declarația celor 46 ca fiind un pas spre o politică fracționistă și scizionistă, care a căpătat acest caracter chiar dacă semnatarii acestei declarații n'au vrut aceasta. Declarația amenință să pună întreaga viață a partidului, în lunile care urmează, sub semnul luptei interne de partid, slăbind astfel partidul într'un moment de foarte mare însemnătate pentru destinele revoluției internaționale“.

După cum vedeți, tovarăși, faptele expuse mai sus desmint în mod categoric tabloul situației pe care ne-a arătat-o aici Preobrajenschi.

Actul al treilea — sau faza a treia — al istoricului problemei îl constituie perioada care a urmat plenarei din Octombrie. Plenara din Octombrie a decis să propună Biroului Politic să ia toate măsurile pentru a se asigura colaborarea în muncă. Trebuie să declar, tovarăși, că în perioada care a urmat după Octombrie noi am luat toate măsurile pentru a ajunge la o colaborare în muncă cu Troțchi, deși trebuie să recunosc că acest lucru nu este dintre cele mai ușoare. Am avut două consfătuiri particulare cu Troțchi, am examinat toate problemele de ordin economic și cele care privesc partidul și am ajuns la anumite păreri care n'au dat loc la divergențe. Acestor consfătuiri particulare și acestor încercări de a ajunge la o colaborare în sânul Biroului Politic le-a urmat, după cum am arătat ieri, crearea unei subcomisii de trei. A-

ceastă subcomisie a redactat proiectul rezoluției care a devenit ulterior rezoluția C. C. și a Comisiei Centrale de Control cu privire la democrație.

Așa stăteau lucrurile.

După ce rezoluția a fost adoptată în unanimitate, ni s'a părut că nu mai există motive pentru discuții, nu mai există motive pentru o luptă internă de partid. Și chiar așa s'a întâmplat de fapt, până când Troțchi a pornit o nouă acțiune, adresând un apel raioanelor. Dar acțiunea întreprinsă de Troțchi a doua zi după publicarea rezoluției C. C., independent de C. C. și peste capul C. C., a stricat din nou toată treaba, a schimbat în mod radical situația, aruncând partidul înapoi, spre noi discuții, spre o nouă luptă, mai înțesată decât cea de până acum. Se spune că C. C. ar fi trebuit să interzică publicarea articolului lui Troțchi. Acest lucru e greșit, tovarăși. Ar fi fost un pas foarte periculos din partea C. C. Incercați numai să interziceți un articol al lui Troțchi care a și fost dat publicității în raioanele Moscovei! C. C. nu putea face un pas atât de nehibzuit.

Acesta este istoricul problemei.

Din cele expuse rezultă că opoziția nu era preocupată atât de democrație, pe cât era preocupată să folosească ideea de democrație pentru a sdruncina C.C.; rezultă deasemenea că în cazul opoziției nu avem de-a face cu oameni care vor să ajute partidul, ci cu o fracțiune care pândește C. C. : „poate va face cumva o greșală, va lăsa să-i scape ceva, și atunci îi vom da o lovitură“. Tocmai aceasta caracterizează fracțiunea: un grup de membri de partid pândesc de după colț organele centrale ale partidului pentru a exploata fie

o proastă recoltă, fie o scădere a cursului cervonețului, fie alte greutăți ale partidului, pentru a sări apoi de după colț, din ascunzătoare, și a da partidului o lovitură în cap. Da, tovarăși opoziționiști, C. C. a avut dreptate când v'a spus în Octombrie că una e democrația și alta e să uneltești împotriva partidului; una e democrația și alta e să folosești zarva în jurul democrației împotriva majorității partidului.

Acesta este, Preobrajenschi, istoricul problemei, despre care nu am vrut să vorbesc aici, dar pe care am fost totuși nevoit să-l relatez, cedând stăruitoarei d-tale dorințe.

Opoziția și-a făcut un obicei din a-l preamări pe tovarășul Lenin, numindu-l cel mai genial dintre toți oamenii geniali. Mă tem că această laudă nu este sinceră, mă tem că și îndărătul ei se ascunde un vicleșug strategic: făcând zarvă în jurul genialității lui Lenin, ei vor să camufleze astfel faptul că s'au îndepărtat de el, și în același timp să scoată în evidență faptul că discipolii lui sunt slabi. Bine înțeles, că noi, discipolii tovarășului Lenin, nu putem să nu ne dăm seama că tovarășul Lenin este cel mai genial dintre toți oamenii geniali și că asemenea oameni se nasc odată la sute de ani. Dar, Preobrajenschi, permite-mi să te întreb de ce ai fost în divergență, în problema păcii dela Brest, cu acest om atât de genial? De ce l-ai părăsit pe acest om atât de genial într'un moment greu și de ce nu i-ai dat ascultare? Unde ai fost atunci, în ce lagăr erai aciuiat?

Iar Saprionov, care astăzi îl elogiază în chip atât de fals, atât de fariseic pe tovarășul Lenin, e același Saprionov care la unul din congrese a avut imperti-

nența să-l numească pe tovarășul Lenin „ignorant” și „oligarh” ! Dece nu l-a sprijinit pe genialul Lenin, bunăoară, la Congresul al X-lea, dece în clipele grele el a fost în mod invariabil în lagărul advers, dacă crede într’adevăr că tovarășul Lenin este cel mai genial dintre toți oamenii geniali ? Știe oare Sapronov că atunci când tovarășul Lenin a propus la Congresul al X-lea rezoluția asupra unității, care cerea excluderea fracționiștilor din partid, îl avusese în vedere, între alții, și pe Sapronov ?

Sau : dece Preobrajenschi a fost în lagărul adversarilor genialului Lenin nu numai în perioada păcii dela Brest, dar și ulterior, în perioada discuției asupra sindicatelor ? Sunt toate acestea întâmplătoare ? Nu e oare ceva firesc în toate acestea ? (*P r e o b r a j e n s c h i* : „Am încercat să lucrez după propria-mi minte“.)

E demn de laudă, Preobrajenschi, că ai vrut să lucrezi după propria d-tale minte. Dar uite ce rezultă : ai lucrat după propria d-tale minte în problema păcii dela Brest și ai dat greș ; apoi, când a avut loc discuția asupra sindicatelor, ai încercat din nou să lucrezi după propria d-tale minte și iarăși ai dat greș ; nu știu dacă acum lucrezi după propria d-tale minte sau după mintea altora, dar se pare că din nou ai dat greș. (*I l a r i t a t e*.) Cred, totuși, că dacă Preobrajenschi ar fi lucrat acum mai mult după propria sa minte decât după mintea lui Troțchi — minte care și-a găsit expresie în scrisoarea lui din 8 Octombrie — el ar fi fost mult mai aproape de noi decât de Troțchi.

Preobrajenschi a făcut reproșuri C.C., spunând că atâta timp cât în fruntea noastră se afla Ilici, proble-

mele erau rezolvate la timp, fără întârziere, deoarece Ilici ştia să sezeze evenimentele noi în stare embrionară şi să lanseze lozinci care o luau înaintea evenimentelor; iar acum, după Ilici, C.C. a început, vedeţi d-voastră, să rămână în urma evenimentelor. Ce vrea să spună Preobrajenschi cu aceasta? Că Ilici este superior discipolilor săi? Dar se îndoieşte oare cineva de aceasta? Se îndoieşte cineva că Ilici este un Goliat în comparaţie cu discipolii săi? Dacă vorbim despre conducătorul partidului, nu despre un conducător sărbătorit în ziare printr'un maldăr de felicitări, ci despre un adevărat conducător, atunci avem un singur conducător — pe tovarăşul Lenin. Tocmai deaceia s'a afirmat la noi în nenumărate rânduri că, în actualele condiţii de absenţă provizorie a tovarăşului Lenin, trebuie să ne orientăm înspre colectiv. Cât priveşte pe discipolii tovarăşului Lenin, am putea indica, bunăoară, evenimentele legate de ultimatumul lui Curzon ⁴, care au constituit un fel de verificare, de examen pentru ei. Faptul că am învins atunci greutăţile fără ca să sufere cauza, arată în mod incontestabil că elevii tovarăşului Lenin au învăţat deja câte ceva dela învăţătorul lor.

Preobrajenschi n'are dreptate când afirmă că în anii precedenţi partidul nostru nu rămânea în urma evenimentelor. N'are dreptate, deoarece această afirmaţie este inexactă din punct de vedere practic şi greşită din punct de vedere teoretic. Ne putem referi la o serie de exemple. Să luăm chiar pacea dela Brest. Oare în ceea ce priveşte Brestul nu am fost în întârziere? Nu a fost oare nevoie de fapte ca ofensiva Nemţilor şi fuga generală a soldaţilor noştri pentru ca

noi să înțelegem în cele din urmă necesitatea păcii? Prăbușirea frontului, ofensiva lui Hofmann^o, înaintarea până la căile de acces ale Petrogradului, presiunea exercitată de țărani asupra noastră, — nu a fost oare nevoie de toate aceste fapte ca să înțelegem că ritmul revoluției internaționale nu este atât de rapid cum l-am fi dorit, că armata noastră nu este atât de puternică cum am crezut și că țărănimea nu este atât de răbdătoare cum au crezut unii dintre noi, că ea vrea pacea și că o va obține prin forță?

Sau să luăm ca exemplu desființarea predării obligatorii a surplusurilor de cereale. Nu am întârziat oare cu desființarea ei? Nu a fost oare nevoie de un Kronstadt și Tambov^o pentru ca să înțelegem că nu se mai poate continua a trăi în condițiile comunismului de război? Nu a recunoscut oare însuși Ilici că pe acest front am suferit o înfrângere mai serioasă decât oricare altă înfrângere de pe fronturile de luptă împotriva lui Denichin și Colceac?

Este oare întâmplător că în toate aceste cazuri partidul rămânea în urma evenimentelor, că întârzia oarecum? Nu, nu este întâmplător. Ne aflăm în fața unui fenomen firesc. Evident că întrucât nu este vorba aci de previziuni teoretice generale, ci de conducere practică nemijlocită, partidul de guvernământ, aflându-se la cârmă și fiind antrenat de evenimentele zilei, nu are posibilitatea să observe și să seziseze dintr'odată procesele care au loc în adâncurile vieții; e nevoie de un imbold din afară și de un anumit stadiu de dezvoltare a noilor procese, pentru ca partidul să observe aceste procese și să se orienteze în direcția lor. Tocmai din această cauză partidul nostru

rămânea în trecut oarecum în urma evenimentelor și va rămâne și în viitor. Și nu este deloc vorba aci de rămânere în urmă, ci e vorba de a înțelege sensul evenimentelor, sensul noilor procese și de a le dirija apoi cu pricepere, corespunzător cu tendința generală de dezvoltare. Astfel stau lucrurile dacă le privim cu ochii unui marxist, și nu cu ochii unui fracționist, care caută pretutindeni vinovați.

Preobrajenschi e indignat că reprezentanții C.C. vorbesc despre devierile lui Troțchi dela leninism. E indignat, dar nu a adus nicio obiecție de fond, nu a încercat să-și motiveze indignarea, uitând că indignarea nu constituie un argument. Da, este adevărat că Troțchi deviază dela leninism în problemele organizatorice. Noi am afirmat acest lucru și continuăm să-l afirmăm. Cunoscutele articole apărute în „Pravda” cu titlul „Jos fracționismul”, articole scrise de Buharin, sunt în întregime consacrate problemei devierilor lui Troțchi dela leninism. Dece Preobrajenschi nu a ridicat obiecții de fond împotriva ideilor principale din aceste articole? Dece Preobrajenschi nu a încercat să-și sprijine indignarea cu argumente sau cu un simulacru de argumente? Am spus ieri și trebuie să repet și astăzi că acțiuni ale lui Troțchi, ca, de pildă, aceea de a contrapune Comitetului Central persoana sa, de a ignora voința unei serii de organizații care-i cereau lui Troțchi un răspuns clar, de a contrapune partidului aparatul de partid, de a contrapune cadrelor partidului tineretul, de a orienta partidul spre tineretul studios și de a proclama libertatea grupărilor, — asemenea acțiuni sunt incompatibile cu principiile organizatorice ale leninismului. Dece Preobrajenschi n'a

încercat să desmintă această afirmație pe care am făcut-o ?

Se spune că Troțchi este persecutat. Au spus-o Preobrajenschi, Radec. Tovarăși, trebuie să spun că afirmațiile acestor tovarăși despre persecuție nu corespund câtuși de puțin adevărului. Vă voi aminti două fapte care vă vor permite să judecați. Primul este incidentul care s'a produs la plenara din Septembrie a C.C., când, drept răspuns la cele spuse de un membru al C.C., Comarov, și anume că membrii C.C. nu pot refuza să execute hotărârile C.C., Troțchi s'a ridicat brusc și a plecat din ședința plenarei. Vă amintiți că plenara C.C. a trimis atunci la Troțchi o „delegație“ cu rugămintea să revină în ședința plenarei. Vă amintiți că Troțchi a refuzat să dea curs rugăminții plenarei, dovedind prin aceasta lipsa unui elementar sentiment de respect față de propriul său C. C.

Sau istoria unui alt fapt : Troțchi refuză categoric să lucreze în organele sovietice centrale, în Consiliul Muncii și al Apărării și în Consiliul Comisarilor Poporului, cu toate că în două rânduri C.C. a hotărât ca Troțchi să înceapă, în sfârșit, să lucreze în organele sovietice. Știți că Troțchi n'a mișcat un deget pentru a îndeplini hotărârea C.C. Și, într'adevăr, de ce n'ar lucra Troțchi în Consiliul Muncii și al Apărării, în Consiliul Comisarilor Poporului ? De ce Troțchi, căruia îi place atât de mult să vorbească despre plan, nu s'ar duce odată pe la Direcția Planului nostru de Stat ? Putem considera oare normală această situație : un membru al C.C. să ignoreze hotărârea C.C. ? Toate aceste fapte nu demonstrează oare că discuțiile refe-

ritoare la persecuție nu sunt altceva decât pură bârfeală și că, dacă ar trebui să învinuim pe cineva, atunci trebuie învinuit însuși Troțchi, a cărui comportare nu poate fi înțeleasă decât în sensul că-și bate joc de C.C.?

Raționamentele lui Preobrajenschi cu privire la democrație sunt complet greșite. Preobrajenschi pune problema în felul următor: ori există la noi grupări, și atunci avem democrație; ori interziceți grupările, și în cazul acesta nu există democrație. Libertatea grupărilor și democrația sunt la el indisolubil legate una de alta. Noi nu înțelegem astfel democrația. Noi înțelegem democrația ca o activizare a maseilor partidului și ridicarea nivelului conștiinței lor, ca o antrenare sistematică a maseilor partidului nu numai la discutarea diferitelor probleme, dar și la conducerea muncii. Libertatea grupărilor, adică libertatea fracțiunilor — ceeace este unul și acelaș lucru — este un rău care amenință să scindeze partidul și să-l transforme într'un club de discuții. Te-ai demascat, Preobrajenschi, căci aperi libertatea fracțiunilor. Masele partidului înțeleg democrația în sensul creării unor condiții care să asigure participarea activă a membrilor de partid la conducerea țării noastre, iar câțiva intelectuali din opoziție înțeleg democrația în sensul obținerii posibilității de a crea fracțiuni. Te-ai demascat, Preobrajenschi.

Și de ce vă sperie atâta punctul al șaptelea referitor la unitatea partidului? Ce vă poate speria aici? Punctul al șaptelea spune: „Pentru a realiza o strictă disciplină în rândurile partidului și în întreaga activitate sovietică și pentru a ajunge la o cât mai mare unitate

prin înlăturarea oricărui fracționism"... Tovarăși opoziționiști, sunteți oare împotriva unei „discipline stricte în rândurile partidului și în activitatea sovietică“, sunteți oare împotriva tuturor acestor lucruri? Uite că n'am știut, tovarăși, că sunteți împotriva acestui lucru. Dar oare d-v., Sapronov și Preobrajenschi, aveți ceva împotriva ca să ajungem la o cât mai mare unitate și la „înlăturarea fracționismului“? Spuneți deschis, poate că vom introduce mici amendamente. (I l a r i t a t e.)

Mai departe: „Congresul împuternicește C.C., în caz de încălcare a disciplinei de partid sau de reînviere a fracționismului, să aplice sancțiuni de partid“. . Nu cumva vă temeți și de aceasta? Nu cumva intenționați, Preobrajenschi, Radec, Sapronov, să încălcați disciplina de partid, să reînviați fracționismul? Iar dacă nu aveți această intenție, atunci de ce vă temeți? Vă demascați, tovarăși, prin panica ce v'a cuprins. Evident, din moment ce vă temeți de punctul al șaptelea din rezoluție privitor la unitate, rezultă că sunteți pentru fracționism, pentru încălcarea disciplinei, împotriva unității. Iar dacă nu sunteți împotriva tuturor acestor lucruri, de ce să intrați în panică? Nu este oare clar că dacă aveți conștiința curată, dacă sunteți pentru unitate, împotriva fracționismului și împotriva încălcării disciplinei, mâna pedepsitoare a partidului nu vă va atinge? Atunci de ce vă temeți? (O v o c e d i n s a l ă: „Dacă nu este de temut, atunci de ce-l introduceți?“.)

Ca să vă aducem aminte. (I l a r i t a t e, a p l a u z e. P r e o b r a j e n s c h i: „Speriați partidul“.)

Speriem pe fracționiști, nu partidul. Nu cumva credeți, Preobrajenschi, că partidul și fracționiștii

sunt unul și același lucru? Se vede că cineva se simte cu musca pe căciulă. (I l a r i t a t e.)

Mai departe: „Iar pentru membrii Comitetului Central trecerea la situația de membri supleanți și, ca măsură extremă, chiar excluderea din partid. Condiția în care o asemenea măsură extremă poate fi aplicată membrilor C.C., membrilor supleanți ai C.C. și membrilor Comisiei Centrale de Control trebuie să fie convocarea plenarei C.C.“.

Ce găsiți aici de temut? Dacă nu sunteți fracționiști, dacă sunteți împotriva libertății grupărilor, dacă sunteți pentru unitate, atunci, tovarăși opoziționiști, trebuie să votați pentru punctul al șaptelea din rezoluția Congresului al X-lea, acest punct fiind îndreptat exclusiv împotriva fracționiștilor, exclusiv împotriva celor care încearcă să spargă unitatea partidului, să-i slăbească forța și să-i încalce disciplina. Nu este oare clar acest lucru?

Trec la Radek. Există oameni care au limba pentru a o stăpâni și a o conduce ei. Aceștia sunt oameni obișnuiți. Există și oameni care sunt stăpâniți de propria lor limbă și se lasă conduși de ea. Aceștia sunt oameni neobișnuiți. Din acest soi de oameni neobișnuiți face parte Radek. Un om care are limbă nu pentru a și-o conduce el, ci pentru a se lăsa stăpânit de propria lui limbă, nu va fi în stare să știe când și ce anume va flecări limba lui. Dacă ați avea posibilitatea să ascultați discursurile lui Radek la diferitele adunări la care a luat cuvântul, ați fi uimiți de discursul pe care l-a rostit astăzi. La una din adunările consacrate discuției, Radek a afirmat că problema democrației interne de partid este o problemă mă-

runtă de tot și că, la drept vorbind, el, Radec, este împotriva democrației și că în fond nu e vorba acum de democrație, ci de intențiile C.C. față de Troțchi. La o altă adunare consacrată discuției, același Radec a declarat că democrația dinlăuntrul partidului nu este un lucru important, dar că ceea ce este de foarte mare importanță este democrația dinlăuntrul C.C., deoarece, după părerea lui, în C.C. s'a creat un directoriu. Iar astăzi, același Radec, declară cu fruntea senină că democrația internă de partid este tot atât de necesară ca aerul și apa, deoarece fără democrație, afirmă el, nu este posibil să conduci partidul. Pe care din acești trei Radec să-l credem: pe primul, pe al doilea sau pe al treilea? Ce garanție avem că Radec, sau limba lui, nu va face curând noi declarații neașteptate, care vor desminți toate declarațiile precedente? Putem oare pune bază pe un om ca Radec? După toate acestea, mai putem oare pune preț pe declarația lui Radec, bunăoară, în problema îndepărtării din anumite funcții a lui Boguslavschi și Antonov din „considerente de ordin fracționist“?

Despre Boguslavschi am vorbit deja, tovarăși... În ceea ce-l privește pe Antonov-Ovseenco, îngăduiți-mi să vă comunic următoarele: Antonov a fost destituit dela Direcția politică a armatei în urma hotărârii Biroului Organizatoric al C.C., hotărâre confirmată de plenara C.C. El a fost destituit înainte de toate pentru motivul că a trimis o circulară prin care convoca o conferință a celulelor din școlile militare superioare și ale flotei aeriene, având pe ordinea de zi situația internațională, munca de partid etc., fără știrea C.C. și fără a se pune în acord cu acesta, deși Antonov

știa că Direcția politică a armatei este asimilată unei secțiuni a C.C. În afară de aceasta, el a fost destituit dela Direcția politică a armatei din cauză că a trimis o circulară tuturor celulelor din armată cu privire la formele de aplicare a democrației interne de partid, împotriva voinței C.C. și fără să țină seama de avertismentul C.C., care cerea ca această circulară să fie pusă în acord cu planurile C.C. Și, în sfârșit, el a fost destituit din cauză că a trimis C.C. și Comisiei Centrale de Control o scrisoare pe un ton cu totul necuviincios și cu un conținut de neîngăduit, plină de amenințări la adresa C.C. și a Comisiei Centrale de Control, cerând să fie chemați la ordine „conducătorii, care au întrecut măsura“.

Tovarăși! Putem și trebuie să admitem în posturi pe opoziționiști. Putem și trebuie să admitem ca activitatea C.C. să fie criticată de conducătorii secțiunilor C.C. Dar nu putem admite ca un conducător al Direcției politice a armatei, care este asimilată unei secțiuni a C.C., să refuze în mod sistematic să stabilească un contact în muncă cu propriul său C.C., nu putem admite ca un activist cu o muncă de răspundere să calce în picioare regulile elementare ale buneii cuviințe. Unui asemenea tovarăș nu i se poate încredința educația Armatei Roșii. Iată cum stau lucrurile cu Antonov.

În sfârșit, trebuie să spun câteva cuvinte pentru a lămuri a cui stare de spirit o exprimă tovarășii din opoziție în acțiunile lor. Trebuie să revin la „cazul“ tovarășilor Cazarian și Martânov dela cursurile Comisariatului Poporului pentru Căile de Comunicație. Acest „caz“ arată că la unii dintre studenți nu este

totul în ordine, că tot ce au avut ei partinic a putrezit deja, că sufletește ei sunt rupți de partid, și tocmai din această cauză votează cu atâta plăcere pentru opoziție. Să-mi fie cu iertare, tovarăși, dar asemenea oameni, complect putrezi din punct de vedere partinic, nu sunt și nu pot fi printre aceia care au votat pentru rezoluția C.C. Printre noi, tovarăși, nu există asemenea oameni. Printre noi, în rândurile noastre, nu există oameni care să spună : „Dar ce este la noi — dictatura proletariatului sau dictatura partidului comunist asupra proletariatului?“. E o frază a lui Martov și Dan. E o frază din ziarul „Dni“¹ al socialiștilor-revoluționari ; și dacă printre voi, în rândurile voastre, există asemenea apărători, ce mai valorează poziția voastră, tovarăși din opoziție ? Sau iată, de pildă, un alt tovarăș, tovarășul Martânov, care crede că C.C. trebuie să-și țină gura, iar celulele să hotărască. Cu alte cuvinte, voi, C.C., puteți să aduceți la îndeplinire ceea ce noi, celulele, am hotărât. Dar noi avem 50.000 de celule. Dacă ele vor hotărî, bunăoară, în problema ultimatumului lui Curzon, apoi nici în doi ani nu vom ajunge s'o rezolvăm. Această atitudine este un anarho-menșevism de cea mai curată speță. Dacă acești oameni, care și-au pierdut capul și care din punct de vedere partinic sunt complect putrezi, și-au găsit locul în fracțiunea voastră, ce valoare mai are această fracțiune ? (O voce : „Aceștia sunt membri de partid ?“.)

Da, din păcate sunt membri de partid, dar sunt gata să iau toate măsurile pentru ca astfel de oameni să înceteze de a mai fi membri ai partidului nostru. (Aplauze.) Am spus că opoziția este expresia stării

de spirit și a tendințelor elementelor neproletare din partid și din afara partidului. Fără să-și dea seama, opoziția deslănțue stihia mic-burgheză. Activitatea fracționistă a opoziției nu face decât să aducă apă la moară dușmanilor partidului nostru, la moara acelor care vor să slăbească, să răstoarne dictatura proletariatului. Am spus acest lucru ieri și-l susțin și astăzi.

Dar poate că ați vrea să ascultați alți martori noi? Mă rog, vă pot face această plăcere și pot să mă refer, bunăoară, la depozițiile lui St. Ivanovici, pe care-l cunoașteți prea bine. Cine este St. Ivanovici? Un menșevic, fost membru de partid pe vremea când alcătuiam împreună cu menșevicii un singur partid. Fiind apoi în divergență cu C.C. al menșevicilor, el a devenit menșevic de dreapta. Menșevicii de dreapta reprezintă grupul menșevicilor intervenționiști, a căror sarcină imediată este răsturnarea Puterii Sovietice, fie chiar și cu ajutorul baionetelor străine. Organul lor este „Zaria”⁸. St. Ivanovici este redactorul acestui organ. Ce atitudine are acest menșevic de dreapta față de opoziția noastră și ce certificat îi dă? Ascultați:

„Să fim recunoscători opoziției pentru faptul că a zugrăvit în chip atât de pitoresc îngrozitoarea cloacă morală care poartă numele de P.C. din Rusia. Să-i fim recunoscători că a dat P.C. din Rusia o serioasă lovitură din punct de vedere moral și organizatoric. Să-i fim recunoscători pentru faptul că activitatea ei înlesnește lupta tuturor acelor care consideră că răsturnarea Puterii Sovietice este sarcina partidelor socialiste.”

Iată un certificat pentru voi, tovarăși din opoziție.

Încheindu-mi discursul, aş vrea, totuşi, să exprim tovarăşilor din opoziţie urarea ca sărutul pe care li-l dă St. Ivanovici să nu se lipească prea mult de ei. (Aplauze prelungite.)

LA MOARTEA LUI LENIN

*Cuvântare rostită la Congresul al II-lea
al Sovietelor din U. R. S. S. **

26 Ianuarie 1924

Tovarăși! Noi, comuniștii, suntem oameni de o structură deosebită. Suntem făuriți dintr'un material deosebit. Noi suntem cei care formăm armata marelui strateg proletar, armata tovarășului Lenin. Nimic nu este mai presus de cinstea de a face parte din această armată. Nimic nu este mai presus de titlul de membru al partidului al cărui întemeietor și conducător este tovarășul Lenin. Nu-i este dat oricui să fie membru al unui astfel de partid. Nu-i este dat oricui să reziste greutăților și furtunilor legate de apartenența la acest partid. Fiii clasei muncitoare, copiii nevoii și ai luptei, ai lipsurilor nemaipomenite și ai eforturilor eroice — iată cine trebuie să fie, în primul rând, membri ai acestui partid. Iată de ce partidul leniniștilor, partidul comuniștilor, se numește totodată și partidul clasei muncitoare.

PĂRASINDU-NE, TOVARAȘUL LENIN NE-A PORUNCIT SĂ ȚINEM SUS ȘI SĂ PASTRAM NEINTINAT MARELE TITLU DE MEMBRU AL PARTIDULUI. ÎȚI JURAM, TOVARAȘE LENIN, CĂ VOM INDEPLINI CU CINSTĂ ACEASTA PORUNCĂ A TA!

Timp de 25 de ani a crescut tovarășul Lenin partidul nostru, făurind cel mai viguros și mai călit partid muncitoresc din lumea întreagă. Loviturile țarismului și ale sbirilor lui, furia burgheziei și a moșierilor, atacurile armatelor lui Colceac și Denichin, intervenția armată a Angliei și a Franței, minciunile și calomniile presei burgheze — această hidră cu o sută de capete — toate aceste scorpії s'au abătut mereu, timp de un sfert de veac, asupra partidului nostru. Dar partidul nostru se înălța ca o stâncă, respingând nenumăratele lovituri ale dușmanilor săi și ducând clasa muncitoare înainte, spre victorie. În lupte crâncene și-a făurit partidul nostru unitatea și coeziunea rândurilor sale. Datorită unității și coeziunii lui a putut învinge el pe dușmanii clasei muncitoare.

PARASINDU-NE, TOVARAȘUL LENIN NE-A PORUNCIT SĂ PĂSTRĂM UNITATEA PARTIDULUI CA LUMINA OCHILOR. ÎȚI JURAM, TOVARAȘE LENIN, CA VOM INDEPLINI CU CİNSTE ȘI ACEASTĂ PORUNCĂ A TAI

Aspră și vitregă este soarta clasei muncitoare. Amarnice și grele sunt suferințele oamenilor muncii. Sclavi și proprietari de sclavi, iobagi și feudali, țărani și moșieri, muncitori și capitaliști, asupriți și asupritori, — astfel a fost alcătuită lumea timp de veacuri, astfel a rămas ea încă în marea majoritate a țărilor. De zeci și sute de ori au încercat oamenii muncii în decursul veacurilor să scuture jugul asupritorilor și să devină stăpâni pe destinul lor. Dar de fiecare dată, înfrânți și umiliți, ei au fost nevoiți să dea înapoi, ascunzând în adâncul inimii jignirea și umilința, mânia și disperarea, ridicând ochii spre necunoscutul

cerului, unde sperau să găsească izbăvire. Lanțurile sclaviei rămăneau neatinse, sau lanțurile vechi erau înlocuite cu altele noi, tot atât de grele, tot atât de umilitoare. Numai în țara noastră au reușit masele apăsate și asuprite ale oamenilor muncii să doboare dominația moșierilor și a capitaliștilor și s'o înlocuiască cu dominația muncitorilor și a țăranilor. Voi știți, tovarăși, — și astăzi o recunoaște lumea întreagă — că această luptă gigantică a fost condusă de tovarășul Lenin și de partidul său. Măreția lui Lenin constă, înainte de toate, tocmai în aceea că, întemeind Republica Sovietică, el a arătat astfel masele asuprite din lumea întreagă, prin fapte, că speranța izbăvirii nu este pierdută, că dominația moșierilor și a capitaliștilor nu este eternă, că împărăția muncii poate fi creată prin eforturile oamenilor muncii înșiși, că împărăția muncii trebuie creată pe pământ, și nu în cer. El a aprins, astfel, speranța eliberării în inimile muncitorilor și țăranilor din lumea întreagă. Iată de ce numele lui Lenin a devenit pentru masele muncitoare și exploatate numele cel mai drag.

PARASINDU-NE, TOVARAȘUL LENIN NE-A PORUNCIT SA PAZIM ȘI SA ÎNTĂRIM DICTATURA PROLETARIATULUI. ÎȚI JURĂM, TOVARAȘE LENIN, CA NU NE VOM PRECUPEȚI FORȚELE PENTRU A ÎNDEPLINI CU CINSTĂ ȘI ACEASTA PORUNCĂ A TA!

Dictatura proletariatului a luat ființă în țara noastră pe baza alianței dintre muncitori și țărani. Aceasta este prima și cea mai importantă piatră de temelie a Republicii Sovietelor. Muncitorii și țăranii n'ar fi putut învinge pe capitaliști și pe moșieri dacă

n'ar fi existat această alianță. Muncitorii n'ar fi putut înfrânge pe capitaliști dacă n'ar fi avut sprijinul țăranilor. Țăranii n'ar fi putut înfrânge pe moșieri dacă n'ar fi fost conduși de muncitori. Aceasta o dovedește întreaga istorie a războiului civil din țara noastră. Dar lupta pentru întărirea Republicii Sovietice este departe de a fi terminată, — ea a luat numai o formă nouă. Mai înainte, alianța dintre muncitori și țărani avea forma unei alianțe militare, căci era îndreptată împotriva lui Colceac și Denichin. Acum, alianța dintre muncitori și țărani trebuie să ia forma unei colaborări economice între oraș și sat, între muncitori și țărani, pentru că această alianță este îndreptată împotriva negustorului și a chiaburului, pentru că are drept scop ca țăranii și muncitorii să se aprovizioneze reciproc cu cele necesare. Voi știți că nimeni nu a urmărit îndeplinirea acestei sarcini cu atâta perseverență ca tovarășul Lenin.

PARASINDU-NE, TOVARAȘUL LENIN NE-A PORUNCIT SĂ ÎNTĂRIM DIN TOATE PUTERILE ALIANȚA DINTRE MUNCITORI ȘI ȚĂRANI. ÎȚI JURAM, TOVARAȘE LENIN, CĂ VOM ÎNDEPLINI CU CINSTĂ ȘI ACEASTA PORUNCĂ A TA !

A doua piatră de temelie a Republicii Sovietice este alianța oamenilor muncii aparținând tuturor naționalităților din țara noastră. Ruși și Ucraineni, Bașchiri și Beloruși, Georgieni și Azerbaidjani, Armeni și Daghestani, Tătari și Chirghizi, Uzbeci și Turcmeni, — toți sunt deopotrivă interesați în întărirea dictaturii proletariatului. Dictatura proletariatului eliberează aceste popoare de lanțuri și de asuprire, iar aceste popoare, la rândul lor, datorită de-

votamentului lor neprecupețit față de Republica Sovietelor, datorită hotărîrii lor de a sacrifica totul pentru ea, pun la adăpost Republica Sovietelor de uneltirile și de atacurile dușmanilor clasei muncitoare. Iată de ce ne-a vorbit neconținut tovarășul Lenin despre necesitatea unei uniuni liber consimțite a popoarelor țării noastre, despre necesitatea colaborării lor frățești în cadrul Uniunii Republicilor.

PARASINDU-NE, TOVARAȘUL LENIN NE-A PORUNCIT SĂ ÎNTĂRIM ȘI SĂ LARGIM UNIUNEA REPUBLICILOR. ÎȚI JURĂM, TOVARAȘE LENIN, CĂ VOM ÎNDEPLINI CU CINSTĂ ȘI ACEASTA PORUNCĂ A TA !

A treia piatră de temelie a dictaturii proletariatului este Armata noastră Roșie, Flota noastră Roșie. Lenin ne-a spus în repetate rânduri că s'ar putea ca perioada de răgaz smulsă de noi statelor capitaliste să fie de scurtă durată. Lenin ne-a arătat în repetate rânduri că întărirea Armatei Roșii și perfecționarea ei este una din sarcinile cele mai importante ale partidului nostru. Evenimentele care au survenit în legătură cu ultimatumul lui Curzon și cu criza din Germania ¹⁰ au confirmat odată mai mult că Lenin a avut, ca întotdeauna, dreptate. Să jurăm deci, tovarăși, că nu ne vom precupeți forțele pentru a întări Armata noastră Roșie și Flota noastră Roșie!

Țara noastră se înalță ca o stâncă măreață împrejmuită de oceanul de state burgheze. Valuri după valuri se năpustesc asupra ei, amenințând s'o acopere, s'o distrugă. Dar stânca este de neclintită. În ce stă puterea ei ? Nu numai în faptul că țara noastră este întemeiată pe alianța dintre muncitori și țărani, că

este întruparea alianței unor naționalități libere și că este apărată de brațul puternic al Armatei Roșii și Flotei Roșii. Puterea țării noastre, vigoarea ei, trăinicia ei stă în faptul că găsește o simpatie profundă și un sprijin de neclintit în inimile muncitorilor și țăranilor din lumea întreagă. Muncitorii și țăranii din lumea întreagă vor să păstreze Republica Sovietelor ca o săgeată aruncată de mâna sigură a tovarășului Lenin în tabăra dușmană, ca reazim al speranțelor lor de eliberare de sub jugul asupririi și exploatării, ca un far puternic care să le arate calea desrobirii lor. Ei vor s'o păstreze și nu vor permite moșierilor și capitaliștilor s'o distrugă. Iată în ce stă forța noastră. Iată în ce stă forța oamenilor muncii din toate țările. Aceasta este totodată slăbiciunea burgheziei din lumea întreagă.

Lenin n'a considerat niciodată Republica Sovietelor ca un scop în sine. El a considerat-o întotdeauna ca o verigă necesară întăririi mișcării revoluționare din țările Occidentului și ale Orientului, ca o verigă necesară înlesnirii victoriei oamenilor muncii din lumea întreagă asupra capitalului. Lenin știa că aceasta e singura concepție justă atât din punct de vedere internațional cât și din punctul de vedere al menținerii Republicii Sovietelor însăși. Lenin știa că acesta este singurul mijloc de a înflăcăra inimile oamenilor muncii din lumea întreagă pentru luptele hotărâtoare în vederea eliberării lor. Iată de ce, chiar a doua zi după instaurarea dictaturii proletariatului, Lenin, cel mai genial dintre conducătorii geniali ai proletariatului, a pus bazele Internaționalei muncitorilor. Iată de ce Lenin a muncit neîncetat pentru lărgirea și în-

tărirea uniunii oamenilor muncii din lumea întreagă — Internaționala Comunistă.

Ați văzut zilele acestea pelerinajul a zeci și sute de mii de oameni ai muncii la cosciugul tovarășului Lenin. Peste câțva timp veți vedea venind în pelerinaj la mormântul tovarășului Lenin reprezentanții a milioane de oameni ai muncii. Puteți fi siguri că după acești reprezentanți a milioane de oameni ai muncii vor veni din toate colțurile lumii reprezentanți a zeci și sute de milioane de oameni; ei vor veni să ateste că Lenin a fost conducătorul nu numai al proletariatului rus, al muncitorilor din Europa, nu numai al Orientului colonial, ci și al întregii omeniri muncitoare de pe globul pământesc.

PARASINDU-NE, TOVARAȘUL LENIN NE-A PORUNCIT SĂ PASTRAM CREDINȚA PRINCIPIILOR INTERNAȚIONALEI COMUNISTE. ÎȚI JURAM, TOVARAȘE LENIN, CĂ NU NE VOM PRECUPETI VIAȚA PENTRU A ÎNTĂRI ȘI A LĂRGII ALIANȚA OAMENILOR MUNCII DIN LUMEA ÎNTREAGĂ — INTERNAȚIONALA COMUNISTĂ!

*„Pravda” nr. 23
din 30 Ianuarie 1924*

DESPRE LENIN

*Cuvântare rostită la reuniunea organizată
de elevii școlii militare dela Kremlin
28 Ianuarie 1924*

Tovarășil Am fost anunțat că ați organizat o seară în amintirea lui Lenin și că sunt invitat să iau și eu cuvântul. Socot că nu-i necesar să prezint un referat încheiat asupra activității lui Lenin. Cred că ar fi mai bine să mă mărginesc a vă comunica o serie de fapte care scot în evidență câteva trăsături caracteristice ale lui Lenin ca om și ca militant. Nu va exista, poate, o legătură lăuntrică între aceste fapte, dar acest lucru nu poate avea o însemnătate hotărâtoare în ce privește formarea unei idei generale asupra personalității lui Lenin. În orice caz, nu am posibilitatea să vă dau, în cazul de față, mai mult decât ceea ce v'am promis mai sus.

VULTUR DE MUNTE

L-am cunoscut pe Lenin în 1903. Ce-i drept, nu l-am cunoscut personal, ci din depărtare, prin corespondență. Mi-a rămas însă o impresie neștersă, o impresie pe care am păstrat-o în tot cursul activității mele în partid. Mă afluam atunci deportat în Siberia.

Cunoscând activitatea revoluționară a lui Lenin din ultimii ani ai secolului trecut și mai ales de după anul 1901, după apariția „Iscrei”¹¹, am ajuns la convingerea că avem în persoana lui Lenin un om excepțional. În ochii mei el nu era pe atunci un simplu conducător al partidului, ci creatorul lui de fapt, deoarece numai el înțelegea esența intrinsecă și necesitățile urgente ale partidului nostru. Când îl comparam cu ceilalți conducători ai partidului nostru aveam neîncetată impresia că tovarășii de luptă ai lui Lenin — Plehanov, Martov, Axelrod și ceilalți — sunt cu un cap mai jos decât Lenin, că Lenin, în comparație cu ei, nu era pur și simplu unul dintre conducători, ci un conducător de tip superior, un vultur de munte, care nu cunoaște teama în luptă și care conduce cu îndrăzneală partidul înainte pe drumurile neexplorate ale mișcării revoluționare ruse. Această impresie mi s’a înrădăcinat atât de adânc în suflet, încât am simțit nevoia s’o comunic în scris unui bun prieten al meu care se afla atunci în emigrație, cerându-i să-mi spună părerea lui. După câțva timp, aflându-mă deja deportat în Siberia — pe la sfârșitul lui 1903 —, am primit răspunsul entuziast al prietenului meu și o scrisoare simplă, dar foarte substanțială dela Lenin, căruia prietenul meu îi arătase scrisoarea primită dela mine. Scrisoarea lui Lenin era relativ scurtă, dar cuprindea o critică îndrăzneată, curajoasă a practicii partidului nostru și expunea cu o admirabilă claritate și conciziune tot planul de lucru al partidului pentru viitorul apropiat. Numai Lenin știa să trateze cele mai încurcate probleme așa de simplu și de limpede, așa de concis și de îndrăzneț, încât fiecare frază să

nu vorbească, ci să săgeteze. Această scrisoare simplă și îndrăsneață mi-a întărit și mai mult părerea că avem în persoana lui Lenin vulturul de munte al partidului nostru. Nu pot să-mi iert faptul de a fi aruncat în foc, conform deprinderii mele de vechi ilegalist, această scrisoare a lui Lenin, ca și multe alte scrisori.

De atunci datează cunoștința mea cu Lenin.

MODESTIE

M'am întâlnit cu Lenin pentru prima oară în Decembrie 1905, la Tammerfors (în Finlanda), la conferința bolșevicilor. Nădăjduiam să-l văd pe vulturul de munte al partidului nostru, să-l văd pe marele om, mare nu numai din punct de vedere politic, ci, dacă vreți, și ca statură, pentru că în închipuirea mea mi-l zugrăveam pe Lenin ca pe un uriaș chipeș și impunător. Care nu mi-a fost însă desamăgirea când am văzut în fața mea un om ca toți oamenii, de statură mai mult mică decât mijlocie, și care nu se deosebea cu nimic, dar absolut cu nimic, de muritorii de rând...

Există obiceiul ca un „om mare” să întârzie de regulă la adunare, pentru ca membrii adunării să-i aștepte apariția cu respirația tăiată, iar sosirea „omului mare” să fie anunțată de către asistență printr'un „ssst... tăcere... vine”. Acest ritual nu mi se părea de prisos, pentru că el impune, inspiră respect. Care nu mi-a fost însă desamăgirea când am aflat că Lenin venise la adunare înaintea delegaților și că, stând undeva într'un colț, conversa în modul cel mai simplu și mai obișnuit cu niște foarte obișnuiți delegați ai

conferinței. Nu voi ascunde că acest fapt mi s'a părut atunci ca un fel de încălcare a unor regule indispensabile.

Numai după aceea am înțeles că această simplitate și modestie a lui Lenin, această dorință de a rămâne neobservat sau, în orice caz, de a nu ieși în evidență și de a nu sublinia înalta lui poziție, că această trăsătură este una din marile calități ale lui Lenin — conducător nou al unor mase noi, mase simple și obișnuite, care formează cele mai adânci „straturi de jos” ale omenirii.

O LOGICĂ PUTERNICĂ

Remarcabile au fost cele două cuvântări rostite de Lenin la această conferință, cu privire la momentul politic și la problema agrară. Din nefericire, nu s'a păstrat niciuna din ele. Cuvântările sale inspirate au stârnit entuziasmul furtunos al întregii conferințe. Neobișnuita putere de convingere, simplitatea și claritatea argumentării, frazele scurte, pe înțelesul tuturor, lipsa de emfază, lipsa oricăror gesturi teatrale și a oricăror fraze de efect care să vrea să facă impresie, — toate acestea făceau ca discursurile lui Lenin să se deosebească în chip favorabil de discursurile obișnuiților oratori „parlamentari”.

Însă nu această latură a discursurilor lui Lenin m'a captivat pe mine atunci. Am fost captivat de puternica și invincibila logică a discursurilor lui Lenin, o logică rece, dar care pune stăpânire pe auditor în mod temeinic, electrizându-l și cucerindu-l în întregime. Imi aduc aminte că mulți dintre delegați spu-

neau atunci: „Logica discursurilor lui Lenin te cuprinde din toate părțile ca niște tentacule puternice, te prinde ca într'un clește, din strânsoarea căruia nu-i chip să te smulgi: sau te predai, sau te hotărăști să fii complet înfrânt“.

Socot că această particularitate a discursurilor lui Lenin constituie cea mai mare calitate a artei lui oratorice.

NU SE VĂICĂREA NICIODATĂ

M'am întâlnit a doua oară cu Lenin în 1906, la Congresul dela Stockholm ¹² al partidului nostru. După cum se știe, la acest congres bolșevicii au fost în minoritate, au suferit o înfrângere. L-am văzut atunci pentru întâia oară pe Lenin în postura de învins. El nu semăna câtuși de puțin cu conducătorii care se văicăresc și disperă când au suferit o înfrângere. Dimpotrivă, înfrângerea îl prefăcuse pe Lenin într'un ghem de energie, care însuflețea pe adepții lui la noi lupte, în vederea victoriei viitoare. Vorbesc despre înfrângerea lui Lenin. Dar ce fel de înfrângere a fost aceasta? Să-i fi văzut pe adversarii lui Lenin — pe Plehanov, Axelrod, Martov și ceilalți — învingătorii în Congresul dela Stockholm; semănau prea puțin cu niște învingători adevărați, deoarece Lenin, prin critica necruțătoare făcută menșevismului, îi bătuse măr, cum se spune. Imi amintesc că noi, delegații bolșevici, strânși laolaltă, îl priveam pe Lenin cerându-i sfat. În cuvintele unora dintre delegați se simțea oboseală, deprimare. Imi amintesc că Lenin, auzind astfel de cuvinte, spunea printre dinți, cu un ton mușcă-

tor: „Nu vă văicăriți, tovarăși, vom învinge cu siguranță pentru că avem dreptate“. Despre ura împotriva intelectualilor care se văicăresc, despre încrederea în propriile noastre forțe, în victorie, — despre acestea ne vorbea atunci Lenin. Se simțea că înfrângerea bolșevicilor este vremelnică și că bolșevicii vor trebui să învingă într'un viitor apropiat.

„Să nu te văicărești când suferi o înfrângere“ — iată trăsătura caracteristică a activității lui Lenin care l-a ajutat să strângă în jurul său o armată credincioasă până la capăt și increzătoare în propriile ei forțe.

FĂRĂ ÎNGÂMFARE

La Congresul următor, ținut la Londra ¹³ în 1907, au învins bolșevicii. L-am văzut atunci pentru întâia oară pe Lenin în postura de învingător. De obicei victoria îi amețește pe unii conducători, îi face aroganți și îngâmfați. De cele mai multe ori, în asemenea cazuri ei se lasă îmbătați de victorie, se culcă pe laurii victoriei. Lenin, însă, nu semăna deloc cu asemenea conducători. Dimpotrivă, tocmai după victorie el devenea deosebit de vigilent și de atent. Îmi amintesc că în acele momente Lenin repeta mereu delegaților: „În primul rând, nu vă lăsați amețiți de victorie și nu deveniți îngâmfați; în al doilea rând, consolidați victoria câștigată; în al treilea rând, distrugeți-l definitiv pe adversar, pentru că el a fost numai înfrânt, dar e departe de a fi răpus“. Îi ridiculiza usturător pe delegații care afirmau cu ușurință că „de acum s'a terminat cu menșevicii“. Dovedea fără nicio greu-

tate că menșevicii mai au încă rădăcini în mișcarea muncitorească, că trebuie să lupti împotriva lor cu pricepere, să te ferești, prin toate mijloacele, de supraaprecierea propriilor tale puteri și, mai ales, de subaprecierea puterilor adversarului.

„A nu deveni îngâmfat după victorie” — iată trăsătura de caracter care i-a ajutat lui Lenin să aprecieze lucid forțele adversarului și să pună la adăpost partidul de eventuale surprize.

PRINCIPIALITATE

Conducătorii unui partid trebuie să prețuiască opinia majorității partidului lor. Majoritatea constituie o forță pe care conducătorii nu pot să n'o ia în seamă. Lenin înțelegea acest lucru tot atât de bine ca oricare alt conducător de partid. Dar Lenin nu ajungea niciodată prizonierul majorității, mai ales când această majoritate nu avea o bază principială. Au existat momente în istoria partidului nostru când părerea majorității sau interesele de moment ale partidului au venit în conflict cu interesele fundamentale ale proletariatului. În asemenea cazuri, Lenin, fără să stea mult pe gânduri, se situa cu hotărîre pe poziții principiale, împotriva majorității partidului. Mai mult: el nu se temea, în asemenea cazuri, să ia atitudine literalmente singur împotriva tuturor, socotind, după cum spunea adesea, că „politica principială este singura politică justă”.

În această privință sunt deosebit de caracteristice următoarele două fapte:

Primul fapt. Ne aflăm în perioada 1909—1911, când partidul, înfrînt de contrarevoluție, era în plină

descompunere. Aceasta a fost o perioadă de neîncredere în partid, o perioadă în care nu numai intelectualii, ci în parte și muncitorii fugeau în masă din partid, o perioadă în care se nega necesitatea activității ilegale, perioada lichidatorismului și a destrămării. Se formaseră atunci nu numai printre menșevici, dar și printre bolșevici o serie întreagă de fracțiuni și de curențe, în cea mai mare parte rupte de mișcarea muncitorească. Se știe că tocmai în această perioadă a luat naștere ideea de a lichida complet munca ilegală și de a organiza muncitorii într'un partid stolăpinist legal, liberal. Lenin a fost atunci singurul care nu s'a lăsat târât de curentul general și a ținut sus steagul partidului, adunând forțele răslețite și înfrânte ale partidului cu o răbdare uimitoare, cu o tenacitate extraordinară, luptând împotriva tuturor curențelor antipartinice din sânul mișcării muncitorești, apărând ideea de partid cu un curaj fără seamăn și cu o perseverență nemaipomenită.

Se știe că, în cele din urmă, Lenin a biruit în această luptă pentru partid.

Al doilea fapt. Ne aflăm în perioada 1914—1917, perioada desfășurării războiului imperialist, în cursul căruia toate — sau aproape toate — partidele social-democrate și socialiste s'au lăsat cuprinse de psihoza patriotică generală și s'au pus în slujba imperialismului autohton. A fost perioada când Internaționala a II-a și-a plecat steagul în fața capitalului, când nici măcar oameni ca Plehanov, Kautsky, Guesde și alții n'au rezistat în fața valului șovin. Lenin a fost atunci singurul — sau aproape singurul — care a pornit la luptă hotărâtă împotriva social-șovinismului și a so-

cial-pacifismului, demascând trădarea celor de felul lui Guesde și Kautsky și infierând atitudinea echivocă a mediocrităților „revoluționare”. Lenin înțelegea că numai o minoritate infimă era alături de el, dar nu socotea că acest fapt are o importanță hotărâtoare, *pentru că știa că singura politică justă, singura politică de viitor este politica internaționalismului consecvent, pentru că știa că politica principială este singura politică justă.*

Se știe că Lenin a biruit și în această luptă, dusă pentru o nouă Internațională.

„Politica principială este singura politică justă” — iată formula cu ajutorul căreia Lenin a luat cu asalt noile poziții „inexpugnabile”, câștigând de partea marxismului revoluționar cele mai bune elemente ale proletariatului.

ÎNCREDERE ÎN MASSE

Teoreticienii și conducătorii de partide care cunosc istoria popoarelor, care au studiat dela un capăt la celălalt istoria revoluțiilor sunt atinși câteodată de o boală urâtă. Boala aceasta se numește frica de masse, neîncrederea în capacitățile creatoare ale maselor. Această boală dă uneori naștere unui anumit aristocratism al conducătorilor față de masele care nu sunt atât de tari în istoria revoluției, dar care sunt chemate să sfărâme vechiul și să construiască noul. Teama că forțele elementare ar putea să se deslănțue, că masele ar putea „sfărâma mai mult decât trebuie” și dorința de a juca rolul unei dădace care se străduiește să învețe masele după carte, dar care nu do-

rește să învețe dela masse — iată baza acestui gen de aristocratism.

Lenin era antiteza unor astfel de conducători. Nu cunosc niciun alt revoluționar care să fi crezut atât de puternic ca Lenin în forțele creatoare ale proletariatului și în puterea de orientare revoluționară a instinctului de clasă al acestuia. Nu cunosc niciun alt revoluționar care să fi știut să biciuiască atât de nemilos ca Lenin pe îngâmfaii critici ai „haosului revoluționar” și ai „bacanalelor acțiunilor arbitrare ale masselor”. Imi amintesc că, răspunzând în timpul unei conversații la observația unuia dintre tovarăși că „după revoluție trebuie să se stabilească o ordine normală”, Lenin a spus sarcastic: „E o mare nenorocire dacă oamenii care doresc să fie revoluționari uită că cea mai normală ordine în istorie este ordinea revoluției”.

Iată cum se explică atitudinea disprețuitoare a lui Lenin față de toți aceia care se străduiau să privească masele de sus și să le învețe după carte. Iată de ce Lenin propovăduia neîncetat: învățați dela masse, căutați să înțelegeți cât mai bine acțiunile lor, studiați cu toată atenția experiența practică a luptei maselor.

Increderea în forțele creatoare ale masselor — iată trăsătura caracteristică a activității lui Lenin care i-a dat posibilitatea să înțeleagă mișcările spontane și să le îndrepte pe calea revoluției proletare.

GENIU AL REVOLUȚIEI

Lenin a fost un revoluționar înăscut. A fost un adevărat geniu al exploziilor revoluționare și un mae-

stru neîntrecut în conducerea revoluției. Niciodată nu se simțea mai la largul lui și mai voios ca în epocile de sguduiți revoluționare. Nu vreau deloc să spun prin aceasta că Lenin aproba deopotrivă orice sguduire revoluționară și că întotdeauna și în orice condiții era pentru explozii revoluționare. Nicidecum. Vreau numai să spun că niciodată nu se manifesta atât de deplin și atât de limpede geniala putere de previziune a lui Lenin ca în timpul exploziilor revoluționare. În zilele de cotituri revoluționare el înflorește literalmente, căpăta darul previziunii, prevedea mișcarea claselor și zig-zagurile probabile ale revoluției, văzându-le ca în palmă. Nu degeaba se spune în cercurile noastre de partid că „Ilici știe să înnoate în valurile revoluției ca peștele în apă“.

De aci și „uimitoarea“ claritate a lozincilor tactice și „amețitoarea“ îndrăzneală a planurilor revoluționare concepute de Lenin.

Imi amintesc de două fapte foarte caracteristice care ilustrează această trăsătură a lui Lenin.

Primul fapt. Ne aflăm în perioada premergătoare Revoluției din Octombrie, când milioane de muncitori, țărani și soldați, împinși de criza din spatele frontului și de situația critică de pe front, cereau pace și libertate; când generalii și burghezia pregăteau dictatura militară în vederea „războiului până la capăt“; când întreaga așa zisă „opinie publică“, toate așa zisele „partide socialiste“ erau împotriva bolșevicilor, tratându-i ca „spioni ai Nemților“; când Cherenschi se străduia — și reușise în parte — să împingă în ilegalitate Partidul Bolșevic; când armatele încă disciplinate și puternice ale coaliției austro-germane stăteau față în

față cu armatele noastre obosite și în curs de destrămare, iar „socialiștii” din Apusul Europei continuau foarte liniștiți să fie în bloc cu guvernele lor pentru a duce „războiul până la victoria deplină”...

Ce însemna să începi insurecția într'un asemenea moment? Să începi insurecția în asemenea împrejurări însemna să mizezi totul pe o singură carte. Dar Lenin nu s'a temut să riște, pentru că el știa, vedea cu privirea lui clarvăzătoare că insurecția este inevitabilă, că insurecția va învinge, că insurecția din Rusia va pregăti sfârșitul războiului imperialist, că insurecția din Rusia va pune în mișcare masele chinuite din Apus, că insurecția din Rusia va prefăce războiul imperialist într'un război civil, că insurecția va avea ca rezultat Republica Sovietelor, că Republica Sovietelor va fi sprijinul mișcării revoluționare din întreaga lume.

Se știe că această prevedere revoluționară a lui Lenin s'a îndeplinit apoi cu o exactitate uimitoare.

Al doilea fapt. În primele zile ale Revoluției din Octombrie, Consiliul Comisarilor Poporului încearcă să silească pe comandantul suprem, generalul rebel Duhonin, să înceteze operațiunile militare și să înceapă tratative cu Nemții în vederea armistițiului. Îmi aduc aminte că Lenin, Crâlenko (viitorul comandant suprem) și cu mine ne-am dus la Marele Stat Major din Petrograd, la linia telegrafică directă, pentru a trata cu Duhonin. Era un moment foarte critic. Duhonin și Marele Cartier General refuzau categoric să execute ordinul Consiliului Comisarilor Poporului. Corpul ofițeresc al armatei era în întregime în mîi-

nile Marelui Cartier General. Cât despre soldați, nu se știa încă ce va spune această armată de 14.000.000 de oameni, subordonată așa ziselor organizații de armată, care erau împotriva Puterii Sovietice. Iar la Petrograd, după cum se știe, revolta iuncherilor era pe cale de a izbucni. În afară de aceasta, Cherenschi pornea împotriva Petrogradului. Imi amintesc cum, după o oarecare pauză în fața aparatului, fața lui Lenin se luminează deodată de o lumină neobișnuită. Se vedea că luase o hotărâre. „Să mergem la postul de radio” — spuse Lenin —, „ne va aduce un mare serviciu: printr'un ordin special îl vom înlocui pe generalul Duhonin, numind în locul lui pe tovarășul Crâlenko comandant suprem, și peste capul comandanților vom adresa un apel soldaților, îndemnându-i să imobilizeze pe generali, să înceteze operațiunile militare, să intre în legătură cu soldații austro-germani, luând cauza păcii în propria lor mână.”

Era un „salt în necunoscut”. Dar Lenin nu se temea de acest „salt”; dimpotrivă, el s'a hotărât să-l facă, pentru că știa că armata vrea pace și că o va cuceri, înlăturând toate piedicile de orice fel din calea ei, pentru că știa că proclamarea în acest chip a păcii nu va putea să nu influențeze pe soldații austro-germani, că ea va deslănțui dorința de pace pe toate fronturile, fără excepție.

Se știe că și această previziune revoluționară a lui Lenin s'a realizat apoi cu cea mai mare exactitate.

Clarviziunea genială, capacitatea de a se zisa repede și de a descifra sensul lăuntric al evenimentelor viitoare — iată trăsătura caracteristică a lui Le-

nin care l-a ajutat să stabilească o strategie justă și o linie de conduită clară în momentele de cotitură ale mișcării revoluționare.

*„Pravda” nr. 34
din 12 Februarie 1924.*

DESPRE CONTRADICȚIILE DIN COMSOMOL

*Cuvântare rostită la consfătuirea ținută la C. C.
al P. C. (b) din Rusia¹⁴ în legătură cu munca
în rândurile tineretului
3 Aprilie 1924*

Înainte de toate trebuie să spun câte ceva despre poziția pe care C.C. al tineretului a luat-o în chestiunea discuției din partid. Faptul că C.C. al Comsomolului din Rusia a continuat cu îndărătnicie să tacă după ce provincia se pronunțase deja, a fost o greșală. Ar fi însă greșit să explicăm tăcerea C.C. al Uniunii Tineretului prin neutralitatea lui. N'a fost decât o prudență exagerată.

Acum, câte ceva despre debateri. Eu consider că voi nu aveți divergențe de ordin principial. Am studiat tezele și articolele voastre și totuși n'am găsit divergențe de ordin principial. În schimb există confuzie și o grămadă de contradicții „ireductibile” inventate.

Prima contradicție stă în faptul că Uniunea ca „rezervă” a partidului este contrapusă Uniunii ca „instrument” al partidului. Ce este Uniunea — o rezervă sau un instrument? Și una și alta. Acest lucru este limpede, și a și fost spus chiar în cuvântările tovarășilor. Uniunea Tineretului Comunist este o rezervă, o rezervă alcătuită din țărani și muncitori, din

care partidul își completează rândurile. Dar este în acelaș timp și un instrument în mâna partidului, un instrument cu ajutorul căruia își exercită influența asupra masselor tineretului. Am fi putut spune mai concret că Uniunea este un instrument al partidului, o armă care îi vine în ajutor partidului, în sensul că Comsomolul ca organizație activă este un instrument cu care partidul își poate exercita influența asupra tineretului dinafara Uniunii. Aceste noțiuni nu se contrazic și nu pot fi contrapuse una alteia.

O a doua așa zisă contradicție ireductibilă constă, după părerea unor tovarăși, în faptul că „politică de clasă a Uniunii nu este determinată de compoziția sa, ci de fermitatea oamenilor care stau în fruntea ei”. Fermitatea este contrapusă compoziției. Și această contradicție este inventată, dat fiind că politica de clasă a Comsomolului din Rusia este determinată și de una și de alta: și de compoziția lui, și de fermitatea vârfurilor. Dacă oamenii fermi sunt supuși înrăuirii unei compoziții străine ca spirit a Uniunii, ai cărei membri se bucură de drepturi egale, o asemenea compoziție nu poate să nu lase urme în activitatea și politica Uniunii. Dece partidul își reglementează compoziția? Fiindcă știe că compoziția are influență asupra activității sale.

În sfârșit — încă o contradicție, tot inventată, privind rolul Uniunii și munca pe care o duce în rândurile țăranilor. Unii pun problema în așa fel, încât reiese că sarcina Uniunii ar fi de „a întări” influența în rândurile țăranilor, și nu de a o lărgi, iar alții ar vrea „să lărgască influența”, dar nu sunt de acord s’o întărească. Pe această bază ei vor să creeze o plat-

formă pentru discuție. Este limpede că a contrapune aceste două sarcini una altela este un lucru artificial, deoarece toți înțeleg foarte bine că Uniunea trebuie în același timp și să-și întărească influența la țară, și s'o lărgească. E drept că într'un anumit pasaj al tezelor C.C. al Comsomolului din Rusia se află o frază stângace cu privire la munca în rândurile țăranilor. Dar nici Tarhanov, nici alți reprezentanți ai majorității C.C. al Comsomolului nu insistă asupra acestei stângăcii și sunt de acord s'o îndrepte. Mai merită oare după toate acestea să se facă discuții în jurul unor chestiuni mărunte?

Dar există o contradicție în viața și activitatea Uniunii Tineretului Comunist, o contradicție reală, nu una născocită, despre care aș vrea să spun câteva cuvinte. Mă refer la două tendințe care există în Uniune: cea muncitorească și cea țărănească. Mă refer la contradicția dintre aceste tendințe, contradicție care se face simțită și pe care n'o putem trece cu vederea. Chestiunea acestei contradicții constituie punctul cel mai slab din discursurile oratorilor. Toți afirmă că muncitorii trebuie să fie antrenați în Uniune într'o măsură tot mai mare, dar toți se poticnesc atunci când e vorba de țăranime, când trec la chestiunea atragerii țăranimii. Chiar și oratorii care n'au făcut pe deșteptii și au vorbit fără viclesuguri s'au poticnit la această chestiune.

Evident că în fața Comsomolului din Rusia stau două probleme: problema muncitorească și cea țărănească. Evident că, întrucât Comsomolul este o Uniune muncitorească-țăărănească, aceste două tendințe, aceste contradicții din sânul Uniunii vor dăinui și de

acum înainte. Unii vor afirma că trebuie să fie antrenați muncitorii, trecând sub tăcere problema țărănimii, iar alții vor susține că trebuie să fie antrenați țărani, subapreciind însemnătatea elementului proletar din Uniune ca element conducător. Tocmai această contradicție internă, care se găsește în însăși natura Uniunii, îi face pe oratori să se poticnească. În discursuri s'a făcut o paralelă între partid și Comsomol. În realitate, un asemenea paralelism nu există, deoarece partidul nostru este un partid muncitoresc, și nu muncitoresc-țăărănesc, în timp ce Comsomolul este o uniune muncitorească-țăărănească. Iată de ce Comsomolul nu poate fi numai o uniune muncitorească, ci trebuie să fie o uniune în același timp și muncitorească și țărănească. Un lucru este limpede: actuala structură a Uniunii face ca contradicțiile interne și lupta dintre tendințe să fie inevitabile și de acum înainte.

Au dreptate aceia care susțin că tineretul din rândurile țărănimii mijlocașe trebuie să fie antrenat în partid, dar aici trebuie să fim prudenți și să nu deviem spre o poziție de partid muncitoresc-țăărănesc, poziție pe care alunecă câteodată până și unii activiști cu munci de răspundere. Mulți tovarăși au făcut zărvă spunând: „Voi antrenați pe muncitori în partid, de ce să nu-i antrenăm în partid, în aceeași măsură, și pe țărani? Ce-ar fi să introducem o sută sau două sute de mii de țărani în partid?” C.C. este împotriva acestui lucru, deoarece partidul nostru trebuie să fie un partid muncitoresc; 70% sau 80% muncitori și 20—25% elemente nemuncitorești — iată care trebuie să fie aproximativ raportul între muncitori și țărani în partid. Dar în ceea ce privește Comsomolul, lucrurile

stau puțin altfel decât în partid. Uniunea Tinere-
tului Comunist este o organizație liberă a elementelor
revoluționare din rândurile tineretului muncitor și ță-
rănesc, organizație bazată pe liberul consimțământ.
Fără țărani, fără masele de tineret țărănesc, ea va
înceta de a mai fi o uniune muncitorească-țăărănească.
Dar munca trebuie dusă în așa fel, încât rolul condu-
cător să revină elementului proletar.

*Publicat pentru prima oară în cartea
I. Stalin, Despre Comsomol
Moscova, 1926*

DESPRE BAZELE LENINISMULUI¹⁸

Prelegeri ținute la Universitatea Sverdlov

**DEDIC ACEASTA LUCRARE
PROMOTIEI LENINISTE
I. STALIN**

Bazele leninismului constituie o temă vastă. Pentru a o epuiza, ar fi nevoie de o carte întreagă. Mai mult, ar fi nevoie de o serie întreagă de cărți. Fi-rește deci că prelegerile mele nu pot fi o expunere completă a leninismului. Ele pot fi, în cazul cel mai bun, un rezumat concis al bazelor leninismului. Gă-sesc totuși folositor să expun acest rezumat, pentru a da unele puncte de plecare esențiale, necesare studierii cu folos a leninismului.

A expune bazele leninismului nu înseamnă încă a expune bazele concepțiilor lui Lenin asupra lumii. Ca întindere, concepțiile lui Lenin asupra lumii și bazele leninismului nu sunt unul și același lucru. Lenin e marxist și baza concepțiilor lui asupra lumii este, bine înțeles, marxismul. Însă de aici nu urmează nici-decum că expunerea leninismului trebuie începută cu expunerea bazelor marxismului. A expune leninismul înseamnă a expune ceea ce este deosebit și nou în ope-rele lui Lenin, ceea ce a adus Lenin în tezaurul ge-neral al marxismului și este legat în chip firesc de

numele lui. Numai în acest sens voi vorbi în prelegerile mele despre bazele leninismului.

Ce este, deci, leninismul?

Unii spun că leninismul este aplicarea marxismului la condițiile specifice ale realităților din Rusia. Această definiție are în ea o parte de adevăr, dar este departe de a cuprinde întregul adevăr. Lenin a aplicat într'adevăr marxismul la realitățile din Rusia, și l-a aplicat cu măiestrie. Dar dacă leninismul ar fi numai aplicarea marxismului la situația specifică din Rusia, atunci leninismul ar fi un fenomen pur național și numai național, pur rusesc și numai rusesc. Or, noi știm că leninismul este un fenomen internațional, cu rădăcini în întreaga dezvoltare internațională, și nu numai un fenomen rusesc. Iată de ce consider că această definiție este unilaterală.

Alții spun că leninismul înseamnă reînvierea elementelor revoluționare ale marxismului din anii 1840-1850, spre deosebire de marxismul din anii următori, când marxismul ar fi devenit moderat, nerevoluționar. Dacă facem abstracție de această împărțire prostească și vulgară a doctrinei lui Marx în două părți — una revoluționară și alta moderată — trebuie să recunoaștem că și această definiție, absolut insuficientă și nesatisfăcătoare, are o parte de adevăr. Această parte de adevăr constă în faptul că Lenin a reînviat într'adevăr conținutul revoluționar al marxismului, care fusese ascuns de către oportuniștii Internaționalei a II-a. Dar aceasta e numai o parte din adevăr. Întreg adevărul asupra leninismului constă în faptul că leninismul nu numai că a reînviat marxismul, dar a făcut încă un pas înainte, dezvoltând mai

departe marxismul în condițiile noi ale capitalismului și ale luptei de clasă a proletariatului.

Atunci ce este, la urma urmei, leninismul ?

Leninismul este marxismul epocii imperialismului și a revoluției proletare. Mai precis: leninismul este teoria și tactica revoluției proletare în general, teoria și tactica dictaturii proletariatului în special. Marx și Engels au luptat în perioada prerevoluționară (avem în vedere revoluția proletară), când nu exista încă un imperialism dezvoltat, în perioada pregătirii proletarilor pentru revoluție, în perioada când, practic, revoluția proletară încă nu era direct inevitabilă. Lenin însă, discipolul lui Marx și Engels, a luptat în perioada imperialismului dezvoltat, în perioada desfășurării revoluției proletare, când revoluția proletară triumfase deja într-o țară, zdrobise democrația burgheză și deschisese era democrației proletare, era Sovietelor.

Iată deci leninismul este dezvoltarea mai departe a marxismului.

Se subliniază de obicei caracterul excepțional de combativ și excepțional de revoluționar al leninismului. Aceasta este absolut just. Dar această particularitate a leninismului se explică prin două cauze: în primul rând, prin aceea că leninismul a izvorât din adâncurile revoluției proletare, a cărei pecete nu s'ar putea să n'o poarte; în al doilea rând, prin aceea că leninismul a crescut și s'a întărit în lupta împotriva oportunismului Internaționalei a II-a, luptă care a fost și este condiția prealabilă necesară pentru reușita luptei împotriva capitalismului. Nu trebuie uitat că între Marx și Engels, pe de o parte, și Lenin, pe de

altă parte, se află o întreagă perioadă de dominație exclusivă a oportunismului Internaționalei a II-a; și lupta neîmpăcată împotriva acestuia nu putea să nu constituie una dintre sarcinile cele mai importante ale leninismului.

I

RĂDĂCINILE ISTORICE ALE LENINISMULUI

Leninismul s'a dezvoltat și s'a cristalizat în condițiile imperialismului, când contradicțiile capitalismului au atins punctul culminant, când revoluția proletară a devenit direct o chestiune de practică, când vechea perioadă de pregătire a clasei muncitoare pentru revoluție a fost depășită, făcând loc unei noi perioade, aceea e asaltului direct împotriva capitalismului.

Lenin a numit imperialismul „capitalism muribund”. Dece? Pentru că imperialismul duce contradicțiile capitalismului până la punctul culminant, până la limita extremă, dincolo de care începe revoluția. Dintre aceste contradicții trebuie socotite ca cele mai importante următoarele trei:

Prima contradicție este contradicția dintre muncă și capital. Imperialismul înseamnă atotputernicia trusturilor și sindicatelor monopoliste, a băncilor și a oligarhiei financiare în țările industriale. În lupta cu această atotputernicie, metodele obișnuite ale clasei muncitoare — sindicatele profesionale și cooperativele, partidele parlamentare și lupta parlamentară — s'au dovedit a fi cu totul neîndestulătoare. Ori te lași la cheremul capitalului, vegețezi ca și până

acum și decazi tot mai mult, ori recurgi la arme noi — așa pune imperialismul chestiunea în fața maselor de milioane ale proletariatului. Imperialismul apropie clasa muncitoare de revoluție.

A doua contradicție este contradicția dintre diferitele grupuri financiare și puteri imperialiste în lupta lor pentru izvoare de materii prime, pentru teritorii străine. Imperialismul înseamnă export de capital spre izvoarele de materii prime, luptă turbată pentru stăpânirea monopolistă a acestor izvoare, luptă pentru reîmpărțirea lumii deja împărțite, luptă dusă cu deosebită înverșunare de către noile grupuri financiare și de către statele care își caută „un loc sub soare”, împotriva grupurilor și statelor vechi care se trampongază de ceea ce au acaparat. Această luptă turbată între diferitele grupuri de capitaliști este remarcabilă prin aceea că cuprinde în sine ca element inevitabil războaiele imperialiste, războaiele pentru acapărarea de teritorii străine. Acest fapt, la rândul lui, este remarcabil prin aceea că duce la slăbirea reciprocă a imperialiștilor, la slăbirea pozițiilor capitalismului în general, că face să se apropie momentul revoluției proletare, că duce la necesitatea practică a acestei revoluții.

A treia contradicție este contradicția dintre o mână de națiuni „civilizate” dominante și popoarele coloniale și dependente din lumea întreagă, popoare care numără sute de milioane. Imperialismul înseamnă exploatarea cea mai nerușinată și asuprirea cea mai sălbatică a populațiilor de sute de milioane din întinsele colonii și din țările dependente. A stoarce supraprofit — iată scopul acestei exploatări

și al acestei asupririi. Dar, exploatând aceste țări, imperialismul este nevoit să construiască acolo drumuri de fier, fabrici și uzine, centre industriale și comerciale. Apariția clasei proletarilor, nașterea unei intelectualități băștinașe, deșteptarea conștiinței naționale, intensificarea mișcării de eliberare — iată rezultatele inevitabile ale acestei „politici”. Intensificarea mișcării revoluționare în toate coloniile și în toate țările dependente, fără excepție, o dovedește până la evidență. Acest fapt e important pentru proletariat prin aceea că sdruncină din temelie pozițiile capitalismului, transformând coloniile și țările dependente din rezerve ale imperialismului în rezerve ale revoluției proletare.

Acestea sunt, în linii generale, principalele contradicții ale imperialismului, care au transformat vechiul capitalism „înfloritor” în capitalism muribund.

Insemnătatea războiului imperialist deslănțuit acum zece ani constă, între altele, în faptul că el a adunat toate aceste contradicții într'un singur mănunchi și le-a aruncat în cumpănă, grăbind și înlesnind bătăliile revoluționare ale proletariatului.

Cu alte cuvinte, imperialismul a făcut nu numai ca revoluția să devină, practic, inevitabilă, ci a creat și condițiile favorabile pentru un asalt direct împotriva fortărețelor capitalismului.

Aceasta a fost situația internațională care a dat naștere leninismului.

Toate-s bune, ni se va spune, dar ce legătură au toate acestea cu Rusia, care n'a fost doară și nici nu putea fi o țară clasică a imperialismului? Ce legătură au toate acestea cu Lenin, care a acționat în primul

rând în Rusia și pentru Rusia? Dece tocmai Rusia a fost leagănul leninismului, patria teoriei și tacticii revoluției proletare?

Pentru că Rusia a fost punctul unde se înnodau toate aceste contradicții ale imperialismului.

Pentru că Rusia era coaptă pentru revoluție mai mult ca oricare altă țară, și din această cauză numai ea era în stare să rezolve aceste contradicții pe cale revoluționară.

Să începem cu faptul că Rusia țaristă a fost țara tuturor asupririlor — atât capitaliste cât și coloniale și militare — în forma lor cea mai odioasă și mai barbară. Cine nu știe că în Rusia atotputernicia capitalului se contopea cu despotismul țarismului, agresivitatea naționalismului rus cu politica de călău a țarismului față de popoarele neruse, exploatarea unor întregi regiuni — din Turcia, Persia, China — cu cotropirea acestor regiuni de către țarism, cu războiul de cotropire? Lenin a avut dreptate când a spus că țarismul este un „imperialism militaro-feudal”. Țarismul a fost punctul de convergență a părților celor mai negative ale imperialismului ridicate la pătrat.

Mai departe. Rusia țaristă a fost o imensă rezervă a imperialismului occidental nu numai în sensul că dădea acces liber capitalului străin, care ținea în mâinile sale ramuri atât de hotărâtoare ale economiei naționale a Rusiei, cum este combustibilul și metalurgia, ci și în sensul că putea să pună la dispoziția imperialiștilor din Occident milioane de soldați. Amintiți-vă de armata rusă de 14.000.000 de soldați care și-au vărsat sângele pe fronturile impe-

rialiste pentru a asigura profituri fabuloase capitaliştilor anglo-francezi.

Mai departe. Țarismul n'a fost numai câinele de pază al imperialismului în Răsăritul Europei; el a fost și agentura imperialismului occidental, care a stors dela populație dobânzi de sute de milioane pentru împrumuturile acordate țarismului la Paris și Londra, la Berlin și Bruxelles.

În sfârșit, țarismul a fost aliatul cel mai credincios al imperialismului occidental la împărțirea Turciei, Persiei, Chinei etc. Cine nu știe că războiul imperialist a fost dus de țarism în alianță cu imperialiștii Antantei, că Rusia a fost un element esențial în acest război?

Iată de ce interesele țarismului și cele ale imperialismului occidental se împleteau între ele și se contopeau, la urma urmelor, într'un singur ghem de interese ale imperialismului.

Putea oare imperialismul occidental să se împacă cu pierderea unui sprijin atât de puternic în Răsărit și a unui rezervor atât de bogat în forțe și mijloace ca vechea Rusie țaristă, burgheză, fără să-și angajeze toate forțele într'o luptă pe viață și pe moarte împotriva revoluției din Rusia, în scopul apărării și menținerii țarismului? Bine înțeles că nu putea!

De aci însă urmează că cine voia să lovească în țarism trebuia inevitabil să ridice mâna și asupra imperialismului, că cine se răscula împotriva țarismului trebuia să se răscoale și împotriva imperialismului; căci acela care doboră țarismul trebuia să doboare și imperialismul, dacă voia într'adevăr nu numai să înfrângă țarismul, ci să-l și răpună definitiv.

Astfel, revoluția împotriva țarismului se apropia și trebuia să se transforme în revoluție împotriva imperialismului, în revoluție proletară.

În Rusia se cocea în acest timp o mare revoluție populară, în fruntea căreia stătea proletariatul cel mai revoluționar din lume, care dispunea de un aliat atât de serios ca țărănimea revoluționară din Rusia. Mai e oare nevoie să dovedim că o asemenea revoluție nu putea să se oprească la jumătatea drumului, că în caz de succes ea trebuia să meargă mai departe, ridicând steagul insurecției împotriva imperialismului?

Iată deci Rusia trebuia să devină punctul unde se înnodau contradicțiile imperialismului nu numai în sensul că aceste contradicții ieșeau cel mai lesne la iveală tocmai în Rusia, unde aveau un caracter deosebit de odios și deosebit de intolerabil, și nu numai pentru că Rusia era pentru imperialismul occidental un sprijin dintre cele mai importante, care lega capitalul financiar din Occident cu coloniile din Orient, ci și pentru că numai în Rusia exista o forță reală, în stare să rezolve contradicțiile imperialismului pe cale revoluționară.

De aci urmează însă că revoluția din Rusia nu putea să nu devină o revoluție proletară, că ea nu putea să nu capete chiar din primele zile ale dezvoltării sale un caracter internațional, că ea nu putea deci să nu sgarde înseși temeliile imperialismului mondial.

Puteau oare comuniștii ruși, într'o asemenea situație, să se mărginească în activitatea lor la cadrul strâmt național al revoluției ruse? Desigur că nu!

Dimpotrivă, întreaga situație — atât cea internă (o adâncă criză revoluționară) cât și cea externă (războiul) — îi împingea să depășească în activitatea lor cadrul acesta, să transpună lupta pe arena internațională, să desvăluie plăgile imperialismului, să dovedească inevitabilitatea falimentului capitalismului, să sdrobească social-șovinismul și social-pacifismul, în sfârșit, să doboare în propria lor țară capitalismul și să făurească o nouă armă de luptă pentru proletariat, teoria și tactica revoluției proletare, în scopul de a înlesni proletarilor din toate țările doborîrea capitalismului. Comuniștii ruși nici nu puteau acționa altfel, pentru că numai mergând pe această cale se putea conta pe anumite schimbări în situația internațională, schimbări de natură să pună la adăpost Rusia de primejdia restaurării rînduelilor burgheze.

Iată de ce Rusia a devenit leagănul leninismului, iar conducătorul comuniștilor ruși, Lenin, a devenit creatorul lui.

Cu Rusia și cu Lenin „s'a întâmplat” cam acelaș lucru care se întîmplase cu Germania și cu Marx și Engels în anii 1840—1850. Germania purta atunci în pîntecele ei revoluția burgheză, ca și Rusia la începutul veacului al XX-lea. Marx a scris atunci în „Manifestul Comunist” :

„Asupra Germaniei își îndreaptă comuniștii atenția în primul rînd, pentru că Germania se află în ajunul unei revoluții burgheze, pentru că ea săvârșește această revoluție în condiții mai înaintate ale civilizației europene în genere și cu un proletariat mult mai dezvoltat decît în Anglia secolului al XVII-lea și în Franța secolului al XVIII-lea, și, deci, revoluția burgheză germană nu poate fi decît prologul direct al unei revoluții proletare”¹⁰.

Cu alte cuvinte, centrul mișcării revoluționare se muta în Germania.

Nu încapе îndoială că tocmai această împrejurare, subliniată de Marx în citatul de mai sus, a fost cauza probabilă pentru care tocmai Germania a devenit patria socialismului științific, iar conducătorii proletariatului german, Marx și Engels, creatorii lui

Acelaș lucru, însă într'o măsură și mai mare, trebuie spus și despre Rusia dela începutul veacului al XX-lea. În această perioadă Rusia se găsea în ajunul revoluției burgheze; ea urma să săvârșească această revoluție în condițiile unei Europe mai înaintate și cu un proletariat mai dezvoltat decât Germania din anii 1840-1850 (fără a mai vorbi de Anglia și Franța); și erau toate indiciile că această revoluție avea să fie fermentul și prologul revoluției proletare.

Nu se poate socoti întâmplător faptul că Lenin încă din 1902, când revoluția rusă era abia în germene, a scris în broșura sa „Ce-i de făcut?” următoarele cuvinte profetice:

„Istoria a pus acum în fața noastră (adică a marxistilor ruși. — I. St.) o sarcină imediată, care este cea mai revoluționară dintre toate sarcinile imediate ale proletariatului din oricare altă țară”,

că... „îndeplinirea acestei sarcini, doborîrea celui mai puternic reazim al reacțiunii nu numai europene, dar (putem spune acum) și asiatice, ar face din proletariatul rus avantgarda proletariatului revoluționar internațional” (vezi vol. IV, pag. 382).

Cu alte cuvinte, centrul mișcării revoluționare urma să se mute în Rusia.

Se știe că desfășurarea revoluției în Rusia a confirmat cu prisosință această prezicere a lui Lenin.

E oare de mirare, după toate acestea, că țara care a săvârșit o astfel de revoluție și care are un astfel de proletariat a devenit patria teoriei și tacticii revoluției proletare?

E oare de mirare că Lenin, conducătorul proletariatului din Rusia, a devenit totodată creatorul acestei teorii și tactici și conducătorul proletariatului internațional?

II

METODA

Am spus mai sus că între Marx și Engels, pe de o parte, și Lenin, pe de alta, se află o întreagă perioadă de dominație a oportunismului Internaționalei a II-a. Pentru mai multă precizie, trebuie să adaug că aici nu e vorba de dominația formală a oportunismului, ci numai de dominația lui de fapt. Formal, în fruntea Internaționalei a II-a se aflau marxști „dreptcredincioși”, „ortodocși” — Kautsky și alții. De fapt însă, activitatea de bază a Internaționalei a II-a s'a desfășurat pe linia oportunismului. Oportuniștii se adaptau burgheziei în virtutea firii lor mic-burgheze, adaptabile, iar „ortodocșii” se adaptau, la rândul lor, oportuniștilor în interesul „păstrării unității” cu oportuniștii, în interesul „păcii în partid”. Urmarea a fost dominația oportunismului, căci între politica burgheziei și politica „ortodocșilor” exista un lanț continuu.

Aceasta a fost perioada dezvoltării relativ pașnice a capitalismului, perioada, ca să zicem așa, dinaintea de război, în care contradicțiile catastrofale ale imperialismului nu apucaseră încă să iasă la iveală cu toată evidența, în care grevele economice ale muncitorilor și sindicatele se dezvoltau mai mult sau mai puțin „normal“, în care lupta electorală și fracțiunile parlamentare înregistrau succese „amețitoare“, în care formele legale de luptă erau ridicate în slava cerului și în care se credea că capitalismul „va fi ucis“ cu ajutorul legalității, — într'un cuvânt, în care partidele din Internaționala a II-a prindeau osânză și nu voiau să se gândească serios la revoluție, la dictatura proletariatului, la educarea revoluționară a maselor.

În locul unei teorii revoluționare unitare — teze teoretice contradictorii și frânturi de teorii, rupte de lupta revoluționară vie a maselor și prefăcute în dogme învechite. De ochii lumii se amintea, desigur, de teoria lui Marx, dar cu scopul de a smulge dintr'însa spiritul ei revoluționar viu.

În loc de politică revoluționară — filistinism neputincios și politicianism mărginit, diplomație parlamentară și combinații parlamentare. De ochii lumii se adoptau, desigur, rezoluții și lozinci „revoluționare“, dar cu scopul de a le pune la dosar.

În loc de a educa partidul și de a-l învăța tactica revoluționară justă pe baza propriilor greșeli, se ocoleau cu grijă chestiunile spinoase, care erau disimulate și cocoloșite. Desigur, de ochii lumii se întâmpla să se aducă vorba despre chestiunile spinoase, dar cu scopul de a sfârși cu o rezoluție de „gumilastic“.

Iată care era fizionomia Internaționalei a II-a, metoda ei de lucru, arsenalul ei.

Pe de altă parte, se apropia o nouă perioadă, o perioadă de războaie imperialiste și de lupte revoluționare ale proletariatului. Metodele vechi de luptă se arătau vădit insuficiente și neputincioase în fața atotputerniciei capitalului financiar.

Trebuia să se revizuiască întreaga activitate a Internaționalei a II-a, întreaga ei metodă de lucru, să se înlăture filistinismul, îngustimea de minte, politicianismul, renegarea, social-șovinismul, social-pacifismul. Trebuia să se verifice întreg arsenalul Internaționalei a II-a, să se arunce tot ce era ruginit și putred și să se făurească noi arme. Fără o astfel de muncă prealabilă nici nu se putea porni la război împotriva capitalismului. Fără această muncă prealabilă proletariatul risca să se trezească în fața noilor lupte revoluționare insuficient înarmat sau chiar pur și simplu neînarmat.

Onoarea verificării generale și a curățirii generale a grajdurilor augiene ale Internaționalei a II-a a revenit leninismului.

Iată în ce împrejurări s'a născut și s'a făurit metoda leninismului.

La ce se reduc cerințele acestei metode?

În primul rând, la verificarea dogmelor teoretice ale Internaționalei a II-a în focul luptei revoluționare a maselor, în focul practicii vii, adică la restabilirea unității distruse dintre teorie și practică, la lichidarea rupturii dintre ele, căci numai așa se poate crea un adevărat partid proletar înarmat cu o teorie revoluționară.

În al doilea rând, la verificarea politicii partidelor Internaționalei a II-a nu după lozincile și rezoluțiile lor (în care nu te poți încrede), ci după faptele lor, după acțiunile lor, căci numai astfel se poate cuceri și merita încrederea masselor proletare.

În al treilea rând, la reorganizarea întregii activități de partid într'un spirit nou, revoluționar, în spiritul educării și pregătirii masselor pentru lupta revoluționară, căci numai astfel pot fi pregătite masele pentru revoluția proletară.

În al patrulea rând, la autocritica partidelor proletare, la instruirea și educarea lor pe baza propriilor greșeli, căci numai astfel pot fi formate adevărate cadre, pot fi formați adevărați conducători de partid.

Iată baza și esența metodei leninismului.

Cum s'a aplicat această metodă în practică?

Oportuniștii Internaționalei a II-a au o serie de dogme teoretice, pe care le repetă întruna ca un refren veșnic. Să luăm câteva din ele.

Dogma întâia : despre condițiile luării puterii de către proletariat. Oportuniștii susțin că proletariatul nu poate și nu trebuie să ia puterea dacă nu formează majoritatea în țară. Ei nu aduc niciun argument, căci nu e posibilă nicio justificare teoretică sau practică a unei astfel de teze absurde. Să zicem că e așa, le răspunde Lenin domnilor din Internaționala a II-a. Dar dacă se ivește o situație istorică (război, criză agrară etc.) în care proletariatul, care formează minoritatea populației, are posibilitatea de a strânge în jurul său majoritatea covârșitoare a masselor muncitoare, de ce să nu ia el puterea? De ce să nu solo-

sească proletariatul situația favorabilă, internațională și internă, pentru a rupe frontul capitalului și a grăbi desnodământul general? Oare n'a arătat Marx, încă din anii 1850—1860, că în Germania lucrurile ar putea sta „strălucit“ în ceea ce privește revoluția proletară, dacă această revoluție ar putea fi sprijinită de către „o a doua ediție“, ca să zicem așa, „a războiului țărănesc“¹⁷? Oare nu-i știut de toată lumea că în Germania erau atunci relativ mai puțini proletari decât, de pildă, în Rusia în 1917? Oare practica revoluției proletare ruse n'a dovedit că această dogmă favorită a eroilor Internaționalei a II-a e lipsită de orice însemnătate vitală pentru proletariat? Oare nu e limpede că practica luptei revoluționare a masselor înfirmă și răstoarnă această dogmă învechită?

Dogma a doua: proletariatul nu poate păstra puterea dacă nu dispune de un număr suficient de cadre instruite și de cadre administrative gata pregătite, capabile să organizeze conducerea țării; întâi trebuie pregătite aceste cadre în condițiile capitalismului, și numai după aceea trebuie luată puterea. Să zicem că e așa, răspunde Lenin; dar de ce n'am putea face astfel ca mai întâi să luăm puterea, să creăm condiții prielnice pentru dezvoltarea proletariatului, iar pe urmă să înaintăm cu pași de uriaș spre ridicarea nivelului cultural al masselor muncitoare, spre formarea de cadre numeroase de conducători și administratori din rândurile muncitorilor? Oare practica Rusiei n'a arătat că în condițiile puterii proletare cadrele de conducători proveniți din rândurile muncitorilor cresc de o sută de ori mai repede și mai temeinic decât în condițiile puterii capitalu-

lui? Oare nu e limpede că practica luptei revoluționare a masselor sdrobește fără milă și această dogmă teoretică a oportuniștilor?

Dogma a treia: metoda grevei politice generale e inacceptabilă pentru proletariat, căci ea e neînțeleasă din punct de vedere teoretic (vezi critica lui Engels), periculoasă din punct de vedere practic (ea poate desorganiza mersul normal al vieții economice a țării și poate goli cassele de bani ale sindicatelor) și nu poate înlocui formele parlamentare de luptă, care constituie principala formă a luptei de clasă a proletariatului. Bine, răspund leniniștii. Dar, mai întâi, Engels n'a criticat orice grevă generală, ci numai un anumit fel de grevă generală, greva generală economică a anarhiștilor¹⁸, preconizată de anarhiști în locul luptei politice a proletariatului. Ce legătură are aceasta cu metoda grevei generale politice? Al doilea: cine a dovedit, și unde, că forma parlamentară de luptă este principala formă a luptei proletariatului? Oare istoria mișcării revoluționare nu arată că lupta parlamentară este numai o școală și un mijloc auxiliar pentru organizarea luptei extraparlamentare a proletariatului, că problemele fundamentale ale mișcării muncitorești se rezolvă în regimul capitalist prin luptă, prin lupta nemijlocită a masselor proletare, prin greva lor generală, prin insurecția lor? Al treilea: de unde a apărut chestiunea înlocuirii luptei parlamentare prin metoda grevei generale politice? Unde și când au încercat partizanii grevei generale politice să înlocuiască formele parlamentare de luptă prin forma de luptă extraparlamentară? Al patrulea: n'a arătat oare revoluția din Rusia că greva politică

generală este școala cea mai de seamă a revoluției proletare și un mijloc de neînlocuit pentru mobilizarea și organizarea masselor largi ale proletariatului în ajunul asaltului împotriva fortărețelor capitalismului? Atunci ce rost au văicărelile filistine despre desorganizarea mersului normal al vieții economice a țării și despre cassele de bani ale sindicatelor? Oare nu e limpede că practica luptei revoluționare zdrobește și această dogmă a oportuniștilor?

Etc. etc.

Iată de ce spunea Lenin că „teoria revoluționară nu e o dogmă“, că „ea se formează definitiv numai în strânsă legătură cu practica unei mișcări cu adevărat de masă și cu adevărat revoluționare“ („Stângismul“¹⁹), căci teoria trebuie să servească practicii, căci „teoria trebuie să răspundă la întrebările puse de practică“ („Prietenii poporului“²⁰), căci ea trebuie să fie verificată în practică.

Cât privește lozincile politice și rezoluțiile politice ale partidelor din Internaționala a II-a, ajunge să ne amintim istoria cu lozinca „război războiului“, pentru a înțelege toată falsitatea și toată putreziciunea practicii politice a acestor partide, care își camuflează opera lor antirevoluționară cu lozinci și rezoluții revoluționare pompoase. Cine nu-și aduce aminte de demonstrația pompoasă a Internaționalei a II-a la Congresul dela Basel²¹, unde imperialiștii au fost amenințați cu toate grozăviile insurecției, dacă se vor hotărî să înceapă războiul, și unde a fost proclamată teribila lozincă „război războiului“? Dar cine nu-și amintește deasemenea că după puțină vreme, chiar în ajunul războiului, rezoluția Congresului dela

Basel a fost pusă la dosar, iar muncitorilor li s'a dat o lozincă nouă: să se extermină unul pe altul pentru gloria patriei capitaliste. Oare nu e limpede că lozincile și rezoluțiile revoluționare nu fac niciun ban dacă nu sunt întărite prin fapte? Ajunge să compari politica leninistă a transformării războiului imperialist în război civil, cu politica trădătoare a Internaționalei a II-a în timpul războiului, pentru a înțelege toată josticia politicienilor oportunistului și toată măreția metodei leninismului.

Nu pot să nu dau aici un citat din cartea lui Lenin „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“, în care Lenin biciuește fără cruțare încercarea oportunistă a lui K. Kautsky, leaderul Internaționalei a II-a, de a judeca partidele nu după faptele lor, ci după documentele și lozincile lor așternute pe hârtie:

„Kautsky duce o politică tipic mic-burgheză și filistină, închipuindu-și... că lansarea unei lozinci ar schimba lucrurile. Toată istoria democrației burgheze spulberă această iluzie: pentru înșelarea poporului, democrații burghezi au lansat și lansează totdeauna tot felul de «lozinci». Esențialul este să controlezi sinceritatea lor, să confrunți cuvintele cu faptele, să nu te mulțumești cu vorbăria idealistă sau șarlatanească, ci să cauți să vezi realitatea de clasă“ (vezi vol. XXIII, pag. 377).

Nu mai vorbesc de teama de autocritică a partidelor Internaționalei a II-a, de maniera lor de a-și ascunde greșelile, de a cocoloși chestiunile spinoase, de a-și acoperi lipsurile, făcând o falsă paradă, ca și cum totul ar fi în perfectă ordine, ceea ce tocește gândirea vie și frânează educarea revoluționară a partidelor pe baza propriilor greșeli, — manieră ridiculi-

zată de Lenin și ținută de el la stâlpul infamiei. Iată ce a scris Lenin despre autocritica partidelor proletare în broșura sa „Stângismul”:

„Atitudinea unui partid politic față de greșelile sale este unul dintre cele mai importante și mai sigure criterii pentru a judeca dacă acest partid este serios și se achită în practică de obligațiile sale față de clasă sa și de masele muncitoare. A recunoaște sincer greșala, a desvălui cauzele ei, a analiza împrejurările care i-au dat naștere, a examina atent mijloacele prin care se poate îndrepta greșala — iată caracteristica unui partid serios, iată ce înseamnă să-ți îndeplinești obligațiile, să educi și să instruești clasa, iar apoi masele” (vezi vol. XXV, pag. 200).

Unii spun că scoaterea la iveală a propriilor greșeli și autocritica sunt primejdioase pentru partid, deoarece ele pot fi folosite de adversar împotriva partidului proletariatului. Lenin socotea asemenea obiecțiuni ca nereserioase și cu desăvârșire greșite. Iată ce a spus el în această privință, încă din 1904, în broșura sa „Un pas înainte”, când partidul nostru era încă slab și neînsemnat:

„El (adică adversarii marxismului. — I. St.) jubilează și se strâmbă privind certurile noastre; ei vor căuta, desigur, să folosească pentru scopurile lor pasaje răzlețe din broșura mea închinată lipsurilor și slăbiciunilor partidului nostru. Social-democrații ruși sunt destul de căliți în focul luptelor ca să nu se lase intimidați de aceste pișcăături, ca să continue, în ciuda lor, munca de autocritică și de demascare necruțătoare a lipsurilor proprii, care neapărat și inevitabil vor fi depășite prin creșterea mișcării muncitorești” (vezi vol. VI, pag. 161).

Acestea sunt, în general, trăsăturile caracteristice ale metodei leniniste.

Ceeace cuprinde metoda lui Lenin, se găsea deja în linii generale în învățătura lui Marx, care, după expresia acestuia, „în esența ei este critică și revoluționară”²². Tocmai de acest spirit critic și revoluționar e pătrunsă, dela început și până la sfârșit, metoda lui Lenin. Ar fi însă o greșală să se creadă că metoda lui Lenin este o simplă restabilire a ceea ce a dat Marx. În realitate, metoda lui Lenin este nu numai restabilirea, ci și concretizarea și dezvoltarea mai departe a metodei critice și revoluționare a lui Marx, a dialecticii lui materialiste.

III

TEORIA

Din această temă desprind trei probleme:

- a) importanța teoriei pentru mișcarea proletară,
- b) critica „teoriei” spontaneității,
- c) teoria revoluției proletare.

1. **Importanța teoriei.** Unii cred că leninismul înseamnă primatul practicii asupra teoriei, în sensul că principalul în leninism este transpunerea în viață a tezelor marxiste, „îndeplinirea” acestor teze; în ceea ce privește însă teoria, leninismul nu s’ar prea sinchisi de ea. Se știe că Plehanov a făcut nu odată haz de „nepăsarea” lui Lenin în ceea ce privește teoria și mai ales filosofia. Se știe deasemenea că mulți dintre practicienii leniniști de astăzi nu prea se ocupă cu teoria, mai cu seamă din cauza enormei munci practice pe care prin forța împrejurărilor sunt nevoiți s’o depună. Trebuie să spun că această părere, mai mult decât ciudată, despre Lenin și leninism e cu desă-

vârșire greșită și nu corespunde câtuși de puțin realității; că tendința practicienilor de a ignora teoria e în contradicție cu întreg spiritul leninismului și legată de mari primejdii pentru cauză.

Teoria este experiența mișcării muncitorești din toate țările, experiență luată sub aspectul ei general. Firește că teoria rămâne fără obiect dacă nu e legată cu practica revoluționară, întocmai după cum și practica devine oarbă dacă nu-și luminează calea prin teoria revoluționară. Teoria poate deveni însă o forță uriașă a mișcării muncitorești dacă se formează în legătură indisolubilă cu practica revoluționară, căci ea, și numai ea, poate da mișcării siguranță, putere de orientare și înțelegerea legăturii interne a evenimentelor din jur, căci ea, și numai ea, poate ajuta practicii să înțeleagă nu numai cum și încotro merg clasele în prezent, dar și cum și încotro trebuie să meargă ele în viitorul apropiat. Lenin a fost doar acela care a proclamat și a repetat de zeci de ori cunoscuta teză :

„Fără teorie revoluționară nu poate să existe nici mișcare revoluționară“ * (vezi vol. IV, pag. 380).

Lenin a înțeles mai bine ca oricine marea însemnătate a teoriei, mai ales pentru un partid ca al nostru, având în vedere rolul care i-a revenit, de luptător de avantgardă al proletariatului internațional, și având în vedere complexitatea situației interne și internaționale în care se află. Prevăzând, încă din 1902, acest rol deosebit al partidului nostru, Lenin a socotit necesar încă de pe atunci să amintească că:

* Subliniat de mine. — L. St.

„Rolul de luptător de avantgardă poate să-l îndeplinească numai un partid călăuzit de o teorie înaintată” (vezi vol. IV, pag. 380).

E de prisos a mai dovedi că acum, când prezicerea lui Lenin în ceea ce privește rolul partidului nostru s'a realizat, această teză a lui Lenin capătă o deosebită forță și o deosebită însemnătate.

Cea mai vie expresie a înaltei însemnătăți pe care o dădea Lenin teoriei ar trebui, poate, văzută în faptul că nimeni altul decât Lenin nu a luat asupra-și îndeplinirea sarcinii deosebit de serioase de a sintetiza în filosofia materialistă ceea ce știința adusese mai important în perioada dela Engels până la Lenin și de a critica sub toate aspectele curente antimaterialiste din rândurile marxiștilor. Engels a spus că „cu fiecare nouă mare descoperire materialismul trebuie să ia o nouă formă”²³. Se știe că Lenin a fost acela care a îndeplinit pentru vremea sa această sarcină în minunata sa carte „Materialism și empiriocriticism”²⁴. Se știe că Plehănov, căruia îi plăcea să facă haz de „nepăsarea” lui Lenin în ceea ce privește filosofia, nici nu s'a hotărât să pășească serios la îndeplinirea acestei sarcini.

2. Critica „teoriei” spontaneității, sau despre rolul avantgărzii în mișcare. „Teoria” spontaneității este teoria oportunismului, teoria ploconirii în fața spontaneității mișcării muncitorești, teoria tăgăduirii de fapt a rolului conducător al avantgărzii clasei muncitoare, al partidului clasei muncitoare.

Teoria ploconirii în fața spontaneității se declară categoric contra faptului ca mișcarea muncitorească să

aibă un caracter revoluționar. Ea nu admite ca mișcarea să se îndrepte pe linia luptei împotriva bazelor capitalismului, ea susține că mișcarea trebuie să urmeze exclusiv linia revendicărilor „realizabile”, „acceptabile” pentru capitalism, ea e cu totul pentru „linia de minimă rezistență”. Teoria spontaneității este ideologia trade-unionismului.

Teoria plocnirii în fața spontaneității se declară categoric împotriva imprimării unui caracter conștient, sistematic, mișcării spontane; ea nu admite ca partidul să meargă în fruntea clasei muncitoare, ca partidul să ridice masele până la nivelul conștiinței, ca partidul să ducă după sine mișcarea; ea susține că elementele conștiente ale mișcării nu trebuie să împiedice mișcarea să-și urmeze calea ei, ea susține că partidul trebuie numai să-și plece urechea la mișcarea spontană și să se târască în coada ei. Teoria spontaneității este teoria diminuării rolului elementului conștient în mișcare, ideologia „codismului”, baza logică a oricărui oportunism.

Practic, această teorie, care a apărut pe scenă încă înainte de prima revoluție din Rusia, a făcut ca adepții ei, așa ziiși „economiști”, să tăgăduiască necesitatea unui partid muncitoresc independent în Rusia, să se ridice împotriva luptei revoluționare a clasei muncitoare pentru doborîrea țarismului, să propovăduiască politica trade-unionistă în mișcare și, în general, să caute să pună mișcarea muncitorească sub hegemonia burgheziei liberale.

Lupta vechii „Iscre” și critica strălucită a teoriei „codismului”, făcută de Lenin în broșura „Ce-i de făcut?”, nu numai că au nimicit așa zisul „econo-

mîism", dar au creat și bazele teoretice ale mișcării cu adevărat revoluționare a clasei muncitoare ruse.

Fără o asemenea luptă nici vorbă nu putea fi de crearea unui partid muncitoresc independent în Rusia și de rolul lui conducător în revoluție.

Însă teoria ploconirii în fața spontaneității nu este numai un fenomen rusesc. Ea e foarte larg răspândită — ce-i drept, într'o formă puțin schimbată — în toate partidele Internaționalei a II-a, fără excepție. Am în vedere așa zisa teorie a „forțelor de producție”, vulgarizată de către leaderii Internaționalei a II-a, teorie care justifică totul și împacă pe toți, care constată faptele și le explică după ce ele au plictisit pe toată lumea, și, constatând faptele, se mulțumește cu aceasta. Marx a spus că teoria materialistă nu se poate mărgini la explicarea lumii, ci trebuie s'o și schimbe²⁵. Dar Kautsky & Co. nu se sinchisesc de aceasta, ci preferă să rămână la prima parte a formulei lui Marx.

Iată unul dintre numeroasele exemple de aplicare a acestei „teorii”. Se spune că înaintea războiului imperialist partidele Internaționalei a II-a amenințau că vor declara „război războiului” dacă imperialiștii vor deslănțui războiul. Se spune că chiar înainte de începerea războiului aceste partide au pus la dosar lozinca „război războiului” și au pus în practică lozinca contrară, a „războiului pentru patria imperialistă”. Se spune că această înlocuire a unei lozinci printr'alta a avut drept rezultat milioane de victime din rândurile muncitorilor. Ar fi însă o greșală să se creadă că avem de-a-face alci cu vinovați, că cineva ar fi trădat clasa muncitoare sau ar fi vândut-o.

Nicidecum! Toate s'au petrecut cum trebuia să se petreacă. Întâi, pentru că, vedeți d-voastră, Internaționala este un „instrument de pace”, și nu de război. Al doilea, pentru că față de „nivelul forțelor de producție” care exista în acea vreme nu se putea întreprinde nimic altceva. „Vinovate” sunt „forțele de producție”. Acest lucru „ne” este explicat cu precizie de „teoria forțelor de producție” a d-lui Kautsky. Iar cine nu crede în această „teorie”, acela nu e marxist. Rolul partidelor? Însemnătatea lor în mișcare? Dar ce poate face partidul atunci când e vorba de un factor atât de hotărîtor ca „nivelul forțelor de producție”?...

Asemenea exemple de falsificare a marxismului s'ar putea aduce o mulțime.

E de prisos a mai dovedi că acest „marxism” falsificat, chemat să acopere goliciunea oportunismului, nu este decât o variantă, de tip european, a aceleiași teorii a „codismului”, împotriva căreia Lenin a luptat încă înainte de prima revoluție rusă.

E de prisos a mai dovedi că lichidarea acestei falsificări teoretice constituie condiția prealabilă a creării unor partide cu adevărat revoluționare în Apus.

3. Teoria revoluției proletare. Teoria leninistă a revoluției proletare pornește dela trei teze fundamentale:

Prima teză. Dominația capitalului financiar în țările capitaliste înaintate; emisiunea de hârtii de valoare ca una dintre cele mai importante operațiuni ale capitalului financiar; exportul de capital spre izvoarele de materii prime ca una dintre bazele imperialismului; atotputernicia oligarhiei financiare ca re-

zultat al dominației capitalului financiar, — toate acestea scot la iveală caracterul brutal parazitar al capitalismului monopolist, fac ca jugul trusturilor și sindicatelor capitaliste să fie de o sută de ori mai puternic simțit, grăbesc creșterea revoltei clasei muncitoare împotriva temelilor capitalismului, duc masele spre revoluția proletară ca spre unica salvare (vezi Lenin: „Imperialismul” 26).

De aci prima concluzie: ascuțirea crizei revoluționare înăuntrul țărilor capitaliste, creșterea elementelor exploziei pe frontul intern, proletar din „metropole”.

A doua teză. Exportul intens de capital în țările coloniale și dependente, lărgirea „sferelor de influență” și a posesiunilor coloniale mergând până la a cuprinde întregul glob pământesc; transformarea capitalismului într'un sistem mondial de aservire financiară și asupra colonială a imensei majorități a populației pământului de către un pumn de state „înaintate”, — toate acestea, pe de o parte, au transformat diferitele economii naționale și teritorii naționale în verigile unui singur lanț, numit economie mondială; pe de altă parte, au împărțit populația globului pământesc în două lagăre: un pumn de țări capitaliste „înaintate”, care exploatează și asupresc întinse țări coloniale și dependente, și enorma majoritate a țărilor coloniale și dependente, nevoite să lupte pentru eliberarea lor de sub jugul imperialist (vezi „Imperialismul”).

De aci a doua concluzie: ascuțirea crizei revoluționare în țările coloniale, creșterea elementelor de revoltă împotriva imperialismului pe frontul extern, colonial.

A treia teză. Stăpânirea monopolistă a „sferelor de influență” și a coloniilor; dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste, care duce la o luptă cruntă pentru împărțirea lumii între țările care au acaparat deja teritorii și cele care vor să-și capete „partea” lor; războaiele imperialiste ca unic mijloc de restabilire a „echilibrului” turburat, — toate acestea duc la intensificarea luptei pe cel de al treilea front, frontul intercapitalist, care slăbește imperialismul și înlesnește unirea împotriva imperialismului a primelor două fronturi, a frontului proletar revoluționar și a celui colonial eliberator (vezi „Imperialismul”).

De aci a treia concluzie: inevitabilitatea războaielor sub imperialism și inevitabilitatea coalizării revoluției proletare din Europa cu revoluția colonială din Orient într'un singur front mondial al revoluției împotriva frontului mondial al imperialismului.

Toate aceste concluzii se contopesc, la Lenin, într'o singură concluzie generală, anume că „imperialismul este ajunul revoluției socialiste” * (vezi vol. XIX, pag. 71).

Potrivit cu aceasta se schimbă și însuși felul de a pune problema revoluției proletare, problema caracterului revoluției, a amploarei ei, a adâncimii ei, se schimbă schema revoluției în general.

Înainte vreme, premisele revoluției proletare erau analizate de obicei din punctul de vedere al stării economice al unei țări sau alta. Acum metoda aceasta nu mai este suficientă. Acum chestiunea trebuie privită din punctul de vedere al stării economice a tu

* Subliniat de mine. — I. St.

turor țărilor sau a majorității lor, din punctul de vedere al situației economiei mondiale, deoarece diferitele țări și diferitele economii naționale au încetat de a mai constitui unități de sine stătătoare și s'au prefăcut în verigile unui singur lanț, numit economie mondială, deoarece vechiul capitalism „civilizat” s'a transformat în imperialism, iar imperialismul este un sistem mondial de aservire financiară și asuprire colonială a imensei majorități a populației pământului de către un pumn de țări „înaintate”.

Înainte era obiceiul să se vorbească de existența sau de lipsa condițiilor obiective ale revoluției proletare în diferite țări sau, mai exact, în cutare sau cutare țară dezvoltată. Acum acest punct de vedere nu mai este suficient. Acum trebuie să se vorbească de existența condițiilor obiective ale revoluției în tot sistemul economiei imperialiste mondiale, luată ca un singur tot; iar existența în cuprinsul acestui sistem a câtorva țări insuficient dezvoltate din punct de vedere industrial nu poate fi o piedică de neînvins pentru revoluție dacă sistemul în întregul lui sau, mai exact, dat fiind că sistemul în întregul său este copt pentru revoluție.

Înainte era obiceiul să se vorbească de revoluția proletară, într'o țară dezvoltată sau alta, ca de o entitate izolată și de sine stătătoare, opusă unui front național, izolat al capitalului, ca antipod al ei. Acum acest punct de vedere nu mai este suficient. Acum trebuie să vorbim de revoluția proletară mondială, fiindcă diferitele fronturi naționale ale capitalului s'au transformat în verigile unui singur lanț, numit frontul mondial al imperialismului, căruia tre-

bue să-i fie opus frontul comun al mișcării revoluționare din toate țările.

Înainte revoluția proletară era privită ca un rezultat al dezvoltării exclusiv interne a țării respective. Acum acest punct de vedere nu mai este suficient. Acum revoluția proletară trebuie privită, înainte de toate, ca rezultat al dezvoltării contradicțiilor în sistemul mondial al imperialismului, ca rezultat al ruperii lanțului frontului imperialist mondial într-o țară sau alta.

Unde va începe revoluția, unde poate fi rupt mai întâi frontul capitalului, în care țară?

Acolo unde industria este mai dezvoltată, unde proletariatul formează majoritatea, unde e mai multă cultură, unde e mai multă democrație, — se răspunde, de obicei, înainte vreme.

Nu — răspunde teoria leninistă a revoluției, — nu neapărat acolo unde industria e mai dezvoltată etc. Frontul capitalului va fi rupt acolo unde lanțul imperialismului este mai slab, deoarece revoluția proletară este rezultatul ruperii lanțului frontului imperialist mondial în punctul cel mai slab al lui; și se poate întâmpla ca țara care a început revoluția, țara care a rupt frontul capitalului, să fie mai puțin dezvoltată din punct de vedere capitalist decât alte țări mai dezvoltate, care totuși au rămas în cadrul capitalismului.

În 1917 lanțul frontului imperialist mondial s'a dovedit mai slab în Rusia decât în celelalte țări. Acolo el s'a și rupt, deschizând drumul revoluției proletare. Dece? Pentrucă în Rusia s'a desfășurat o măreață revoluție populară, în fruntea căreia a pășit un pro-

letariat revoluționar, care a avut un aliat atât de serios ca masele de milioane ale țărănimii asuprite și exploatare de moșieri. Pentru că revoluția a avut acolo ca adversar un reprezentant atât de odios al imperialismului ca țarismul, care era lipsit de orice autoritate morală și care își atrăsese ura întregii populații. În Rusia lanțul s'a dovedit mai slab, cu toate că Rusia era mai puțin dezvoltată din punct de vedere capitalist decât, de pildă, Franța sau Germania, Anglia sau America.

Unde se va rupe lanțul în viitorul apropiat? Iarăși acolo unde este mai slab. Nu este exclus ca lanțul să se rupă, de pildă, în India. Dece? Pentru că acolo există un proletariat revoluționar, tânăr și combativ, care are un astfel de aliat ca mișcarea de eliberare națională, — un aliat, fără îndoială, mare și, fără îndoială, serios. Pentru că în fața revoluției stă acolo un astfel de dușman cunoscut de toată lumea ca imperialismul străin, lipsit de credit moral și care și-a atras ura generală a maselor asuprite și exploatare din India.

E deasemenea în totul posibil ca lanțul să se rupă în Germania. Dece? Pentru că factorii care acționează, de pildă, în India încep să acționeze și în Germania; și se înțelege că imensa deosebire dintre nivelul de dezvoltare din India și cel din Germania nu poate să nu-și pună pecetea asupra mersului și desnodământului revoluției din Germania.

Iată de ce Lenin spune că :

„Țările capitaliste din Europa apuseană își vor desăvârși dezvoltarea lor spre socialism... nu prin «coacerea» uniformă a socialismului în sânul lor, ci prin exploatarea unora din

state de către altele, prin exploatarea primului dintre statele învinse în timpul războiului imperialist, îmbinată cu exploatarea întregului Orient. Iar Orientul, pe de altă parte, a pășit definitiv pe făgașul mișcării revoluționare tocmai din cauza acestui prim război imperialist și a fost antrenat definitiv în orbita generală a mișcării revoluționare mondiale" (vezi vol. XXVII, pag. 415—416).

Pe scurt: lanțul frontului imperialist trebuie să se rupă, de regulă, acolo unde verigile lanțului sunt mai slabe, și, în orice caz, nu neapărat acolo unde capitalismul e mai dezvoltat, unde proletariatul reprezintă cutare sau cutare procent din populație, iar țărănimea cutare procent etc.

Iată dece calculele statistice asupra procentului pe care proletariatul dintr'o anumită țară îl reprezintă în raport cu populația acestei țări își pierde, când e vorba de rezolvarea problemei revoluției proletare, însemnătatea excepțională pe care bucuros le-o acordau tipicarii Internaționalei a II-a, care n'au înțeles imperialismul și se tem de revoluție ca de ciumă.

Mai departe. Eroii Internaționalei a II-a au afirmat (și continuă să afirme) că între revoluția burghezo-democratică, pe de o parte, și revoluția proletară, pe de altă parte, există o prăpastie, sau în orice caz un zid chinezesc, care pune între una și cealaltă un interval de timp mai mult sau mai puțin îndelungat, în decursul căruia burghezia venită la putere dezvoltă capitalismul, iar proletariatul acumulează forțe și se pregătește pentru „lupta finală” împotriva capitalismului. Se socotește de obicei că acest interval trebuie să dureze multe decenii, dacă nu și mai mult. Este de prisos a mai dovedi că în condițiile im-

perialismului această „teorie“ a zidului chinezesc este lipsită de orice sens științific, că ea nu este și nu poate fi altceva decât un paravan, îndărătul căruia se ascund tendințele contrarevoluționare ale burgheziei. Este de prisos a mai dovedi că în condițiile imperialismului, care poartă în sine conflicte și războaie, în condițiile „ajunului revoluției socialiste“, când capitalismul „înfloritor“ se prefăce în capitalism „morbund“ (Lenin), iar mișcarea revoluționară crește în toate țările lumii, când imperialismul se unește cu toate forțele reacționare fără excepție, inclusiv cu țarismul și cu feudalismul, făcând astfel necesară coalizarea tuturor forțelor revoluționare, dela mișcarea proletară din Occident până la mișcarea de eliberare națională din Orient, când nimicirea rămășițelor orânduirii feudalo-iobăgiste devine cu neputință fără lupta revoluționară împotriva imperialismului, — este de prisos a mai dovedi că în aceste condiții revoluția burghezo-democratică dintr'o țară mai mult sau mai puțin dezvoltată trebuie să se apropie de revoluția proletară, că prima trebuie să se transforme în cea de a doua. Istoria revoluției din Rusia a demonstrat până la evidență justetea indiscutabilă a acestei teze. Nu degeaba, încă din 1905, în ajunul primei revoluții ruse, Lenin a înfățișat, în broșura sa „Două tactici“, revoluția burghezo-democratică și revoluția socialistă ca două verigi ale unui singur lanț, ca un singur tablou unitar al amplexării revoluției ruse :

„Proletariatul trebuie să ducă până la capăt revoluția democratică, alăturându-și masa țărănimii, spre a zdrobi prin forță rezistența absolutismului și a paraliza nestatornicia burgheziei. Proletariatul trebuie să săvârșască revoluția socialistă, alătu-

rându-și masa elementelor semiproletare ale populației, spre a zdrobi prin forță împotrivirea burgheziei și a paraliza nestatornicia țărănimii și a micii burghezii. Acestea sunt sarcinile proletariatului, sarcini pe care neoiscriștii le prezintă atât de strâmt în toate raționamentele și rezoluțiile lor asupra amploarei revoluției" (vezi Lenin, vol. VIII, pag. 93).

Nu mai vorbesc despre alte lucrări, de mai târziu, ale lui Lenin, în care ideea transformării revoluției burgheze în revoluție proletară iese și mai mult în relief decât în „Două tactici”, ca una dintre pietrele unghiulare ale teoriei leniniste a revoluției.

Unii tovarăși își închipue că Lenin ar fi ajuns la această idee abia în 1916, că până atunci el ar fi crezut că revoluția din Rusia se va menține un timp în cadrul burghez, că puterea va trece prin urmare din mâinile organului dictaturii proletariatului și a țărănimii în mâinile burgheziei, și nu în mâinile proletariatului. Se spune că această afirmație ar fi pătruns chiar și în presa noastră comunistă. Trebuie să spun că această afirmație e cu totul falsă, că nu corespunde deloc realității.

Aș putea să mă refer la cunoscuta cuvântare ținută de Lenin la Congresul al III-lea al partidului (1905), în care el califică dictatura proletariatului și a țărănimii, adică victoria revoluției democratice, nu ca „organizație de ordine”, ci ca „organizație de război” (vezi vol. VII, pag. 264).

Aș putea să mă refer apoi la cunoscutele articole ale lui Lenin „Despre guvernul provizoriu” (1905) 27, în care el, înfățișând perspectiva desfășurării revoluției ruse, pune în fața partidului sarcina „de a face ca revoluția rusă să nu fie o mișcare de câteva luni,

ci o mișcare de mulți ani, ca ea să ducă nu numai la unele concesiuni mărunte din partea acelor care dețin puterea, ci la doborîrea completă a acestei puteri"; în care el, desfășurînd mai departe această perspectivă și legînd-o cu revoluția din Europa, continuă apoi astfel :

„Și dacă aceasta va reuși, atunci... atunci incendiul revoluției va cuprinde Europa; muncitorul european, vlăguit de regimul reacțiunii burgheze, se va ridica, la rîndul său, și ne va arăta «cum se face asta»; atunci avîntul revoluționar al Europei va influența, la rîndul său, Rusia și dintr'o epocă de câțiva ani revoluționari va face o epocă de câteva decenii revoluționare...” (ibid., pag. 191).

Aș putea să mă refer apoi la un cunoscut articol al lui Lenin, publicat în Noembrie 1915, în care el scrie :

„Proletariatul luptă și va lupta fără preget pentru cucerirea puterii, pentru republică, pentru confiscarea pămîntului..., pentru participarea «maselor populare neproletare» la eliberarea Rusiei burgheze de sub jugul «imperialismului» feudal-militar (=țarismul). Și această eliberare a Rusiei burgheze de jugul țarismului, de stăpînirea moșierilor asupra pămîntului, proletariatul o va folosi imediat * nu pentru a ajuta pe țăranii înstăriți în lupta lor împotriva muncitorilor agricoli, ci pentru a săvârși revoluția socialistă în alianță cu proletarii din Europa” (vezi vol. XVIII, pag. 318).

Aș putea, în sfîrșit, să mă refer la cunoscutul pasaj din broșura lui Lenin „Revoluția proletară și renegatul Kautsky”, unde el, referindu-se la citatul de mai sus din „Două tactici” ** privitor la amploarea revoluției ruse, ajunge la următoarea concluzie :

* Subliniat de mine. — I. St.

** Vezi volumul de față pag. 110-111. — Nota Red.

„Lucrurile s'au petrecut întocmai cum am spus noi. Mersul revoluției a confirmat justetea raționamentului nostru. La început, împreună cu «toată» țărănimea împotriva monarhiei, împotriva moșierilor, împotriva înăpoterii medievale (și în această măsură revoluția rămâne burgheză, burghezo-demoratică). Pe urmă, împreună cu țărănimea săracă, împreună cu semiproletariatul, împreună cu toți exploatații, împotriva capitalismului, inclusiv împotriva bogătaşilor dela sate, a chlaburilor, a speculanților, și în această măsură revoluția devine socialistă. A încerca să pui un zid chinezesc artificial între una și cealaltă, să desparți pe una de cealaltă prin altceva decât prin gradul de pregătire a proletariatului și tăria alianței dintre ei și sărăcimea dela sate, înseamnă să comiți cea mai gravă denaturare a marxismului, înseamnă să-l trivializezi, să-i substitui liberalismul“ (vezi vol. XXIII, pag. 391).

Cred că ajunge.

Bine, ni se va spune, dar atunci de ce a luptat Lenin împotriva ideii „revoluției permanente (neîntrerupte)“ ?

Pentru că Lenin propunea „să fie folosită în întregime“ capacitatea revoluționară a țărănimii, să fie folosită până la capăt energia ei revoluționară pentru lichidarea totală a țarismului, pentru trecerea la revoluția proletară, pe câtă vreme partizanii „revoluției permanente“ nu înțelegeau rolul serios al țărănimii în revoluția rusă, subapreciau forța energiei revoluționare a țărănimii, subapreciau forța și capacitatea proletariatului rus de a duce după sine țărănimea, îngreunând astfel opera eliberării țărănimii de sub influența burgheziei, opera strângerii țărănimii în jurul proletariatului.

Pentru că Lenin propunea ca opera revoluției să fie încununată cu trecerea puterii în mâinile proleta-

riatului, pe câtă vreme partizanii revoluției „permanente” voiau să înceapă direct cu instaurarea puterii proletare, neînțelegând că ei închideau astfel ochii asupra unui asemenea „fleac” ca rămășițele feudalismului și nu țineau socoteală de o forță atât de serioasă ca țărănimea rusă, neînțelegând că o astfel de politică nu poate decât să frâneze câștigarea țărânilor de partea proletariatului.

Prin urmare, Lenin lupta împotriva partizanilor revoluției „permanente” nu pe chestiunea caracterului neîntrerupt al revoluției, căci Lenin însuși stătea pe punctul de vedere al revoluției neîntrerupte, ci din cauză că aceștia subapreciau rolul țărânilor, care formează o rezervă uriașă a proletariatului, din cauză că nu înțelegeau ideea hegemoniei proletariatului.

Ideea revoluției „permanente” nu trebuie privită ca o idee nouă. Ea a fost formulată pentru prima oară de Marx, la sfârșitul deceniului al cincilea al veacului trecut, în cunoscuta sa „Adresă” către „Liga comunistilor” (1850). Din acest document au și luat „permanenții” noștri ideea revoluției neîntrerupte. Trebuie notat că „permanenții” noștri, luând această idee dela Marx, au modificat-o întrucâtva și, modificând-o, „au stricat-o”, făcând-o improprie pentru folosirea practică. A fost nevoie de mâna dibace a lui Lenin pentru a îndrepta această greșală, pentru a lua ideea revoluției neîntrerupte a lui Marx în forma ei pură și a face din ea una dintre pietrele unghiulare ale teoriei sale asupra revoluției.

Iată ce spune Marx despre revoluția neîntreruptă (permanentă) în „Adresa” sa, după ce enumeră un șir de cerințe revoluționar-democratice, în-

demnând pe comuniști să lupte pentru înfăptuirea lor :

„Pe când mic-burghezii democrați vor să încheie revoluția cât mai repede posibil, mulțumindu-se cu înfăptuirea unui număr cât mai mare din cerințele arătate mai sus, interesul nostru și sarcina noastră constă în a face ca revoluția să fie neîntreruptă, până ce toate clasele, mai mult sau mai puțin avute, vor fi fost înălturate dela putere, până când proletariatul va fi cucerit puterea de stat, până când asociațiile proletarilor nu numai dintr'o singură țară, ci din toate țările dominante din lume se vor fi dezvoltat într'atăta, încât concurența dintre proletarii acestor țări să înceteze, și până când cei puțin forțele de producție hotărâtoare vor fi fost concentrate în mâinile proletarilor” 22.

Cu alte cuvinte :

a) Marx n'a propus deloc ca revoluția în Germania anilor 1850—1860 să înceapă direct cu instaurarea puterii proletare, contrar planurilor „permanenților” noștri ruși ;

b) Marx a propus să se încununeze doar opera revoluției cu puterea de stat proletară, răsturnând, pas cu pas, de pe înălțimile puterii, una după alta, fracțiunile burgheziei, pentru ca proletariatul, cucerind puterea, să aprindă apoi incendiul revoluției în toate țările; și aceasta e în deplină concordanță cu tot ceea ce ne-a învățat Lenin și cu ceea ce a făcut el în decursul revoluției noastre, călăuzindu-se după teoria sa asupra revoluției proletare în condițiile imperialismului.

Reiese că „permanenții” noștri ruși nu numai că au subapreciat rolul țărănimii în revoluția rusă și însemnătatea ideii hegemoniei proletariatului, ci au și

modificat (în rău) ideea revoluției „permanente” a lui Marx, făcând-o improprie pentru practică.

Iată de ce Lenin a ridiculizat teoria „permanenților” noștri, denumind-o „originală” și „splendidă” și reproșându-le că nu vor „să se gândească din ce cauză viața a trecut timp de zece ani încheiați pe lângă această splendidă teorie” (Lenin a scris acest articol în 1915, după 10 ani dela apariția în Rusia a teoriei „permanenților”, — vezi vol. XVIII, pag. 317).

Iată de ce considera Lenin că această teorie este semimenșevică, afirmând că aceasta „ia dela bolșevici chemarea către proletariat de a duce o luptă revoluționară hotărîtă și de a cucerii puterea politică, iar dela menșevici «tăgăduirea» rolului țărănimii” (vezi articolul lui Lenin „Două linii ale revoluției”, *ibidem*).

Așa stă chestiunea cu ideea lui Lenin despre transformarea revoluției burghezo-democratice în revoluția proletară, despre folosirea revoluției burgheze pentru trecerea „imediată” la revoluția proletară.

Mai departe. Înainte se socotea că victoria revoluției într’o singură țară nu este posibilă, presupunându-se că pentru victoria asupra burgheziei este necesară o acțiune comună a proletarilor din toate țările înaintate sau, în orice caz, din majoritatea acestor țări. Acum acest punct de vedere nu mai corespunde realității. Acum trebuie să pornim dela posibilitatea unei asemenea victorii, deoarece dezvoltarea inegală și prin salturi a diferitelor țări capitaliste în condițiile imperialismului, dezvoltarea contradicțiilor catastrofale din sânul imperialismului, care duc la războaie inevitabile, creșterea mișcării revoluțio-

nare în toate țările din lume, — toate acestea duc nu numai la posibilitatea, ci și la necesitatea victoriei proletariatului în unele țări. Istoria revoluției din Rusia e o dovadă directă în acest sens. În acelaș timp însă nu trebuie să uităm că doborîrea burgheziei poate fi înfăptuită cu succes numai dacă există unele condiții absolut necesare, fără de care nici vorbă nu poate fi de luarea puterii de către proletariat.

Iată ce spune Lenin despre aceste condiții în broșura sa „Stângismul” :

„Legea fundamentală a revoluției, confirmată de toate revoluțiile și în special de cele trei revoluții ruse din secolul al XX-lea, constă în următoarele : pentru ca revoluția să aibă loc, nu ajunge ca masele exploatate și asuprite să devină conștiente că nu se mai poate trăi ca înainte și să ceară schimbări; pentru ca revoluția să aibă loc, este necesar ca exploatatorul să nu mai poată trăi și guverna ca mai înainte. Numai atunci când «cel de jos» nu vor ca să mai fie ca înainte, iar «vârfurile» nu pot să mai guverneze ca înainte, numai atunci revoluția poate să învingă. Acest adevăr se exprimă și prin cuvintele : revoluția este imposibilă fără o criză națională generală (care să atingă și pe exploatați și pe exploatatori)*. Deci, pentru ca revoluția să aibă loc, trebuie, în primul rând, să obținem ca majoritatea muncitorilor (sau, în orice caz, majoritatea muncitorilor conștienți, care gândesc și sunt activi din punct de vedere politic) să înțeleagă pe deplin necesitatea revoluției, să fie gata să-și dea viața pentru ea ; în al doilea rând, trebuie ca clasele stăpânitoare să treacă printr'o criză de regim, care să atragă în viața politică până și masele cele mai înapolate..., care să slăbească guvernul și să dea posibilitate revoluționarilor să-l răstoarne repede” (vezi vol. XXV, pag. 222).

Dar a doborî puterea burgheziei și a instaura puterea proletariatului într'o singură țară, nu înseamnă

* Subliniat de mine. — I. St.

Încă a asigura victoria completă a socialismului. Consolidându-și puterea și ducând după sine țărâni-me, proletariatul țării învingătoare poate și trebuie să construiască societatea socialistă. Înseamnă însă aceasta că el va repurta astfel victoria deplină, definitivă a socialismului, adică înseamnă oare aceasta că el poate, numai prin forțele unei singure țări, să statornicească definitiv socialismul și să pună țara pe deplin la adăpost de primejdia intervenției și deci și a restaurației? Nu, nicidecum. Pentru aceasta e necesară victoria revoluției cel puțin în câteva țări. Deaceia dezvoltarea și sprijinirea revoluției în celelalte țări este o sarcină esențială a revoluției victorioase. Deaceia revoluția țării biruitoare trebuie să se considere nu ca o entitate de sine stătătoare, ci ca un sprijin, ca un mijloc pentru grăbirea victoriei proletariatului în celelalte țări.

Lenin a exprimat această idee în două cuvinte, spunând că sarcina revoluției biruitoare constă în a realiza „maximul din ceea ce se poate realiza într-o singură țară pentru dezvoltarea, sprijinirea, trezirea revoluției în toate țările” (vezi vol. XXIII, pag. 385).

Acestea sunt, în linii generale, trăsăturile caracteristice ale teoriei leniniste a revoluției proletare.

IV

DICTATURA PROLETARIATULUI

Din această temă desprind trei probleme fundamentale:

a) dictatura proletariatului ca instrument al revoluției proletare;

b) dictatura proletariatului ca dominație a proletariatului asupra burgheziei ;

c) Puterea Sovietică ca formă de stat a dictaturii proletariatului.

1. Dictatura proletariatului ca instrument al revoluției proletare. Problema dictaturii proletariatului este, înainte de toate, problema conținutului esențial al revoluției proletare. Revoluția proletară, mișcarea ei, amploarea ei, succesele ei devin realitate numai prin dictatura proletariatului. Dictatura proletariatului este instrumentul revoluției proletare, organul ei, punctul ei de sprijin cel mai important, chemat la viață, în primul rând, pentru a zdrobi împotrivirea exploatatorilor răsturnați și pentru a consolida cuceririle revoluției ; în al doilea rând, pentru a duce până la capăt revoluția proletară, pentru a duce revoluția până la izbânda deplină a socialismului. A învinge burghezia, a doborî puterea ei, aceasta poate s'o facă revoluția și fără dictatura proletariatului. Dar a zdrobi împotrivirea burgheziei, a păstra victoria și a merge mai departe spre victoria definitivă a socialismului, aceasta nu mai poate s'o facă revoluția dacă nu creează, pe o anumită treaptă a dezvoltării sale, un organ special sub forma dictaturii proletariatului ca sprijin fundamental al ei.

„Problema puterii este problema fundamentală a oricărei revoluții“ (Lenin). Înseamnă oare aceasta că lucrurile se mărginesc la luarea puterii, la cucerirea ei ? Nu, nicidecum. Luarea puterii nu e decât începutul. Burghezia, doborâtă într'o țară, rămâne încă multă vreme, datorită multor cauze, mai puternică decât proletariatul care a răsturnat-o. Deaceea

esențialul constă în a păstra puterea, în a o consolida, în a o face de neînvins. Ce se cere pentru atingerrea acestui scop? Pentru aceasta se cere să fie îndeplinite cel puțin trei sarcini principale, care se ridică în fața dictaturii proletare „a doua zi” după victorie:

a) zdrobirea împotrivirii moșierilor și capitaliștilor răsturnați și expropriați de revoluție, lichidarea oricăror încercări ale acestora de a restabili puterea capitalului;

b) organizarea operei de construire în spiritul strângerii tuturor oamenilor muncii în jurul proletariatului și îndrumarea acestei munci cu scopul de a pregăti lichidarea, desființarea claselor;

c) înarmarea revoluției, organizarea armatei revoluției, pentru lupta împotriva dușmanilor din afară, pentru lupta împotriva imperialismului.

Dictatura proletariatului este necesară pentru a realiza, pentru a îndeplini aceste sarcini.

„Trecerea de la capitalism la comunism” — spune Lenin — „cuprinde o întreagă epocă istorică. Atâta timp cât această epocă nu s'a terminat, exploatatorii nutresc în mod inevitabil speranța restaurării, iar această speranță se transformă în încercări de restaurare. Și după prima înfrângere serioasă, exploatatorii răsturnați — care nu se așteptau la această răsturnare, nu credeau că ar putea fi răsturnați, nu admiteau această idee — se aruncă în luptă cu o energie înzecită, cu o patimă turbată, cu o ură insuțită, pentru recăștigarea «raiului» care le-a fost luat, pentru familiile lor care trăiau atât de bine și care acum sunt condamnate la ruină și mizerie (sau la o muncă «simplă»...) de către «prostimea mârșavă». Iar exploatatorii capitaliști sunt urmași de marea masă a micii burghezii, ale cărei șovăeli și oscilări au fost dovedite de zeci de ani de experiență istorică

În toate țările, și care astăzi urmează proletariatul, mâine se sperie de greutățile revoluției, se lasă cuprinsă de panică după prima înfrângere sau semi-înfrângere a muncitorilor, cade într-o stare de nervozitate, se sbate, scâncește, fuga dintr-o tabără într'alta" (vezi vol. XXIII, pag. 355).

Burghezia are motivele ei să facă încercări de restaurare, căci după răsturnare ea rămâne încă multă vreme mai puternică decât proletariatul care a răsturnat-o.

„Dacă exploatatorii sunt învinși numai într-o singură țară” — spune Lenin — „și acesta este, desigur, cazul tipic, deoarece o revoluție simultană într-o serie de țări este o excepție rară — ei rămân totuși mai tari decât cei exploatați” (ibid., pag. 354).

În ce constă puterea burgheziei răsturnate?

În primul rând, „în puterea capitalului internațional, în puterea și trăinicia legăturilor internaționale ale burgheziei” (vezi vol. XXV, pag. 173).

În al doilea rând, în faptul că „multă vreme după revoluție exploatatorii păstrează în mod inevitabil o serie de enorme avantaje reale: le rămân banii (banii nu pot fi desființați dintr'odată), oarecare avere mobilă, adesea considerabilă, le rămân legăturile, priceperea de a organiza și administra, cunoașterea tuturor «secretelor» administrației (obiceiuri, metode, mijloace, posibilități); ei au studii mai înalte, legături strânse cu personalul tehnic superior (care trăiește și gândește în mod burghez), se pricep incomparabil mai bine în chestiunile militare (ceea ce e foarte important) etc. etc.” (vezi vol. XXIII, pag. 354).

În al treilea rând, „în puterea obișnuinței, în puterea micii producții; pentru că, din nefericire, mica producție a mai rămas în lume într-o proporție foarte, foarte mare, iar mica producție generează capitalism și burghezie permanent, în fiecare zi, în fiecare ceas, spontan și în proporții de masă”... căci „a desființa clasele nu înseamnă numai a izgoni pe moșieri și pe

capitaliști — aceasta am făcut-o relativ ușor — ci mai înseamnă să desființezi pe micii producători de mărfuri, iar aceștia nu pot fi izgoniți, nu pot fi zdrobiți, cu ei trebuie să te înțelegi. Ei pot fi (și trebuie să fie) transformați, reeducați, dar numai printr-o muncă de organizare îndelungată, lentă și prudentă" (vezi vol. XXV, pag. 173 și 189).

Îată de ce spune Lenin că :

„Dictatura proletariatului este războiul cel mai necrușător și mai plin de sacrificii al clasei celei noi împotriva unui dușman mai puternic, împotriva burgheziei, a cărei rezistență se înfrânge prin răsturnarea ei”,

că „dictatura proletariatului este o luptă crâncenă, sângeroasă și nesângeroasă, violentă și pașnică, militară și economică, pedagogică și administrativă împotriva forțelor și tradițiilor vechii societăți” (ibid., pag. 173 și 190).

E de prisos să mai dovedim că a îndeplini aceste sarcini într'un timp scurt, a face toate acestea în câțiva ani, e un lucru absolut imposibil. Deaceia dictatura proletariatului, trecerea dela capitalism la comunism, nu trebuie privită ca o perioadă de scurtă durată, cuprinzând doar un șir de acte și decrete „foarte revolutionare”, ci ca o întreagă epocă istorică, plină de războaie civile și de ciocniri externe, de muncă organizatorică tenace și de construire economică, de ofensive și retrageri, de victorii și înfrângeri. Această epocă istorică este necesară nu numai pentru a crea premisele economice și culturale ale victoriei depline a socialismului, ci și pentru a da proletariatului posibilitatea, în primul rând, de a se educa și căli ca forță capabilă de a conduce țara și, în al doilea rând, de a reeduca și transforma păturile mic-burgheze în direcția care asigură organizarea producției socialiste.

„Trebuie să străbateți” — spunea Marx muncitorilor — „15, 20, 50 de ani de războaie civile și de bătălii internaționale nu numai pentru a schimba relațiile existente, ci pentru a vă schimba și pe voi înșivă și pentru a deveni capabili de dominație politică” (vezi Karl Marx și F. Engels, Opere, vol. VIII, pag. 506).

Continuând și dezvoltând ideea lui Marx, Lenin scrie :

„Sub dictatura proletariatului, vor trebui reeducați milioane de țărani și mici patroni, sute de mii de funcționari și slujbași ai statului, de intelectuali burghezi, vor trebui subordonați cu toții statului proletar și conducerii proletare, vor trebui învinse într’înșii obiceiurile și tradițiile burgheze”, după cum vor trebui „...reeducați... printr’o luptă îndelungată, pe baza dictaturii proletariatului, și proletarii înșiși, care se eliberează de propriile lor prejudecăți mic-burgheze nu deodată, nu printr’o minune, nu din porunca marelui domnului, nu din porunca unei lozinci, a unei rezoluții sau a unui decret, ci numai printr’o luptă de masă îndelungată și grea împotriva influențelor mic-burgheze de masă” (vezi vol. XXV, pag. 248 și 247).

2. Dictatura proletariatului ca dominație a proletariatului asupra burgheziei. Din cele spuse se vede că dictatura proletariatului nu este o simplă schimbare de persoane în guvern, o schimbare de „cabinet” etc., păstrându-se neatinsse vechile rânduieli economice și politice. Menșevicii și oportuniștii din toate țările, care se tem de dictatură ca de foc și care, cuprinși de spaimă, substituie noțiunii de dictatură noțiunea de „cucerire a puterii”, reduc de obicei „cucerirea puterii” la o schimbare de „cabinet”, la venirea la putere a unui nou guvern format din oameni de soiul lui Scheidemann și Noske, MacDonald și Henderson. E de prisos să mai arătăm că aceste

schimbări de cabinet și altele asemănătoare n'au nimic comun cu dictatura proletariatului, cu cucerirea adevăratei puteri de către adevăratul proletariat. MacDonaldii și Scheidemannii veniți la putere — atunci când se păstrează vechile rânduiuri burgheze —, așa zisele lor guverne, nu pot fi altceva decât un aparat auxiliar în mâinile burgheziei, decât un vâl pentru acoperirea plăgilor imperialismului, decât o unealtă în mâinile burgheziei împotriva mișcării revoluționare a masselor exploatate și asuprite. Aceste guverne sunt necesare capitalului ca paravan, atunci când nu-i este la îndemână, când nu-i convine sau când îi e greu să asuprească și să exploateze fără paravan masele. Firește, ivirea unor asemenea guverne e un simptom că „la ei acolo” (adică la capitaliști), „la Șipca” *, lucrurile nu stau prea bine; dar asemenea guverne rămân totuși în mod inevitabil, sub o formă camuflată, guverne ale capitalului. De la guvernul lui MacDonald sau Scheidemann până la cucerirea puterii de către proletariat e o distanță ca dela cer la pământ. Dictatura proletariatului nu este schimbare de guvern, ci un stat nou, cu noi organe ale puterii de stat la centru și în provincie, este statul proletariatului, care a luat naștere pe ruinele vechiului stat, ale statului burgheziei.

Dictatura proletariatului ia naștere nu pe baza rânduirilor burgheze, ci în cursul sfărâmării lor, după doborârea burgheziei, în cursul exproprierii moșierilor și capitaliștilor, în cursul socializării princi-

* „La trecătoarea Șipca totul merge bine” — exemplu tipic de inducere în eroare în leul comunicatelor militare din timpul războiului ruso-turc din 1877—1878. — Nota Red.

palelor unelte și mijloace de producție, în cursul revoluției violente a proletariatului. Dictatura proletariatului este o putere revoluționară, care se sprijină pe întrebuițarea violenței împotriva burgheziei.

Statul este o mașină în mâinile clasei dominante pentru reprimarea împotrivirii dușmanilor ei de clasă. În această privință dictatura proletariatului nu se deosebește în fond prin nimic de dictatura oricărei alte clase, deoarece statul proletar este o mașină pentru reprimarea burgheziei. Există însă aci o deosebire esențială. Această deosebire constă în faptul că toate statele de clasă care au existat până acum au fost dictatura minorității exploatare asupra majorității exploatare, pe când dictatura proletariatului este dictatura majorității exploatare asupra minorității exploatare.

Pe scurt: dictatura proletariatului este dominația proletariatului asupra burgheziei, dominație nelimitată de lege și care se sprijină pe violență, dominație care se bucură de simpatia și sprijinul maselor muncitoare și exploatare (Lenin: „Statul și revoluția“).

De aici decurg două concluzii fundamentale:

Prima concluzie. Dictatura proletariatului nu poate fi o democrație „deplină“, o democrație pentru toți, atât pentru bogați cât și pentru săraci; dictatura proletariatului „trebuie să fie un stat în chip nou democratic (pentru * proletari și neavuți în genere) și în chip nou dictatorial (împotriva * burgheziei)“ (vezi vol. XXI, pag. 393). Pălăvrăgeala lui Kautsky & Co. despre egalitatea generală, despre democrația

* Subliniat de mine. — I. St.

„pură“, despre democrația „desăvârșită“ etc. nu este altceva decât o camuflare burgheză a faptului neluând în considerare că egalitatea între exploatați și exploatatori este imposibilă. Teoria democrației „pure“ este teoria aristocrației clasei muncitoare, domesticită și întreținută de jefuitorii imperialiști. Această teorie a fost creată pentru a acoperi plăgile capitalismului, pentru a sulemani imperialismul și a-i da forță morală în lupta împotriva maselor exploatare. Nu există și nici nu pot exista sub capitalism „libertăți“ reale pentru cei exploatați fie și numai din motivul că locurile de întrunire, tipografiile, depozitele de hârtie etc. necesare pentru folosirea „libertăților“ sunt privilegiile ale exploatare. Nu există și nici nu poate exista sub capitalism o participare reală a maselor exploatare la conducerea țării fie și numai din motivul că sub cele mai democratice rânduri, în condițiile capitalismului, guvernele nu sunt puse de către popor, ci de alde Rothschild, Stinnes, Rockefeller și Morgan. Democrația sub capitalism este o democrație capitalistă, democrația minorității exploatare, care se rezimă pe îngădirea drepturilor majorității exploatare și e îndreptată împotriva acestei majorități. Numai sub dictatura proletariatului sunt posibile libertăți reale pentru exploatați și participarea reală a proletarilor și țăranilor la conducerea țării. Sub dictatura proletariatului democrația este o democrație proletară, democrația majorității exploatare, care se sprijină pe îngădirea drepturilor minorității exploatare și e îndreptată împotriva acestei minorități.

A doua concluzie. Dictatura proletariatului nu poate lua naștere ca rezultat al dezvoltării pașnice a

societății burgheze și a democrației burgheze; ea poate lua naștere numai în urma sfărâmării mașinii de stat burgheze, armatei burgheze, aparatului birocratic burghez, poliției burgheze.

„Clasa muncitoare nu poate să ia pur și simplu în stăpânire mașina de stat în forma sa existentă și s'o pună în funcțiune pentru propriile sale scopuri” — spun Marx și Engels în prefața la „Manifestul Partidului Comunist”. — „Revoluția proletară ...nu va trece mașina birocratico-militară dintr'o mână într'alta, cum se întâmpla până acum, ci o va sfărâma... — aceasta este condiția prealabilă a oricărei revoluții într'adevăr populare pe continent” — spune Marx într'o scrisoare din 1871 către Kugelmann²⁰.

Fraza restrictivă a lui Marx cu privire la continent a dat prilej oportuniștilor și menșevicilor din toate țările să urle că Marx ar fi admis, prin urmare, posibilitatea transformării pașnice a democrației burgheze în democrație proletară, cel puțin pentru unele țări care nu fac parte din continentul european (Anglia, America). Marx a admis într'adevăr o asemenea posibilitate, și el a avut temei să admită aceasta pentru Anglia și America din anii 1870—1880, când încă nu exista capitalismul monopolist, când încă nu exista imperialismul și când aceste țări, datorită condițiilor lor deosebite de dezvoltare, n'aveau încă un militarism și un birocratism dezvoltat. Așa stăteau lucrurile până la apariția imperialismului dezvoltat. Însă mai târziu, după 30—40 de ani, când situația din aceste țări s'a schimbat radical, când imperialismul s'a dezvoltat și a cuprins toate țările capitaliste, fără excepție, când militarismul și birocratia au apărut și în Anglia și în Ame-

rica, când condițiile deosebite de dezvoltare pașnică a Angliei și Americii au dispărut, atunci limitarea privitoare la aceste țări trebuia să cadă dela sine.

„În prezent” — spune Lenin — „în 1917, în epoca primului mare război imperialist, această limitare făcută de Marx cade. Atât Anglia cât și America, cel mai de seamă și ultimii reprezentanți — în întreaga lume — ai «libertății» anglo-saxone, în sensul absenței militarismului și birocratismului, au alunecat cu totul în murdara și sângeroasa mlaștină a instituțiilor birocrato-militare din Europa, instituții care își subordonează totul, înăbușă totul. În prezent, în Anglia ca și în America, «condiția prealabilă a oricărei revoluții într'adevăr populare» este sfărâmarea, distrugerea «mașinii de stat gata formate» (adusă, în 1914—1917, în aceste țări la perfecțiunea «europeană», imperialistă)” (vezi vol. XXI, pag. 395).

Cu alte cuvinte, legea revoluției violente a proletariatului, legea sfărâmării mașinii de stat burgheze ca o condiție prealabilă a unei asemenea revoluții, este o lege necesară a mișcării revoluționare din țările imperialiste din întreaga lume.

Bine înțeles că într'un viitor îndepărtat, dacă proletariatul va învinge în țările capitaliste mai importante și dacă încercuirea capitalistă de azi va fi înlocuită cu o încercuire socialistă, calea dezvoltării „pașnice” e pe deplin posibilă pentru unele țări capitaliste, în care capitaliștii, datorită situației internaționale „neprielnice”, vor socoti nimerit să facă „de bunăvoie” concesii serioase proletariatului. Însă această presupunere are în vedere numai un viitor îndepărtat și posibil. Pentru viitorul apropiat, această presupunere n'are niciun temei, absolut niciun temei.

Iată de ce are dreptate Lenin când spune :

„Revoluția proletară este imposibilă fără sfărâmarea violentă a mașinii de stat burgheze și fără înlocuirea ei cu una nouă” (vezi vol. XXIII, pag. 342).

3. Puterea Sovietică ca formă de stat a dictaturii proletariatului. Victoria dictaturii proletariatului înseamnă reprimarea burgheziei, sfărâmarea mașinii de stat burgheze, înlocuirea democrației burgheze cu democrația proletară. Asta este limpede. Care sunt însă organizațiile cu ajutorul cărora se poate îndeplini această muncă colosală? Că vechile forme de organizare a proletariatului, care s’au dezvoltat pe baza parlamentarismului burghez, sunt insuficiente pentru o asemenea muncă, — acest lucru este neîndoielnic. Care sunt, deci, formele noi de organizare a proletariatului, în stare să joace rolul de gropar al mașinii de stat burgheze, în stare nu numai să sfărâme această mașină și nu numai să înlocuiască democrația burgheză cu democrația proletară, dar să și devină baza puterii de stat proletare?

Această formă nouă de organizare a proletariatului o constituie Sovietele.

În ce constă forța Sovietelor în comparație cu vechile forme de organizare?

În faptul că Sovietele sunt cele mai cuprinzătoare organizații de masă ale proletariatului, căci ele și numai ele cuprind pe toți muncitorii, fără excepție.

În faptul că Sovietele sunt singurele organizații de masă care cuprind pe toți asupriții și exploatații, pe muncitori și țărani, pe soldați și marinari, și în care, din această cauză, conducerea politică a luptei maselor de către avangarda maselor, de către pro-

letariat, poate fi exercitată cel mai ușor și cel mai complet.

În faptul că Sovietele sunt cele mai puternice organe ale luptei revoluționare a masselor, ale acțiunii politice a masselor, ale insurecției masselor, organe în stare să zdrobească atotputernicia capitalului financiar și a anexelor lui politice.

În faptul că Sovietele sunt organizațiile nemijlocite ale masselor înseși, adică organizațiile cele mai democratice și, prin urmare, organizațiile cu cea mai mare autoritate ale masselor, organizații care înlesnesc la maximum participarea lor la organizarea noului stat și la conducerea lui, și care descătușează cel mai mult energia revoluționară, inițiativa, capacitățile creatoare ale masselor în lupta pentru dărâmarea orânduirii vechi, în lupta pentru o orânduire nouă, proletară.

Puterea Sovietică este unirea și constituirea Sovietelor locale într-o singură organizație comună de stat, în organizația de stat a proletariatului ca avangardă a masselor asuprite și exploatare și ca clasă dominantă, — este unirea lor în Republica Sovietelor.

Esența Puterii Sovietice constă în faptul că organizațiile cele mai largi și cele mai revoluționare tocmai ale claselor care erau asuprite de către capitaliști și moșieri, formează acum „baza permanentă și unică a întregii puteri de stat, a întregului aparat de stat”, că „tocmai acele mase care chiar și în republicile burgheze cele mai democratice”, deși, după lege, egale în drepturi, „erau de fapt înlăturate prin mii de procedee și tertipuri dela participarea la viața politică și dela folosirea drepturilor și libertăți-

lor democratice, sunt acum atrase la participarea permanentă, neapărată și totodată hofăritoare în conducerea democratică a statului" * (vezi Lenin, vol. XXIV, pag. 13).

Iată deci Puterea Sovietică este o formă nouă de organizare de stat, care se deosebește principial de forma veche, burghezo-democratică și parlamentară, un tip nou de stat, adaptat nu scopurilor de exploatare și asuprire a masselor muncitoare, ci scopurilor de completă eliberare a lor de orice fel de asuprire și exploatare, scopurilor dictaturii proletariatului.

Lenin are dreptate când spune că, odată cu apariția Puterii Sovietice, „epoca parlamentarismului burghezo-democratic a luat sfârșit și s'a deschis un nou capitol al istoriei mondiale: epoca dictaturii proletare“.

În ce constau trăsăturile caracteristice ale Puterii Sovietice?

În faptul că Puterea Sovietică este organizația de stat cea mai largă și cea mai democratică dintre toate organizațiile de stat posibile în condițiile existenței claselor, căci Puterea Sovietică, fiind arena alianței și colaborării dintre muncitorii și țăranii exploatați în lupta împotriva exploataților și sprijinindu-se în activitatea ei pe această alianță și pe această colaborare, este prin aceasta puterea majorității populației asupra minorității, este statul acestei majorități, expresia dictaturii ei.

În faptul că Puterea Sovietică este organizația de stat cea mai internaționalistă dintre toate organizațiile de stat ale societății împărțite în clase, căci Pu-

* Peste tot subliniat de mine. — I. St.

terea Sovietică, dărâmând orice asuprire națională și sprijinindu-se pe colaborarea maselor muncitoare ale diferitelor naționalități, înlesnește prin aceasta unirea acestor mase într'o singură uniune de stat.

În faptul că Puterea Sovietică, prin însăși structura ei, înlesnește conducerea maselor asuprite și exploatate, conducere exercitată de către avangarda lor, de către proletariat, nucleul cel mai încheșat și mai conștient al Sovietelor.

„Experiența tuturor revoluțiilor și tuturor mișcărilor claselor asuprite, experiența mișcării socialiste mondiale ne învață” — spune Lenin — „că numai proletariatul e în stare să unească și să ducă după sine păturile fărâmițate și înapoiate ale populației muncitoare și exploatate” (vezi vol. XXIV, pag. 14). Structura puterii de stat sovietice înlesnește realizarea învățămintelor acestei experiențe.

În faptul că Puterea Sovietică, unind puterea legislativă și cea executivă într'o organizație de stat unică și înlocuind circumscripțiile electorale teritoriale cu unitățile de producție, cu uzinele și fabricile, leagă direct pe muncitori și masele muncitoare, în genere, cu aparatul administrativ al statului, le învață să conducă țara.

În faptul că numai Puterea Sovietică poate să elibereze armata de subordonarea față de comăndamentul burghez și s'o transforme dintr'un instrument de asuprire a poporului, cum este în orânduirea burgheză, într'un instrument de eliberare a poporului de sub jugul burgheziei proprii și străine.

În faptul că „numai organizația de stat sovietică poate într'adevăr să sfărâme dintr'odată și să

distrugă definitiv aparatul vechi, adică burghez, birocratic și judecătoresc" (ibidem).

În faptul că numai forma de stat sovietică, atrăgând organizațiile de masă ale populației muncitoare și exploatate la participarea permanentă și necondiționată în conducerea statului, poate să pregătească dispariția treptată a statului, dispariție care constituie unul dintre elementele esențiale ale societății viitoare fără stat, ale societății comuniste.

Republica Sovietică este, astfel, acea formă politică, căutată și în sfârșit găsită, în cadrul căreia trebuie să fie înfăptuită eliberarea economică a proletariatului, izbânda deplină a socialismului.

Comuna din Paris a fost embrionul acestei forme. Puterea Sovietică este dezvoltarea și desăvârșirea ei.

Iată pentru ce Lenin spune că :

„Republica Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor reprezintă nu numai o formă de tip mai înalt de instituții democratice..., ci și singura * formă în stare să asigure o trecere cât mai puțin dureroasă spre socialism" (vezi vol. XXII, pag. 131).

V

PROBLEMA ȚĂRĂNEASCĂ

Din această temă desprind patru probleme:

- a) modul de a pune problema;
- b) țăranimea în timpul revoluției burghezo-democratice;
- c) țăranimea în timpul revoluției proletare;

* Subliniat de mine. — I. St.

d) țărănimea după consolidarea Puterii Sovietice.

I. Modul de a pune problema. Unii își închipuie că esențialul în leninism este problema țărănească, că punctul de plecare al leninismului îl constituie problema țăranimii, a rolului ei, a greutății ei specifice. Este absolut inexact. Problema esențială a leninismului, punctul său de plecare nu este problema țărănească, ci problema dictaturii proletariatului, a condițiilor cuceririi acesteia, a condițiilor de consolidare a acesteia. Problema țărănească, ca problema aliatului proletariatului în lupta lui pentru putere, este o problemă derivată.

Această împrejurare nu răpește însă câtuși de puțin problemei țărănești însemnătatea serioasă, arzătoare pe care ea o are, fără îndoială, pentru revoluția proletară. Se știe că prelucrarea serioasă a problemei țărănești a început în rândurile marxiștilor ruși chiar în ajunul primei revoluții (1905), când problema doborârii țarismului și a înfăptuirii hegemoniei proletariatului s'a ridicat în fața partidului în toată amplitudinea ei, iar problema aliatului proletariatului în apropiata revoluție burgheză a devenit o problemă arzătoare. Se știe deasemenea că problema țărănească a devenit în Rusia și mai actuală în perioada revoluției proletare, când problema dictaturii proletariatului, a cuceririi și menținerii ei a dus la problema aliaților proletariatului în apropiata revoluție proletară. Aceasta e și de înțeles: cine pornește și se pregătește să ia puterea, nu poate să nu se intereseze de problema aliaților săi reali.

În acest sens problema țărănească este o parte a problemei generale a dictaturii proletariatului și,

ca atare, este una dintre problemele cele mai arzătoare ale leninismului.

Atitudinea de indiferență, ba chiar de-a-dreptul negativă, a partidelor Internaționalei a II-a față de problema țărănească se explică nu numai prin condițiile de dezvoltare deosebite din Apus. Ea se explică, înainte de toate, prin faptul că aceste partide nu cred în dictatura proletariatului, se tem de revoluție și nu vor să ducă proletariatul la cucerirea puterii. Iar cine se teme de revoluție, cine nu vrea să ducă proletariatul la cucerirea puterii, acela nu poate să se intereseze de problema aliaților proletariatului în revoluție, — pentru el problema aliaților este o chestiune indiferentă, inactuală. Atitudinea ironică a eroilor Internaționalei a II-a față de problema țărănească este considerată în rândurile lor ca un semn de bonton, ca un semn de „adevărat” marxism. De fapt, în aceasta nu-i niciun dram de marxism, căci indiferența față de o problemă atât de importantă ca problema țărănească în ajunul revoluției proletare este reversul negării dictaturii proletariatului, este un semn nelindoios de directă trădare a marxismului.

Chestiunea se pune astfel: sunt oare deja epuizate posibilitățile revoluționare care zac în sânul țărănimii, datorită unor anumite condiții de existență ale acesteia, sau nu sunt epuizate? Și dacă nu sunt epuizate, există oare speranță, temel de a utiliza aceste posibilități pentru revoluția proletară, de a transforma țărănimea, majoritatea ei exploatată, dintr'o rezervă a burgheziei — cum a fost în timpul revoluțiilor burgheze din Apus și cum mai este și astăzi — într'o rezervă a proletariatului, în aliatul lui?

Leninismul răspunde la această întrebare afirmativ, adică în sensul că recunoaște existența unei capacități revoluționare în rândurile majorității țărănimii și în sensul posibilității de a o folosi în interesul dictaturii proletare.

Istoria celor trei revoluții din Rusia confirmă pe-de-a'ntregul concluziile leninismului în această privință.

De aci concluzia practică că masele muncitoare ale țărănimii trebuie să fie sprijinite în lupta lor împotriva aservirii și exploatării, în lupta lor pentru izbăvire de asuprire și mizerie. Aceasta nu înseamnă, desigur, că proletariatul trebuie să sprijine orice mișcare țărănească. E vorba aici de sprijinirea unei mișcări și a unei lupte a țărănimii care să înlesnească direct sau indirect mișcarea de eliberare a proletariatului, care să aducă, într'un fel sau altul, apă la moară revoluției proletare, care să contribuie la transformarea țărănimii într'o rezervă și într'un aliat al clasei muncitoare.

2. Țărănimea în timpul revoluției burghezo-democratice. Această perioadă cuprinde intervalul de timp dintre prima revoluție rusă (1905) și a doua (Februarie 1917) inclusiv. Trăsătura caracteristică a acestei perioade este eliberarea țărănimii de sub influența burgheziei liberale, îndepărtarea țărănimii de cadeți, cotitura țărănimii spre proletariat, spre partidul bolșevicilor. Istoria acestei perioade este istoria luptei dintre cadeți (burghezia liberală) și bolșevici (proletariatul) pentru câștigarea țărănimii. Soarta acestei lupte a fost hotărâtă de perioada dumelor, căci perioada celor patru dume a fost o lecție concretă pen-

tru țărănime, lecție care a arătat țăranilor în mod vădit că nu vor primi din mâinile cadeților nici pământ, nici libertate, că țarul este cu totul de partea moșierilor, iar cadeții îl sprijină pe țar; că singura forță pe ajutorul căreia se poate conta sunt muncitorii dela orașe, proletariatul. Războiul imperialist n'a făcut decât să confirme lecția perioadei dumelor, desăvârșind îndepărtarea țăranimii de burghezie, desăvârșind izolarea burgheziei liberale; căci anii războiului au arătat cât de zadarnică, cât de iluzorie era speranța de a căpăta pacea dela țar și dela aliații lui burghezi. Fără lecțiile concrete ale perioadei dumelor, hegemonia proletariatului ar fi fost imposibilă.

Astfel s'a constituit alianța dintre muncitori și țărani în revoluția burghezo-democratică. Astfel s'a format hegemonia (conducerea) proletariatului în lupta comună pentru doborîrea țarismului, hegemonie care a dus la revoluția din Februarie 1917.

Revoluțiile burgheze din Apus (Anglia, Franța, Germania, Austria) au urmat, după cum se știe, altă cale. Acolo hegemonia în revoluție nu aparținea proletariatului, care nu reprezenta și nici nu putea să reprezinte, din cauza slăbiciunii lui, o forță politică independentă, ci burgheziei liberale. Acolo țăranimea a căpătat eliberarea de sub jugul orânduirii iobage nu din mâinile proletariatului, care era puțin numeros și neorganizat, ci din mâinile burgheziei. Acolo țăranimea a mers împotriva orânduirii vechi împreună cu burghezia liberală. Acolo țăranimea a constituit rezerva burgheziei. Acolo revoluția a dus, din această cauză, la o enormă creștere a greutății politice a burgheziei.

În Rusia, dimpotrivă, revoluția burgheză a dat rezultate diametral opuse. Revoluția din Rusia n'a dus la întărirea, ci la slăbirea burgheziei ca forță politică, nu la sporirea rezervelor ei politice, ci la pierderea rezervei ei principale, la pierderea țărănimii. Revoluția burgheză din Rusia a adus pe primul plan nu burghezia liberală, ci proletariatul revoluționar, grupând în jurul lui masele de milioane ale țărănimii.

Așa se și explică, între altele, faptul că revoluția burgheză din Rusia s'a transformat în revoluție proletară într'un timp relativ scurt. Hegemonia proletariatului a fost germenul și treapta de trecere la dictatura proletariatului.

Cum se explică acest fenomen specific în revoluția rusă, care nu-și are precedent în istoria revoluțiilor burgheze din Apus? De unde provine acest caracter specific?

El se explică prin faptul că revoluția burgheză s'a desfășurat în Rusia în condiții mai dezvoltate ale luptei de clasă decât în Apus; că proletariatul rus devenise în această perioadă o forță politică de sine stătătoare, pe când burghezia liberală, înspăimântată de spiritul revoluționar al proletariatului, pierduse orice urmă de spirit revoluționar (mai cu seamă după învățămintele din 1905) și pășise pe calea alianței cu țarul și cu moșierii împotriva revoluției, împotriva muncitorilor și țăranilor.

Trebue avute în vedere următoarele împrejurări care au determinat caracterul specific al revoluției burgheze ruse:

a) Concentrarea nemaipomenită a industriei ruse în ajunul revoluției. Se știe, de pildă, că în întreprin-

derile cu mai mult de 500 de muncitori lucrau în Rusia 54% din numărul total al muncitorilor, în timp ce într-o țară atât de dezvoltată ca America de Nord lucrau în întreprinderi asemănătoare numai 33% din numărul total al muncitorilor. E de prisos a mai dovedi că însăși această împrejurare, și dat fiind că exista un astfel de partid revoluționar ca partidul bolșevicilor, trebuia să transforme clasa muncitoare din Rusia într-o mare forță în viața politică a țării;

b) Formele odioase de exploatare în întreprinderi, la care se adăuga insuportabilul regim polițienesc al sbirilor țariști, — împrejurare care transforma fiecare grevă serioasă a muncitorilor într-o mare acțiune politică și oțelea clasa muncitoare ca forță revoluționară până la capăt ;

c) Slăbiciunea politică a burgheziei ruse, care se transformase, după revoluția din 1905, în slugărnicie față de țarism și în contrarevoluție directă, — împrejurare care se explică nu numai prin spiritul revoluționar al proletariatului rus, care a aruncat burghezia rusă în brațele țarismului, ci și prin dependența directă a acestei burghezii de comenzile statului ;

d) Existența unor rămășițe feudale dintre cele mai odioase și mai insuportabile la sate, completate de atotputernicia moșierului, — împrejurare care a aruncat țărănimea în brațele revoluției;

e) Țarismul, care înăbușea tot ce era viu și care, prin samavolnicia sa, făcea ca jugul capitalistului și al moșierului să fie și mai greu, — împrejurare care a unit lupta muncitorilor și a țăranilor într'un singur torent revoluționar;

f) Războiul imperialist, care a contopit toate aceste contradicții ale vieții politice a Rusiei într-o adâncă criză revoluționară și a dat revoluției o forță de șoc nemaipomenită.

Incotro putea să-și îndrepte pașii țărănimea în asemenea condiții? La cine putea ea să caute sprijin împotriva atotputerniciei moșierului, împotriva samavolniciei țarului, împotriva războiului pustiitor care-i ruina gospodăria? La burghezia liberală? Dar ea fi era dușmană, — aceasta o dovedea îndelungata experiență a celor patru dume. La socialiștii-revoluționari? Socialiștii-revoluționari erau, desigur, „mai buni“ decât cadeții, și programul lor era „potrivit“, aproape țărănesc, dar ce puteau să realizeze socialiștii-revoluționari dacă ei înțelegeau să se bizue numai pe țărănime și dacă erau slabi la orașe, de unde dușmanul își trage în primul rând forțele? Unde era acea forță nouă care să nu se oprească în fața niciunei piedici nici la sate, nici la orașe, care să pășească curajos în primele rânduri la luptă împotriva țarului și moșierului, care să ajute pe țăran să se smulgă din ghiarele aservirii, să scape de lipsa de pământ, de asuprire, de război? Exista oare, în general, o asemenea forță în Rusia? Da, exista. Această forță era proletariatul rus, care și-a arătat puterea sa, capacitatea sa de a lupta până la capăt, curajul său, spiritul său revoluționar încă în 1905.

În orice caz, o altă forță de acest fel nu exista și nu putea fi găsită nicăieri.

Iată dece țărănimea, părăsind pe cadeți și apropiindu-se de socialiștii-revoluționari, a sfârșit totuși prin a înțelege necesitatea de a se supune conducerii

unui conducător atât de curajos al revoluției ca proletariatul rus.

• Acestea sunt împrejurările care au determinat caracterul specific al revoluției burgheze ruse.

3. **Țărănimea în timpul revoluției proletare.** Această perioadă cuprinde intervalul de timp dintre revoluția din Februarie (1917) și cea din Octombrie (1917). Această perioadă este relativ scurtă, în total opt luni, însă din punctul de vedere al luminării politice și al educării revoluționare a maselor aceste opt luni pot fi perfect comparate cu zeci de ani de dezvoltare constituțională obișnuită, căci ele sunt opt luni de revoluție. Trăsătura caracteristică a acestei perioade e continuarea revoluționării țărănimii, faptul că ea și-a pierdut iluziile în socialiștii-revoluționari, îndepărtarea țărănimii de socialiștii-revoluționari, o nouă cotitură a ei spre unirea directă în jurul proletariatului ca singura forță până la capăt revoluționară, în stare să aducă țării pacea. Istoria acestei perioade este istoria luptei dintre socialiștii-revoluționari (democrația mic-burgheză) și bolșevici (democrația proletară) pentru țărănime, pentru câștigarea majorității țărănimii. Soarta acestei lupte au hotărât-o perioada de coaliție, perioada Cherenschi, refuzul socialiștilor-revoluționari și al menșevicilor de a confisca pământul moșieresc, lupta socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor pentru continuarea războiului, ofensiva de pe front din Iunie, instituirea pedepsei cu moartea pentru soldați, rebeliunea lui Cornilov.

Dacă mai înainte, în perioada premergătoare, problema principală a revoluției fusese doborârea țarului

și a puterii moșierești, acum, în perioada de după revoluția din Februarie, când țarul nu mai exista, iar războiul care nu mai lua sfârșit distrugea economia țării, ruinând complet țărănimea, problema principală a revoluției era problema lichidării războiului. Centrul de greutate se deplasase, în mod vădit, dela problemele cu caracter pur intern la problema principală: războiul. „Să punem capăt războiului“, „să ne smulgem din ghiarele războiului“ — acesta era strigătul unanim al țării istovite și, în primul rând, al țărănimii.

Pentru a scăpa de război, însă, trebuia răsturnat Guvernul Provizoriu, trebuia doborâtă puterea burgheziei, trebuia doborâtă puterea socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor, căci ei, și numai ei, prelungeau războiul până la „victoria finală“. Alt mijloc de a ieși din război decât doborârea burgheziei, practic, nu exista.

Aceasta a fost o nouă revoluție, revoluția proletară, căci ea mătura dela putere ultima fracțiune, fracțiunea de extrema stângă a burgheziei imperialiste, partidul socialiștilor-revoluționari și al menșevicilor, pentru a crea o putere nouă, proletară, Puterea Sovietelor, pentru a aduce la putere partidul proletariatului revoluționar, partidul bolșevicilor, partidul luptei revoluționare împotriva războiului imperialist și pentru o pace democratică. Majoritatea țărănimii a sprijinit lupta muncitorilor pentru pace, pentru Puterea Sovietelor.

O altă soluție nu exista pentru țărănime. O altă soluție nici nu putea să existe.

Perioada Cherenschi a însemnat deci o învățătură concretă de cea mai mare importanță pentru

massele muncitoare ale țărănimii, căci ea a dovedit concret că sub puterea socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor țara nu se poate smulge din ghăarele războiului și țăranii nu vor vedea nici pământ, nici libertate; că menșevicii și socialiștii-revoluționari se deosebesc de cadeți numai prin discursuri dulcege și făgădueli mincinoase, că de fapt ei duc aceeași politică imperialistă, cadetă; că singura putere capabilă să scoată țara din impas poate fi numai Puterea Sovietelor. Prelungirea războiului n'a făcut decât să confirme justetea acestei învățături, să dea imbold revoluției și să îndrepte massele de milioane ale țărănimii și ale soldaților pe calea grupării directe în jurul revoluției proletare. Izolarea socialiștilor revoluționari și a menșevicilor a devenit un fapt indiscutabil. Fără învățămintele concrete din perioada de coaliție, dictatura proletariatului ar fi fost cu neputință.

Acestea sunt împrejurările care au înlesnit procesul transformării revoluției burgheze în revoluție proletară.

Astfel s'a făurit dictatura proletariatului în Rusia.

4. Țărănimea după consolidarea Puterii Sovietice. Dacă mai înainte, în prima perioadă a revoluției, era vorba mai ales de doborîrea țarismului, iar pe urmă, după revoluția din Februarie, era vorba, în primul rând, de a ieși din războiul imperialist prin doborîrea burgheziei, acum, după lichidarea războiului civil și după consolidarea Puterii Sovietice, erau pe primul plan problemele construcției economice. A întări și desvolta industria naționalizată; a lega în acest scop industria de gospodăria țărănească cu ajutorul comerțului reglementat de către stat; a înlocui sistemul de predare obli-

gatorie a surplusului produselor agricole prin impozitul în natură, pentru ca după aceea, micșorând treptat impozitul în natură, să se ajungă la schimbul produselor industriale pe produsele gospodăriei țărănești; a înviora comerțul și a desvolta cooperația, atrăgând în aceasta din urmă milioanele de țărani, — iată cum prezenta Lenin sarcinile imediate ale construcției economice în drum spre construirea temeliei economiei socialiste.

Se spune că s'ar putea ca această sarcină să în-treacă puterile unei țări agrare ca Rusia. Unii sceptici afirmă chiar că aceasta-i pură utopie, ceva irealizabil, căci țărănimea rămâne țărănime, că este compusă din mici producători și deci nu poate fi folosită pentru organizarea temeliei producției socialiste.

Scepticii se înșeală însă, deoarece ei nu țin seamă de unele împrejurări, care au, în cazul de față, o însemnătate hotărâtoare. Să examinăm pe cele principale.

Întâi. Nu trebuie confundată țărănimea din Uniunea Sovietică cu țărănimea din Apus. Țărănimea care a trecut prin școala a trei revoluții, care împreună cu proletariatul și în frunte cu proletariatul a luptat împotriva țarului și a puterii burgheze, țărănimea care a primit pământul și pacea din mâinile revoluției proletare și a devenit, din această cauză, rezerva proletariatului, — această țărănime nu poate să nu se deosebească de țărănimea care a luptat în timpul revoluției burgheze în frunte cu burghezia liberală, care a primit pământul din mâinile acestei burghezii și a devenit, din această cauză, rezerva burgheziei. E de prisos a mai dovedi că țărănimea sovietică, deprinsă a prețui prietenia politică și colaborarea politică cu proletaria-

tul, și care își datorește libertatea acestei prietenii și colaborări, nu poate să nu formeze un material excepțional de favorabil pentru colaborarea economică cu proletariatul.

Engels a spus că „cucerirea puterii politice de către partidul socialist a devenit o chestiune de viitor apropiat”, că „pentru cucerirea ei partidul trebuie să meargă mai întâi dela oraș la sat și să devină puternic la sate” (vezi Engels: „Problema țărănească”, ed. 1922³⁰). El a scris aceasta în ultimul deceniu al veacului trecut, având în vedere țărănimea din Apus. E oare nevoie să mai dovedim că comuniștii ruși, care au desfășurat în această direcție o activitate uriașă în decursul a trei revoluții, au și reușit să-și creeze la sate o influență și un sprijin la care tovarășii noștri din Apus nici nu cutează măcar să viseze? Cum se poate nega că această împrejurare nu poate să nu înlesnească în mod radical înfăptuirea colaborării economice dintre clasa muncitoare și țărănimea din Rusia?

Scepticii repetă mereu că mica țărănime constituie un factor incompatibil cu construcția socialistă. Dar să vedem ce spune Engels despre mica țărănime din Apus:

„Noi suntem în mod hotărât de partea țăranului cu gospodărie mică; vom face tot ce se poate ca să trăiască mai ușor, ca să-i înlesnim trecerea la asociere, în caz că el se va hotărî la aceasta; iar dacă nu va fi încă în stare să ia această hotărâre, vom căuta să-i dăm cât mai mult timp să se gândească pe peteoul său de pământ. Vom proceda astfel nu numai pentru că socotim posibilă trecerea de partea noastră a țăranului cu gospodărie mică, care-și muncește singur pământul, dar și dintr'un interes direct de partid. Cu cât va fi mai mare

numărul țăranilor pe care nu-i vom lăsa să ajungă proletari, pe care li vom câștiga de partea noastră încă țăranii fiind, cu atât mai ușor și mai repede va fi săvârșită transformarea socială. Nu ne-ar fi de niciun folos să amânăm această transformare până ce producția capitalistă se va fi dezvoltat peste tot până la ultimele sale consecințe, până când ultimul mic meseriaș și ultimul mic agricultor vor fi căzut jertfă marii producții capitaliste. Sacrificiile materiale care vor trebui făcute în acest sens din fondurile publice în interesul țăranilor pot să pară, din punctul de vedere al economiei capitaliste, bani aruncați pe gârlă; în realitate însă, ele vor fi un excelent plasament de capital, căci vor însemna o economie poate de zece ori mai mare în ceea ce privește cheltuielile transformării sociale în întregul ei. În acest sens putem fi deci foarte generoși față de țăranii" (ibidem).

Așa spunea Engels, având în vedere țăranimea din Apus. Dar nu e oare limpede că cele spuse de Engels nu pot fi îndeplinite nicăieri atât de lesne și de complet ca în țara dictaturii proletariatului? Oare nu e limpede că numai în Rusia Sovietică pot fi îndeplinite imediat și pe deplin atât „trecerea de partea noastră a țăranului cu gospodărie mică, care-și muncește singur pământul“, cât și „sacrificiile materiale“ necesare pentru aceasta și „generozitatea față de țăranii“ necesară în acest scop? Oare nu e limpede că aceste măsuri și altele asemănătoare în folosul țăranilor se și îndeplinesc în Rusia? Cum se poate tăgădui că această împrejurare, la rândul ei, trebuie să ușureze și să ducă înainte construcția economică a Țării Sovietelor?

Al doilea. Nu trebuie confundată agricultura din Rusia cu agricultura din Apus. Acolo dezvoltarea agriculturii urmează linia obișnuită a capitalismului, în condițiile unei adânci diferențieri a țăranimii, cu

proprietăți mari și latifundii capitaliste private la un pol, cu pauperism, mizerie și robie salariată la celălalt. Acolo desagregarea și descompunerea sunt, din această pricină, fenomene firești. Altfel stau lucrurile în Rusia. La noi, dezvoltarea agriculturii nu poate păși pe o astfel de cale fie și numai din motivul că existența Puterii Sovietice și naționalizarea uneltelor și mijloacelor de producție principale nu îngăduie o asemenea dezvoltare. În Rusia, dezvoltarea agriculturii trebuie să pășească pe o altă cale, pe calea cooperării milioaneilor de țărani mici și mijlociași, pe calea dezvoltării cooperăției de masă la sate, cooperăție sprijinită de stat prin credite avantajoase. Lenin a arătat just în articolele sale asupra cooperăției că dezvoltarea agriculturii la noi trebuie să meargă pe o cale nouă, pe calea atragerii prin cooperăție a majorității țărănimii la opera de construire a socialismului, pe calea introducerii treptate în agricultură a principiului colectivismului — la început în domeniul desfacerii, iar pe urmă și în domeniul producerii produselor agricole.

Extrem de interesante în această privință sunt unele fenomene noi care se observă la sate în legătură cu activitatea cooperativelor agricole. Se știe că în cadrul Uniunii cooperativelor agricole³¹ au luat naștere noi organizații puternice pentru diferite ramuri ale agriculturii — în, cartofi, ulei etc., — organizații care au un mare viitor. Astfel, Centrala Inului cuprinde o rețea întreagă de asociații de producție ale țăranilor cultivatori de in. Centrala Inului aprovizionează pe țărani cu sămânță și unelte de producție, și cumpără apoi dela aceiași țărani întreaga producție de in, pe

care o desface pe scară întinsă pe piață; ea asigură țăranilor participarea la beneficii și leagă, în felul acesta, gospodăria țărănească, prin intermediul Uniunii cooperativelor agricole, cu industria de stat. Cum poate fi numită o asemenea formă de organizare a producției? Acesta este, după mine, sistemul muncii la domiciliu al mării producții socialiste de stat în domeniul agriculturii. Vorbesc aici de sistemul muncii la domiciliu al producției socialiste de stat, prin analogie cu sistemul capitalist al muncii la domiciliu, de pildă, în domeniul industriei textile, unde meșteșugarul, primind dela capitalist materia primă și uneltele și predându-i întreaga sa producție, era de fapt un semi-salariat care lucrează la domiciliu. Acesta este unul dintre numeroasele indicii care ne arată pe ce cale trebuie să pășească la noi dezvoltarea agriculturii. Nu mai vorbesc aici de alte indicii de acelaș fel din celelalte ramuri ale agriculturii.

E de prisos a mai dovedi că imensa majoritate a țăranimii va păși bucuros pe această nouă cale de dezvoltare, respingând hotărît calea latifundiilor capitaliste private și a robiei salariate, calea mizeriei și a ruinei.

Iată ce spune Lenin despre căile de dezvoltare a agriculturii noastre :

„Stăpânirea de către stat a tuturor mijloacelor principale de producție, puterea de stat în mâinile proletariatului, alianța dintre acest proletariat și milioanele de țăranii cu gospodării mici și foarte mici, asigurarea conducerii țăranimii de către acest proletariat etc. — nu reprezintă oare acestea tot ceea ce trebuie pentru ca prin cooperație și numai prin cooperație, pe care înainte o tratăm drept negustorie și pe care, dintr'un anumit punct de vedere, avem dreptul s'o tratăm la fel și acum, sub re-

gimul n.e.p.-ului, — nu reprezintă oare acestea tot ceea ce e necesar pentru construirea unei societăți pe-de-a'ntregul socialiste? Aceasta încă nu e construirea societății socialiste, dar e tot ceea ce este necesar și suficient pentru această construire" (vezi vol. XXVII, pag. 392).

Vorbind mai departe despre necesitatea sprijinirii financiare și prin alte mijloace a cooperației ca „principiu nou de organizare a populației” și ca nouă „orânduire socială” sub dictatura proletariatului, Lenin continuă astfel :

„Orice orânduire socială la naștere numai cu sprijinul financiar al unei anumite clase. E de prisos a mai aminti câte sute și sute de milioane de ruble a costat nașterea capitalismului «liber». Acum trebuie să ne dăm seama că, în momentul de față, orânduirea socială pe care trebuie s'o susținem mai mult decât în mod obișnuit este orânduirea cooperatistă, și această convingere trebuie s'o transformăm în realitate. Însă orânduirea cooperatistă trebuie sprijinită în adevăratul înțeles al cuvântului, adică prin acest sprijin nu e destul să se înțeleagă sprijinirea oricărui schimb cooperatist de mărfuri, — prin acest sprijin trebuie să se înțeleagă sprijinirea unui schimb cooperatist la care să participe într'adevăr adevăratele mase ale populației” (ibid., pag. 393).

Ce dovedesc toate aceste fapte ?

Ele dovedesc că scepticii nu au dreptate.

Ele dovedesc că dreptate are leninismul, care vede în masele muncitoare ale țărânimii o rezervă a proletariatului.

Ele dovedesc că proletariatul, care e la putere, poate și trebuie să folosească această rezervă pentru a lega strâns industria de agricultură, pentru a intensifica construirea socialismului și pentru a da dictaturii proletariatului acea temelie necesară fără de care nu este posibilă trecerea la economia socialistă.

VI

PROBLEMA NAȚIONALĂ

Din această temă desprind două probleme principale :

- a) modul de a pune problema ;
- b) mișcarea de eliberare a popoarelor asuprite și revoluția proletară.

1. Modul de a pune problema. În ultimele două decenii problema națională a suferit o serie de schimbări foarte serioase. Problema națională în perioada Internaționalei a II-a și problema națională în perioada leninismului sunt departe de a fi unul și același lucru. Ele se deosebesc profund nu numai ca întindere, ci și prin caracterul lor intrinsec.

Înainte vreme problema națională era limitată de obicei la un număr restrâns de chestiuni care priveau mai cu seamă naționalitățile „civilizate”. Irlandezii, Ungurii, Polonezii, Finlandezii, Sârbii și alte câteva naționalități europene — acestea erau popoarele lipsite de drepturi depline de a căror soartă se interesau leaderii Internaționalei a II-a. Popoarele de zeci și sute de milioane de oameni din Asia și Africa, care îndură jugul național în forma cea mai brutală și mai crâncenă, rămâneau de obicei înafara câmpului lor vizual. Leaderii Internaționalei a II-a nu se puteau hotărî să-i pună în același rând pe albi și pe negri, pe „civilizați” și „necivilizați”. Două, trei rezoluții găunoase și acre-dulci, care ocoleau cu grijă problema eliberării coloniilor, — cu atât se puteau lăuda leaderii Internaționalei a II-a. Acum această ambiguitate și inconsecvență în problema națională

trebuie socotite lichidate. Leninismul a scos la iveală această inconsecvență flagrantă, a dărâmat zidul dintre albi și negri, dintre europeni și asiatici, dintre robii „civilizați” și cei „necivilizați” ai imperialismului, legând astfel problema națională de problema coloniilor. Prin aceasta, problema națională a devenit, dintr-o problemă particulară și internă a diferitelor state, o problemă generală și internațională, problema mondială a eliberării de sub jugul imperialismului a popoarelor asuprite din țările dependente și din colonii.

Înainte vreme principiul autodeterminării națiunilor era de obicei greșit interpretat, fiind redus adesea la dreptul națiunilor la autonomie. Unii dintre liderii Internaționalei a II-a au mers chiar până acolo că au transformat dreptul de autodeterminare într'un drept de autonomie culturală, adică într'un drept al națiunilor asuprite de a-și avea instituțiile lor culturale, lăsând întreaga putere politică în mâinile națiunii dominante. Urmarea a fost că ideea autodeterminării risca să se transforme dintr'o armă de luptă împotriva anexiunilor într'o unealtă de justificare a anexiunilor. Acum această confuzie trebuie socotită ca lichidată. Leninismul a lărgit noțiunea de autodeterminare, interpretând-o ca drept al popoarelor asuprite din țările dependente și din colonii la despărțire totală, ca drept al națiunilor la o existență de stat independentă. În felul acesta a fost înlăturată posibilitatea de a justifica anexiunile prin interpretarea dreptului de autodeterminare ca drept de autonomie. Iar principiul însuși al autodeterminării a fost transformat în felul acesta dintr'o unealtă de înșelare

a maselor — cum a fost, fără îndoială, în mâinile social-șoviniștilor în timpul războiului imperialist — într'o armă de demascare a tuturor tendințelor imperialiste și mașinațiilor șoviniste, într'un instrument de educare politică a maselor în spiritul internaționalismului.

Înainte vreme problema națiunilor asuprite era privită de obicei ca o chestiune pur juridică. Proclamarea solemnă a „egalității națiunilor în drepturi”, nenumărate declarații cu privire la „egalitatea națiunilor” — iată cu ce se îndeletniceau partidele Internaționalei a II-a, cocoloșind faptul că „egalitatea națiunilor” sub imperialism — când un grup de națiuni (minoritatea) trăiește din exploatarea unui alt grup de națiuni — nu este decât o batjocorire a popoarelor subjugate. Acum acest punct de vedere burghezo-juridic în problema națională trebuie socotit ca demascat. Leninismul a coborât problema națională de pe înălțimile declarațiilor pompoase pe pământ, arătând că declarațiile asupra „egalității națiunilor” sunt goale de conținut și false dacă nu sunt întărite de către partidele proletare prin sprijinirea directă a luptei de eliberare pe care o duc-popoarele asuprite. Problema națiunilor asuprite a devenit astfel problema sprijinirii, ajutorării, ajutorării reale și permanente a națiunilor asuprite în lupta pe care o duc împotriva imperialismului pentru o egalitate reală a națiunilor, pentru o existență de stat independentă.

Înainte vreme problema națională era privită în spirit reformist, ca o problemă izolată, de sine stătătoare, fără nicio legătură cu problema generală a puterii capitalului, a doborâtii imperialismului, a re-

voluției proletare. Se presupunea în mod tacit că victoria proletariatului în Europa este posibilă fără o alianță directă cu mișcarea de eliberare din colonii, că problema național-colonială se poate rezolva pe nesimțite, „dela sine”, rămânând la o parte de calea largă a revoluției proletare, fără luptă revoluționară împotriva imperialismului. Acum acest punct de vedere antirevoluționar trebuie socotit ca demascat. Leninismul a dovedit — iar războiul imperialist și revoluția din Rusia au confirmat — că problema națională poate fi rezolvată numai în legătură cu revoluția proletară și pe baza ei, că drumul victoriei revoluției în Apus trece prin alianța revoluționară cu mișcarea de eliberare a coloniilor și a țărilor dependente împotriva imperialismului. Problema națională este o parte a problemei generale a revoluției proletare, o parte a problemei dictaturii proletariatului.

Chestiunea se pune astfel: sunt oare deja epuizate posibilitățile revoluționare care există în sânul mișcării revoluționare de eliberare a țărilor asuprite, sau nu? Și dacă nu sunt epuizate, există oare speranță, temei de a utiliza aceste posibilități pentru revoluția proletară, de a transforma țările dependente și coloniale dintr-o rezervă a burgheziei imperialiste într-o rezervă a proletariatului revoluționar, într'un aliat al acestuia?

Leninismul răspunde la această întrebare afirmativ, adică în sensul că recunoaște existența unei capacități revoluționare în sânul mișcării naționale de eliberare din țările asuprite, în sensul posibilității de a o folosi în vederea doborârii dușmanului comun, în vederea doborârii imperialismului. Mecanismul desvol-

țării imperialismului, războiul imperialist și revoluția din Rusia confirmă în întregime concluziile leninismului în această privință.

De aici urmează necesitatea sprijinirii, a sprijinirii hotărâte și active a mișcării de eliberare națională a popoarelor asuprite și dependente de către proletariatul națiunilor „dominante“.

Aceasta, bine înțeles, nu înseamnă că proletariatul trebuie să sprijine orice mișcare națională, pretutindeni și întotdeauna, în fiecare caz concret aparte. E vorba de sprijinirea acelor mișcări naționale care urmăresc slăbirea, doborârea imperialismului, și nu întărirea și menținerea lui. Există cazuri în care mișcarea națională a unora dintre țările asuprite vine în conflict cu interesele dezvoltării mișcării proletare. Este dela sine înțeles că în asemenea cazuri nici vorbă nu poate fi de sprijinire. Problema drepturilor națiunilor nu este o problemă izolată, o problemă în sine, ci o parte a problemei generale a revoluției proletare, subordonată întregului și care trebuie să fie privită sub unghiul de vedere al întregului. În anii 1840—1850 Marx era pentru mișcarea națională a Polonezilor și Ungurilor și împotriva mișcării naționale a Cehilor și Slavilor de Sud. Pentru ce? Pentru că Cehii și Slavii de Sud erau pe atunci „popoare reacționare“, „avantposturi ruse“ în Europa, avantposturi ale absolutismului, pe când Polonezii și Ungurii erau „popoare revoluționare“, care luptau împotriva absolutismului. Pentru că sprijinirea mișcării naționale a Cehilor și Slavilor de Sud însemna pe atunci sprijinirea indirectă a țarismului, cel mai primejdios dușman al mișcării revoluționare din Europa.

„Diferitele revendicări ale democrației” — spune Lenin — „inclusiv autodeterminarea, nu sunt ceva absolut, ci o părțică a mișcării democratice generale (în prezent: socialiste generale) mondiale. Este posibil ca în unele cazuri concrete părțica să fie în contradicție cu întregul; în acest caz ea trebuie să fie respinsă” (vezi vol. XIX, pag. 257-268).

Așa stau lucrurile în ceea ce privește unele dintre mișcările naționale, în ceea ce privește caracterul reacționar pe care ar putea să-l aibă aceste mișcări, firește, dacă vor fi apreciate nu din punct de vedere formal, nu din punctul de vedere al drepturilor abstracte, ci în mod concret, din punctul de vedere al intereselor mișcării revoluționare.

Acelaș lucru trebuie spus cu privire la caracterul revoluționar al mișcărilor naționale în general. Caracterul revoluționar neîndoielnic al majorității covârșitoare a mișcărilor naționale este tot atât de relativ și de specific, pe cât de relativ și de specific este caracterul reacționar pe care ar putea să-l aibă unele dintre mișcările naționale. Caracterul revoluționar al mișcării naționale în condițiile asupririi imperialiste nu presupune deloc existența obligatorie a unor elemente proletare în sânul acestei mișcări, existența unui program revoluționar sau republican al mișcării, existența unei baze democratice a acestei mișcări. Lupta emirului afgan pentru independența Afganistanului este obiectiv o luptă revoluționară, cu toate vederile monarhiste ale emirului și ale partizanilor lui, căci această luptă slăbește, descompune, subminează imperialismul, în timp ce lupta unor democrați și „socialiști”, unor „revoluționari” și republicani așa de „înfocați” ca, bunăoară, Cherenschi și Tereteli,

Renaudel și Scheidemann, Cernov și Dan, Henderson și Klynes, dusă în timpul războiului imperialist, a fost o luptă reacționară, căci ea a avut ca rezultat sulemenirea, întărirea și victoria imperialismului. Lupta negustorilor și a intelectualilor burghezi egipteni pentru independența Egiptului este, pentru aceleași motive, o luptă obiectiv revoluționară, cu toată origina burgheză și cu toată apartenența la burghezie a fruntașilor mișcării naționale egiptene, cu toate că ei sunt contra socialismului; pe când lupta guvernului „muncitoresc” englez pentru păstrarea stării de dependență a Egiptului este, pentru aceleași motive, o luptă reacționară, cu toată origina proletară și cu toată apartenența la proletariat a membrilor acestui guvern, cu toate că ei sunt „pentru” socialism. Nu mai vorbesc de mișcarea națională a altor țări coloniale și dependente mai mari, ca de pildă India și China. Fiecare pas spre eliberare al acestor țări, chiar dacă el calcă cerințele democrației formale, este o lovitură de măciucă dată imperialismului, adică un pas fără îndoială revoluționar.

Lenin are dreptate când afirmă că mișcarea națională din țările asuprite nu trebuie privită din punctul de vedere al democrației formale, ci din punctul de vedere al rezultatelor concrete pe care le aduce în bilanțul general al luptei împotriva imperialismului, adică „nu în mod izolat, ci pe scară mondială” (vezi vol. XIX, pag. 257).

2. Mișcarea de eliberare a popoarelor asuprite și revoluția proletară. În rezolvarea problemei naționale, leninismul pornește dela următoarele teze:

a) lumea este împărțită în două lagăre: de o

parte o mână de națiuni civilizate, care dețin capitalul financiar și exploatează imensa majoritate a populației globului pământesc, de cealaltă parte popoarele asuprite și exploatare din colonii și țările dependente, care formează această majoritate;

b) coloniile și țările dependente, asuprite și exploatare de către capitalul financiar, formează o imensă rezervă și un foarte puternic izvor de forțe pentru imperialism;

c) lupta revoluționară a popoarelor asuprite din țările dependente și coloniale împotriva imperialismului este singura cale a eliberării lor de asuprire și exploatare;

d) cele mai importante țări coloniale și dependente au și pornit pe calea mișcării de eliberare națională, care nu poate să nu ducă la criza capitalismului mondial;

e) interesele mișcării proletare din țările dezvoltate și ale mișcării de eliberare națională din colonii impun unirea acestor două genuri de mișcări revoluționare într'un front comun împotriva dușmanului comun, împotriva imperialismului;

f) izbânda clasei muncitoare în țările dezvoltate și eliberarea popoarelor asuprite de sub jugul imperialismului nu sunt cu puțință fără formarea unui front revoluționar comun și întărirea lui;

g) formarea unui front revoluționar comun nu este cu puțință dacă proletariatul națiunilor asuprite nu va sprijini în mod direct și hotărât mișcarea de eliberare a popoarelor asuprite împotriva imperialismului „metropolei”, căci „nu poate fi liber un popor care asuprește alte popoare” (Engels);

h) această sprijinire înseamnă susținerea, apărarea, transpunerea în viață a lozincii: dreptul națiunilor la despărțire, la o existență de stat independentă ;

i) fără aplicarea acestei lozinci nu este posibilă realizarea unirii și colaborării națiunilor într'o economie mondială unică, care constituie baza materială a izbânzii socialismului mondial ;

j) această unire poate fi numai de bunăvoie, bazată pe încredere reciprocă și pe relații frățesti între popoare.

De aici două laturi, două tendințe în problema națională: tendința de eliberare politică din lanțurile imperialismului și de formare a unor state naționale independente, tendință care a luat naștere datorită asupririi imperialiste și exploatării coloniale, și tendința de apropiere economică între națiuni, tendință care a luat naștere în legătură cu formarea pieței mondiale și a economiei mondiale.

„Capitalismul în dezvoltare” — spune Lenin — „cunoaște două tendințe istorice în problema națională. Prima : deșteptarea vieții naționale și a mișcărilor naționale, lupta împotriva oricărei asupririi naționale, crearea de state naționale. A doua : dezvoltarea și strângerea relațiilor de tot felul între națiuni, sfărâmarea barierelor naționale, crearea unei unități internaționale a capitalului, a vieții economice în general, a politicii, a științei etc.

Ambele tendințe constituie legea mondială a capitalismului. Prima predomină la începutul dezvoltării lui, a doua caracterizează capitalismul matur, care merge spre transformarea sa în societatea socialistă” (vezi vol. XVII, pag. 139-140).

Pentru imperialism aceste două tendințe sunt contradicții de neîmpăcat, căci imperialismul nu poate

trăi fără exploatarea și menținerea cu forța a coloniilor în cadrul unui „singur tot”, căci imperialismul nu poate apropia națiunile decât prin anexiuni și cuceriri coloniale, fără de care el este, în general, de neconceput.

Pentru comunism, dimpotrivă, aceste tendințe nu sunt decât două laturi ale uneia și aceleiași chestiuni, chestiunea eliberării popoarelor asuprite de sub jugul imperialismului, căci comunismul știe că unirea popoarelor într-o economie mondială unică nu este posibilă decât pe baza încrederii reciproce și înțelegerii liber consimțite, că drumul unirii de bunăvoie a popoarelor trece prin despărțirea coloniilor de acel „singur tot” imperialist, prin transformarea lor în state independente.

De aici necesitatea unei lupte înverșunate, neîntrerupte și hotărâte împotriva șovinismului imperialist al „socialiștilor” națiunilor dominante (Anglia, Franța, America, Italia, Japonia etc.), care nu vor să lupte împotriva guvernelor lor imperialiste, care nu vor să sprijine lupta popoarelor asuprite din coloniile „lor” pentru eliberarea de asuprire, pentru despărțire de stat.

Fără o asemenea luptă nu-i de conceput educarea clasei muncitoare a națiunilor dominante în spiritul internaționalismului adevărat, în spiritul apropierii de masele muncitoare din țările dependente și din colonii, în spiritul unei pregătiri reale a revoluției proletare. Revoluția n'ar fi învins în Rusia, Căceac și Denichin n'ar fi fost zdrobiți, dacă proletariatul rus n'ar fi avut simpatia și sprijinul popoarelor asuprite din fostul imperiu rus. Însă pentru a căș-

tiga simpatia și sprijinul acestor popoare, el a trebuit, înainte de toate, să sfărâme lanțurile imperialismului rus și să elibereze aceste popoare de sub jugul național.

Fără aceasta n'ar fi fost posibilă consolidarea Puterii Sovietice, sădirea internaționalismului adevărat și crearea acelei minunate organizații de colaborare a popoarelor care se numește Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste și care constituie prototipul viu al unirii viitoare a popoarelor într'o economie mondială unică.

De aici necesitatea luptei împotriva închistării, îngustimii și izolării naționale a socialiștilor din țările asuprite, care nu vor să se ridice mai presus de interesele lor înguste naționale și care nu înțeleg legătura dintre mișcarea de eliberare a țării lor și mișcarea proletară din țările dominante.

Fără o asemenea luptă nu este de conceput apărarea politicii de sine stătătoare a proletariatului națiunilor asuprite și a solidarității lui de clasă cu proletariatul din țările dominante, în lupta pentru doborîrea dușmanului comun, în lupta pentru doborîrea imperialismului.

Fără o asemenea luptă, internaționalismul ar fi cu neputință.

Aceasta este calea educării masselor muncitoare a națiunilor dominante și asuprite, a educării lor în spiritul internaționalismului revoluționar.

Iată ce spune Lenin despre această activitate bilaterală a comunismului în vederea educării muncitorilor în spiritul internaționalismului :

„Poate oare această educare... să fie concret identică la marile națiuni asupraitoare și la micile națiuni asupraite? la națiunile anexioniste și la națiunile anexate?

Evident că nu. Călea către aceeași țintă: deplina egalitate în drepturi, apropierea cât mai strânsă și contopirea ulterioară a tuturor națiunilor, urmează aici, evident, drumuri concrete diferite, — tot așa precum, de pildă, linia dela o margine a unei pagini spre centrul ei merge spre stânga, iar cea dela marginea opusă spre acelaș centru merge spre dreapta. Dacă, fiind în general pentru fuziunea națiunilor, social-democratul aparținând unei mari națiuni asupraitoare anexioniste va uita o singură clipă că Nicolai al II-lea al «său», Wilhelm al «său», George, Poincaré etc. sunt și ei pentru fuziunea cu națiunile mici (pe calea anexiunilor) — Nicolai al II-lea pentru «fuziunea» cu Galiția, Wilhelm al II-lea pentru «fuziunea» cu Belgia etc. — acest social-democrat nu va fi decât un doctrinar ridicol în domeniul teoriei și o unealtă a imperialismului în practică.

Centrul de greutate al educației internaționaliste a muncitorilor din țările asupraitoare trebuie să-l constituie negreșit propagarea și apărarea de către ei a libertății de despărțire a țărilor asupraite. Fără aceasta nu poate fi vorba de internaționalism. Avem dreptul și datoria să tratăm ca pe un imperialist și un nemernic pe orice social-democrat aparținând națiunii asupraitoare care nu ar duce o asemenea propagandă. Este o cerință imperioasă, chiar dacă înainte de venirea socialismului cazuri de despărțire n'ar fi posibile și «realizabile» decât în 1 din 1.000 de cazuri...

Dimpotrivă. Social-democratul aparținând unei națiuni mici trebuie să pună accentul în agitația pe care o duce, pe primul cuvânt al formulei noastre comune: «unirea de bunăvoie» a națiunilor. El poate, fără a-și călca îndatoririle sale de internaționalist, să fie și pentru independența politică a națiunii sale, și pentru înglobarea ei în statul vecin X, Y, Z etc. Însă în toate cazurile el trebuie să lupte împotriva meschiniei îngustimii, mărginirii, închistării și izolării naționale, să lupte ca să se țină seama de întreg, de ceea ce este general, ca să se subordoneze interesele particulare intereselor generale.

Cei care nu aprofundează chestiunea găsesc că ar fi o

«contradicție» ca social-democrații națiunilor asupritoare să insiste asupra «libertății de despărțire», iar social-democrații națiunilor asuprite asupra «libertății de unire». E de ajuns să te gândești puțin ca să vezi că nu există și nici nu poate exista altă cale care să ducă la internaționalism și la fuziunea națiunilor, că în situația dată nu există și nu poate exista altă cale pentru atingerea acestui scop» (vezi vol. XIX, pag. 261-262).

VII

STRATEGIA ȘI TACTICA

Din această temă desprind șase probleme:

- a) strategia și tactica ca știință a conducerii luptei de clasă a proletariatului;
- b) etapele revoluției și strategia;
- c) fluxurile și refluxurile mișcării și tactica;
- d) conducerea strategică;
- e) conducerea tactică;
- f) reformism și revoluționarism.

1. **Strategia și tactica ca știință a conducerii luptei de clasă a proletariatului.** Perioada de dominație a Internaționalei a II-a a fost, în special, o perioadă de formare și instruire a armatelor proletare politice în condițiile unei dezvoltări mai mult sau mai puțin pașnice. A fost perioada parlamentarismului ca formă predominantă a luptei de clasă. Problemele marilor ciocniri de clasă, a pregătirii proletariatului pentru bătăliile revoluționare, a căilor de cucerire a dictaturii proletare nu erau atunci, precum se părea, la ordinea zilei. Sarcina era limitată la folosirea tuturor căilor de dezvoltare legală pentru formarea și instruirea armatelor proletare, la folosirea parlamentarismului potrivit condițiilor în care proletariatul ră-

mănea și trebuia, precum se părea, să rămână în rolul de opoziție. Este inutil a mai dovedi că într-o asemenea perioadă, și înțelegând astfel sarcinile proletariatului, nu putea să existe nici o strategie unitară, nici o tactică pusă la punct. Existau frânturi, idei separate asupra tacticii și strategiei, însă o tactică și o strategie nu existau.

Păcatul de moarte al Internaționalei a II-a nu constă în faptul că ea a urmat, la timpul său, tactica folosirii formelor parlamentare de luptă, ci în faptul că ea a supraestimat importanța acestor forme, considerându-le aproape singurele posibile; iar când a venit perioada bătăliilor revoluționare deschise și când problema formelor de luptă extraparlamentare a trecut pe primul plan, partidele Internaționalei a II-a s'au dat înlături dela noile sarcini, le-au respins.

Abia în perioada următoare, în perioada acțiunilor deschise ale proletariatului, în perioada revoluției proletare, când chestiunea doborârii burgheziei a devenit direct o chestiune de ordin practic, când problema rezervelor proletariatului (strategia) a devenit o problemă dintre cele mai arzătoare, când toate formele de luptă și de organizare — și cele parlamentare, și cele extraparlamentare (tactica) — s'au precizat în totul, abia în această perioadă au putut fi elaborate o strategie unitară și o tactică pusă la punct a luptei proletariatului. Genialele idei ale lui Marx și Engels asupra tacticii și strategiei, ascunse cu grijă de oportuniștii Internaționalei a II-a, au fost scoase la lumina zilei de către Lenin tocmai în această perioadă. Dar Lenin nu s'a mărginit numai la

restabilirea diferitelor teze tactice ale lui Marx și Engels. El le-a dezvoltat și le-a complectat cu idei și teze noi, reunindu-le într'un sistem de reguli și principii călăuzitoare pentru conducerea luptei de clasă a proletariatului. Broșurile lui Lenin ca „Ce-i de făcut?“, „Două tactici“, „Imperialismul“, „Statul și revoluția“, „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“, „Stângismul“ sunt, fără doar și poate, contribuții extrem de prețioase la tezaurul comun al marxismului, la arsenalul lui revoluționar. Strategia și tactica leninismului este știința conducerii luptei revoluționare a proletariatului.

2. Etapele revoluției și strategia. Strategia este determinarea direcției loviturii principale a proletariatului pe baza etapei respective a revoluției, este elaborarea planului corespunzător de dispoziție a forțelor revoluționare (a rezervelor principale și secundare), este lupta pentru realizarea acestui plan de-a-lungul întregii etape date a revoluției.

Revoluția noastră a trecut prin două etape și a intrat, după Revoluția din Octombrie, în etapa a treia. Strategia s'a schimbat potrivit acestor etape.

Prima etapă. 1903—Februarie 1917. Scopul: doborârea țarismului, lichidarea completă a rămășițelor feudalismului. Principala forță a revoluției: proletariatul. Rezerva cea mai apropiată: țărănimea. Direcția loviturii principale: izolarea burgheziei liberalo-monarhiste, care căuta să câștige de partea ei țărănimea și să lichideze revoluția printr'o înțelegere cu țarismul. Planul de dispoziție a forțelor: alianța între clasa muncitoare și țărănime. „Proletariatul trebuie să ducă până la capăt revoluția democratică,

alăturându-și massa țărănimii, spre a sdrobi prin forță rezistența absolutismului și a paraliza nestatornicia burgheziei" (vezi Lenin, vol. VIII, pag. 96).

A doua etapă. Martie 1917—Octombrie 1917: Scopul: doborîrea imperialismului în Rusia și ieșirea din războiul imperialist. Forța principală a revoluției: proletariatul. Rezerva cea mai apropiată: țărănimea săracă. Proletariatul țărilor vecine ca rezervă probabilă. Prelungirea războiului și criza imperialismului ca moment favorabil. Direcția loviturii principale: izolarea democrației mic-burgheze (menșevicii, socialiștii-revoluționari), care căuta să câștige de partea ei masele muncitoare ale țărănimii și să pună capăt revoluției printr'o înțelegere cu imperialismul. Planul de dispoziție a forțelor: alianța dintre proletariat și țărănimea săracă. „Proletariatul trebuie să săvârșească revoluția socialistă, alăturându-și massa elementelor semiproletare ale populației, spre a sdrobi prin forță împotrivirea burgheziei și a paraliza nestatornicia țărănimii și a micii burghezii" (ibidem).

A treia etapă. A început după Revoluția din Octombrie. Scopul: consolidarea dictaturii proletariatului într'o singură țară, folosind-o ca punct de sprijin pentru doborîrea imperialismului în toate țările. Revoluția depășește cadrul unei singure țări; a început epoca revoluției mondiale. Forțele principale ale revoluției: dictatura proletariatului într'o singură țară, mișcarea revoluționară a proletariatului din toate țările. Rezervele principale: masele semiproletare și ale micii țărănime din țările dezvoltate, mișcarea de eliberare din colonii și din țările dependente. Direcția loviturii principale: izolarea democrației mic-bur-

gheze, izolarea partidelor Internaționalei a II-a, care reprezintă principalul sprijin al politicii de înțelegere cu imperialismul. Planul de dispoziție a forțelor: alianța dintre revoluția proletară și mișcarea de eliberare din colonii și țările dependente.

Strategia are de-a-face cu forțele principale ale revoluției și cu rezervele lor. Ea se schimbă în funcție de trecerea revoluției dela o etapă la alta, rămânând în fond neschimbată în tot timpul unei etape date.

3. Fluxurile și refluxurile mișcării și tactica. Tactica este determinarea liniei de conduită a proletariatului pentru o perioadă relativ scurtă de flux sau reflux al mișcării, de avânt sau declin al revoluției, este lupta pentru realizarea acestei linii prin înlocuirea vechilor forme de luptă și de organizare cu altele noi, prin schimbarea vechilor lozinci cu altele noi, prin combinarea acestor forme etc. Dacă strategia are ca scop câștigarea războiului, de pildă, împotriva țarismului sau împotriva burgheziei, ducerea până la capăt a luptei împotriva țarismului sau împotriva burgheziei, apoi tactica își pune scopuri mai puțin esențiale, deoarece ea nu urmărește să câștige războiul în întregime, ci să câștige cutare sau cutare bătălii, cutare sau cutare lupte, să înfăptuiască cu succes cutare sau cutare campanii, cutare sau cutare acțiuni, potrivit situației concrete din perioada respectivă de avânt sau de declin a revoluției. Tactica este o parte a strategiei, subordonată acesteia din urmă și destinată s'o servească.

Tactica se schimbă în funcție de fluxurile și refluxurile mișcării. Pe când în timpul primei etape a

revoluției (1903—Februarie 1917) planul strategic a rămas neschimbat, tactica s'a schimbat în acest răstimp de câteva ori. În perioada 1903—1905 tactica partidului a fost o tactică ofensivă, deoarece aveam un flux al revoluției, mișcarea urma o linie ascendentă și tactica trebuia să pornească dela acest fapt. Potrivit cu aceasta, și formele de luptă erau revoluționare, corespunzând cerințelor fluxului revoluției. Greve politice locale, demonstrații politice, greva generală politică, boicotarea dumei, insurecție, lozinci revoluționare de luptă, — acestea au fost formele de luptă care se înlocuiau în această perioadă una pe alta. În legătură cu formele de luptă s'au schimbat atunci și formele de organizare. Comitete de fabrică și uzină, comitete revoluționare țărănești, comitete de grevă, Soviete de deputați ai muncitorilor, un partid muncitoresc mai mult sau mai puțin legal, — acestea au fost formele de organizare din această perioadă.

În perioada 1907—1912 partidul a fost nevoit să treacă la tactica retragerii, deoarece mișcarea revoluționară era atunci în declin, aveam un reflux al revoluției și tactica nu putea să nu țină seamă de acest fapt. Potrivit cu aceasta s'au schimbat atât formele de luptă, cât și formele de organizare. În locul boicotării dumei — participarea la dumă; în locul acțiunilor revoluționare fățișe înafara dumei — manifestări în dumă și activitate în dumă; în locul grevelor generale politice — greve economice parțiale sau pur și simplu acalmie. Se înțelege că partidul a trebuit în această perioadă să treacă în ilegalitate, iar organizațiile revoluționare de masă au fost înlocuite cu organizații culturale-educative, cu cooperative, cu so-

cietăți de ajutor reciproc și cu alte organizații îngăduite de lege.

Acelaș lucru trebuie spus și despre a doua și a treia etapă a revoluției, în cursul cărora tactica s'a schimbat de zeci de ori, pe când planurile strategice au rămas neschimbate.

Tactica se ocupă cu formele de luptă și formele de organizare ale proletariatului, cu înlocuirea lor și cu combinarea lor. Pe baza etapei date a revoluției, tactica se poate schimba de câteva ori, în funcție de fluxuri sau refluxuri, de avântul sau declinul revoluției.

4. Conducerea strategică. Rezervele revoluției sunt :

directe: a) țărănimea și în general păturile intermediare din propria țară, b) proletariatul din țările vecine, c) mișcarea revoluționară din colonii și din țările dependente, d) cuceririle și realizările dictaturii proletariatului, la o parte din care proletariatul poate, păstrându-și superioritatea de forțe, să renunțe vremelnice, cu scopul de a cumpăra pe un adversar puternic și de a căpăta un răgaz, și

indirecte: a) contradicțiile și conflictele dintre clasele neproletare din propria țară, care pot fi folosite de proletariat pentru a-l slăbi pe adversar, pentru a-și întări propriile rezerve, b) contradicțiile, conflictele și războaiele (de pildă, războiul imperialist) dintre statele burgheze, dușmane statului proletar, care pot fi folosite de proletariat în ofensiva lui sau în caz de manevrare într'un moment de retragere forțată.

Asupra rezervelor de felul întâi nu este cazul să insistăm, întrucât însemnătatea lor este clară pentru

oricine. În ceea ce privește rezervele de felul al doilea, a căror însemnătate nu e totdeauna clară, trebuie spus că ele sunt câteodată de o însemnătate primordială pentru mersul revoluției. N'ar putea fi tăgăduită, de pildă, însemnătatea uriașă a conflictului dintre democrația mic-burgheză (socialiștii-revoluționari) și burghezia liberalo-monarhistă (cadeții) în timpul și după prima revoluție, a conflictului care, fără îndoială, și-a avut rolul său în eliberarea țărânimii de sub influența burgheziei. Și mai puțin temeii există pentru a tăgădui însemnătatea uriașă a războiului pe viață și pe moarte dintre grupurile principale de imperialiști în perioada Revoluției din Octombrie, când imperialiștii, ocupați cu războiul dintre ei, n'au avut posibilitatea să-și concentreze forțele împotriva tinerei Puteri Sovietice, iar proletariatul a căpătat tocmai deaceia posibilitatea să pornească nemijlocit la organizarea forțelor sale, la consolidarea puterii sale și să pregătească zdrobirea lui Colceac și a lui Denichin. E de presupus că acum, când contradicțiile dintre grupurile imperialiste se adâncesc tot mai mult și când un nou război între ele devine inevitabil, rezervele de acest fel vor avea pentru proletariat o însemnătate din ce în ce mai serioasă.

Sarcina conducerii strategice constă în folosirea justă a tuturor acestor rezerve pentru atingerea scopului principal al revoluției în etapa respectivă a dezvoltării ei.

În ce constă folosirea justă a rezervelor?

În îndeplinirea câtorva condiții necesare, dintre care cele mai importante trebuie considerate următoarele :

Întâi. A concentra forțele principale ale revoluției în momentul hotărîtor în punctul cel mai vulnerabil al adversarului, când revoluția e deja coaptă, când ofensiva se desfășoară din plin, când insurecția bate la ușă și când atragerea rezervelor spre avantgardă constituie condiția hotărîtoare a succesului. Un exemplu care ilustrează acest fel de folosire a rezervelor poate fi considerată strategia partidului în perioada Aprilie—Octombrie 1917. Fără îndoială că punctul cel mai vulnerabil al inamicului în această perioadă era războiul. Fără îndoială că tocmai în legătură cu această chestiune, ea fiind chestiunea centrală, partidul a strâns în jurul avantgărzii proletare masele cele mai largi ale populației. Strategia partidului în această perioadă a constatat în a învăța avantgarda, prin manifestații și demonstrații, să desfășoare acțiuni de stradă și în a atrage în acelaș timp rezervele spre avantgardă prin Soviete în spatele frontului și prin comitetele de soldați pe front. Desnodământul revoluției a dovedit că rezervele au fost just folosite.

Iată ce spune Lenin despre această condiție a folosirii strategice a forțelor revoluției, parafrazând cunoscutele teze ale lui Marx și Engels asupra insurecției :

„1. Nu te juca niciodată cu insurecția, dar odată ce ai început-o, să fii pătruns de ideea că trebuie să mergi până la capăt.

2. Este necesar să realizezi o mare superioritate de forțe în locul hotărîtor și în momentul hotărîtor, pentru că altfel inamicul, care posedă o mai bună pregătire și organizare, va nimici pe insurgenți.

3. Din moment ce a început insurecția, trebuie să acțio-

nezi cu cea mai mare hotărîre și să treci neapărat, cu orice preț la ofensivă. «Defensiva este moartea insurecției armate.»

4. Trebuie să te străduiești să iei inamicul prin surprindere, să prinzi momentul când trupele lui sunt răzlețite.

5. Trebuie să obții zilnic fie și succese mici (s'ar putea spune : în fiecare ceas, dacă e vorba de un singur oraș), menținând astfel cu orice preț «superioritatea morală» (vezi vol. XXI, pag. 319-320).

Al doilea. A se alege momentul loviturii hotărîtoare, momentul începerii insurecției în așa fel, încât să coincidă cu momentul când criza a atins punctul culminant, când avantgarda e gata să lupte până la capăt, când rezerva e gata să susțină avantgarda și când în rândurile adversarului desorientarea a ajuns la culme.

Se poate considera — spune Lenin — că bătălia hotărîtoare a devenit pe deplin actuală, dacă „(1) toate forțele de clasă care ne sunt dușmane s'au încurcat îndeajuns, s'au încălerat îndeajuns între ele, s'au istovit îndeajuns, printr'o luptă care întrece puterile lor“; dacă „(2) toate elementele intermediare, nestabile, nestatornice, șovăelnice — adică mica burghezie, democrația mic-burgheză, spre deosebire de burghezie — s'au demascat îndeajuns în fața poporului, s'au acoperit îndeajuns de rușine prin falimentul lor practic“; dacă „(3) în sânul proletariatului a început să-și facă drum și să crească viguros o stare de spirit de masă în favoarea sprijinirii acțiunilor revoluționare celor mai hotărîte, celor mai îndrăznețe și mai pline de abnegație împotriva burgheziei. Atunci revoluția este coaptă, atunci victoria noastră — dacă am ținut bine seamă de toate condițiile arătate mai sus... și am ales just momentul — este asigurată“ (vezi vol. XXV, pag. 229).

Ca model de asemenea strategie poate fi socotită înlăptuirea insurecției din Octombrie.

Călcarea acestei condiții duce la o greșală primejdioasă, care se numește „pierderea ritmului“, când

partidul rămâne în urma mișcării sau o ia mult înaintea, creând pericolul unui eșec. Un exemplu de asemenea „pierdere a ritmului”, un exemplu care arată cum nu trebuie ales momentul insurecției, trebuie considerată încercarea unor tovarăși de a începe insurecția cu arestarea Conferinței democratice din Septembrie 1917, când în Soviete se mai simțeau șovăeli, când frontul se mai găsea la răspântie, iar rezervele nu fuseseră încă atrase spre avantgardă.

Al treilea. A urma fără șovăire direcția stabilită, înfrângând toate dificultățile și complicațiile în calea spre scop, aceasta fiind necesar pentru ca avantgarda să nu piardă din vedere țelul principal al luptei, iar masele, mergând spre acest țel și căutând să se unească în jurul avantgărzii, să nu se abată din cale. Călcarea acestei condiții duce la o greșală imensă, prea bine cunoscută marinarilor sub numele de „pierdere a direcției”. Un exemplu de asemenea „pierdere a direcției” trebuie considerată conduita greșită a partidului nostru, care, imediat după Conferința democratică, a luat hotărârea de a participa la preparlament. În acel moment, partidul parcă uitase că preparlamentul era o încercare a burgheziei de a abate țara dela calea Sovietelor la calea parlamentarismului burghez, că participarea partidului la o asemenea instituție putea încurca toate ițele și abate dela drumul cel bun pe muncitori și țărani, care duceau lupta revoluționară sub lozinca „Toată puterea Sovietelor!”. Această greșală a fost îndreptată prin ieșirea bolșevicilor din preparlament.

Al patrulea. A manevra cu rezervele pentru a executa just retragerea, atunci când dușmanul e puternic,

când retragerea e inevitabilă, când a primi lupta pe care inamicul vrea s'o impună e un lucru vădit desavantajos, când retragerea devine, în cadrul raportului de forțe dat, singurul mijloc de a sustrage avantgarda de sub lovitură și de a-i păstra rezervele.

„Partidele revoluționare” — spune Lenin — „trebuie să-și completeze învățătura. Ele au învățat să atace. Acum trebuie să înțeleagă că această știință trebuie completată cu o altă știință: știința retragerii cât mai juste. Trebuie să înțeleagă — și clasa revoluționară învață s'o înțeleagă prin propria experiență amară — că nu se poate învinge fără a stăpâni știința ofensivelor juste și a retragerii juste” (vezi vol. XXV, pag. 177).

Scopul unei asemenea strategii este de a câștiga timp, a descompune pe dușman și a acumula forțe pentru a trece apoi la ofensivă.

Ca model de asemenea strategie poate fi socotită încheierea păcii dela Brest-Litovsc, care a dat partidului posibilitatea să câștige timp, să folosească conflictele din lagărul imperialismului, să descompună forțele inamicului, să mențină țărănimea de partea sa și să acumuleze forțe pentru a pregăti ofensiva împotriva lui Colceac și a lui Denichin.

„Încheind o pace separată” — a spus atunci Lenin — „noi ne eliberăm, în măsura cea mai mare cu putință în momentul actual, de ambele grupuri imperialiste vrăjmașe, folosind vrajba și războiul dintre ele — care îngreuiază încheierea unei înțelegeri între ele împotriva noastră — și le folosim spre a căpăta pentru o anumită perioadă de timp mână liberă în scopul continuării și consolidării revoluției socialiste” (vezi vol. XXII, pag. 198).

„Acum chiar și cel din urmă prost vede” — a spus Lenin la trei ani după pacea dela Brest-Litovsc — „că «pacea

dela Brest» a fost o concesie care ne-a întărit pe noi și a fărâmițat forțele imperialismului internațional" (vezi vol. XXVII, pag. 7).

Acestea sunt condițiile principale care asigură o conducere strategică justă.

5. Conducerea tactică. Conducerea tactică este o parte a conducerii strategice, subordonată sarcinilor și cerințelor acesteia din urmă. Sarcina conducerii tactice este de a stăpâni toate formele de luptă și de organizare ale proletariatului și de a asigura folosirea lor justă pentru a obține în cadrul raportului de forțe dat rezultatul maxim, necesar pentru pregătirea succesului strategic.

În ce constă folosirea justă a formelor de luptă și de organizare ale proletariatului?

În îndeplinirea câtorva condiții necesare, dintre care drept principale trebuie considerate următoarele:

Întâi. A pune pe primul plan tocmai acele forme de luptă și de organizare care corespund cel mai mult condițiilor fluxului sau refluxului mișcării la un moment dat, care pot să înlesnească și să asigure aducerea maselor pe pozițiile revoluționare, aducerea maselor de milioane pe frontul revoluției și repartizarea lor pe frontul revoluției.

Ceeace importă aici nu e ca avantgarda să fie conștientă de imposibilitatea menținerii vechilor rânduri și de inevitabilitatea răsturnării lor. Ceeace importă e ca masele, masele de milioane, să înțeleagă această inevitabilitate și să se arate gata să sprijine avantgarda. Însă masele pot să înțeleagă aceasta numai pe baza propriei lor experiențe. A da maselor de milioane posibilitatea de a se convinge

prin propria lor experiență că doborîrea vechii puteri e inevitabilă, a preconiza mijloace de luptă și forme de organizare care să ușureze masselor să se convin-gă, pe baza experienței, de justetea lozincilor revolu-ționare — iată care este sarcina.

Avantgarda s'ar fi rupt de clasa muncitoare, iar clasa muncitoare ar fi pierdut legătura cu masele, dacă partidul n'ar fi hotărît, la momentul convenit, să participe la dumă, dacă el n'ar fi hotărît să-și con-centreze forțele pentru activitatea în dumă și să des-fășoare lupta pe baza acestei activități, în scopul de a înlesni masselor să-și dea seama, prin proprie expe-riență, de inutilitatea dumei, de falsitatea făgădueli-lor cadeților, de imposibilitatea unei înțelegeri cu țar-ismul, de necesitatea alianței între țărănime și clasa muncitoare. Fără experiența masselor în perioada dumelor, demascarea cadeților și hegemonia proleta-riatului ar fi fost imposibile.

Pericolul tacticii otzovismului * consta în faptul că ea amenința să rupă avantgarda de rezervele ei, care numărau milioane de oameni.

Partidul s'ar fi rupt de clasa muncitoare, iar cla-sa muncitoare și-ar fi pierdut influența în masele largi ale țăranilor și soldaților, dacă proletariatul ar fi pășit pe urmele comuniștilor „de stînga”, care che-mau la insurecție în Aprilie 1917, când menșevicii și socialiștii-revoluționari încă nu se demascaseră ca partizani ai războiului și ai imperialismului, când masele nu ajunseseră încă să-și dea seama, pe baza

* Oțzoviștii (dela oțzâvati: a rechema) — un grup oportu-nist care cerea rechemarea fracțiunii social-democrate din dumă.
— Nota Red.

propriei lor experiențe, de falsitatea discursurilor menșevico-socialist-revoluționare despre pace, pământ și libertate. Fără experiența masselor în perioada Cherevici, menșevicii și socialiștii-revoluționari n'ar fi putut fi izolați, și dictatura proletariatului ar fi fost cu neputință. Deaceea tactica de „lămurire cu răbdare” a greșelilor partidelor mic-burgheze și de luptă deschisă înăuntrul Sovietelor era singura tactică justă.

Pericolul tacticii comuniștilor „de stânga” consta în faptul că ea amenința să prefacă partidul din conducător al revoluției proletare într-o mână de complotiști găunoși și fără teren sub picioare.

„Nu se poate învinge” — spune Lenin — „numai cu avantgarda. Ar fi nu numai o prostie, dar și o crimă, să arunci avantgarda singură într-o luptă hotărîtoare, atîta timp cît întreaga clasă, atîta timp cît masele largi n'au adoptat încă o atitudine de sprijinire directă sau cel puțin o atitudine de neutralitate binevoitoare față de ea... Pentru ca într'adevăr întreaga clasă, pentru ca într'adevăr masele largi ale celor ce muncesc și sunt asupriți de capital să adopte această atitudine, numai propaganda, numai agitația, sunt insuficiente. Pentru aceasta e necesar ca masele să dobîndească o experiență politică proprie. Aceasta e legea fundamentală a tuturor revoluțiilor mari, și care a fost confirmată acum cu toată tăria și în mod foarte convingător nu numai în Rusia, ci și în Germania. Nu numai masele inculte și adesea analfabete din Rusia, dar și masele din Germania, care au un nivel cultural ridicat, la care știința de carte este un fenomen general, — pentru a păși hotărît spre comunism au trebuit mai întîi să încerce pe propria lor piele toată neputința, toată lipsa de caracter, toată incapacitatea, toată servilitatea față de burghezie și toată mârșăvia guvernului de cavaleri ai Internaționalei a II-a, să-și dea seama de toată inevitabilitatea dictaturii reacționarilor extremiști (Cornilov în Rusia, Kapp & Co. în Germania) ca singura alternativă în raport cu dictatura proletariatului” (vezi vol. XXV, pag. 228).

Al doilea. A găsi de fiecare dată acea verigă deosebită din lanțul proceselor de care să te prinzi și cu ajutorul căreia să poți să ții întregul lanț și să pregătești condițiile pentru a obține succesul strategic.

E vorba de a alege, din seria de sarcini care stau în fața partidului, tocmai acea sarcină imediată a cărei îndeplinire formează punctul central, a cărei realizare asigură îndeplinirea cu succes a celorlalte sarcini imediate.

Insemnătatea acestei teze ar putea fi ilustrată prin două exemple, dintre care unul ar putea fi luat din trecutul depărtat (perioada formării partidului), iar al doilea din prezentul cel mai apropiat (perioada n.e.p.-ului).

În perioada formării partidului — când nenumăratele cercuri și organizații nu erau încă legate între ele, când metodele primitive de muncă și spiritul îngust de cerc rodea partidul de sus până jos, când confuzia ideologică constituia trăsătura caracteristică a vieții interne a partidului, — în acea perioadă, veriga principală și sarcina principală din lanțul de verigi și din lanțul de sarcini care stăteau atunci în fața partidului erau întemeierea unui ziar ilegal pe întreaga Rusie („Iskra”). Dece? Pentru că numai cu ajutorul unui ziar ilegal pe întreaga Rusie se putea crea, în condițiile de atunci, un nucleu unitar al partidului, nucleu capabil să lege laolaltă numeroasele cercuri și organizații, să pregătească condițiile unității ideologice și tactice și să pună, în felul acesta, temelia pentru formarea unui adevărat partid.

În perioada de trecere dela război la construcția economică — când industria lăncezea în ghiarele rui-

nei, iar agricultura suferea de lipsa de produse orășenești, când alianța strânsă între industria de stat și gospodăria țărănească devenise condiția esențială pentru reușita operei de construire a socialismului, — în această perioadă, veriga principală în lanțul de procese, sarcina principală între celelalte sarcini era dezvoltarea comerțului. Dece? Pentru că, în condițiile n.e.p.-ului, alianța strânsă între industria și gospodăria țărănească nu e posibilă decât prin mijlocirea comerțului, pentru că producția fără desfacere în condițiile n.e.p.-ului înseamnă moartea industriei, pentru că industria poate fi lărgită numai prin lărgirea desfacerii cu ajutorul dezvoltării comerțului, pentru că numai dacă te vei întări în domeniul comerțului, numai dacă vei deveni stăpân pe comerț, numai dacă vei pune stăpânire pe această verigă vei putea nădăjdui să legi strâns industria cu piața țărănească și să îndeplinești cu succes și celelalte sarcini curente, spre a crea condițiile pentru construirea fundamentului economiei socialiste.

„Nu este suficient să fii revoluționar și partizan al socialismului sau comunist în general...” — spune Lenin. — „Trebuie să știi să găsești în fiecare moment acea verigă deosebită a lanțului, de care trebuie să te prinzi cu toate puterile, pentru a ține întregul lanț și a pregăti temeinic trecerea la veriga următoare”...

„În momentul de față... o asemenea verigă este înviorarea comerțului intern prin reglementarea (îndrumarea) lui justă de către stat. Comerțul — iată acea «verigă» în lanțul istoric al evenimentelor, în formele de tranziție ale construcției noastre socialiste din anii 1921 - 1922, «de care trebuie să ne prindem cu toate puterile»...” (vezi vol. XXVII, pag. 82).

Acestea sunt condițiile principale care asigură o conducere tactică justă.

6. Reformism și revoluționarism. Prin ce se deosebește tactica revoluționară de tactica reformistă?

Unii cred că leninismul este împotriva reformelor, împotriva compromisurilor și acordurilor în general. Este absolut inexact. Bolșevicii știu tot atât de bine ca oricine că într'un anumit sens „calul de dar nu se caută la dinți”, că în anumite condiții reformele, în general, *compromisurile și acordurile, în special, sunt necesare și folositoare.*

„Nu este oare nespus de ridicol” — spune Lenin — „să duci război pentru răsturnarea burgheziei internaționale, un război de o sută de ori mai greu, mai lung și mai complicat decât cel mai înverșunat război obișnuit între state, și să renunți dinainte la orice manevrare, la orice folosire a contradicțiilor de interese (fie chiar și vremelnice) dintre dușmani, la orice înțelegere și compromis cu aliații posibili (chiar dacă ar fi vremelnici, nestatornici, șovăitori, chiar dacă nu ni s'ar alătura decât în anumite condiții)? Nu este oare ca și cum am porni la o ascensiune grea pe un munte care n'a mai fost explorat și n'a putut fi urcat până acum și ne-am interzice dela început să mergem din când în când în zig-zag, să ne întoarcem câteodată din drum, să părăsim direcția aleasă la început pentru a încerca alte direcții?” (vezi vol. XXV, pag. 210).

Este deci evident că nu de reforme sau compromisuri și acorduri este vorba, ci de întrebuințarea pe care oamenii o dau reformelor și acordurilor.

Pentru reformist, reforma e totul, activitatea revoluționară însă e ceva de care să vorbești numai așa, de ochii lumii. Deaceia reforma, în cadrul tacticii reformiste, se preface inevitabil, în condițiile existenței puterii burgheze, într'un instrument de întărire a a-

cestei puteri, într'un instrument de descompunere a revoluției.

Pentru revoluționar însă, dimpotrivă, principalul e activitatea revoluționară și nu reforma, pentru el reforma este un produs accesoriu al revoluției. De aceea reforma în cadrul tacticii revoluționare se preface, în mod firesc, în condițiile puterii burgheze, într'un instrument de descompunere a acestei puteri, într'un instrument de întărire a revoluției, într'un punct de sprijin pentru dezvoltarea continuă a mișcării revoluționare.

Revoluționarul acceptă reforma pentru a se folosi de ea ca de un mijloc de îmbinare a muncii legale cu cea ilegală, pentru a o folosi ca o acoperire pentru intensificarea muncii ilegale duse în vederea pregătirii revoluționare a masselor pentru doborârea burgheziei.

În aceasta constă esența folosirii revoluționare a reformelor și acordurilor în condițiile imperialismului.

Reformistul, dimpotrivă, acceptă reformele ca să renunțe la orice muncă ilegală, ca să zădărnicească munca de pregătire a masselor pentru revoluție și să se odihnească la umbra reformei „dăruite”.

În aceasta constă esența tacticii reformiste.

Așa stau lucrurile cu reformele și acordurile în condițiile imperialismului.

Lucrurile se schimbă însă întrucâtva după doborârea imperialismului, sub dictatura proletariatului. În anumite condiții, într'o anumită situație, puterea proletară se poate vedea nevoită să treacă vremelnicele dela calea transformării revoluționare a rândurilor

existente la calea transformării lor treptate, „la calea reformistă“, cum spune Lenin în cunoscutul său articol „Despre însemnătatea aurului“³², la calea mișcărilor de ocolire, la călea reformelor și a concesiilor către clasele neproletare, pentru a descompune aceste clase, a da revoluției un răgaz, pentru a-și aduna forțele și a pregăti condițiile pentru o nouă ofensivă. Nu se poate tăgădui că această cale este, într'un anumit sens, o cale „reformistă“. Nu trebuie însă să se scape din vedere că există aci o deosebire esențială, care constă în faptul că reforma pornește, în cazul de față, dela puterea proletară, că ea întărește puterea proletară, că ea îi dă răgazul necesar, că ea e menită să descompună nu revoluția, ci clasele neproletare.

În asemenea condiții, reforma se transformă, deci, în contrariul ei.

Înfăptuirea unei asemenea politici de către puterea proletară devine posibilă pentru că — și numai pentru că — amploarea luată de revoluție în perioada premergătoare a fost destul de mare și a oferit, astfel, un teren destul de vast pentru a îngădui o retragere, înlocuindu-se tactica ofensivei cu tactica retragerii vremelnice, cu tactica mișcărilor de ocolire.

Așa dar, dacă înainte, sub puterea burgheză, reformele erau un produs accesoriu al revoluției, acum, sub dictatura proletariatului, izvorul reformelor îl constituie cuceririle revoluționare ale proletariatului, rezervele acumulate în mâinile proletariatului și alcătuite din aceste cuceriri.

„Raportul dintre reformă și revoluție“ — spune Lenin — „a fost definit precis și just numai de către marxism. Marx însă

a putut observa acest raport numai sub un singur aspect, și anume: în situația care a premers primei victorii cât de cât trainice și cât de cât îndelungate a proletariatului fie chiar într-o singură țară. În aceeași situație, baza unui raport just a fost: reformele sunt un produs accesoriu al luptei de clasă revoluționare a proletariatului... După victoria proletariatului fie chiar și într-o singură țară, apare ceva nou în raportul dintre reformă și revoluție. Principial nu se schimbă nimic, însă în ceea ce privește forma apare o schimbare, pe care Marx personal nu putea s'o prevadă, dar care poate fi înțeleasă numai pe baza filozofiei și a politicii marxiste... După victorie, ele (adică reformele. — I. St.) (rămânând pe scară mondială același «produs accesoriu») reprezintă, afară de aceasta, pentru țara în care a fost repurtată victoria, un răgaz necesar și legitim în cazurile când e vădit că forțele, după ce au fost încordate la maximum, sunt neîndestulătoare pentru înfăptuirea revoluționară a unei transformări sau alteia. Victoria dă o astfel de «rezervă de forțe», încât ai cu ce rezista chiar în caz de retragere silită, ai cu ce rezista atât din punct de vedere material cât și din punct de vedere moral" (vezi vol. XXVII, pag. 84-85).

VIII

PARTIDUL

În perioada prerevoluționară, în perioada de dezvoltare mai mult sau mai puțin pașnică, când partidele Internaționalei a II-a constituiau în mișcarea muncitorească o forță dominantă, iar formele parlamentare de luptă erau socotite ca formele principale de luptă, în aceste condiții partidul nu avea și nici nu putea să aibă acea însemnătate serioasă și hotărâtoare pe care a dobândit-o după aceea, în condițiile luptelor revoluționare deschise. Luând apărarea Internaționalei a II-a contra atacurilor îndreptate împotriva ei, Kautsky spunea că partidele Internaționa-

lei a II-a sunt un instrument de pace și nu de război, că tocmai din această cauză ele n'au fost în măsură să întreprindă ceva serios în timpul războiului, în perioada acțiunilor revoluționare ale proletariatului. Este perfect adevărat. Dar ce înseamnă aceasta? Înseamnă că partidele Internaționalei a II-a nu sunt bune pentru lupta revoluționară a proletariatului, că ele nu sunt partide de luptă ale proletariatului care să ducă pe muncitori la putere, ci sunt un aparat electoral, adaptat alegerilor parlamentare și luptei parlamentare. Așa se și explică, propriu zis, faptul că, în perioada dominației oportuniștilor din Internaționala a II-a, organizația politică de bază a proletariatului nu era partidul, ci fracțiunea parlamentară. Se știe că, de fapt, partidul era, în această perioadă, un appendice al fracțiunii parlamentare și un element care o deservea pe aceasta. Este de prisos a mai dovedi că, în asemenea condiții și cu un astfel de partid în frunte, nici vorbă nu putea fi de pregătirea proletariatului pentru revoluție.

Lucrurile s'au schimbat însă radical odată cu venirea noii perioade. Noua perioadă este perioada ciocnirilor deschise dintre clase, perioada acțiunilor revoluționare ale proletariatului, perioada revoluției proletare, perioada pregătirii nemijlocite a forțelor pentru răsturnarea imperialismului, pentru cucerirea puterii de către proletariat. Această perioadă pune în fața proletariatului sarcini noi: reorganizarea întregii munci de partid într'un chip nou, revoluționar, educarea muncitorilor în spiritul luptei revoluționare pentru putere, pregătirea și mobilizarea rezervelor, alianța cu proletarii din țările vecine, stabilirea de

legături trainice cu mișcarea de eliberare din colonii și din țările dependente etc. etc. A crede că aceste sarcini noi pot fi îndeplinite de forțele vechilor partide social-democrate, educate în condițiile pașnice ale parlamentarismului, înseamnă a te osândi la o situație disperată, fără ieșire, la o înfrângere inevitabilă. A rămâne cu astfel de sarcini pe umeri, având în frunte vechile partide, înseamnă să te afli într-o stare de completă desarmare. E de prisos a mai dovedi că proletariatul nu putea să se împace cu o asemenea situație.

De aci necesitatea unui partid nou, unui partid de luptă, unui partid revoluționar, destul de cutezător ca să ducă pe proletari la lupta pentru putere, destul de experimentat ca să se orienteze în condițiile complexe ale situației revoluționare și destul de mlădios ca să ocolească stâncile primejdioase de tot felul în calea spre scop.

Fără un astfel de partid, nici vorbă nu poate fi de doborîrea imperialismului, de cucerirea dictaturii proletariatului.

Acest partid nou este partidul leninismului.

Care sunt trăsăturile caracteristice ale acestui partid nou ?

1. Partidul ca detașament de avantgardă al clasei muncitoare. Partidul trebuie să fie, înainte de toate, detașamentul de avantgardă al clasei muncitoare. Partidul trebuie să înglobeze cele mai bune elemente ale clasei muncitoare, să-și însușească experiența lor, spiritul lor revoluționar, devotamentul lor neprecuțit pentru cauza proletariatului. Însă pentru a fi într'adevăr un detașament de avantgardă, partidul tre-

bue să fie înarmat cu o teorie revoluționară, să cunoască legile mișcării, să cunoască legile revoluției. Fără aceasta, partidul nu este în stare să conducă lupta proletariatului, să ducă după sine proletariatul. *Partidul nu poate fi un partid adevărat dacă se mărginește să înregistreze ce simte și gândește masa clasei muncitoare, dacă se târăște în coada mișcării spontane, dacă nu știe să învingă inerția și indiferența politică a mișcării spontane, dacă nu poate să se ridice deasupra intereselor de moment ale proletariatului, dacă nu poate să ridice masele până la nivelul înțelegerii intereselor de clasă ale proletariatului.* Partidul trebuie să stea în fruntea clasei muncitoare, trebuie să vadă mai departe decât clasa muncitoare, trebuie să ducă după sine proletariatul, iar nu să se târască în coada mișcării spontane. Partidele Internaționalei a II-a, care propovăduiesc „codismul”, sunt promotorii politicii burgheze, care osândește proletariatul la rolul de unealtă în mâinile burgheziei. Numai un partid conștient de rolul lui de detașament de avantgardă al proletariatului și capabil să ridice masele până la nivelul înțelegerii intereselor de clasă ale proletariatului, numai un astfel de partid e în stare să scoată clasa muncitoare de pe drumul tradeunionismului și s'o transforme într'o forță politică de sine stătătoare.

Partidul este conducătorul politic al clasei muncitoare.

Am vorbit mai sus despre greutățile luptei clasei muncitoare, despre complexitatea condițiilor de luptă, despre strategie și tactică, despre rezerve și manevrare, despre ofensivă și retragere. Aceste con-

diții nu sunt mai puțin complexe, dacă nu chiar mai complexe, decât condițiile războiului. Cine se poate descurca în aceste condiții, cine poate da o orientare justă maseilor de milioane ale proletariatului? Nicio armată nu se poate lipsi în război de un stat-major experimentat, dacă nu vrea să se condamne la înfrângere. Oare nu este clar că proletariatul, cu atât mai mult, nu se poate lipsi de un asemenea stat-major dacă nu vrea să se dea pradă dușmanilor săi de moarte? Dar care este acest stat-major? Acest stat-major nu poate fi decât partidul revoluționar al proletariatului. Clasa muncitoare fără un partid revoluționar este o armată fără stat-major.

Partidul este statul-major de luptă al proletariatului.

Dar partidul nu poate fi numai detașamentul de avantgardă. El trebuie să fie, în același timp, detașamentul clasei, o parte a clasei, strâns legată de ea prin toate fibrele fapturii sale. Deosebirea dintre detașamentul de avantgardă și restul masei clasei muncitoare, dintre membrii de partid și nemembrii de partid nu poate să dispară atâta timp cât nu vor dispărea clasele, atâta timp cât proletariatul se va completa cu elemente provenite din celelalte clase, atâta timp cât clasa muncitoare, în întregul ei, nu va avea posibilitatea să se ridice la nivelul detașamentului de avantgardă. Însă partidul ar înceta de a mai fi partid dacă această deosebire ar lua caracterul unei rupturi, dacă el s'ar închide în sine și s'ar rupe de masele celor fără partid. Partidul nu poate conduce clasa dacă nu e legat de masele fără partid, dacă nu există o legătură strânsă între partid și masele fără

partid, dacă aceste masse nu acceptă conducerea partidului, dacă partidul nu se bucură în rândul maselor de credit moral și politic.

Nu demult au fost primiți în partidul nostru două sute de mii de membri noi din rândurile muncitorilor. Ceeace-i vrednic de luat în seamă, e că acești oameni au intrat în partid nu atât din proprie inițiativă, cât au fost trimiși acolo de întreaga masă a celorlalți, a nemembrilor de partid, care au participat în chip activ la primirea noilor membri și fără a căror aprobare nu erau primiți membri noi. Acest fapt ne arată că masele largi de muncitori fără partid socotesc partidul nostru ca partidul lor, un partid de care se simt apropiați și care le este scump, a cărui lărgire și întărire prezintă pentru ei un interes vital și conducerii căruia ei își încredințează de bunăvoie soarta. E de prisos a mai dovedi că fără aceste fire morale imperceptibile, care leagă partidul nostru cu masele fără partid, partidul n'ar fi putut deveni forța hotăritoare a clasei sale.

Partidul este o parte inseparabilă a clasei muncitoare.

„Noi” — spune Lenin — „suntem partidul clasei, și de aceea aproape întreaga clasă (iar în timpurile de război, în epoca de război civil, absolut întreaga clasă) trebuie să acționeze sub conducerea partidului nostru, trebuie să se apropie cât mai mult de partidul nostru; ar fi însă manilovism și «codism» să se creadă că aproape întreaga clasă sau chiar întreaga clasă ar fi vreodată în stare să se ridice, în regimul capitalist, până la nivelul de conștiință și activitate al detașamentului ei de avantgardă, al partidului ei social-democrat. Niciun social-democrat cu judecată nu s'a îndoit vreodată că în regimul capitalist nici măcar organizația sindicală (mai primitivă, mai accesibilă conștiin-

țel păturilor nedesvoltate) nu e în stare să înglobeze aproape întreaga sau chiar întreaga clasă muncitoare. A uita deosebirea dintre detașamentul de avantgardă și totalitatea maselor care gravitează spre acesta, a uita obligația permanentă a detașamentului de avantgardă de a ridica pături din ce în ce mai largi la acest nivel înaintat ar însemna să ne înșelăm pe noi înșine, să închidem ochii în fața imensității sarcinilor noastre, să îngustăm aceste sarcini" (vezi vol. VI, pag. 205-206).

2. Partidul ca detașament organizat al clasei muncitoare. Partidul nu este numai detașamentul de avantgardă al clasei muncitoare. Dacă vrea să conducă într'adevăr lupta clasei, el trebuie să fie în acelaș timp și detașamentul organizat al clasei sale. Sarcinile partidului, în condițiile capitalismului, sunt extraordinar de mari și variate. Partidul trebuie să conducă lupta proletariatului în condițiile extraordinar de anevoioase ale dezvoltării interne și externe, el trebuie să ducă proletariatul la ofensivă atunci când situația cere ofensivă, el trebuie să ferească proletariatul de lovitură unui adversar puternic atunci când situația impune retragerea, el trebuie să însufleze masele de milioane de muncitori fără partid neorganizați spiritul de disciplină și metodă în luptă, spiritul de organizare și fermitate. Dar partidul poate îndeplini aceste sarcini numai în cazul că el însuși este întruchiparea disciplinei și a organizării, numai dacă el însuși este detașamentul organizat al proletariatului. Fără aceste condiții, nici vorbă nu poate fi ca partidul să conducă cu adevărat masele de milioane ale proletariatului.

Partidul este detașamentul organizat al clasei muncitoare.

Ideea că partidul e un tot organizat e fixată în cunoscuta formulare dată de Lenin primului punct al statutului partidului nostru, în care partidul este privit ca o sumă de organizații, iar membrii partidului ca membrii uneia sau alteia din organizațiile de partid. Menșevicii, care s'au opus acestei formulări încă din 1903, propuneau în locul ei „sistemul” de a-ți atribui singur calitatea de membru de partid, „sistemul” extinderii „calității” de membru de partid la fiecare „profesor” și „licean”, la fiecare „simpatizant” și „grevist”, care sprijină partidul într'un fel sau altul, dar care nu intră și nici nu vrea să intre în vreuna dintre organizațiile de partid. E de prisos a mai dovedi că, dacă acest „sistem” original s'ar fi încetățenit în partidul nostru, el ar fi dus în mod inevitabil la înțesarea partidului cu profesori și liceeni și la degenerarea lui într'o „formație” amorfă, neînchegată, desorganizată, care s'ar fi pierdut în oceanul „simpatizanților”, care ar fi șters hotarul dintre partid și clasă și care ar fi zădărnicit îndeplinirea sarcinii partidului de a ridica masele neorganizate la nivelul detașamentului de avantgardă. Fără îndoială că cu un asemenea „sistem” oportunist partidul nostru n'ar fi putut să-și îndeplinească rolul de nucleu organizator al clasei muncitoare în cursul revoluției noastre.

„După tovarășul Martov” — spune Lenin — „limitele partidului rămân complet nedeterminate, căci «orice grevist» poate «să se proclame membru de partid». Care este folosul acestei imprecizuni? Larga răspândire a «titlului» de membru de partid. Paguba pe care o aduce este aceea că introduce ideea desorganizatoare de a confunda clasa cu partidul” (vezi vol. VI, pag. 211).

Dar partidul nu e numai suma organizațiilor de partid. Partidul este totodată un sistem unitar al acestor organizații, unirea lor formală într'un tot unitar cu organe de conducere superioare și inferioare, tot unitar în care minoritatea se supune majorității, în care se iau hotărâri practice obligatorii pentru toți membrii partidului. Fără aceste condiții, partidul nu poate fi un tot unitar organizat, capabil să conducă în mod metodic și organizat lupta clasei muncitoare.

„Înainte” — spune Lenin — „partidul nostru nu era un tot organizat în mod formal; el nu era decât o sumă de grupuri particulare, din care cauză între aceste grupuri nu puteau exista decât relații de înrăurire ideologică. Acum însă am devenit un partid organizat, și tocmai aceasta înseamnă făurirea puterii, transformarea autorității ideilor în autoritate a puterii, subordonarea instanțelor inferioare de partid celor superioare” (vezi vol. VI, pag. 291).

Principiul supunerii minorității față de majoritate, principiul conducerii muncii de partid de către un organ central, este adeseori atacat de elementele nestatornice, care vin cu învinuiri de „birocratism”, de „formalism” etc. Este inutil a mai dovedi că o activitate metodică a partidului ca un singur tot și conducerea luptei clasei muncitoare ar fi imposibile fără aplicarea acestor principii. Leninismul în problema organizatorică înseamnă aplicarea riguroasă a acestor principii. Combaterea acestor principii, Lenin o califică drept „nihilism rus” și „anarhism bolesc”, vrednic a fi luat în derâdere și aruncat cât colo.

Iată ce spune Lenin, în privința acestor elemente nestatornice, în cartea sa „Un pas înainte” :

„Acest anarhism boieresc este deosebit de caracteristic nihilistului rus. Organizația de partid îi pare o monstruoasă «fabrică», supunerea părții față de întreg și a minorității față de majoritate îi apare ca o «servire»..., diviziunea muncii sub conducerea centrului îi provoacă vaitaie tragi-comice împotriva transformării oamenilor în «roțițe și șurubase»..., când se pomenește de statutul organizatoric al partidului, el face o grimasă batjocoritoare și declară cu dispreț... că merge și fără statut”.

„Este clar, cred, că șipetele în jurul fatmosului birocratism nu constituie decât o camuflare a nemulțumirii în ce privește compoziția centrelor, nu constituie decât o frunză de viță... Ești birocrat, pentru că ai fost numit de congres nu conform voinței mele, ci împotriva ei; ești formalist, pentru că te bazezi pe hotărârile formale ale congresului și nu pe consimțământul meu; acționezi în mod net mecanic, pentru că te referi la majoritatea «mecanică» dela congresul partidului și nu îți seama de dorința mea de a fi cooptat; ești autocrat, pentru că nu vrei să cedezi puterea în mâinile vechii și solidarei companii”^{*} (vezi vol. VI, pag. 310 și 267).

3. Partidul ca cea mai înaltă formă de organizare de clasă a proletariatului. Partidul este detașamentul organizat al clasei muncitoare. Partidul nu este însă singura organizație a clasei muncitoare. Proletariatul mai are o serie întreagă de alte organizații, fără de care el nu poate duce cu succes lupta împotriva capitalului: syndicate, cooperative, organizații de fabrică și uzină, fracțiuni parlamentare, asociații fără partid ale femeilor, presă, organizații culturale-educative, uniuni de tineret, organizații revoluționare de luptă (în timpul acțiunilor revoluționare

^{*} Este vorba de „compania” lui Axelrod, Martov, Potresov și alții, care nu se supuneau hotărârilor Congresului al II-lea și care învinuiau pe Lenin de „burocratism”. — I. St.

deschise), Soviete de deputați ca formă de organizare de stat (dacă proletariatul se află la putere) etc. În marea lor majoritate, aceste organizații sunt fără partid și numai o oarecare parte dintre ele țin direct de partid sau alcătuiesc ramificații ale lui. Toate aceste organizații sunt, în anumite condiții, absolut necesare clasei muncitoare, deoarece fără ele nu pot fi întărite pozițiile de clasă ale proletariatului în diferitele sfere ale luptei, deoarece fără ele proletariatul nu poate fi călit spre a fi forța menită să înlocuiască rânduirile burgheze prin rânduirile socialiste. Dar cum să realizezi o conducere unică atunci când există atât de multe organizații? Ce ne garantează că existența atâtor organizații nu va duce la o lipsă de unitate în conducere? Ni s'ar putea spune că fiecare dintre aceste organizații își desfășoară activitatea în sfera ei deosebită și că, prin urmare, ele nu se pot stânjeni una pe alta. Este, desigur, adevărat. Însă tot atât de adevărat este că toate aceste organizații trebuie să-și desfășoare activitatea într-o singură direcție, deoarece ele servesc o singură clasă, clasa proletarilor. Se pune întrebarea: cine determină linia, direcția comună în care trebuie să-și desfășoare activitatea toate aceste organizații? Care este acea organizație centrală care să fie capabilă, dat fiind că are experiența necesară, nu numai să elaboreze această linie comună, dar să aibă totodată posibilitatea, dat fiind că se bucură de suficientă autoritate, să determine toate aceste organizații să traducă în viață această linie, pentru a obține unitatea de conducere și pentru a exclude posibilitatea unor poticniri?

Această organizație e partidul proletariatului.

Partidul dispune de tot ce e nevoie pentru aceasta; întâi, pentru că partidul este punctul de concentrare a celor mai bune elemente ale clasei muncitoare care au legături directe cu organizațiile fără partid ale proletariatului și care, foarte adeseori, conduc aceste organizații; al doilea, pentru că partidul, fiind punctul de concentrare a celor mai bune elemente ale clasei muncitoare, este școala cea mai bună pentru formarea de conducători ai clasei muncitoare, capabili să conducă toate formele de organizare ale clasei lor; al treilea, pentru că partidul, fiind cea mai bună școală de conducători ai clasei muncitoare, este, datorită experienței și autorității sale, singura organizație în stare să centralizeze conducerea luptei proletariatului și să transforme astfel toate organizațiile fără partid ale clasei muncitoare în organe auxiliare și în curele de transmisie, care să unească partidul cu clasa.

Partidul este cea mai înaltă formă de organizare de clasă a proletariatului.

Aceasta nu înseamnă, desigur, că organizațiile fără partid — sindicatele, cooperativele etc. — trebuie să fie în mod formal subordonate conducerii de partid. E vorba numai ca membrii de partid care fac parte din aceste organizații, fiind, fără îndoială, oameni cu influență, să ia toate măsurile pentru a convinge organizațiile fără partid să se alăture, în activitatea lor, partidului proletariatului și să accepte de bună voie conducerea lui politică.

Iată deci spune Lenin că partidul este „cea mai înaltă formă de unire de clasă a proletarilor“, a cărei conducere politică trebuie să se extindă asupra tutu-

ror celorlalte forme de organizare ale proletariatului (vezi vol. XXV, pag. 194).

Iată deci teoria oportunistă a „independenței” și a „neutralității” organizațiilor fără partid — teorie care generează parlamentari independenți și publiciști rupți de partid, sindicalisti mărginiți și cooperatori cu mentalitate mic-burgheză — este absolut incompatibilă cu teoria și practica leninismului.

4. Partidul ca instrument al dictaturii proletariatului. Partidul este cea mai înaltă formă de organizare a proletariatului. Partidul este factorul conducător principal înăuntrul clasei proletarilor și printre organizațiile acestei clase. Însă de aci nu rezultă nicidecum că partidul poate fi socotit ca un scop în sine, ca o forță suficientă lui însuși. Partidul nu este numai cea mai înaltă formă de unire de clasă a proletarilor, el este totodată un instrument în mâna proletariatului pentru cucerirea dictaturii atunci când aceasta nu e încă cucerită, pentru consolidarea și lărgirea dictaturii după ce aceasta a fost cucerită. Partidul n'ar fi putut să capete o importanță atât de mare și n'ar fi putut să îndrumeze toate celelalte forme de organizare ale proletariatului, dacă în fața acestuia n'ar fi stat problema cuceririi puterii, dacă condițiile imperialismului, inevitabilitatea războaielor, prezența crizei n'ar fi cerut concentrarea tuturor forțelor proletariatului într'un singur punct, concentrarea tuturor firelor mișcării revoluționare într'un singur loc, pentru a doborî burghezia și a cuceri dictatura proletariatului. Proletariatul are nevoie de partid, înainte de toate, ca de un stat-major de luptă necesar pentru cucerirea cu succes a puterii. Este inu-

til a mai dovedi că fără un partid capabil să strângă în jurul său organizațiile de masă ale proletariatului și să centralizeze, în cursul luptei, conducerea întregii mișcări, proletariatul din Rusia n'ar fi putut să înfăptuiască dictatura sa revoluționară.

Dar proletariatul are nevoie de partid nu numai pentru a cuceri dictatura, dar mai ales pentru a menține dictatura, pentru a o consolida și lărgi în vederea victoriei complete a socialismului.

„Desigur, acum aproape toată lumea își dă seama” — spune Lenin — „că bolșevicii n'ar fi putut să se mențină la putere nu doi ani și jumătate, dar nici măcar două luni și jumătate, dacă în partidul nostru nu ar fi existat disciplina cea mai severă, o disciplină într'adevăr de fier, dacă partidul nostru n'ar fi avut sprijinul cel mai complex și neprecupețit al întregii mase a clasei muncitoare, adică a tot ceea ce este în ea conștient, cinstit, devotat, influent și capabil să ducă după sine sau să antreneze păturile înapolate” (vezi vol. XXV, pag. 173).

Dar ce înseamnă „a menține” și „a lărgi” dictatura? Aceasta înseamnă a insufla masselor de milioane de proletari *spiritul disciplinei și al organizării*; înseamnă a crea în masele proletare un zid și un zăgaz împotriva influențelor disolvante ale stihiei mic-burgheze și împotriva deprinderilor mic-burgheze; înseamnă a întări munca organizatorică pe care o duc proletarii pentru reeducarea și transformarea păturilor mic-burgheze; înseamnă a ajuta masele proletare să se educe spre a fi o forță capabilă să desființeze clasele și să pregătească condițiile necesare pentru organizarea producției socialiste. A realiza însă toate acestea fără un partid puternic prin coeziunea și disciplina sa, este imposibil.

„Dictatura proletariatului” — spune Lenin — „este o luptă crâncenă, sângeroasă și nesângeroasă, violentă și pașnică, militară și economică, pedagogică și administrativă împotriva forțelor și tradițiilor societății vechi. Puterea obișnuinței a milioane și zeci de milioane de oameni e puterea cea mai de temut. Fără un partid de fier, călit în luptă, fără un partid care să se bucure de încrederea a tot ceea ce este cinstit în clasă respectivă, fără un partid care să știe să urmărească starea de spirit a maselor și s'o influențeze, este imposibil să se ducă cu succes această luptă” (vezi vol. XXV, pag. 190).

Proletariatul are nevoie de partid pentru a cucerii și menține dictatura. Partidul este instrumentul dictaturii proletariatului.

De aci însă urmează că, odată cu dispariția claselor, cu dispariția treptată a dictaturii proletariatului, trebuie să dispară treptat și partidul.

5. Partidul ca unitate de voință incompatibilă cu existența fracțiunilor. Cucerirea și menținerea dictaturii proletariatului nu e posibilă fără un partid puternic prin coeziunea lui și prin disciplina lui de fier. Însă o disciplină de fier în partid e de neînchipuit fără unitatea de voință, fără unitatea de acțiune, deplină și absolută, a tuturor membrilor partidului. Ceeace nu înseamnă, desigur, că prin aceasta se exclude posibilitatea luptei de păreri înăuntrul partidului. Dimpotrivă, disciplina de fier nu exclude, ci presupune critica și lupta de păreri înăuntrul partidului. Aceasta, cu atât mai mult, nu înseamnă că disciplina trebuie să fie „oarbă”. Dimpotrivă, disciplina de fier nu exclude, ci presupune subordonarea conștiință și de bunăvoie, căci numai o disciplină conștiință poate fi într'adevăr o disciplină de fier. Însă după ce lupta de păreri e terminată, după ce critica

a fost făcută și hotărîrea a fost luată, unitatea de voință și unitatea de acțiune a tuturor membrilor de partid constituie o condiție necesară, fără de care nu se poate concepe nici un partid unitar și nici o disciplină de fier în partid.

„În epoca actuală de război civil înverșunat” — spune Lenin — „partidul comunist va putea să-și îndeplinească datoria numai dacă va fi organizat în modul cel mai centralist, dacă în rândurile lui va domni o disciplină de fier, care să se asemene cu disciplina militară, și dacă organul central al partidului va fi un organ cu deplină autoritate și prestigiu, având împuterniciri largi și bucurându-se de încrederea unanimă a membrilor partidului” (vezi vol. XXV, pag. 282—283).

Așa stă chestiunea cu disciplina în partid, în condițiile de luptă dinaintea cuceririi dictaturii.

Acelaș lucru, dar într-o măsură și mai mare încă, trebuie spus despre disciplina de partid după cucerirea dictaturii.

„Cine slăbește cât de puțin” — spune Lenin — „disciplina de fier a partidului proletariatului (în special în timpul dictaturii lui), acela ajută de fapt burghezia împotriva proletariatului” (vezi vol. XXV, pag. 190).

De aci urmează însă că existența fracțiunilor nu este compatibilă nici cu unitatea partidului, nici cu disciplina de fier a partidului. Este inutil a mai dovedi că existența fracțiunilor duce la existența câtorva centre și că existența câtorva centre înseamnă lipsa unui centru comun al partidului, fărâmițarea unității de voință, slăbirea și destrămarea disciplinei, slăbirea și destrămarea dictaturii. Desigur, partidele Internaționalei a II-a, care luptă împotriva dictaturii proletariatului și nu vor să ducă proletariatul la cucerii-

rea puterii, își pot îngădui un asemenea liberalism ca libertatea fracțiunilor, deoarece ele n'au deloc nevoie de o disciplină de fier. Dar partidele Internaționalei Comuniste, la baza activității cărora stă sarcina cuceririi și consolidării dictaturii proletariatului, nu pot să admită nici „liberalismul”, nici libertatea fracțiunilor.

Partidul este unitatea de voință, care exclude orice fracționism și orice fărâmițare a puterii în partid.

De aci precizarea lui Lenin cu privire la „primedăia pe care o reprezintă fracționismul din punctul de vedere al unității partidului și al realizării unității de voință a avangărzii proletariatului, care constituie condiția principală a succesului dictaturii proletariatului” — precizare care figurează în rezoluția specială a Congresului al X-lea al partidului nostru „A-supra unității partidului”³³.

De aci și cerința lui Lenin „de a se stârpi complet orice fracționism” și „de a se dizolva imediat și fără nicio excepție toate grupările constituite pe o platformă sau alta” sub sancțiunea „excluderii neapărate și imediate din partid” (vezi rezoluția „A-supra unității partidului”).

6. Partidul se întărește curățindu-și rândurile de elementele oportuniste. Izvorul fracționismului în partid îl constituie elementele lui oportuniste. Proletariatul nu este o clasă închisă în ea însăși. În rândurile sale vin neconținut elemente provenite din rândurile țăranilor, ale micii burghezii, ale intelectualilor, — elemente proletarizate în urma dezvoltării capitalismului. Totodată are loc un proces de descompunere a

vârfurilor proletariatului, mai cu seamă în rândurile sindicaliştilor şi ale parlamentarilor, întreţinuţi de burghezie din supraprofitul stors din colonii. „Această pătură de muncitori burghezi” — spune Lenin — „sau de «aristocraţie muncitorească», cu desăvârşire mic-burghezi prin felul lor de viaţă, prin mărimea câştigului lor, prin întreaga lor concepţie despre lume, formează sprijinul principal al Internaţionalei a II-a, iar în zilele noastre principalul sprijin social (nu militar) al burgheziei. Căci ei sunt adevăraţi agenţi ai burgheziei în mişcarea muncitorească, vătafi muncitori ai clasei capitaliste..., adevăraţi promotori ai reformismului şi şovinismului” (vezi vol. XIX, pag. 77).

Toate aceste grupuri mic-burgheze pătrund, într'un fel sau altul, în partid, introducând acolo spiritul de şovăială şi oportunism, spiritul de descompunere şi neîncredere. Tocmai ele formează mai ales izvorul fracţionismului şi al desagregării, izvorul desorganizării şi al subminării partidului dinăuntru. A lupta împotriva imperialismului atunci când ai în spate asemenea „aliaţi”, înseamnă a ajunge în situaţia unor oameni care sunt atacaţi din două părţi: şi dinspre front, şi din spatele frontului. Deaceia lupta necruţătoare împotriva acestor elemente, izgonirea lor din partid este condiţia prealabilă a succesului luptei împotriva imperialismului.

Teoria „învingerii” elementelor oportuniste cu ajutorul luptei ideologice înăuntrul partidului, teoria „lichidării” acestor elemente în cadrul unuia şi aceluiaş partid, este o teorie putredă şi periculoasă care ameninţă a condamna partidul la paralizie şi la lăncezeală cronică, ameninţă să dea partidul pradă opor-

tunismului, amenință să lase proletariatul fără un partid revoluționar, amenință să răpească proletariatului arma principală în lupta împotriva imperialismului. Partidul nostru n'ar fi putut să iasă la drum deschis, n'ar fi putut să ia puterea și să organizeze dictatura proletariatului, n'ar fi putut să iasă învingător din războiul civil, dacă ar fi avut în rândurile sale pe alde Martov și Dan, Potresov și Axelrod. Dacă partidul nostru a reușit să realizeze unitatea lăuntrică și o nemaivăzută coeziune a rândurilor sale, aceasta se datorește înainte de toate faptului că a știut să se curețe la timp de gunoii oportunistului, că a izbutit să alunge din rândurile sale pe lichidatori și pe menșevici. Drumul dezvoltării și consolidării partidelor proletare trece prin curățirea lor de oportuniști și reformiști, de social-imperialiști și social-șoviniști, de social-patrioți și social-pacifiști.

Partidul se întărește curățindu-și rândurile de elementele oportuniste.

„Este imposibil să învingi în revoluția proletară” — spune Lenin — „este imposibil s'o aperi atunci când ai în propriile rânduri reformiști și menșevici. Acest lucru este evident din punct de vedere principial. Acest lucru a fost confirmat în mod concret de experiența atât a Rusiei cât și a Ungariei... În Rusia au fost de multe ori situații grele, când regimul sovietic ar fi fost cu siguranță răsturnat, dacă menșevicii, reformiștii, democrații mic-burghezi ar fi rămas înăuntrul partidului nostru... În Italia, unde, după părerea generală, lucrurile merg înspre bătaia hotărâtoare între proletariat și burghezie pentru cucerirea puterii de stat. Într'un asemenea moment, nu numai că este absolut necesară înlăturarea din partid a menșevicilor, reformiștilor și turatiștilor, dar poate fi chiar folositoare și înlăturarea din toate posturile de răspundere a unor comuniști excelenți care sunt în stare să șovăie și care înclină spre «unitatea» cu reformiștii...”

În ajunul revoluției și în momentele celei mai aprige lupte pentru victoria ei, șovăelile cele mai mici înăuntrul partidului pot să năruie totul, să torpileze revoluția, să smulgă puterea din mâinile proletariatului, căci această putere nu e încă trainică și asalturile împotriva ei sunt încă prea puternice. Dacă conducătorii șovăelnici sunt dați la o parte într'un asemenea moment, aceasta nu slăbește, ci întărește și partidul, și mișcarea muncitorească, și revoluția" (vezi vol. XXV, pag. 462, 463, 464).

IX

STILUL DE MUNCĂ

Nu este vorba de stilul literar. Am în vedere stilul de muncă, acel element specific și original al practicii leniniste care creează un tip deosebit de activist leninist. Leninismul este o școală teoretică și practică, școală care formează un tip deosebit de activist de partid și din aparatul de stat, care creează un stil de muncă aparte, stilul leninist.

Care sunt trăsăturile caracteristice ale acestui stil? Care sunt particularitățile lui?

Aceste trăsături sunt în număr de două :

- a) elanul revoluționar rus și
- b) spiritul practic american.

Stilul leninist este îmbinarea acestor două trăsături caracteristice în activitatea de partid și de stat.

Elanul revoluționar rus este antidotul inerției, al rutinei, al conservatorismului, al stagnării gândirii, al atitudinii servile față de tradițiile strămoșești. Elanul revoluționar rus este acea forță vivifiantă care trezește gândirea, care împinge înainte, care sfărâmă trecutul, care dă perspectivă. Fără el nu este posibil niciun progres.

Dar elanul revoluționar rus are toate șansele să degenereze, în practică, într'un manilovism „revoluționar” sterp, dacă nu-l îmbinat cu spiritul practic american în muncă. Exemple de asemenea degenerări sunt câte vrei. Cine nu cunoaște boala plăsmuirilor „revoluționare” și a planomaniei „revoluționare”, care are ca izvor credința în puterea decretelor capabile să facă și să prefacă totul? Un scriitor rus, I. Ehrenburg, a înfățișat, în povestirea sa „Uscomcel” (Omul comunist perfecționat), un tip de „bolșevic” atins de această boală, care și-a propus să dea schema omului de o perfecțiune ideală și care... „s'a împotmolit” în această „muncă”. Povestirea exagerează mult, însă este incontestabil că autorul a sesizat în mod just această boală. Dar cred că nimeni nu și-a bătut joc așa de aspru și de necruțător de asemenea bolnavi, ca Lenin. „Ingâmfare comunistă” — așa numește el această credință bolnăvicioasă în plăsmuiri și decretomanie.

„Ingâmfarea comunistă” — spune Lenin — „este trăsătura acelui care, făcând parte din partidul comunist de unde n'a fost încă măturat, își închipue că poate să rezolve toate problemele prin decrete comuniste” (vezi vol. XXVII, pag. 50—51).

Flecărelii „revoluționare”, Lenin îi opunea de obicei munca simplă, de toate zilele, subliniind prin aceasta că mania plăsmuirilor „revoluționare” este contrară și spiritului, și literei adevăratului leninism.

„Mai puține fraze pompoase” — spune Lenin — „și mai multă treabă simplă de toate zilele...”

„Mai puțină trănțăneală politică și mai multă atenție la lap-

tele... simple, dar vii, ale construcției comuniste..." (vezi vol. XXIV, pag. 343 și 335).

Spiritul practic american este, dimpotrivă, antidotul manilovismului „revoluționar” și al plăsmuirilor fanteziste. Spiritul practic american este acea forță de neînfrânt care nu cunoaște și nu admite bariere, care învinge prin perseverența ei practică toate piedicile de orice fel, care trebuie neapărat să ducă până la capăt lucrul odată început, chiar când acesta nu e un lucru mare, și fără de care nu e de închipuit o muncă constructivă serioasă.

Dar spiritul practic american are toate șansele să degenereze într'un practicism îngust și fără principii, dacă nu-i îmbinat cu elanul revoluționar rus. Cine nu cunoaște boala practicismului îngust și fără principii, boală care duce deseori pe unii „bolșevici” la degenerare și la abandonarea cauzei revoluției? Această boală de un fel deosebit este înfățișată în povestirea „Anul nud” de B. Pilniac, în care sunt zugrăvite tipuri de „bolșevici” ruși plini de voință și de hotărâre practică, care „acționează” foarte „energetic”, dar sunt lipsiți de perspectivă, nu știu „rostul trebii” și se abat, deaceia, dela calea muncii revoluționare. Nimeni nu a ridiculizat atât de nemilos această boală a practicismului ca Lenin. „Practicism mărginit”, „fără cap” — iată cum numea Lenin această boală. El îi opunea de obicei munca revoluționară vie și necesitatea perspectivei revoluționare în toate problemele muncii noastre de zi cu zi, subliniind prin aceasta că practicismul fără principii e tot atât de contrar adevăratului leninism, pe cât de contrară e mania plăsmuirilor „revoluționare”.

Îmbinarea elanului revoluționar rus cu spiritul practic american — iată esența leninismului în munca de partid și de stat.

Numai o asemenea îmbinare poate să ne dea tipul desăvârșit de activist leninist, stilul leninist de muncă.

*„Pravda” nr. 96, 97, 103,
105, 107, 108 și 111 din
26 și 30 Aprilie, 9, 11,
14, 15 și 18 Mai 1924.*

CONGRESUL AL XIII-LEA AL P. C. (b)
DIN RUSIA ³⁴

23—31 Mai 1924

*„Pravda” nr. 118 și 119
din 27 și 28 Mai 1924.*

RAPORTUL ORGANIZATORIC AL COMITETULUI CENTRAL

24 Mai

Tovarăși! Situația generală care s'a creat de un an încoace în țară și în jurul partidului poate fi caracterizată ca o situație favorabilă. Faptele esențiale sunt: avânt în economia țării, creșterea activității în general, activizarea clasei muncitoare în special, înviorarea vieții de partid.

Problema care se pune este de a ști în ce măsură a izbutit partidul să folosească în acest an situația aceasta pentru a-și spori influența în organizațiile de masă din jurul său, în ce măsură a izbutit să-și îmbunătățească compoziția, să-și îmbunătățească munca în general, să-și îmbunătățească ținerea evidenței activiștilor cu munci de răspundere, repartizarea lor, promovarea lor, și, în sfârșit, în ce măsură a izbutit partidul să îmbunătățească viața internă a organizațiilor sale.

De aci se desprind opt probleme, despre care voi vorbi:

a) starea în care se află organizațiile de masă din jurul partidului, care îl leagă de clasă, și creșterea influenței comuniste în aceste organizații;

b) starea în care se află aparatul de stat, aparatul comisariatelor poporului, al întreprinderilor cu

gospodărire chibzuită, precum și aparatul sovietic inferior, și creșterea influenței comuniste în acest domeniu;

c) compoziția partidului și promoția leninistă;

d) compoziția organelor de conducere ale partidului, cadrele partidului și tineretului din partid;

e) munca partidului în domeniul agitației și propagandei, munca la țară;

f) munca partidului în domeniul evidenței, repartizării și promovării activiștilor cu munci de răspundere, membri și nemembri de partid;

g) viața internă de partid;

h) concluzii.

Va trebui să prezint în cursul expunerii o serie de cifre, deoarece fără ele raportul ar fi incomplet și nesatisfăcător. Trebuie însă să fac o rezervă: nu sunt convins de exactitatea absolută a acestor cifre, dat fiind că la noi statistica șchioapătă, pentru că, din păcate, nu toți statisticienii sovietici au simțul elementar al cinstei profesionale.

Făcând această rezervă necesară, trec la cifre.

1. ORGANIZAȚIILE DE MASĂ CARE LEAGĂ PARTIDUL CU CLASA

-a) Sindicatele. După datele statistice, anul trecut erau organizați în sindicate 4.800.000 de oameni. Anul acesta avem 5.000.000. Creșterea este certă. Dacă luăm cele 12 uniuni sindicale principale și socotim numărul muncitorilor ocupați în industriile respective și numărul celor organizați, rezultă că avem 92% muncitori organizați. În principalele ramuri in-

dustriale proporția celor organizați în sindicate este de 91—92% din numărul total al muncitorilor. Așa stau lucrurile în domeniul industriei.

Mai prost stau lucrurile în agricultură, unde există aproximativ 800.000 de muncitori agricoli. Dacă luăm muncitorii agricoli care nu sunt ocupați în întreprinderile de stat, proporția celor organizați în sindicate este de 3%.

În ceea ce privește influența comunistă în sindicate, avem cifre referitoare la președinții de consilii sindicale guberniale și de consilii sindicale districtuale. În momentul Congresului al XII-lea procentul președinților activiști din ilegalitate era de peste 57%. În momentul prezentului Congres este de numai 35%. Constatăm deci o scădere. În schimb, a crescut procentul celor înscrși în partid după Februarie 1917. Acest lucru se explică prin faptul că întrucât numărul celor organizați în sindicate a crescut, iar numărul activiștilor din ilegalitate a devenit insuficient, în ajutorul cadrelor a venit tineretul din partid. Din acești președinți, 55% erau muncitori, iar astăzi sunt 61%. Avem deci o îmbunătățire a compoziției sociale a organelor de conducere.

b) **Cooperativele.** În acest domeniu, mai mult decât în oricare altul, cifrele sunt încurcate și nu inspiră încredere. Cooperativele de consum numărau anul trecut vreo 5.000.000 de membri, iar anul acesta vreo 7.000.000. Dea domnul ca asta să fie realitatea, dar eu nu cred în aceste cifre, deoarece cooperativele de consum n'au trecut încă pe deplin la principiul liberului consimțământ, și fără îndoială că există aici și suflete moarte. Ar reieși că în cooperativele agri-

cole au fost anul trecut 2.000.000 de membri (deși posed cifre primite anul trecut dela Uniunea cooperative-
lor agricole, din care reiese că au fost 4.000.000), iar
anul acesta sunt 1.500.000 de membri. Scăderea numărului celor organizați în cooperative agricole este ne-
îndoioasă. Procentul membrilor de partid din organele
centrale de conducere ale cooperativelor a fost anul
trecut de 87, iar astăzi este de 86. Deci o scădere.
În organele de conducere ale uniunilor guberniale și
raionale erau 68% comuniști, iar astăzi sunt 86%.
Deci o creștere a influenței. Dacă avem însă în ve-
dere nu organele „de conducere”, ci pe activiștii cu
munci de răspundere, care conduc efectiv, procentul
comuniștilor față de numărul total al activiștilor cu
munci de răspundere este de numai 26. Cred că acea-
stă cifră este mai aproape de adevăr. În cooperati-
vele agricole compoziția organelor conducătoare pre-
zintă următoarele cifre: 46% comuniști anul trecut și
55% anul acesta. Dar dacă examinăm lucrurile mai
de aproape și avem în vedere pe conducătorii cu munci
de răspundere, vedem că printre ei sunt numai 13%
comuniști.

Iată cum știu unii statisticieni dela noi să în-
frumusețeze fațada, aspectul exterior, ascunzând lu-
mii ceea ce este putred.

c) Uniunea Tineretului. Numărul membrilor și
al candidaților era anul trecut de 317.000 (deși posed
cifre pentru anul trecut, semnate de un membru al
C.C. al Comsomolului din Rusia, care arată că era
de 400.000), iar anul acesta numărul membrilor și al
candidaților este 570.000. Deși cifrele sunt cam în-
curcate, creșterea numărului celor organizați este ne-

îndoielnică. Anul trecut, procentul muncitorilor în Comsomol era de 34, iar anul acesta este de 41; procentul țăranilor era anul trecut de 42, iar anul acesta de 40. Elevi în școlile de pregătire profesională de pe lângă fabrici și uzine erau anul trecut 50.000, iar anul acesta sunt 47.000. În Uniunea Tineretului erau anul trecut aproape 10% membri ai P.C. (b) din Rusia, iar anul acesta sunt 11%. Și aci creșterea este neîndoielnică.

d) Asociațiile muncitoarelor și țăranilor. Organizația principală în acest domeniu o constituie adunările delegatelor. În această privință există un noian de cifre încâlcite, dar dacă examinăm lucrurile mai de aproape vedem că la orașe erau anul trecut 37.000 de delegate, iar anul acesta sunt 46.000, adică ceva mai mult decât în trecut. La sate erau anul trecut 58.000 de delegate, iar astăzi avem 100.000. Cât de largi sunt masele de țărance și muncitoare reprezentate de aceste delegate — în această privință nu am reușit să obțin cifre cât de cât exacte.

Data fiind deosebita importanță a atragerii muncitoarelor și țăranilor în munca sovietică și cea de partid, cred că nu va fi de prisos să urmărim procentajul muncitoarelor și țăranilor care fac parte din organele sindicale, din Soviete, din comitetele guberniale și județene de partid. Anul trecut în Sovietele sătești erau aproximativ 1% femei (îngrozitor de puțin). Anul acesta sunt 2,9% (deasemenea foarte puțin). Este totuși o creștere. În comitetele executive de plasă erau anul trecut 0,3% femei, iar anul acesta 0,5% — o creștere neînsemnată, despre care nici nu merită să vorbim. În comitetele executive județene

erau anul trecut cam 2% femei, iar anul acesta ceva peste 2% (cifrele pe care le dau sunt pentru R.S.F.S.R., deoarece nu avem cifre pentru toate republicile). În R.S.F.S.R. erau anul trecut în comitetele executive guberniale ceva mai mult de 2% femei, iar astăzi sunt ceva mai mult de 3%. În sindicate sunt anul acesta 26% femei; pentru anul trecut nu avem date. În comitetele de fabrică sunt 14%. În secțiile guberniale sunt 6% femei, iar în comitetele centrale ale uniunilor sunt ceva mai mult de 4%. În partid erau anul trecut cam 8% femei, astăzi sunt cam 9%. Candidate au fost cam 9%, astăzi sunt cam 11%. Toate acestea înainte de promoția leninistă. În preajma Congresului al XIII-lea erau în comitetele guberniale 3% femei, iar în comitetele județene cam 6%. În asociațiile mai importante de femei, în adunările delegatelor, erau 10% comuniste, astăzi sunt 8%. Scăderea se explică prin creșterea numărului delegatelor fără partid. Trebuie să recunoaștem că jumătate din populația Uniunii noastre Sovietice — femeile — rămân încă la o parte, sau aproape la o parte, de drumul larg al construcției sovietice și al muncii de partid.

e) Armata. În armată, în școlile militare și în flotă numărul total al comuniștilor a scăzut dela 61.000 la 52.000. Aceasta este o lipsă care trebuie lichidată. În același timp numărul total al membrilor de partid în corpul de comandă a crescut. În momentul Congresului al XII-lea erau 13% comuniști în corpul de comandă, iar astăzi sunt 18%. Este interesant să vedem cum stau lucrurile cu membrii de partid din armată, din punctul de vedere al stagiului de partid. Din 52.000 de comuniști care lucrează în rândurile ar-

matei, activiști din ilegalitate sunt 0,9%, adică nici măcar un procent; după Februarie și până în Octombrie 1917 au intrat în partid ceva mai mult de 3%; până în 1919 au intrat în partid 11%; în 1919 22%; în 1920 23%; în 1921—1923 20%. Din aceasta puteți vedea că armata noastră este deservită mai ales, dacă nu chiar exclusiv, de tineri membri de partid.

f) **Organizațiile voluntare, create din inițiativă publică.** Un fapt demn de reținut este că anul acesta a luat naștere un nou tip de organizații: organizații voluntare, organizații create din inițiativă publică — fel de fel de cercuri și asociații cultural-educative, organizații sportive, societăți de ajutorare, organizații de corespondenți muncitori și țărani etc. Numărul acestor organizații crește necontenit, și trebuie relevat faptul că printre ele nu sunt numai organizații care simpatizează cu Puterea Sovietică, ci și organizații dușmane. În R.S.F.S.R. numărul acestor organizații, create din inițiativa publică, era anul trecut de aproximativ 78—80, iar anul acesta este de peste 300. Dacă luăm organizația de educație fizică din R.S.F.S.R., numărul membrilor ei era anul trecut de 126.000, iar anul acesta este de 375.000. Compoziția socială a acestei organizații este următoarea: anul trecut erau 35% muncitori, iar anul acesta 42%. Principalele centre ale acestor organizații sunt în fabrici, comitetele de fabrică și cluburile, iar la sate, comitetele țărănești de ajutor reciproc³⁵. Demne de atenție sunt organizațiile de corespondenți muncitori și de corespondenți dela sate, al căror scop este de a fi exponenții opiniei publice proletare. Organizațiile de corespondenți muncitori cuprind 25.000 de oameni, iar cele de cores-

pondenți dela sate 5.000. Dacă trecem la compoziția organelor guberniale ale acestor organizații, vedem că în R.S.F.S.R. erau anul trecut 19% comuniști, iar anul acesta ceva mai mult de 29%. În sfârșit, nu se poate să trecem cu vederea noua organizație care a manifestat ieri în fața mausoleului lui Lenin ³⁶, organizația pionierilor, care în Iunie anul trecut, după calculele statisticii noastre (care, după cum am spus, canșchioapătă), număra 75.000 de membri, iar anul acesta, în Aprilie, numără peste 161.000. În guberniile industriale sunt printre pionieri 71% copii de muncitori și 7% copii de țărani. În regiunile naționale sunt în această organizație 38% copii de muncitori. În guberniile agricole sunt 36% copii de muncitori.

Așa stau lucrurile cu organizațiile de masă din jurul partidului și care-l leagă de clasă. În linii generale, creșterea influenței partidului în aceste organizații este neîndoieală.

2. APARATUL DE STAT

a) Numărul funcționarilor. După datele statistice, anul trecut funcționarii comisariatelor poporului, adică funcționarii din instituțiile care se întrețin din bugetul statului, erau în număr de peste 1.500.000, iar anul acesta ar fi rămas numai 1.200.000. Deci o reducere de 300.000. Dar dacă trecem la instituțiile care funcționează pe baza gospodăririi chibzuite, vedem că avem în acest domeniu o cifră de aproape 200.000 pentru anul acesta (nu avem cifre pentru anul trecut); cu alte cuvinte, ceea ce am câștigat în ce privește reducerea numărului funcționarilor la institu-

țiile care se întrețin din bugetul statului, am pierdut într-o măsură însemnată la instituțiile cu gospodărire chibzuită. Nu mai spun că o parte dintre funcționari sunt plătiți din bugetele locale, adică nu au intrat în calculele de mai sus. Numărul funcționarilor a rămas, în general, același, dacă nu a crescut chiar. Mai rămân funcționarii din cooperatie, al căror număr era anul trecut de 103.000, iar astăzi este de 125.000, — deci o creștere; apoi funcționarii din syndicate, al căror număr era de 28.000, iar astăzi este de 27.000, și funcționarii din aparatul de partid, al căror număr era de 26.000, iar astăzi este de 23.000. În total 1.575.000, fără a socoti funcționarii plătiți din bugetele locale. După cum vedeți, deocamdată nu se poate vorbi de succese în ceea ce privește reducerea numărului funcționarilor în general, și în special al funcționarilor din aparatul de stat.

b) Procentul membrilor de partid în organele superioare ale țării. Dacă socotim numărul membrilor instituțiilor superioare, ai colegiilor, numărul conducătorilor de secții principale și al adjuncților lor (minus industria), rezultă că în 1923 erau 83% comuniști, iar anul acesta sunt 86%. Fără îndoială că este un oarecare progres în comparație cu situația de acum doi ani. Anul trecut, în aceste organe de conducere erau 19% muncitori, iar anul acesta 21%. E puțin, dar e totuși o creștere.

c) Procentul membrilor de partid în organele industriale. În ceea ce privește organele industriale, trusturile, syndicatele și cele mai mari întreprinderi, avem următorul tablou: în întregul aparat al trusturilor din U.R.S.S. am avut anul trecut peste 6% comuniști,

iar anul acesta peste 10%. În organele de conducere ale trusturilor, sindicatelor și celor mai mari întreprinderi, am avut anul trecut peste 47% comuniști, iar anul acesta peste 52%. Printre directorii întreprinderilor mai mari, am avut anul trecut 31% comuniști, iar anul acesta 61%. În întregul aparat al trusturilor din R.S.F.S.R. erau 9,5% comuniști, iar anul acesta sunt peste 12% (aproape 13%). În conducerea trusturilor din R.S.F.S.R. erau 37% comuniști, iar astăzi sunt 49%. În sindicate erau anul trecut 9% comuniști în întregul aparat, iar anul acesta 10%. În conducerea sindicatelor erau 42% comuniști, iar astăzi sunt 55%.

În general, trebuie să recunoaștem că în conducerea organelor economice avem aproape 48—50% comuniști.

d) Procentul membrilor de partid în instituțiile comerciale și de credit. Cu totul alt tablou oferă instituțiile noastre comerciale și de credit, care în momentul de față au căpătat o însemnătate excepțională în întreaga noastră economie. Să luăm, de pildă, Comerțul Interior, care are o foarte mare importanță în întreaga noastră dezvoltare. Până la ultima reformă, în conducerea centralei acestuia erau în total numai 4% comuniști. Dacă luăm organul cel mai important al Comerțului Exterior — Comerțul de Stat — vedem că acolo avem în total 19% comuniști în cadrele de conducere; ce fel de comuniști sunt aceștia, puteți judeca după faptul că la centrala Comerțului de Stat comuniștii au fost epurați în proporție de 100%. (I l a r i t a t e.) Un al doilea organ important, care este de o mare însemnătate în întreaga economie — So-

cietatea pentru aprovizionarea cu cereale —, prezintă următorul tablou. În cele 58 de unități ale Societății pentru aprovizionarea cu cereale, abstracție făcând de aparatul centralei, abstracție făcând de împuterniciți și adjuncți, sunt în total 9.900 de colaboratori. Dintre aceștia 5,9% sunt comuniști, 0,7% membri ai Comsomolului din Rusia, iar restul sunt fără partid. În organele care au contactul cel mai strâns cu țărâni-me, în punctele de colectare a cerealelor, în toate punctele auxiliare și în agenții, există în total 17% comuniști. În Centrala Societății pentru aprovizionarea cu cereale lucrează 137 de activiști cu munci de răspundere, dintre care 13 sunt membri ai P.C. (b) din Rusia, adică 9%. Trebuie să relevăm faptul că la Societatea pentru aprovizionarea cu cereale membrii de partid sunt folosiți cât se poate de nerațional: numai 20% dintre ei dețin posturi de răspundere, iar restul de 80% sunt funcționari inferiori. Tot atât de prost stau lucrurile și la o astfel de instituție de credit ca Banca de Stat. Este cea mai importantă instituție de credit, având o foarte mare însemnătate în întreaga noastră viață economică. Cunoașteți cu toți forța creditului: este o forță cu ajutorul căreia poți ruina sau ridica orice pătură a populației; este suficient să pui în funcțiune așa numitul credit avantajos. Și iată că această Bancă de Stat are în total 7% comuniști în întreg aparatul său, iar în conducere numai 12%; or, Banca de Stat decide de soarta unui șir întreg de întreprinderi și a multor instituții economice.

e) Procentul membrilor de partid în Soviete. Avem date pentru R.S.F.S.R. În Sovietele sătești aveam anul trecut aproximativ 6% comuniști, iar astăzi numărul

lor s'a ridicat la peste 70%. În comitetele executive de plasă au fost peste 39% comuniști, iar astăzi avem 48%. În comitetele executive județene au fost peste 80%, iar astăzi avem peste 87%. În Sovietele orașenești ale capitalelor de județ au fost 61%, iar astăzi sunt mai puțini — 58%. În comitetele executive guberniale au fost 90%, astăzi sunt 89%. În Sovietele orașenești ale capitalelor de gubernie au fost 78%, astăzi sunt 71%. În aceste Soviete, adică în Sovietele orașenești ale capitalelor de județ, în comitetele executive guberniale și în Sovietele orașenești ale capitalelor de gubernie, influența celor fără partid este neînsemnată, dar totuși crește. În ceea ce privește plenarele comitetelor executive guberniale, avem date pentru 69 de gubernii și informații privitoare la 2.623 de activiști. Și ce vedem? Aproape 11% din membrii plenarelor comitetelor executive guberniale sunt nemembri de partid. Procentul cel mai mare de nemembri de partid îl avem în Siberia și în regiunea Extremului Orient, unde se ridică la 20. În ceea ce privește republicile naționale, acolo sunt 7% nemembri de partid. Acesta este procentul cel mai mic de nemembri de partid ce se întâlnește în comitetele executive guberniale. Și aceasta în republicile naționale, unde, în general, membrii de partid sunt puțini!

3. COMPOZIȚIA PARTIDULUI. PROMOȚIA LENINISTĂ

a) Numărul de membri. În momentul Congresului al XII-lea am avut în partid peste 485.000 de membri și candidați. Astăzi avem 472.000, în afară de promoția leninistă. Împreună cu promoția leninistă, dacă luăm datele până la 1 Mai (până la această dată

au fost primiți 128.000), numărul membrilor și candidaților partidului nostru se ridică la 600.000. Dacă admitem că peste vreo două săptămâni promoția leninistă va ajunge la cel puțin 200.000, putem evalua numărul membrilor și candidaților de partid la 670.000—680.000 de oameni.

b) **Compoziția socială a partidului.** Anul trecut erau 44,9% muncitori; anul acesta, fără promoția leninistă, sunt 45,75%, deci o creștere de 0,8%. Țărani erau în proporție de 25,7%, iar astăzi avem 24,6%, adică o descreștere de 1,1%. Funcționari și alte categorii erau peste 29%; astăzi avem 29% cu un oarecare plus, adică o creștere neînsemnată. Dacă luăm compoziția socială inclusiv promoția leninistă până la data de 1 Mai, reiese că 55,4% dintre membrii și candidații P.C. (b) din Rusia sunt muncitori, 23% țărani, 21,6% funcționari și alte categorii.

c) **Compoziția din punctul de vedere al stagiului de partid.** Numărul celor intrați în partid până în 1905 era anul trecut de 0,7%, astăzi este de 0,6%; al celor intrați în anii 1905—1916 era de 2% și a rămas tot de 2%; al celor intrați în 1917 era de peste 9%, astăzi este de ceva mai puțin de 9%; al celor intrați în 1918 era de 16,5%, au rămas 15,7%; al celor intrați în 1920 era de 31,5%, au rămas 30,4%; al celor intrați în 1921 era de 10,5%, au rămas 10,1%; al celor intrați în 1922 este astăzi de 3,2% — pentru anul trecut nu avem cifre; al celor intrați în 1923 este de 2,3%. În toate aceste cifre nu este socotită promoția leninistă.

d) **Compoziția națională și după sexe.** În momentul Congresului al XIII-lea am avut în partid 72%

Velicoruși; este evident că, datorită promoției leniniste, procentul lor trebuie să crească. Al doilea grup, Ucrainenii, sunt în proporție de 5,88%. Al treilea grup, Evreii, sunt în proporție de 5,2%. Urmează naționalitățile tiurce, peste 4%, și apoi celelalte naționalități, bunăoară Letonii, Georgienii, Armenii etc. În momentul Congresului al XII-lea numărul femeilor membre de partid a fost de 7,8%, astăzi este de 8,8%; al candidatelor a fost de 9%, astăzi este de 10,5%. În promoția leninistă femeile sunt în proporție de 13%, ceea ce sporește întrucâtva procentul de femei mai sus indicat.

În sfârșit, la 1 Decembrie 1923 am avut 17% comuniști (membri și candidați) dintre muncitorii din producție; dacă socotim și promoția leninistă, luând în considerare cifra de 128.000, rezultă că procentul lor este de 35,3%.

e) **Procentul membrilor de partid din rândurile clasei muncitoare.** Dacă socotim pe toți muncitorii din partidul nostru, adică și pe cei care erau în partid la 1 Mai, și pe cei pe care îi vom avea peste două săptămâni, când promoția leninistă va atinge cifra de 200.000 (și poate chiar că o va depăși), rezultă că numărul total de muncitori din partidul nostru va fi de 410.000 din numărul total de 672.000. În raport cu întregul proletariat industrial și agricol din Uniune care numără 4.100.000 de oameni, aceasta reprezintă 10%.

Am reușit să obținem ca la fiecare 100 de muncitori să avem 10 oameni încadrați în partid.

Velicoruși; este evident că, datorită promoției leniniste, procentul lor trebuie să crească. Al doilea grup, Ucrainenii, sunt în proporție de 5,88%. Al treilea grup, Evreii, sunt în proporție de 5,2%. Urmează naționalitățile tiurce, peste 4%, și apoi celelalte naționalități, bunăoară Letonii, Georgienii, Armenii etc. În momentul Congresului al XII-lea numărul femeilor membre de partid a fost de 7,8%, astăzi este de 8,8%; al candidatelor a fost de 9%, astăzi este de 10,5%. În promoția leninistă femeile sunt în proporție de 13%, ceea ce sporește întrucâtva procentul de femei mai sus indicat.

În sfârșit, la 1 Decembrie 1923 am avut 17% comuniști (membri și candidați) dintre muncitorii din producție; dacă socotim și promoția leninistă, luând în considerare cifra de 128.000, rezultă că procentul lor este de 35,3%.

e) Procentul membrilor de partid din rândurile clasei muncitoare. Dacă socotim pe toți muncitorii din partidul nostru, adică și pe cei care erau în partid la 1 Mai, și pe cei pe care îi vom avea peste două săptămâni, când promoția leninistă va atinge cifra de 200.000 (și poate chiar că o va depăși), rezultă că numărul total de muncitori din partidul nostru va fi de 410.000 din numărul total de 672.000. În raport cu întregul proletariat industrial și agricol din Uniune, care numără 4.100.000 de oameni, aceasta reprezintă 10%.

Am reușit să obținem ca la fiecare 100 de muncitori să avem 10 oameni încadrați în partid.

Velicoruși; este evident că, datorită promoției leniniste, procentul lor trebuie să crească. Al doilea grup, Ucrainenii, sunt în proporție de 5,88%. Al treilea grup, Evreii, sunt în proporție de 5,2%. Urmează naționalitățile tiurce, peste 4%, și apoi celelalte naționalități, bunăoară Letonii, Georgienii, Armenii etc. În momentul Congresului al XII-lea numărul femeilor membre de partid a fost de 7,8%, astăzi este de 8,8%; al candidatelor a fost de 9%, astăzi este de 10,5%. În promoția leninistă femeile sunt în proporție de 13%, ceea ce sporește întrucâtva procentul de femei mai sus indicat.

În sfârșit, la 1 Decembrie 1923 am avut 17% comuniști (membri și candidați) dintre muncitorii din producție; dacă socotim și promoția leninistă, luând în considerare cifra de 128.000, rezultă că procentul lor este de 35,3%.

e) **Procentul membrilor de partid din rândurile clasei muncitoare.** Dacă socotim pe toți muncitorii din partidul nostru, adică și pe cei care erau în partid la 1 Mai, și pe cei pe care îi vom avea peste două săptămâni, când promoția leninistă va atinge cifra de 200.000 (și poate chiar că o va depăși), rezultă că numărul total de muncitori din partidul nostru va fi de 410.000 din numărul total de 672.000. În raport cu întregul proletariat industrial și agricol din Uniune, care numără 4.100.000 de oameni, aceasta reprezintă 10%.

Am reușit să obținem ca la fiecare 100 de muncitori să avem 10 oameni încadrați în partid.

4. COMPOZIȚIA ORGANELOR CONDUCĂTOARE ALE PARTIDULUI. CADRE ȘI TINERI

a) **Compoziția organelor locale.** Voi lua plenarele comitetelor guberniale și comitetelor regionale a 45 de organizații. Numărul activiștilor din ilegalitate în plenarele comitetelor guberniale și comitetelor regionale formează peste 32%. Restul de 67% sunt activiști intrați în partid mai târziu. Numărul celor intrați în partid în 1917 reprezintă 23%; al celor intrați în anii 1918—1919 — 33%; al celor intrați în 1920 — 9%. În organele locale de conducere, atât în comitele guberniale cât și în cele regionale, nu predomină activiștii din ilegalitate, ci aceia intrați în partid după Octombrie. În ceea ce privește prezidiile comitetelor guberniale și comitetelor regionale din cele 52 de organizații pentru care dispunem de date referitoare la stagiul de partid, avem 49% activiști intrați în partid înainte de revoluție, 19% intrați după Februarie 1917; 26% intrați între anii 1918—1919; ceilalți reprezintă 6%. Aici predomină, totuși, membri de partid intrați în partidul nostru după Februarie. În momentul Congresului al XII-lea, 27,4% dintre responsabili secțiilor organizatorice ale comitetelor guberniale și comitetelor regionale erau activiști din ilegalitate; în momentul Congresului al XIII-lea, numărul acestora din urmă reprezintă 30%. În momentul Congresului al XII-lea, 31% dintre responsabili secțiilor de agitație și propagandă erau activiști din ilegalitate; astăzi numărul acestora din urmă reprezintă 23%. În ceea ce privește pe secretarii comitetelor guberniale și comitetelor regionale, observăm o tendință inversă. În momentul Congresului al XII-lea am avut printre secre-

tarii comitetelor guberniale și comitetelor regionale 62,5% activiști din ilegalitate; în momentul congresului actual avem 71%.

E clar ce avem de făcut: trebuie să reducem stagiul pentru secretarii de comitete guberniale.

Compoziția plenarelor comitetelor județene din 67 de județe este următoarea: activiști din ilegalitate 12%; intrați în partid în 1917 — 22%; intrați în anii 1918-1919 — 43%. În ceea ce privește secretarii de comitete județene, după datele primite din 248 de județe, lucrurile stau astfel: în momentul celui de al XIII-lea Congres al nostru avem activiști din ilegalitate 25%; intrați în partid în 1917 până la Revoluția din Octombrie 27%; intrați înainte de 1919 37%. În ceea ce privește secretarii de celule din 28 gubernii (dispunem de date referitoare la 6.541 de secretari), situația se prezintă astfel: activiști din ilegalitate, în total, 3% și ceva; cifra principală, 55%, o formează categoria celor intrați în partid după Revoluția din Octombrie, în 1917—1918.

În ceea ce privește compoziția socială, în 45 de organizații au fost anul acesta în comitetele guberniale și comitetele regionale 48% muncitori. În prezidiile comitetelor guberniale și ale comitetelor regionale a 52 de organizații erau 41% muncitori. Printre secretarii comitetelor guberniale și ai comitetelor regionale, în momentul Congresului al XII-lea, erau 44,6% muncitori; în momentul Congresului al XIII-lea — 48,6%. În plenarele comitetelor județene (în 67 de județe) erau 63,4% muncitori. Printre secretarii de comitete județene (în 248 de județe) erau 50% muncitori.

Toate aceste date se referă la perioada dinaintea ultimelor conferințe de partid pe gubernii și județe.

Am primit însă unele date referitoare la rezultatele ultimelor conferințe, chiar în ajunul Congresului partidului. Aceste date, care se referă la 11 gubernii și 16 regiuni, arată că numărul activiștilor din ilegalitate în plenarele comitetelor guberniale și ale comitetelor regionale a scăzut la 27%, iar numărul muncitorilor a crescut până la 53%.

De aici rezultă clar că avem de-a-face cu două tendințe: pe de o parte, tendința complectării cadrelor cu tineret și a lărgirii cadrelor, iar pe de altă parte tendința îmbunătățirii compoziției sociale a organizațiilor de partid.

b) **Compoziția C.C. și a Comisiei Centrale de Control.** Dintre membrii supleanți și membrii C.C., în total 56 de oameni, 44,6% sunt muncitori, iar 55,3% țărani și intelectuali. Prin urmare, trebuie să lărgim C.C. prin sporirea numărului de elemente muncitorești. În Comisia Centrală de Control, 48% dintre membri și membrii supleanți sunt muncitori, iar 52% țărani și intelectuali. Aici ajungem la aceeași concluzie. În ceea ce privește stagiul de partid, printre membri și membrii supleanți ai C.C. avem 96% activiști din ilegalitate. Toți aceștia au intrat în partid înainte de revoluția din Februarie. Din 56 de membri și membrii supleanți ai C.C., numai 2 au intrat mai târziu în partid, ceea ce face 4%. Aceeași situație și în Comisia Centrală de Control. Din 60 de oameni, 57 sunt activiști din ilegalitate, iar 3 (decă 5%) nu. Prin urmare, trebuie să complectăm cu tineri.

c) **Compoziția prezentului congres.** Au fost înregistrați în total 742 de delegați. Dintre aceștia, 63,2% sunt muncitori, 48,4% sunt activiști din ilegalitate. Restul sunt, mai mult sau mai puțin, tineri.

5. MUNCA PARTIDULUI ÎN DOMENIUL AGITAȚIEI ȘI PROPAGANDEI

a) **Educația comunistă.** Izbește faptul că în partid există un mare procent de oameni lipsiți de pregătire politică: în unele gubernii, numărul acestora se ridică la 70%. În medie, în câteva gubernii ale Rusiei centrale (au fost verificați 60.000 de oameni) 57% sunt lipsiți de pregătire politică; anul trecut erau aproape 60%. Aceasta este una din principalele lipsuri ale muncii noastre. Se vede că munca nu se face atât în adâncime, cât în lărgime. Numărul școlilor pregătitoare de cadre de partid și pentru aparatul sovietic, mai bine zis numărul elevilor acestor școli, a scăzut întrucâtva din cauză că o parte dintre aceste școli sunt întreținute acum din bugetele locale. Numărul studenților din universitățile comuniste a crescut în comparație cu anul trecut. Vom fi nevoiți, însă, să reducem întrucâtva numărul acestora, pentru a putea îmbunătăți situația lor materială potrivit mijloacelor existente și pentru a pune accentul pe aprofundarea educației comuniste. Trebuie să se pună în special accentul pe propagarea leninismului, care este de o însemnătate hotărâtoare pentru educația comunistă.

b) **Presă.** Anul trecut am avut 560 de ziare; anul acesta avem mai puține — 495; în schimb, tirajul a

crescut însă dela 1.500.000 la 2.500.000. Este de remarcat creșterea numărului de ziare în limbile neruse. Avem chiar republici unde nu apare niciun ziar rusesc, bunăoară Armenia, unde 100% dintre ziare apar în limba armeană. În Georgia 91% dintre ziare apar în limba georgiană. În Bielorusia 88% dintre ziare apar în alte limbi decât rusa. Creșterea numărului de ziare naționale se observă absolut în toate regiunile și republicile naționale. Trebuie să dăm atenție compoziției redacțiilor organelor noastre periodice. Au fost controlate 287 de organe de presă și s'a constatat că în aceste organe ale presei numai 10% din redactori sunt activiști din ilegalitate. Cifra cea mai mare o formează membrii de partid intrați în anii 1918-1919. Este o lipsă care ar trebui înlăturată, trimițând ziariști vârstnici și mai experimentați în ajutorul ziariștilor tineri.

c) Munca în rândurile țăranilor. În acest domeniu avem o serie întreagă de lipsuri. În sate și în plăși, Sovietele sunt deocamdată organe ale aparatului fiscal. Țăranii văd în ele, înainte de toate, niște organe pentru strângerea impozitelor. După părerea generală a activiștilor care cunosc satul, activitatea organelor locale la sate se poate caracteriza astfel: politica noastră este justă, însă este aplicată greșit pe teren. Compoziția organelor sovietice din sate și plăși lasă foarte mult de dorit. Faptul că celulele dela sate sunt compuse din persoane cu funcții administrative are o proastă influență asupra activității. Cu și mai mult influențează în rău faptul că activiștii care au contact cu satul nu cunosc legile sovietice și nu știu să explice aceste legi sărăcimii satelor, nu

știu să apere pe baza legilor sovietice interesele țăranilor săraci și mijlocași împotriva preponderenței chiburului, nu știu să le apere pe baza avantajelor pe care legile sovietice le acordă sărăcimii satelor. Și mai este o greșală pe care o fac toți, și anume: oamenii vor să se apropie de țăran pe calea agitației verbale, neînțelegând că țăranului îi trebuie o agitație concretă, și nu verbală, o agitație care să aducă un folos imediat. Atragerea în cooperative, folosirea avantajelor acordate sărăcimii, creditul agricol, ajutorul reciproc organizat de comitetele țărănești, — acestea sunt, în primul rând, chestiunile care pot interesa pe țăran.

6. MUNCA PARTIDULUI ÎN DOMENIUL EVIDENȚEI, REPARTIZĂRII ȘI PROMOVĂRII ACTIVIȘTILOR

a) Evidența și repartizarea. Anul trecut au fost înregistrați aproximativ 5.000 de activiști cu munci de răspundere, iar anul acesta sunt înregistrați cam 15.000 de activiști cu munci de răspundere de toate categoriile. Evidența noastră se îmbunătățește, fără îndoială. Cifrele ne arată că anul trecut au fost repartizați 10.000 de activiști de toate categoriile, dintre care peste 4.000 la munci de răspundere. Anul acesta au fost repartizați 6.000, dintre care 4.000 la munci de răspundere. Munca partidului în domeniul repartizării s'a desfășurat mai ales în direcția trimiterii de activiști în primul rând partidului, apoi organelor Consiliului Superior al Economiei Naționale și, în sfârșit, organelor Comisariatului Poporului pentru Finanțe, în special aparatului lui fiscal. Tuturor celorlalte ramuri de activitate li s'au trimis comuniști într-o măsură

mai mică. Aceasta este o mare greșală în munca noastră. În timp ce centrul vieții economice s'a deplasat spre comerț, noi nu am dat dovadă de suficientă inițiativă și hotărîre pentru a porni să trimitem un număr cât mai mare de activiști dintre cei mai energici instituțiilor comerciale și de credit, reprezentanțelor lor din provincie și din străinătate. Mă refer în special la organe cum sunt Comerțul de Stat și Societatea pentru aprovizionarea cu cereale.

7. VIAȚA INTERNĂ DE PARTID

Nu voi enumera problemele care au fost discutate în C.C. și în organele sale și nici nu voi arăta de ce natură sunt aceste probleme, deoarece nu e un lucru de însemnătate hotărîtoare. De altfel despre aceasta s'a vorbit deja în darea de seamă scrisă ce vi s'a împărțit. Aș vrea numai să vă atrag atenția asupra următoarelor împrejurări :

În primul rând, este cert că viața internă a organizațiilor noastre s'a îmbunătățit. Impresia pe care o avem este că în organizații lucrurile s'au limpezit, zăzani sunt puține, munca practică se desfășoară normal. Există excepții în regiunile periferice, unde, paralel cu vechii activiști care nu sunt prea tari în materie de comunism, cresc cadre de tineri activiști-marxiști care au urmat cursurile universității Sverdlov și alte școli, tari în munca de partid, dar extrem de slabi în munca sovietică. Aceste conflicte din regiunile periferice între activiștii tineri și cei vârstnici nu vor fi lichidate așa curând. În această privință, regiunile periferice constituie o excepție. În

ceeace privește majoritatea guberniilor din Rusia centrală, putem considera că în organizațiile de acolo lucrurile s'au limpezit și munca practică se desfășoară în bune condiții. Republica în care erau cele mai multe zăzanii — Georgia —, despre care s'a vorbit atât de mult la congresul trecut, este astăzi pacificată din punct de vedere partinic. Cele mai bune elemente dintre foștii deviatori, bunăoară Filip Maharadze și Ocudjava, au rupt definitiv cu deviatorii extremiști, declarând că sunt gata să lucreze în deplină armonie cu ceilalți.

În al doilea rând, în comitetele guberniale, și mai ales în C.C. al partidului, a avut loc anul acesta o deplasare a centrului de greutate al activității dinspre birouri și prezidii înspre plenare. Mai înainte, plenarele C.C. încredințau Biroului Politic rezolvarea problemelor principale. Astăzi acest lucru nu se mai practică. Astăzi problemele principale ale politicii noastre și ale economiei noastre sunt rezolvate de plenare. Cercetați ordinea de zi a plenarelor noastre, stenogramele care se expediază tuturor comitetelor guberniale, și veți înțelege că centrul de greutate s'a deplasat dinspre Biroul Politic și Biroul Organizatoric înspre plenare. Acest lucru este foarte important, deoarece la plenarele noastre iau parte o sută, o sută douăzeci de persoane (membri și membri supleanți ai C.C. și ai Comisiei Centrale de Control), și, dat fiind că centrul de greutate s'a deplasat înspre plenară, aceasta s'a transformat într'o minunată școală, unde se formează frunțași ai clasei muncitoare, conducători politici ai clasei muncitoare. Sub ochii noștri cresc și se dezvoltă oamenii noi, conducătorii de mâine

ai clasei muncitoare, — în aceasta constă importanța inapreciabilă a plenarelor noastre lărgite.

Este caracteristic faptul că aceeași tendință se observă și în provincie. Problemele deosebit de importante încep să nu mai fie rezolvate de birourile comitetelor guberniale, ci de plenare; plenarele se lărgesc, ședințele lor durează mai mult, la aceste ședințe sunt atrași cei mai buni activiști din gubernie, și, în felul acesta, plenarele comitetelor guberniale se transformă într'o școală de conducători pentru organizațiile locale și regionale. Trebuie să obținem ca această tendință care se observă în provincie, în gubernii și județe să devină fapt.

În al treilea rând, anul acesta viața internă a partidului nostru a fost neobișnuit de intensă, se poate spune că a clocotit. Noi, bolșevicii, suntem deprinși să întreprindem lucruri mari, și deseori săvârșim lucruri mari fără s'o observăm. E de prisos să mai dovedim că fapte ca discuția, ca promoția leninistă sunt evenimente de cea mai mare importanță în țară și în partid, și firește că aceste evenimente nu puteau să nu învioreze viața internă a partidului.

Ce demonstrează aceste două fapte? Că partidul nostru care a trecut prin această discuție este tare ca stânca. Că partidul nostru, primind 200.000 de membri noi, cu voia și aprobarea întregii clase muncitoare, este în fond un partid electiv, un organ electiv al clasei muncitoare.

8. CONCLUZII

1. Dintre organizațiile de masă din jurul partidului nostru trebuie să acordăm o atenție deosebită

cooperativelor și asociațiilor muncitoarelor și țăran-celor. Scot în evidență aceste organizații, deoarece în momentul de față ele sunt cele mai primejduite.

a) Fără îndoială că aparatul cooperației de consum, care are menirea să lege industria de stat cu economia țărănească, nu a fost la înălțimea sarcinilor sale. Acest lucru îl dovedește faptul cert că sectorul țăranesc din cooperația de consum constituie numai $\frac{1}{3}$ din numărul total al membrilor. Trebuie să facem astfel ca țăranii să ocupe în cooperația de consum poziția corespunzătoare. Comuniștii trebuie să mute centrul de activitate din gubernii în județe și raioane pentru a stabili legături cu masele țărănimii și a transforma astfel cooperația de consum într-o verigă de legătură între industrie și economia țărănească.

b) Lucrurile nu stau mai bine nici în cooperația agricolă. Haos în cifre, reducerea numărului membrilor în cursul acestui an, — toate acestea sunt fapte asupra cărora trebuie să meditam. Și aici, ca și în cooperația de consum, comuniștii trebuie să mute centrul de greutate în județe și raioane, mai aproape de masele țărănești, propunându-și să facă astfel ca organele Uniunii cooperativelor agricole din diferite localități să nu mai fie un paravan pentru preponderența chiaburimii. Dar acest lucru nu e suficient. Trebuie să întărim cu forțe comuniste organele de conducere ale Uniunii cooperativelor agricole, în care, în ultimul timp, lucrurile au început să șchioapăte rău.

c) Mai prost stau lucrurile în ceea ce privește munca în rândurile femeilor. E drept că adunările delegate ale muncitoarelor și țăran-celor sporesc și se

extind. Dar ceeace au izbutit să realizeze activistele din mișcarea femeilor pe tărâmul agitației este de parte de a fi consolidat din punct de vedere organizatoric; ceeace s'a făcut în această privință nu reprezintă nici măcar a suta parte din minimul necesar. Procentul de femei muncitoare și țărance care fac parte din Soviete, din sindicate, din partid dovedește cu certitudine acest lucru. Partidul trebuie să ia toate măsurile pentru ca în viitorul cel mai apropiat această lipsă să fie înlăturată. Nu putem tolera situația ca jumătate din populația Uniunii Sovietice să mai stea la o parte de marele drum al dezvoltării sovietice și partinice.

d) Sunt demne de atenție organizațiile voluntare, create din inițiativă publică, îndeosebi organizațiile de corespondenți muncitori și de corespondenți dela sate. Organizațiile de corespondenți muncitori și de corespondenți dela sate au un mare viitor. În anumite condiții de dezvoltare, aceste organizații pot avea un rol de important exponent și viguros promotor al voinței opiniei publice proletare. Cunoașteți forța opiniei publice proletare în desvăluirea și îndreptarea neajunsurilor societății noastre sovietice; ea este mult mai puternică decât forța presiunii administrative. Iată de ce partidul trebuie să sprijine prin toate mijloacele aceste organizații.

2. Chestiunea aparatului de stat merită o atenție deosebită. Este în afară de orice îndoială că în acest domeniu există o stare de lucruri nesatisfăcătoare.

a) Directivele lui Lenin cu privire la reducerea și simplificarea aparatului de stat au fost îndeplinite numai în parte, într'o măsură extrem de mică. Fap-

tul că numărul funcționarilor din aparatele comisariatelor poporului a fost redus cu 200.000-300.000, în timp ce alături se formau aparate noi — trusturi, syndicate etc. — nu poate fi considerat, la drept vorbind, nici reducere și nici simplificare a aparatului. Partidul trebuie să ia toate măsurile pentru ca directivele lui Lenin în acest domeniu să fie aduse la îndeplinire cu mână de fier.

b) V'am prezentat cifre care arată că procentul celor fără partid care participă în Sovietele noastre este minim. Tovarăși, lucrurile nu mai pot merge așa, construirea statului nou nu mai poate continua în felul acesta. Nu este posibilă o serioasă muncă de construcție dacă nu acordăm o atenție deosebită atragerii de elemente fără partid în munca sovietică din gubernii și județe. S'ar putea indica diferite căi. Una dintre cele mai potrivite ar fi, poate, aceasta: pe lângă diferitele servicii ale Sovietelor guberniale și județene să se creeze secțiuni, sau, ceea ce este și mai bine, să se organizeze consfătuiri practice pentru cei fără partid, consfătuiri care să se țină regulat și la care să participe la orașe muncitorii, iar în județe țăranii. Aceasta pentru a atrage pe cei fără partid în munca practică din diferitele ramuri de administrație și pentru a alege apoi dintre muncitorii și țăranii fără partid care au fost atrași la munca practică pe cei mai buni și mai capabili, spre a li se încredința posturi de stat. Dacă nu se lărgeste, în acest fel, baza Sovietelor orășenești și județene, dacă nu se lărgeste baza activității sovietice, dacă nu sunt atrași în muncă nemembri de partid, Sovietele pot pierde foarte mult din autoritatea și influența lor.

c) În partidul nostru există părerea că adevărata muncă de partid ar fi munca în comitetele guberniale, regionale, în comitetele județene și în celule. Cât despre celelalte forme de muncă, ele n'ar fi o muncă pur de partid. Adeseori oamenii care lucrează în trusturi și sindicate sunt luați în derâdere: „S'au rupt de partid“, se spune. (O voce din sală: „Sunt epurați“.) Trebuie epurați unii tovarăși și din organele economice și din organizațiile de partid. Eu însă nu iau un caz excepțional, ci unul frecvent. Există obiceiul ca munca noastră de partid să fie împărțită în două categorii: o categorie superioară — munca pur de partid în comitetele guberniale, în comitete regionale, în celule, în C.C.; și o categorie inferioară — denumită muncă de partid în ghilimele, adică munca desfășurată în toate organele sovietice, mai ales în cele comerciale. Tovarăși! O asemenea atitudine față de cadrele din domeniul economic este cu totul contrară leninismului. Orice om care lucrează fie și în cea mai neaspectuoasă dughiană, în cea mai neînsemnată instituție comercială, este un adevărat activist de partid, care merită să fie sprijinit în totul de către partid, dacă munca lui este constructivă și contribuie la bunul mers al treburilor. Nu vom putea avansa nici măcar cu un pas în munca noastră de construcție dacă vom avea față de comerț o asemenea atitudine boierească, intelectualistă. Am ținut de curând o conferință la Universitatea Sverdlov și am spus că va trebui, poate, să transferăm vreo zece mii de comuniști din domeniul muncii de partid sau al industriei în domeniul celei comerciale. Au izbucnit în hohote de râs. Nu vor să facă comerț! Or, este limpede că

tot ceea ce spunem noi cu privire la construcția socialistă riscă să degenereze într-o flecăreală deșartă dacă nu vom stârpi din partid prejudecățile boierești-intelectualiste față de comerț și dacă noi, comuniștii, nu vom pune stăpânire pe toate ramurile comerțului.

d) Tovarăși, nicio muncă de construcție, nicio muncă de stat, nicio muncă de planificare nu poate fi concepută fără o **evidență** justă. Iar evidența nu este de conceput fără statistică. Evidența fără statistică nu poate avansa nici măcar cu un pas. De curând, la conferință, Râcov a spus că în perioada comunismului de război a avut la el, în Consiliul Superior al Economiei Naționale, un statistician care astăzi dădea unele cifre cu privire la o chestiune, iar mâine dădea alte cifre cu privire la aceeași chestiune. Din păcate, mai există la noi asemenea statisticieni. Munca de statistică este de așa natură încât diferitele ramuri ale unui tot întreg reprezintă verigi neîntrerupte, și dacă una dintre aceste verigi se strică, aceasta poate să compromită întreaga muncă. În statul burghez statisticianul posedă un oarecare minimum de cinste profesională. El nu poate minți. Poate avea orice fel de convingeri și tendințe politice, dar când e vorba de fapte, de cifre, va prefera să fie tras pe roată, decât să nu spună adevărul. Ne trebuie cât mai mulți statisticieni de felul acestor statisticieni burghezi, ne trebuie oameni care să se respecte și să posede un oarecare minimum de cinste profesională! Dacă nu vom organiza în felul acesta munca statistică, munca noastră de construcție nu va avansa nici măcar cu un pas.

Acelaș lucru trebuie spus despre **evidența contabilă**. Fără evidență contabilă nu poate să se desfăș-

șoare nicio activitate economică. Dar, din păcate, contabilii noștri nu excelează întotdeauna prin calitățile elementare ale unui obișnuit și cinstit contabil burghez. Mă închin în fața unora dintre contabilii noștri — printre ei se află elemente cinstite și devotate —, dar că există și niște mizerabili care pot confecționa orice fel de situații și care sunt mai periculoși decât contrarevoluționarii, acesta e un fapt indiscutabil. Dacă nu vom înlătura aceste lipsuri, dacă nu le vom lichida, nu vom putea face să progreseze nici economia țării, nici comerțul ei.

e) Procentul de muncitori și comuniști în organele de conducere ale unor instituții de stat este încă foarte mic, insuficient. Acest neajuns te izbește mai ales când e vorba de instituțiile de conducere, de reprezentanțele din străinătate ale organelor comerciale (comerțul exterior, comerțul interior, syndicatele) și de instituțiile de credit, care au în momentul de față o însemnătate hotărâtoare în viața și dezvoltarea economiei naționale, și în primul rând a industriei de stat. Partidul trebuie să ia toate măsurile pentru ca această lipsă să fie înlăturată, căci altfel nici vorbă nu poate fi de aducerea la îndeplinire a directivelor economico-politice ale partidului.

f) Până acum, problema organizării și constituirii trusturilor era una dintre cele mai importante probleme ale construcției economice. Astăzi, când centrul de greutate s'a deplasat în domeniul comercial, este la ordinea zilei problema organizării de societăți mixte și de societăți pe acțiuni³⁷ pentru comerțul interior și cel exterior. Practica a dovedit că, dacă am reușit să ducem la bun sfârșit problema trustu-

rilor, în schimb instituțiile noastre șchioapătă de-a-binelea în ceea ce privește rezolvarea problemei societăților mixte și societăților pe acțiuni. Există tendința de a se ajunge la organizarea unui tip de instituții comerciale care să reducă la minimum însemnătatea controlului de stat în acest domeniu atât de important. Fără îndoială că partidul va lupta din răspuțeri împotriva unor asemenea tendințe.

3. Trebuie să continuăm să îmbunătățim compoziția partidului în general și a organelor lui de conducere în special. În niciun caz nu trebuie să considerăm cadrele partidului ca ceva închis. Cadrele trebuie lărgite pas cu pas cu elemente din rândurile tinerilor din partid. Cadrele trebuie completate cu tinerii din partid, căci fără aceasta existența cadrelor nu ar avea niciun rost.

4. Pe tărâmul agitației :

a) În privința pregătirii politice a membrilor de partid, lucrurile stau prost (60% din membri n'au pregătire politică). Promoția leninistă face să crească procentul celor lipsiți de pregătire politică. E nevoie de o muncă sistematică pentru a lichida acest neajuns. Sarcina care ne revine este de a face ca lucrurile să avanseze în acest domeniu.

b) Și cu cinematografia lucrurile stau prost. Cinematograful este unul dintre cele mai importante mijloace de agitație în masă. Sarcina care ne revine este de a lua cinematografia în mâinile noastre.

c) Presa se dezvoltă, dar nu în măsură suficientă. Ne revine sarcina de a mări tirajul ziarului „Crestianscaia Gazeta”³⁸ până la 1.000.000 de exem-

plare, tirajul „Pravdei” până la 600.000 de exemplare și de a fonda un ziar popular al promoției leniniste cu un tiraj care să atingă cel puțin 500.000 de exemplare.

d) Gazetele de perete se dezvoltă, dar nu îndeajuns. Ne revine sarcina de a sprijini pe corespondenții gazetelor de perete și de a face ca lucrurile să avanseze în acest sector.

e) Prost stau lucrurile cu munca la țară. Agitația la țară trebuie să fie mai ales concretă, să se desfășoare pe linia acordării a tot felul de ajutoare elementelor sărace și mijloace, inclusiv acordarea de credite avantajoase, pe linia dezvoltării primelor gospodării colective (nu a comunelor), după modelul comnezamelor³⁹ din Ucraina, unde există aproape 5.000 de colhozuri, pe linia atragerii țărănimii în cooperatie, și în primul rând în cooperatia agricolă. O sarcină deosebit de importantă este să ne asigurăm influența în comitetele țărănești. Nu trebuie să uităm de formațiile militare teritoriale⁴⁰, care sunt de o mare însemnătate pentru agitația la țară.

5. În domeniul evidenței, repartizării și promovării activiștilor, membri și nemembri de partid:

a) Evidența este mai mult sau mai puțin pusă la punct.

b) Cu repartizarea stăm puțin mai prost, deoarece principalele sarcini în legătură cu regruparea forțelor potrivit noii situații în dezvoltarea internă, sarcini pe care Lenin le-a fixat la Congresul al XI-lea⁴¹, nu au fost încă îndeplinite. Problema trimiterii de elemente cât mai multe și cât mai bune

în absolut toate organizațiile comerciale, problemă foarte actuală, își așteaptă rezolvarea.

Anul trecut, Direcția evidenței și repartizării cadrelor a lucrat, la drept vorbind, pentru organele Consiliului Superior al Economiei Naționale și pentru Comisariatul Poporului pentru Finanțe, în special pentru aparatul lui fiscal, trimițând cadre în primul rând acestor organe. Acum sarcina este de a ne concentra atenția asupra organelor comerciale și instituțiilor de credit și de a le furniza cadre, dându-le preferință față de celelalte instituții. În acest sector va fi, probabil, nevoie de vreo 5.000 de comuniști.

În acelaș timp ne mai revine sarcina de a completa metoda existentă de repartizare a forțelor cu alte metode noi, și anume: metoda concursului voluntar, metoda formării unor cadre de voluntari pentru organizarea muncii în punctele deosebit de importante ale construcției sovietice. Această metodă este în directă legătură cu problema organizării unei munci exemplare în anumite raioane, lucru de care (organizarea unei munci exemplare) nu ne putem lipsi în actuala etapă. Ideea lui Lenin privitoare la munca exemplară, expusă în „Impozitul în natură”⁴², trebuie îndeplinită.

c) Trebuie să acordăm o deosebită atenție promovării cadrelor, membri și nemembri de partid. Metoda promovării numai de sus de oameni noi este insuficientă. Ea trebuie completată cu metoda promovării de jos, în cursul muncii practice, în procesul atragerii de noi forțe în munca practică. În acest sens, conferințele de producție din fabrici și trusturi trebuie să aibă un rol important în ceea ce privește pro-

movarea muncitorilor în posturile de conducere ale uzinelor și trusturilor. Trebuie să dezvoltăm secțiile de pe lângă diferitele servicii ale Sovietelor din capitalele de gubernie și județ, transformându-le în consfătuiri periodice cu caracter practic, consfătuiri la care să participe membrii Sovietelor și, mai ales, persoane care nu sunt membri ai Sovietelor, muncitori și muncitoare, țărani și țărance. Numai în procesul unei astfel de munci practice ample vom putea promova oameni noi dintre muncitorii și țăranii fără partid. Valul promoției leniniste la orașe și activitatea politică sporită a țăranimii demonstrează cu certitudine că această metodă de promovare trebuie să dea rezultate importante.

6. Două concluzii trase din domeniul vieții interne de partid :

a) Așa zisul „principiu“ al lărgirii C.C. al partidului s'a dovedit a fi just. Experiența a dovedit că lărgirea C.C. a adus un foarte mare folos și că tovarășii care au susținut „principiul“ îngustării C.C. aveau o poziție greșită.

b) Acum este clar pentru toată lumea că opoziția a fost profund greșită atunci când a afirmat, în cursul discuției, că partidul este într'o stare de descompunere. Nu cred să se găsească în partidul nostru o singură organizație serioasă care, urmărind desfășurarea vieții interne a partidului și creșterea lui vi-guroasă, să nu spună că oamenii care nu demult au cobit că partidul nostru merge spre pieire, în realitate nu cunoșteau partidul, stăteau departe de partid și aduceau foarte mult a oameni care ar fi trebuit numiți niște străini în partid.

Bilanțul : partidul nostru crește, înaintează, învață să cărmuiască și devine un organ al clasei muncitoare de cea mai mare autoritate. Promoția leninistă este o dovadă vie a celor afirmate. (Aplauze îndelung repetate.)

CUVÂNT DE ÎNCHEIERE

27 Mai

Tovarăși ! In cuvântările diferiților oratori nu am văzut nicio obiecție împotriva raportului organizatoric al C.C. Interpretez aceasta în sensul că congresul este de acord cu concluziile acestui raport. (Aplauze.)

Intenționat nu am atins în raportul meu chestiunea divergențelor din sânul partidului nostru; nu am făcut-o, pentru că nu am vrut să sgândăresc răni care păreau cicatrizate. Dar după ce Troțchi și Preobrajenschi au atins aceste chestiuni, făcând o serie de afirmații inexacte și provocându-ne, nu se cuvine să tac. Într-o asemenea situație, tăcerea ar fi inexplicabilă.

Tov. Crupșcaia a cerut aici să nu se mai revină asupra discuțiilor privitoare la divergențe. Sunt categoric împotriva revenirii asupra acestor discuții și tocmai de aceea nu am atins în raportul meu chestiunea divergențelor. Dar din moment ce tovarăși, membri ai opoziției, au vorbit despre ele și ne-au provocat, nu mai avem dreptul să tăcem.

Vorbind despre divergențe, Troțchi și Preobrajenschi au atras amândoi atenția congresului asupra

unei rezoluții, rezoluția din 5 Decembrie, uitând că în afară de aceasta mai există o altă rezoluție, aceea referitoare la bilanțul discuției⁴³, uitând că a avut loc o conferință și că, după rezoluția adoptată de C.C. la 5 Decembrie, a urmat un nou val de discuții, asupra cărora s'a dat o apreciere în rezoluția specială a Conferinței a XIII-a cu privire la bilanțul discuției. Ei uită că faptul de a fi trecut sub tăcere Conferința a XIII-a nu va rămâne fără consecințe pentru opoziție.

Țin să atrag atenția congresului asupra faptului că conferința a adoptat o singură rezoluție asupra politicii economice și două rezoluții asupra muncii de partid. Dece? A existat o rezoluție aprobată de întreg partidul și adoptată de C.C. la 5 Decembrie, iar apoi a fost nevoie să se dea o altă rezoluție în aceeași problemă a devierii mic-burgheze. De unde s'a ivit această năpastă și cum se explică ea? Se explică prin faptul că întreaga discuție a trecut prin două perioade. Prima perioadă s'a încheiat cu rezoluția din 5 Decembrie, care a fost adoptată în unanimitate, iar a doua perioadă s'a încheiat cu rezoluția asupra devierii mic-burgheze. Am presupus atunci, adică în prima perioadă, că rezoluția din 5 Decembrie va pune, poate, capăt certurilor din partid, și tocmai de aceea, în raportul făcut rândul trecut, la Conferința a XIII-a, am spus, referindu-mă la această perioadă, că, dacă opoziția ar vrea, rezoluția din 5 Decembrie ar putea pune capăt luptei din sânul partidului. Eu am vorbit în acest sens, și noi toți gândeam la fel. În realitate însă, discuția n'a luat sfârșit în această perioadă. După rezoluția din 5 Decembrie au apărut scrisorile lui

Troțchi — o nouă platformă cu noi probleme. A început un nou val de discuții, mai aprige decât până atunci. Tocmai aceasta a zădărnicit posibilitatea de a instaura pacea în partid. Aceasta a fost perioada a doua, pe care opoziționiștii încearcă acum s'o treacă sub tăcere, s'o ocolească.

Fapt este că între discuția din perioada a doua și discuția din perioada întâia, care și-a găsit expresia în rezoluția din 5 Decembrie, este o enormă deosebire. În rezoluția din 5 Decembrie nu s'a ridicat problema degenerării cadrelor. Troțchi, împreună cu care am redactat noi atunci această rezoluție, n'a suflat niciun cuvânt despre degenerarea cadrelor. Probabil că el și-a păstrat această complectare pentru manifestările sale ulterioare. Apoi, în rezoluția din 5 Decembrie nu se pune problema că tineretul studios este barometrul cel mai sigur. Troțchi a ținut, probabil, și această problemă în rezervă, în vederea unor noi intervenții în discuție. În rezoluția din 5 Decembrie nu se vede tendința de a ataca aparatul, nu se cer sancțiuni împotriva aparatului de partid, lucru despre care Troțchi a vorbit foarte pe larg în scrisorile sale ulterioare. În sfârșit, rezoluția din 5 Decembrie nu face nici cea mai mică aluzie la faptul că grupările ar fi necesare; or, în scrisorile sale ulterioare, Troțchi vorbește foarte pe larg despre grupări.

Iată, deci, cât de mare este deosebirea dintre poziția pe care a avut-o opoziția înainte de 5 Decembrie și poziția liderilor ei după 5 Decembrie.

Astăzi Troțchi și Preobrajenschi încearcă să treacă sub tăcere, să ascundă cea de a doua plat-

formă a lor din a doua perioadă a discuției, închipuindu-și, probabil, că vor reuși să înșele partidul. Nu, nu veți reuși! Nu veți reuși să păcăliți congresul prin șiretenie și diplomatie neinteligentă. Nu mă îndoiesc că congresul se va pronunța și asupra primului stadiu al discuției, care și-a găsit expresia în rezoluția din 5 Decembrie, și asupra celui de al doilea stadiu, care și-a găsit expresia în rezoluția conferinței despre devierea mic-burgheză.

Aceste două rezoluții sunt două părți ale unui singur tot, denumit discuție. Greșește cel care intenționează să confunde aceste două părți pentru a păcăli congresul. Partidul a crescut, conștiința lui s'a ridicat și nu poți păcăli partidul prin diplomatie. Toată greșala opoziției stă în faptul că nu înțelege acest lucru.

Să vedem cine a avut dreptate în chestiunile referitoare la platforma opoziției de după 5 Decembrie? Cine a avut dreptate în privința celor patru probleme noi, pe care Troțchi le-a atins în scrisorile sale?

Prima problemă: cadrele degenerază. Noi am cerut și cerem cu toții fapte care să dovedească degenerarea cadrelor. Nu ni s'au adus însă asemenea fapte, și nici nu se puteau aduce, pentru că nu există asemenea fapte în realitate. Privind mai îndeaproape lucrurile, am văzut cu toții că nu există la noi degenerare; în schimb, există în mod neîndoielnic devierea unor lideri ai opoziției înspre o politică mic-burgheză. Așa dar, cine are dreptate? Se pare că nu opoziția.

A doua problemă: tineretul studios, care ar fi barometrul cel mai sigur. Cine a avut dreptate în a-

ceastă problemă? Se pare că nici de data asta nu a avut dreptate opoziția. Dacă luăm în considerare creșterea partidului nostru în acest răstimp, dacă luăm în considerare faptul că au fost primiți în partid 200.000 de noi membri, reiese că barometrul nu trebuie căutat în rândurile tineretului studios, ci în rândurile proletariatului, reiese că partidul trebuie să se orienteze nu spre tineretul studios, ci spre nucleul proletar al partidului. 200.000 de noi membri de partid — iată barometrul. Și în acest caz s'a dovedit că opoziția n'a avut dreptate.

A treia problemă: sancțiuni împotriva aparatului, atacul îndreptat împotriva aparatului de partid. Cine a avut dreptate? Nici de data aceasta n'a avut dreptate opoziția. Ea a renunțat la atacul îndreptat împotriva aparatului și a trecut la defensivă. Ați văzut aci cum opoziția căuta să se descurce, retrăgându-se în desordine din lupta împotriva aparatului de partid.

Problema a patra: fracțiunile, grupările. Troțchi a declarat că el este categoric împotriva grupărilor. Foarte bine. Dar odată ce e nevoie să facem istorie, permiteți-mi să restabilesc unele fapte. Am avut în Decembrie o subcomisie a C.C. al partidului pentru redactarea rezoluției publicată la 5 Decembrie. Această subcomisie era alcătuită din trei persoane: Troțchi, Camenev și Stalin. Ați observat că în această rezoluție din 5 Decembrie a dispărut fraza referitoare la grupări? Se vorbește acolo despre interzicerea fracțiunilor, dar nu se spune nimic despre interzicerea grupărilor. Există numai o referire la cunoscuta hotărâre a Congresului al X-lea cu privire la unitatea

partidului. Cum se explică acest lucru? E o întâmplare? Nu, nu este o întâmplare. Camenev și eu am pus net chestiunea interzicerii grupărilor. Camenev a protestat pe un ton ultimativ împotriva interzicerii grupărilor, afirmând că în asemenea situație poate vota pentru rezoluție. Ne-am mărginit să ne referim la rezoluția Congresului al X-lea, care, se vede, Troțchi nu o citise atunci și în se vorbește nu numai despre interzicerea fracțiilor, ci și despre interzicerea grupărilor. (Răspuns la plauze.) Troțchi era atunci pentru libertatea grupărilor. El a făcut aici elogiul rezoluției din Decembrie. Iar în scrisoarea pe care a adresat-o al P.C. (b) din Rusia patru zile după ce fusese adoptată rezoluția referitoare la munca de partid la 9 Decembrie, Troțchi scria: „Sunt alarmat sebi de poziția pur formală a membrilor Politic în chestiunea grupărilor și a formațiilor fracționiste“. Cum vă place? Omul care se pune și'n lat pentru această rezoluție este, vedeți foarte alarmat de atitudinea pe care o are Politic în chestiunea grupărilor și fracțiunilor. Nu reiese de aici că ar fi fost atunci pentru interzicerea grupărilor. Nu, Troțchi era atunci pentru libertatea grupărilor, pentru libertatea lor.

Apoi, cine nu-și amintește de cunoscuta rezoluție dela Moscova a lui Preobrajenschi prin care cerea să se precizeze problema fracțiunilor, problema rezolvată de Congresul al X-lea al partidului în sensul că se desființau unele îngrădiri? La Moscova își amintesc cu toții de aceasta. Și cine dintre noi nu-și amintește că Preobrajenschi a cerut în

partidului. Cum se explică acest lucru? E o întâmplare? Nu, nu este o întâmplare. Camenev și cu mine am pus net chestiunea interzicerii grupărilor. Troțchi a protestat pe un ton ultimativ împotriva interzicerii grupărilor, afirmând că în asemenea situație nu poate vota pentru rezoluție. Ne-am mărginit atunci să ne referim la rezoluția Congresului al X-lea, pe care, se vede, Troțchi nu o citise atunci și în care se vorbește nu numai despre interzicerea fracțiunilor, ci și despre interzicerea grupărilor. (Râsete, aplauze.) Troțchi era atunci pentru libertatea grupărilor. El a făcut aici elogiul rezoluției din 5 Decembrie. Iar în scrisoarea pe care a adresat-o C.C. al P.C. (b) din Rusia patru zile după ce fusese adoptată rezoluția referitoare la munca de partid, adică la 9 Decembrie, Troțchi scria: „Sunt alarmat îndeosebi de poziția pur formală a membrilor Biroului Politic în chestiunea grupărilor și a formațiilor fracționiste“. Cum vă place? Omul care se pune în lung și'n lat pentru această rezoluție este, vedeți d-v., foarte alarmat de atitudinea pe care o are Biroul Politic în chestiunea grupărilor și fracțiunilor. Nu prea reiese de aici că ar fi fost atunci pentru interzicerea grupărilor. Nu, Troțchi era atunci pentru formarea grupărilor, pentru libertatea lor.

Apoi, cine nu-și amintește de cunoscuta rezoluție dela Moscova a lui Preobrajenschi prin care acesta cerea să se precizeze problema fracțiunilor, problema rezolvată de Congresul al X-lea al partidului în sensul că se desființau unele îngrădiri? La Moscova își amintesc cu toții de aceasta. Și cine dintre d-v. nu-și amintește că Preobrajenschi a cerut în foiletoa-

nele sale să se restabilească în partid rândurile care existaseră în epoca păcii dela Brest? Or, noi știm că în epoca păcii dela Brest partidul a fost nevoit să îngăduie existența fracțiunilor, — lucrul acesta îl știm prea bine. Și cine nu-și amintește că la Conferința a XIII-a, în momentul când propuneam lucrul cel mai simplu — să se reamintească membrilor de partid punctul șapte din rezoluție cu privire la unitate, la interzicerea grupărilor — toți opoziționiștii au sărit, furioși, cerând ca acest punct să nu fie inclus? Prin urmare, în această problemă opoziția a adoptat în totul și fără rezerve punctul de vedere al libertății grupărilor; ea își închipuia că va putea înșela vigilența partidului, afirmând că cere nu libertatea fracțiunilor, ci libertatea grupărilor. Dacă astăzi ni se declară că ei sunt împotriva grupărilor, e foarte bine. Eu însă în niciun caz nu pot numi aceasta o ofensivă din partea lor: este o retragere în desordine, este o dovadă că C.C. are dreptate și în această problemă.

După această recapitulare, permiteți-mi, tovarăși, să spun câteva cuvinte cu privire la unele greșeli principiale observate în cuvântările ținute de Troțchi și Preobrajenschi în problemele organizatorice ale partidului.

Troțchi a spus că esența democrației se reduce la problema generațiilor. Este o greșală. Este o greșală principială. Esența democrației nu se reduce nicidecum la acest lucru. Problema generațiilor este o problemă secundară. Cifrele luate din viața partidului nostru, însăși viața partidului nostru arată că generația tânără a partidului se integrează pas cu pas

nele sale să se restabilească în partid rânduirile care existaseră în epoca păcii dela Brest? Or, noi știm că în epoca păcii dela Brest partidul a fost nevoit să îngăduie existența fracțiunilor, — lucrul acesta îl știm prea bine. Și cine nu-și amintește că la Conferința a XIII-a, în momentul când propuneam lucrul cel mai simplu — să se reamintească membrilor de partid punctul șapte din rezoluție cu privire la unitate, la interzicerea grupărilor — toți opoziționiștii au sărit, furioși, cerând ca acest punct să nu fie inclus? Prin urmare, în această problemă opoziția a adoptat în totul și fără rezerve punctul de vedere al libertății grupărilor; ea își închipuia că va putea înșela vigilența partidului, afirmând că cere nu libertatea fracțiunilor, ci libertatea grupărilor. Dacă astăzi ni se declară că ei sunt împotriva grupărilor, e foarte bine. Eu însă în niciun caz nu pot numi aceasta o ofensivă din partea lor: este o retragere în desordine, este o dovadă că C.C. are dreptate și în această problemă.

După această recapitulare, permiteți-mi, tovarăși, să spun câteva cuvinte cu privire la unele greșeli principiale observate în cuvântările ținute de Troțchi și Preobrajenschi în problemele organizatorice ale partidului.

Troțchi a spus că esența democrației se reduce la problema generațiilor. Este o greșală. Este o greșală principială. Esența democrației nu se reduce nicidecum la acest lucru. Problema generațiilor este o problemă secundară. Cifrele luate din viața partidului nostru, însăși viața partidului nostru arată că generația tânără a partidului se integrează pas cu pas

în cadre, că acestea se largesc cu elemente din rândurile tineretului. Partidul a urmat și va urma întotdeauna acest drum. Numai cel care privește cadrele ca un tot închis, ca o castă privilegiată care nu admite noi membri în mijlocul ei, numai cel care vede în aceste cadre ceva în genul ofițerimii de altădată și care-i socoate pe toți ceilalți membri de partid „mai prejos de demnitatea sa“, numai cel care vrea să facă o spărtură între cadre și tineretul din partid, numai acela poate reduce problema democrației la problema generațiilor din partid. Esența democrației nu se rezumă la problema generațiilor, ci la spiritul de inițiativă, la participarea activă a membrilor de partid în conducerea partidului. Numai și numai în felul acesta se poate pune problema democrației, desigur dacă nu ne gândim la un partid formal democratic, ci la un partid cu adevărat proletar, legat prin fire indistructibile de masele clasei muncitoare.

A doua problemă. Cea mai mare primejdie, spune Troțchi, o constituie birocratizarea aparatului de partid. Și această afirmație este greșită. Nu în această stă primejdia, ci în posibilitatea unei rupturi reale a partidului de masele nemembrilor de partid. Poți avea un partid care să-și fi construit aparatul în mod democratic, dar dacă acest partid nu e legat de clasa muncitoare democrația aceasta e vorbă goală și nu face nici două parale. Partidul există **pentru** clasă. Dacă partidul este legat de clasă, dacă are contact cu clasa și se bucură de autoritate și stimă în rândurile maseilor fără partid, el poate să existe și să se desvolte, chiar și în cazul când ar exista lipsuri de natură birocratică. Dacă toate acestea nu există, puteți orga-

niza partidul oricum vreți — în mod birocratic sau democratic —, el va pieri cu siguranță. Partidul este o parte a clasei, el există pentru clasă și nu pentru sine însuși.

A treia teză — și aceasta greșită din punct de vedere principial: partidul — spune Troțchi — nu greșește. Nu-i adevărat. Partidul greșește deseori. Ilici ne-a învățat să învățăm partidul să conducă just pe baza analizei propriilor sale greșeli. Dacă partidul n'ar face greșeli, n'am avea cum să învățăm partidul. Sarcina noastră este de a sesiza aceste greșeli, de a descoperi rădăcinile lor și a arăta partidului și clasei muncitoare ce greșeli am făcut și ce trebuie să întreprindem, ca să nu mai repetăm aceste greșeli în viitor. Fără aceasta, dezvoltarea partidului nu ar fi posibilă. Fără aceasta, nu ar fi posibil să se formeze conducători și cadre de partid, deoarece conducătorii și cadrele se formează și se educă în lupta împotriva propriilor lor greșeli, în lupta pentru înlăturarea acestor greșeli. Cred că această declarație a lui Troțchi este un fel de compliment dublat de o intenție de ironie, care, ce-i drept, nu i-a reușit.

Mai departe — despre Preobrajenschi. El a vorbit despre epurare. Preobrajenschi crede că epurarea este o armă a majorității partidului împotriva opoziției, și, pe cât se vede, nu aprobă metoda epurării. Aceasta este o chestiune principială. Greșala profundă a lui Preobrajenschi este că nu înțelege că partidul nu se poate întări dacă nu procedează periodic la curățirea sa de elementele șovăelnice. Tovarășul Lenin ne-a învățat că partidul se poate întări numai descotorosindu-se pas cu pas de elementele șovăelnice

care pătrund și vor mai pătrunde în partid. Am merge împotriva leninismului dacă am avea o atitudine negativă față de epurare în general. Cât despre actuala epurare, prin ce păcătuște ea? Se spune că sunt unele greșeli. Firește că sunt. Dar s'a mai întâmplat vreodată ca atunci când se face un lucru mare să nu fie și unele greșeli? Niciodată nu s'a întâmplat. Greșeli izolate pot fi și nu pot să nu fie, însă în esență epurarea s'a făcut just. Mi s'a povestit că unele elemente neproletare, intelectuali și funcționari, așteptau verificarea cu înfrigurare și spaimă. Mi s'a redat următoarea scenă. Intr'un birou se află oameni care urmează a fi verificați. Lucrurile se petrec într-o celulă de partid dela o instituție sovietică. În alt birou se află comisia de verificare. După ce a fost verificat, unul dintre membrii celulei țâșnește glonț pe ușă, lac de sudoare. E rugat să povestească ce s'a întâmplat. „Stați să-mi trag sufletul“ — răspunde el — „stați să-mi trag sufletul, nu mai pot.“ (I l a r i t a t e.) Poate că pentru persoanele care suferă atât de mult și ies dela verificare lac de sudoare, verificarea nu este bună, pentru partid însă este foarte bună. (A p l a u z e.) Din păcate, în partidul nostru mai există încă un număr de membri de partid care, având un salariu de 1.000 și 2.000 de ruble lunar, se consideră membri de partid și uită de existența partidului. Cunoscut cazuri ca acesta: în celula de partid dela unul din comisariatele în care lucrează asemenea membri sunt, printre alții, și șoferi. Celula a delegat pentru verificare un șofer. Acest fapt a stârnit o serie de obiecții: s'a spus că un șofer nu trebuie să facă verificarea demnitarilor sovietici. Asemenea cazuri au fost la

noi la Moscova. Membrii de partid care s'au rupt, se vede, de partid se indignează și nu pot suporta ca „un șofer oarecare“ să-i verifice pe ei. Asemenea membri de partid trebuie educați și reeducați, uneori chiar prin excluderea din partid. Esențialul în verificare este ca oamenii de soiul acesta să simtă că există un stăpân, că există partidul care poate cere socoteală pentru păcatele comise împotriva partidului. Cred că e absolută nevoie ca, din când în când, stăpânul să treacă cu mătura în mână printre rândurile partidului. (Aplauze.)

Preobrajenschi spune: politica voastră este justă, însă linia organizatorică este greșită, și în aceasta rezidă primejdia unei eventuale pieiri a partidului. E o prostie, tovarăși. Nu se întâmplă ca politica partidului să fie justă și el să piară totuși din cauza lipsurilor de ordin organizatoric. Acest lucru nu se întâmplă niciodată. Temelia vieții de partid și a muncii de partid nu o constituie formele organizatorice pe care le ia sau le poate lua la un moment dat, ci politica dusă de partid, politica lui internă și externă. Dacă politica partidului este justă, dacă el pune în mod just problemele politice și economice care au o însemnătate hotărâtoare pentru clasa muncitoare, atunci lipsurile în organizare nu pot fi de o însemnătate hotărâtoare, — politica va salva situația. Așa a fost întotdeauna și așa va fi și în viitor. Cei care nu au înțeles acest lucru sunt proști marxiști; ei uită cele mai elementare noțiuni de marxism.

A avut oare dreptate partidul în problemele asupra cărora s'a purtat discuția, în problemele cu caracter economic, în cele referitoare la munca de par-

tid? Dacă cineva vrea să verifice această dintr'odată, fără cuvinte de prisos, trebuie să-și îndrepte privirile spre partid și spre masa muncitoare, punându-și întrebarea: ce atitudine are masa muncitoare față de partid — simpatizează partidul ori nu? Dacă membrii opoziției ar fi pus astfel chestiunea, dacă ei s'ar fi întrebat: cum privește clasa muncitoare partidul, cu simpatie sau nu? — ei ar fi înțeles că partidul merge pe drumul cel bun. Cheia înțelegerii tuturor chestiunilor privitoare la rezultatele discuției ne-o dă promoția leninistă. Dacă clasa muncitoare trimite în partid 200.000 de membri ai ei, alegându-i pe cei mai cinstiți și mai fermi, aceasta înseamnă că un astfel de partid este invincibil, deoarece partidul a devenit, în fond, un organ electiv al clasei muncitoare, un organ care se bucură de încrederea nemărginită a clasei muncitoare. Un asemenea partid va trăi spre spaima dușmanilor, un asemenea partid nu poate să se descompună. Nenorocirea opoziției noastre este că nu a privit problemele partidului și bilanțul discuției din punctul de vedere al marxistului, care apreciază greutatea specifică a partidului sub unghiul de vedere al influenței sale în mase, pentru că știe că partidul există pentru mase și nu invers, ci le-a privit dintr'un punct de vedere formal, din punctul de vedere al unui aparat „pur”. Pentru a găsi o cheie simplă și directă care să ne permită să înțelegem rezultatele discuției, nu trebuie să dăm ascultare flecărelilor cu privire la aparat, ci să ne îndreptăm privirile spre cei 200.000 care au intrat în partid, scoțând astfel la iveală democratismul profund al partidului. Dacă în discursurile lor opo-

ziționiștii pomenesc de democrație, aceasta este flecăreală deșartă; dar dacă clasa muncitoare trimite în partid 200.000 de noi membri, acesta este adevărat democratism. Partidul nostru a devenit un organ electiv al clasei muncitoare. Arătați-mi un alt partid ca acesta. Nu veți putea, pentru că un astfel de partid încă nu s'a pomenit. Dar, curios lucru, opoziționiștilor noștri nu le place nici măcar un partid atât de puternic. Unde vor găsi ei pe pământ un partid mai bun? Mă tem că în căutarea unui partid mai bun vor fi nevoiți să se mute în Marte. (Aplauze.)

Ultima problemă: devierea mic-burgheză a opoziției și afirmația că acuzațiile cu privire la devierea mic-burgheză n'ar fi juste. Așa să fie oare? Nu, nu este așa. De unde a pornit această acuzație, pe ce se întemeiază ea? Ea se întemeiază pe faptul că, în agitația nesăbuită pe care opoziționiștii au dus-o în favoarea democrației în partid, ei au fost oarecum, fără să vrea, involuntar, purtătorii de cuvânt ai noii burghezii, căreia îi pasă prea puțin de democrația din sânul partidului nostru, dar democrația în țară ar vrea s'o capete, ar vrea foarte, foarte mult s'o capete. Acea parte a partidului care a făcut zarvă în jurul problemei democrației a fost, fără să vrea, purtătoarea de cuvânt și crainicul agitației pe care noua burghezie o duce în țară cu scopul de a slăbi dictatura, de „a lărgi“ Constituția sovietică și de a restabili drepturile politice ale exploatatorilor. Iată secretul, iată resortul care a făcut ca membrii opoziției, care iubesc fără îndoială partidul etc. etc., să devină, fără să-și dea ei înșiși seama, purtători de cuvânt ai

celor care stau înafara partidului și care vor să slăbească și să destrame dictatura.

Nu în zadar simpatizează menșevicii și socialiștii-revoluționari cu opoziția. Este aceasta o întâmplare? Nu, nu este o întâmplare. Dispoziția forțelor pe scară internațională este de așa natură, încât orice tentativă de a slăbi autoritatea partidului nostru și trăinicia dictaturii din țara noastră va fi în mod cert îmbrățișată de dușmanii revoluției ca fiind în favoarea lor, indiferent dacă această tentativă vine din partea opoziției noastre sau din partea socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor. Cine n'a înțeles acest lucru, acela n'a înțeles logica luptei fracționiste din rândurile partidului nostru, n'a înțeles că desnodământul acestei lupte nu depinde de persoane și de dorinți, ci de rezultatele obținute în bilanțul general al luptei dintre elementele sovietice și cele antisovietice. Iată pentru care motive opoziția reprezintă o deviere mic-burgheză.

Vorbind odată despre disciplina de partid și despre coeziunea rândurilor noastre, Lenin a spus: „Cine slăbește cât de puțin disciplina de fier a partidului proletariatului (în special în timpul dictaturii lui), acela de fapt ajută burghezia împotriva proletariatului“ (vezi vol. XXV, pag. 190). Mai trebuie oare să dovedim că, prin atacurile lor împotriva organizației din Moscova și împotriva Comitetului Central al partidului, tovarășii din opoziție slăbeau disciplina partidului și subminau temeliile dictaturii, întrucât partidul este nucleul de bază al dictaturii?

Iată de ce cred că Conferința a XIII-a a avut dreptate când a spus că avem de-a-face aici cu o

deviere spre o politică mic-burgheză. Aceasta nu este încă o politică mic-burgheză. Nu, deloc! Lenin a explicat, la Congresul al X-lea, că devierea este încă ceva neînchegat, ceva care n'a căpătat încă formă. Tovarăși din opoziție, dacă nu veți stăruî în această deviere mic-burgheză, în aceste greșeli nu prea mari, totul se va îndrepta, și partidul va progresa în munca sa. Dacă însă veți stăruî, devierea mic-burgheză poate să se transforme într'o politică mic-burgheză. Prin urmare, de voi depinde totul, tovarăși din opoziție.

Care este concluzia? Concluzia este că și de acum încolo trebuie să ducem munca în sânul partidului pe baza unei depline unități a partidului. Priviți congresul, care face zid în jurul liniei C.C., — aceasta este unitatea partidului. Opoziția reprezintă o minoritate neînsemnată în partidul nostru. Că partidul este unit și va fi unit, aceasta ne-o arată prezentul congres, unitatea lui, coeziunea lui. Dacă vom ajunge sau nu la o unitate cu neînsemnatul grup din partid care se numește opoziție, — acest lucru depinde de ei. Noi suntem pentru colaborarea cu opoziția. Anul trecut, în toiul discuției, am declarat că este necesar să lucrăm cu opoziția. Confirmăm aici din nou acest lucru. Dar dacă se va ajunge la unitate, acest lucru nu-l știu, pentru că unitatea în viitor depinde în totul de opoziție. În cazul de față, unitatea este rezultatul acțiunii reciproce a doi factori: majoritatea partidului și minoritatea. Majoritatea dorește unitatea în muncă. Dacă minoritatea o dorește în mod sincer, — aceasta n'o știu. Aceasta depinde în totul de tovarășii din opoziție.

Bilanțul. Bilanțul trebuie să fie confirmarea rezoluțiilor Conferinței a XIII-a și aprobarea activității C.C. Nu mă îndoiesc că congresul va confirma aceste rezoluții și va aproba activitatea politică și organizatorică a C.C. (Aplauze prelungite.)

DESPRE BILANȚUL LUCRĂRILOR CONGRESULUI AL XIII-LEA AL P. C. (b) DIN RUSIA

*Referat făcut la cursurile cu secretarii
comitetelor județene de pe lângă*

C. C. al P. C. (b) din Rusia

17 Iunie 1924

Tovarăși ! Nu voi analiza în amănunțime rezoluțiile Congresului al XIII-lea. Aceste rezoluții sunt destul de numeroase, ele formează o broșură întreagă, și mă îndoiesc că le-am putea analiza în amănunțime aici, cu atât mai mult cu cât nici eu, nici d-v. nu avem timp acum pentru aceasta. Deaceea cred că ar fi mai nimerit să schitez în referatul meu principalele puncte de plecare și să le lămuresc, ca să puteți apoi studia acasă cu mai multă ușurință rezoluțiile.

Așa dar, dacă vom studia în mod amănunțit rezoluțiile Congresului al XIII-lea, vom putea reduce diferitele probleme care au fost atinse în rezoluții la patru probleme esențiale, care trec ca un fir roșu prin toate aceste rezoluții.

- Care sunt aceste probleme ?

Prima problemă esențială, sau primul grup de probleme, sunt cele care privesc situația externă a Republicii noastre, consolidarea situației internaționale a Republicii noastre.

A doua problemă esențială, sau al doilea grup de probleme, privește strânsa legătură dintre industria de stat și economia țărănească, alianța dintre proletariat și țărănime.

Al treilea grup de probleme cuprinde problemele educării și reeducării maselor muncitoare în spiritul dictaturii proletariatului și al socialismului. Din acest grup fac parte probleme de felul acesta: aparatul de stat, munca în rândurile țăranilor, munca în rândurile femeilor muncitoare și în rândurile tineretului.

În sfârșit, al patrulea grup de probleme privește însuși partidul, viața lui internă, existența și dezvoltarea lui.

Voi vorbi în mod special la sfârșitul referatului despre sarcinile activiștilor din județene în legătură cu hotărârile Congresului al XIII-lea.

AFACERILE EXTERNE

Ce-a adus nou în situația internațională a Rusiei Sovietice anul care s'a scurs? Care este elementul nou, de bază, care a apărut în lumea internațională și de care trebuie să ținem seama atunci când trecem dela vechiul an, care s'a încheiat, la noul an, elementul de care nu se putea să nu țină seama Congresul al XIII-lea?

Acest element nou îl constituie, în primul rând, faptul că în anul care s'a încheiat am putut observa o serie de încercări fățișe de fascizare a politicii interne a Europei occidentale, și că aceste încercări au fost infructuoase și au dat greș. Dacă facem abstracție de Italia, unde fascismul este în descompunere,

vedem că în principalele țări ale Europei, Franța și Anglia, încercările de a fasciza politica Europei au dat greș, iar autorii acestor încercări, Poincaré și Curzon, au sburat, cum se spune, au fost aruncați peste bord.

Acesta este primul lucru nou pe care ni l-a adus anul care s'a scurs.

Al doilea lucru pe care ni l-a adus anul care s'a scurs este o serie de încercări făcute de către imperia-liștii războinici din Anglia și Franța de a izola țara noastră, încercări care au dat greș. Este neîndoielnic că diversele mașinații ale lui Poincaré împotriva Uniunii Sovietice și cunoscutul ultimatum al lui Curzon au urmărit să izoleze țara noastră. Și care a fost rezultatul? În loc să izoleze Uniunea Sovietică, s'a ajuns la recunoașterea ei în fapt. Mai mult, în loc să fie izolată Uniunea Sovietică s'a ajuns la izolarea izo-latorilor, la demisia lui Poincaré și Curzon. Greutatea specifică a țării noastre s'a dovedit a fi mai însem-nată decât ar fi putut părea unora dintre vechii poli-ticieni ai imperialismului.

Acesta este al doilea lucru nou pe care ni l-a adus în domeniul politicii externe anul care s'a scurs.

Cum se explică toate acestea?

Unii înclină să explice aceasta prin înțelepciunea politicii noastre. Nu tăgăduiesc că politica noastră a fost, dacă nu înțeleaptă, în orice caz justă, fapt con-firmat de Congresul al XIII-lea. Dar nu e posibil să explici acest lucru numai prin înțelepciunea sau jus-tețea politicii noastre. Explicația trebuie căutată nu atât în justețea politicii noastre, cât în situația care s'a creat în Europa în ultimul timp și care a determi-

nat succesele politicii noastre. În legătură cu aceasta trebuie să menționăm trei împrejurări.

Întâi. Neputința puterilor imperialiste de a face față situației rezultate din victoriile lor militare și de a stabili în Europa o pace cât de cât acceptabilă; incapacitatea lor de a continua să se desvolte fără a jefui țările învinse și coloniile, fără conflicte și ciocniri între ele pentru împărțirea prăzii. De aici noi înarmări. De aici pericolul unui nou război. Masele populare însă nu vor război, deoarece nu au uitat încă jertfele pe care au trebuit să le facă pentru profiturile capitaliștilor. De aici nemulțumirea crescândă a popoarelor față de politica dusă de imperialismul războinic.

Aceasta este cauza slăbiciunii lăuntrice a imperialismului. Dece au fost alungați Curzon și Poincaré? Pentru că opinia publică îi socotește instigatori la un nou război. Pentru că prin politica lor fățiș războinică au provocat nemulțumirea maselor împotriva imperialismului în general, creând prin aceasta un pericol pentru imperialism.

Al doilea. Consolidarea Puterii Sovietice în interiorul țării. Statele capitaliste contau pe prăbușirea Puterii Sovietice în țară. Psalmistul spune că Dumnezeu rostește uneori adevărul prin gura pruncilor. Dacă e să considerăm imperialismul occidental un Dumnezeu, firește că și el trebuie să-și aibă pruncul său. Și iată că și-a găsit un prunc în persoana binecunoscutului Beneș, ministrul Afacerilor Externe al Cehoslovaciei, prin gura căruia a vestit că nu trebuie să se arate nicio grabă în a recunoaște Uniunea Republicilor, deoarece Puterea Sovietică nu este trai-

nică; că întrucât Puterea Sovietică va fi curând înlocuită cu o nouă putere, burghezo-democratică, ar fi mai bine deocamdată de „a se abține” de a avea „raporturi normale” cu Uniunea Sovietică. Așa a fost până nu demult. Dar „adevărul” pe care imperialismul l-a vestit prin gura pruncului său abia de a fost valabil pentru două luni, căci, după cum se știe, politica „abținerii” a fost curând înlocuită de o serie de state cu politica „recunoașterii”⁴⁴. Dece? Pentru că poți cu greu contesta ceea ce este evident; or, evident este că Puterea Sovietică este tare ca o stâncă. În primul rând, cetățeanul de rând, oricât de naiv ar fi în politică, nu putea să nu observe că Puterea Sovietică este, fără doar și poate, mai trainică decât orice guvern burghez, căci în cei șapte ani de dictatură a proletariatului guvernele burgheze vin și pleacă, dar Puterea Sovietică rămâne. Apoi nu se putea ca același cetățean de rând să nu observe că economia țării noastre progresează, judecând chiar numai după faptul că exportul nostru crește întruna. E nevoie să mai dovedim că aceste împrejurări pledează în favoarea Uniunii Sovietice și nu împotriva ei? Suntem acuzați că facem în Europa occidentală propagandă împotriva capitalismului. Trebuie să spun că nu avem nevoie să facem o asemenea propagandă, că ea nu ne este necesară. Însăși existența Puterii Sovietice, creșterea ei, propășirea ei materială, neîndoioasa ei întărire constituie cea mai bună propagandă ce se poate face în rândurile muncitorilor europeni în favoarea Puterii Sovietice. Orice muncitor care ar veni în Țara Sovietică și ar vedea rândurile noastre proletare, și-ar putea da seama ce este Pu-

terea Sovietică și ce este în stare să facă clasa muncitoare atunci când se află la putere. Tocmai aceasta este adevărata propagandă, propaganda prin fapte, care are mai multă înrăurire asupra muncitorilor decât propaganda verbală sau prin presă. Suntem acuzați că facem propagandă în Orient. Și asta e o prostie. Nu avem nevoie să facem propagandă în Orient. Ar fi suficient ca un cetățean dintr'o țară dependentă sau dintr'o colonie să vină în Țara Sovietică și să vadă cum cârmuesc oamenii la noi țara, ar fi suficient să vadă cum negrii și albi, Rușii și cei de altă naționalitate, oameni de toate culorile și naționalitățile își unesc eforturile pentru a conduce împreună marea noastră țară, ar fi suficient aceasta pentru a se convinge că este singura țară unde frăția între popoare nu este o vorbă, ci un fapt concret. Nu ne trebuie niciun fel de propagandă verbală sau prin presă, dacă avem o propagandă concretă cum este însăși existența Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste.

Al treilea. Creșterea greutateii specifice a Puterii Sovietice, creșterea popularității ei în rândurile maselor populare ale țărilor capitaliste, care se explică, în primul rând, prin faptul că țara noastră este singura țară din lume capabilă să ducă și care duce într'adevăr o politică de pace, și nu o face în mod fățarnic, ci cinstit și pe față, hotărît și consecvent. Astăzi toată lumea, și dușmani, și prieteni, recunosc că țara noastră este singura țară care poate fi numită pe drept cuvânt bastionul și stegarul politicii de pace în întreaga lume. Mai trebuie oare să dovedim că era imposibil ca această împrejurare să nu sporească

simpatia masselor populare din Europa față de Puterea Sovietică? Ați observat că unii guvernanți din Europa caută să facă carieră cu ajutorul „prieteniei” cu Uniunea Sovietică, că până și un Mussolini nu se dă înlături uneori „să tragă profit” de pe urma acestei „prieteniei”? Este un indiciu cert că Puterea Sovietică a devenit într’adevăr populară în masele largi ale statelor capitaliste. Însă nimic nu a contribuit atât de mult la popularitatea Puterii Sovietice ca politica de pace pe care ea o duce în mod cinstit și curajos în condițiile grele ale încercuirii capitaliste.

În linii generale, acestea sunt împrejurările care au determinat succesele politicii noastre externe în anul care s’a scurs.

Congresul al XIII-lea a aprobat în rezoluția sa politica dusă de C.C. pe tărâmul relațiilor externe. Ce înseamnă aceasta? Înseamnă că congresul a obligat partidul să ducă și de acum înainte o politică de pace, o politică de luptă hotărâtă împotriva unui nou război, o politică de necruțătoare demascare a tuturor partizanilor și sprijinitorilor unor noi înarmări, unor noi conflicte.

PROBLEMELE ALIANȚEI

Ce este alianța? Alianța este legătura permanentă, este schimbul permanent între oraș și sat, între industria noastră și economia țărănească, între produsele industriei noastre și produsele alimentare și materiile prime ale economiei țărănești. Economia țărănească nu poate trăi, nu poate exista dacă nu

desface pe piața orășenească produsele alimentare și materiile prime și nu primește în schimb dela oraș uneltele de muncă și fabricatele necesare. Tot astfel nici industria statului nu se poate desvolta dacă nu desface pe piața țărănească produsele sale și nu se aprovizionează dela sat cu produse alimentare și materii prime. Prin urmare, izvorul existenței industriei noastre socialiste este piața internă, și în primul rând piața țărănească, economia țărănească. Deaceea problema alianței este o problemă de existență pentru industria noastră, o problemă de existență pentru însuși proletariatul nostru, o problemă de viață și de moarte pentru Republica noastră, o problemă de care depinde victoria socialismului în țara noastră.

Noi n'am reușit să înfăptuim această alianță, această legătură permanentă între oraș și sat, între industrie și economia țărănească, pe calea schimbului direct între produsele industriale și produsele economiei țărănești. N'am reușit din cauză că industria noastră este puțin dezvoltată, din cauză că nu am avut un aparat de aprovizionare cu mari ramificații în toată țara, iar economia națională în ansamblul ei era ruinată de pe urma războiului. Deaceea am fost nevoiți să introducem așa numita nouă politică economică, cu alte cuvinte am fost nevoiți să decretăm libertatea comerțului, libertatea circulației mărfurilor, să admitem capitalismul, să mobilizăm eforturile milioaneilor de țărani și mici patroni pentru a intensifica circulația mărfurilor în țară, a desvolta comerțul, și apoi, punând stăpânire pe pozițiile principale din domeniul comerțului, să stabilim alianța între industrie și economia țărănească prin mijlocirea comerțului.

Aceasta înseamnă să stabilești alianța pe cale ocolită, cum spune Lenin, nu direct, nu pe calea schimbului direct între produsele economiei țărănești și produsele industriale, ci prin mijlocirea comerțului.

Sarcina care ne revine este ca, folosind eforturile milioaneilor de mici patroni, să punem stăpânire pe comerț, să facem ca statul și cooperativele să ia în mână lor principalele fire ale aprovizionării satului și orașului și în felul acesta să stabilim o legătură indisolubilă, o alianță indisolubilă între industrie și economia țărănească.

Nu se poate spune că această sarcină este peste puterile noastre. Nu se poate spune, pentru că proletariatul, aflat la putere, dispune, ca să spunem așa, de principalele mijloace pentru a îndeplini o asemenea alianță pe cale ocolită prin mijlocirea comerțului. În primul rând, proletariatul deține puterea de stat. În al doilea rând, deține industria. În al treilea rând, are în mână și creditul, iar creditul este o forță uriașă în mâinile statului. În al patrulea rând, el dispune de un aparat de comerț propriu — bun, rău, dar totuși un aparat care se dezvoltă și se întărește. În sfârșit, dispune de anumite rezerve de mărfuri care pot fi aruncate din când în când pe piață pentru a frâna sau a neutraliza capriciile pieței, pentru a influența asupra prețurilor etc. Statul muncitoresc dispune de toate aceste mijloace, și de aceea nu se poate spune că îndeplinirea alianței strânse prin mijlocirea comerțului este o sarcină peste puterile noastre.

Astfel stau lucrurile cu organizarea alianței între oraș și sat, cu posibilitățile acestei alianțe.

Aşa dar, ce ne-a adus nou şi important anul care s'a scurs, din punctul de vedere al stabilirii unei alianţe strânse între oraş şi sat?

Ce materiale noi a avut în faţa sa Congresul al XIII-lea în ceea ce priveşte rezolvarea problemei alianţei?

Nou în acest domeniu este faptul că, în anul care s'a scurs, ne-am izbit pentru prima oară în munca noastră practică de o luptă mare, de o luptă de mari proporţii între elementele socialiste şi elementele capitalist-private din economia noastră naţională, şi, izbindu-ne de ea, am pus pentru prima oară problema alianţei în mod practic şi cât se poate de concret. Problema alianţei şi a comerţului ni s'a înfăţişat de data aceasta nu ca o problemă teoretică, ci ca o problemă arzătoare de ordin direct practic, care trebuie neîntârziat soluţionată.

Dacă vă amintiţi, Lenin a spus încă la Congresul al XI-lea ⁴⁵ că cucerirea pieţei de către forţele statului şi ale cooperaţiei, luarea în stăpânire a principalelor fire ale comerţului nu se va face pe calea unei munci paşnice, ci pe calea unei lupte între elementele socialiste şi cele capitalist-private, că această acţiune se va desfăşura în cadrul unei aprige întreceri între aceste elemente antagoniste ale economiei noastre naţionale. Şi iată că această luptă s'a încins. Ea s'a manifestat mai ales pe două linii: pe linia comerţului dintre oraş şi sat şi pe linia creditului, mai ales, la sat.

Care sunt rezultatele acestei lupte?

Întâi. S'a văzut că capitalul privat a pătruns nu în producţie, unde riscul e mai mare şi circulaţia ca-

pitalului se face mai încet, ei în comerț, în acel comerț care, după cum spune Lenin, constituie în epoca noastră de tranziție veriga principală a lanțului de procese. Și, pătrunzând în comerț, capitalul privat s'a întărit aci atât de mult, încât a ajuns să acapareze aproape 80% din întreg comerțul cu amănuntul și aproape 50% din întreg comerțul cu ridicata și cu amănuntul din țară. Lucrul acesta se explică prin faptul că aparatul nostru comercial și aparatul cooperației sunt tinere, nu sunt încă bine organizate; prin faptul că sindicatele noastre nu au dus o politică justă, abuzând de situația lor monopolistă și umflând prețurile la mărfuri; prin faptul că Comitetul nostru pentru comerțul interior, care trebuia să reglementeze comerțul sub unghiul intereselor statului, era slab, și, în sfârșit, prin nestabilitatea monetei noastre din acea perioadă, nestabilitate care lovea mai ales în țăran, micșorând astfel puterea lui de cumpărare.

Al doilea. S'a văzut că la sate creditul e în întregime în mâinile chiaburului și cămătarului, că țăranimea nevoiașă, lipsită de inventar agricol, este nevoită să se robească la cămătar, să plătească dobânzi scandaloase, suportând fără murmur dominația cămătarului. Acest lucru se explică prin faptul că nu avem încă la sate o rețea de credit agricol, capabilă să pună la dispoziția țăranului un credit convenabil și să împingă pe cămătar pe planul al doilea; câmpul de luptă este aici în întregime în mâinile cămătarului.

În felul acesta, între stat, pe de o parte, și economia țărănească, pe de altă parte, s'au interpus negustorul și cămătarul, ceea ce a făcut ca alianța dintre

industria socialistă și economia țărănească să fie îngreunată, să fie defectuoasă. Criza de desfacere din vara trecută a fost expresia acestui fapt.

Partidul a luat chiar de atunci, încă înainte de congres, măsuri pentru a lichida criza de desfacere și pentru a pune bazele creditului agricol. S'a introdus o monedă nouă, stabilă, care a adus o îmbunătățire a situației. Au fost aruncate pe piață mari cantități de mărfuri în scopul de a provoca o scădere a prețurilor, fapt care deasemenea a avut un efect favorabil. Comitetul pentru comerțul interior a fost reorganizat pe baze care asigură succesul luptei împotriva capitalului privat. S'a pus chestiunea de a se reorganiza sub unghiul alianței munca organelor comerciale și ale cooperației. În linii generale, criza de desfacere a fost lichidată.

Partidul nu se putea însă mărgini la aceste măsuri. Sarcina Congresului al XIII-lea era de a pune din nou problema alianței în toată amploarea ei și de a trasa liniile esențiale ale rezolvării acestei probleme în noile condiții create după lichidarea crizei de desfacere.

Așa dar, ce ne-a dat Congresul al XIII-lea în acest domeniu?

Întâi. Congresul a dat lozinca lărgirii continue a industriei, în primul rând a industriei ușoare cât și a industriei metalurgice, căci este clar că nu vom fi în stare să potolim setea de mărfuri a țăranului cu rezervele de fabricate pe care le avem. Nu mai vorbesc de creșterea șomajului, care cere în mod imperios lărgirea industriei. Lărgirea continuă a industriei este deci o problemă de viață și de moarte (vezi

rezoluția congresului la raportul de activitate al C.C. 46).

Al doilea. Congresul a dat lozinca de a se lărgi continuu economia țărănească, de a se acorda ajutor economiei țărănești în vederea măririi suprafețelor de însămânțare. Alianța necesită și acest lucru, deoarece este clar că țărănimea are interes să satisfacă nu numai cerințele industriei noastre, firește în schimbul fabricatelor, dar și cerințele pieței externe, firește în schimbul mașinilor. De aci rezultă că lărgirea continuă a economiei țărănești este o sarcină imediată a politicii partidului (vezi rezoluția „Despre munca la țară“ 47).

Al treilea. Congresul a aprobat crearea Comisariatului Poporului pentru Comerțul Interior, punând în fața tuturor organelor noastre comerciale și ale cooperației sarcina principală de a lupta împotriva capitalului privat, sarcina de a pune stăpânire pe piață, sarcina de a elimina capitalul privat din domeniul comerțului prin măsuri cu caracter economic, pe calea reducerii prețurilor la mărfuri, pe calea îmbunătățirii calității mărfurilor, pe calea manevrării cu mari cantități de mărfuri și cu ajutorul creditului avantajos etc. (vezi rezoluțiile „Despre comerțul interior“ și „Despre cooperație“ 48).

Al patrulea. Congresul a pus și a rezolvat problema extrem de importantă a creditului agricol. Nu e vorba numai de Banca Agricolă Centrală și nici chiar de comitetele guberniale pentru creditul agricol. E vorba, mai ales, de organizarea, la bază, a unei rețele de cooperative de credit pe județe și plăși, e vorba de democratizarea creditului, pentru a face

creditul agricol accesibil țăranului, pentru a înlocui creditul înrobitor al cămătarului cu un credit convenabil, acordat de stat, și a alunga pe cămătar din sat. Aceasta este una dintre problemele cele mai importante ale întregii noastre economii; fără rezolvarea acestei probleme nu este posibilă o alianță cât de cât trainică între proletariat și țărănime. Iată de ce Congresul al XIII-lea a acordat o deosebită atenție acestei probleme (vezi rezoluția „Despre munca la țară”). Comitetul Central a obținut să se acorde Băncii Agricole suma de 40.000.000 de ruble drept capital de bază, urmând ca printr-o anumită combinație cu Banca de Stat suma aceasta de 40.000.000 să fie mărită până la 80.000.000 de ruble. Cred că cu un oarecare efort această sumă ar putea fi ridicată la 100.000.000 de ruble. Firește că, pentru un asemenea colos cum este Uniunea noastră, această sumă nu înseamnă prea mult, dar ea este îndeajuns de însemnată pentru a înlesni țăranului să-și îmbunătățească gospodăria și să se smulgă din robia cămătarului. Am vorbit mai sus despre însemnătatea pe care cooperativele de credit agricol dela bază o au pentru țăranii nevoiași, pentru alianța dintre țărănime și statul muncitoresc. Dar cooperativele de credit dela bază pot fi de folos nu numai țăranului. În anumite condiții, ele pot deveni o foarte importantă sursă nu numai de ajutoare a țăranului de către stat, dar și a statului de către țăran. Intr'adevăr, dacă la țară, în județele și plășile noastre, se va desvolta o rețea largă de credit agricol, și dacă instituțiile respective se vor bucura de autoritate în masele țăărănești, atunci țăărănimea nu va lua numai dela stat, cu alte cuvinte aceste in-

stituții nu vor avea numai operațiuni active, ci țărănimea le va și da, cu alte cuvinte aceste instituții vor avea și operațiuni pasive. Nu e greu să ne închipuim că, dacă lucrurile vor merge bine în instituțiile de credit dela bază, acestea din urmă vor putea deveni o sursă de ajutor atât de important dat statului de către massa milioaneilor de țărani, încât niciun împrumut extern nu se va putea compara cu el. După cum vedeți, congresul nu a greșit atunci când a acordat o deosebită atenție creării unui credit convenabil la sate.

Al cincilea. Congresul a proclamat încă odată imuabilitatea monopolului comerțului nostru exterior. Cred că nu mai este nevoie să arăt însemnătatea pe care această instituție o are atât pentru industrie și agricultură, cât și pentru alianța dintre ele. Nu e nevoie de noi dovezi pentru a demonstra importanța capitală a monopolului comerțului exterior (vezi rezoluția la raportul de activitate al C.C.).

Al șaselea. Congresul a confirmat necesitatea intensificării exportului în general, și în primul rând a exportului de grâne. Cred că nici această hotărîre nu necesită comentarii (vezi rezoluția la raportul de activitate al C.C.).

Al șaptelea. Congresul a hotărît să se ia toate măsurile pentru ca reforma monetară⁴⁹, care a înlesnit circulația mărfurilor și a contribuit la stabilirea unei legături trainice între industrie și economia țărănească, ca această reformă monetară să fie înfăptuită până la capăt, și ca toate condițiile necesare pentru aceasta să fie realizate atât de forțele dela centru, cât și de cele din provincie (vezi rezoluția la raportul de activitate al C.C.).

stituții nu vor avea numai operațiuni active, ci țărănimea le va și da, cu alte cuvinte aceste instituții vor avea și operațiuni pasive. Nu e greu să ne închipuim că, dacă lucrurile vor merge bine în instituțiile de credit dela bază, acestea din urmă vor putea deveni o sursă de ajutor atât de important dat statului de către massa milioaneilor de țărani, încât niciun împrumut extern nu se va putea compara cu el. După cum vedeți, congresul nu a greșit atunci când a acordat o deosebită atenție creării unui credit convenabil la sate.

Al cincilea. Congresul a proclamat încă odată imuabilitatea monopolului comerțului nostru exterior. Cred că nu mai este nevoie să arăt însemnătatea pe care această instituție o are atât pentru industrie și agricultură, cât și pentru alianța dintre ele. Nu e nevoie de noi dovezi pentru a demonstra importanța capitală a monopolului comerțului exterior (vezi rezoluția la raportul de activitate al C.C.).

Al șaselea. Congresul a confirmat necesitatea intensificării exportului în general, și în primul rând a exportului de grâne. Cred că nici această hotărîre nu necesită comentarii (vezi rezoluția la raportul de activitate al C.C.).

Al șaptelea. Congresul a hotărît să se ia toate măsurile pentru ca reforma monetară⁴⁹, care a înlesnit circulația mărfurilor și a contribuit la stabilirea unei legături trainice între industrie și economia țărănească, ca această reformă monetară să fie înfăptuită până la capăt, și ca toate condițiile necesare pentru aceasta să fie realizate atât de forțele dela centru, cât și de cele din provincie (vezi rezoluția la raportul de activitate al C.C.).

Acestea sunt lozincile Congresului al XIII-lea în problema alianței, lozinci date în scopul de a pune stăpânire pe comerț, de a stabili o alianță trainică între industria noastră și economia țărănească și de a pregăti astfel condițiile necesare pentru victoria elementelor socialiste ale economiei naționale asupra elementelor capitaliste.

PROBLEMA EDUCĂRII ȘI REEDUCĂRII MASSELOR MUNCITOARE

Una din sarcinile esențiale ale partidului în epoca dictaturii proletariatului este aceea de a desfășura muncă de reeducare a vechilor generații și de educare a noilor generații în spiritul dictaturii proletariatului și al socialismului. Vechile deprinderi și obiceiuri, tradiții și prejudecăți, pe care ni le-a lăsat moștenire vechea societate, sunt un foarte primejdios dușman al socialismului. Aceste tradiții și deprinderi stăpânesc masele de milioane ale oamenilor muncii, covârșesc uneori pături întregi ale proletariatului, creează uneori o foarte mare primejdie pentru însăși existența dictaturii proletariatului. Deaceea lupta împotriva acestor tradiții și deprinderi, neapărata lor înlăturare din toate sferele activității noastre și, însfârșit, educarea noilor generații în spiritul socialismului proletar sunt sarcinile imediate ale partidului nostru, fără a căror îndeplinire victoria socialismului nu este posibilă. Munca de îmbunătățire a aparatului de stat, munca la țară, în rândurile femeilor muncitoare, în rândurile tineretului — iată principalele sfere ale activității duse de partid pentru îndeplinirea acestor sarcini.

a) **Lupta pentru îmbunătățirea aparatului de stat.** Congresul a acordat prea puțin timp problemei aparatului de stat. Raportul Comisiei Centrale de Control asupra luptei împotriva lipsurilor aparatului de stat a fost aprobat fără să fi fost discutat. Rezoluția „Despre activitatea comisiilor de control”⁵⁰ a fost deasemenea adoptată fără a fi discutată. După părerea mea, acest lucru s'a întâmplat din cauza lipsei de timp și a numărului mare de probleme supuse congresului. Ar fi însă cu totul greșit să se tragă de aici concluzia că partidul nu privește problema aparatului de stat ca una din cele mai importante probleme. Dimpotrivă, problema aparatului de stat este una din cele mai esențiale probleme ale întregii noastre opere de construcție. Dacă aparatul de stat lucrează cinstit sau este corupt; dacă face economii la cheltuieli sau risipește avutul obștesc; dacă lucrează de mântuială sau servește statul cu credință și devotament; dacă constituie o povară pentru oamenii muncii sau o organizație care vine în ajutorul oamenilor muncii; dacă sădește ideea de legalitate proletară sau pervertește conștiința populației în spiritul negării acestei idei; dacă merge înainte în direcția trecerii spre societatea comunistă fără stat sau trage înapoi spre birocratismul mucegăit al unui stat burghez obișnuit, — toate acestea sunt chestiuni a căror rezolvare justă nu poate să nu aibă o însemnătate hotărâtoare pentru partid și socialism. Este în afară de orice îndoială că aparatul nostru are o mulțime de lipsuri, că este greoi și costisitor, că e birocratic în proporție de 90% și că birocratismul aparatului de stat apasă asupra partidului și a organizațiilor

lui, îngreuiind lupta pentru îmbunătățirea aparatului de stat. Or, este limpede că, dacă aparatul nostru de stat ar reuși să-și înlăture măcar unele lipsuri esențiale, el ar putea fi în mâinile proletariatului un foarte puternic mijloc de educare și reeducare a păturilor largi ale populației în spiritul dictaturii proletariatului și al socialismului.

Iată de ce Lenin a acordat o deosebită atenție îmbunătățirii aparatului de stat.

Iată de ce a creat partidul organizații speciale alcătuite din muncitori și țărani (Inspecția muncitorească-țăărănească reorganizată și Comisia Centrală de Control lărgită) în vederea luptei împotriva lipsurilor aparatului nostru de stat.

Sarcina ce ne revine este de a ajuta Comisia Centrală de Control și Inspecția muncitorească-țăărănească în munca grea pe care o au de dus pentru îmbunătățirea, simplificarea, ieftinirea și însănătoșirea morală a aparatului de stat de sus și până jos (vezi rezoluția congresului „Despre activitatea comisiilor de control“).

b) Despre munca la țară. Problema aceasta este una dintre cele mai complicate și mai grele probleme ale practicii noastre de partid. Congresul a adoptat o minunată rezoluție cu privire la liniile esențiale ale muncii noastre la țară. Este suficient să comparăm această rezoluție cu rezoluția Congresului al VIII-lea referitoare la munca la țară⁵¹, pentru a înțelege cât de mult a progresat partidul în acest domeniu. Dar ar fi o greșală să credem că Congresul al XIII-lea a epuizat sau ar fi putut epuiza anul acesta problema atât de complexă a satului. Probleme cum sunt,

bunăoară, formele de organizare a colhozurilor, reorganizarea sovhozurilor, reglementarea formelor de exploatare a pământului în regiunile centrale și periferice, noile forme de organizare a muncii în legătură cu activitatea cooperativelor agricole, sesizarea particularităților diferitelor regiuni ale Uniunii noastre și luarea în considerare a acestor particularități în munca noastră — toate aceste probleme, din motive lesne de înțeles, nu au putut fi complet soluționate în rezoluția congresului. Rezoluția congresului este importantă prin faptul că, trasând liniile esențiale ale muncii, înlesnește studierea ulterioară a acestor probleme. Știți, desigur, că plenara C.C.⁵² a creat o comisie permanentă pentru munca la țară, care va studia în amănunțime aceste chestiuni.

Lozinca organizării masselor țărănești în cooperative este ideea centrală a rezoluției. Cooperarea trebuie să se facă pe trei linii: pe linia cooperativelor de consum, pe linia cooperativelor agricole și pe linia cooperativelor de credit. Aceasta este una din căile cele mai sigure de sădire a ideilor și metodelor colectivistice în rândurile țărănimii, în păturile sărace și mijlocașe ale acesteia (vezi rezoluția congresului „Despre munca la țară”).

c) Despre munca în rândurile femellor muncitoare. Am spus încă la congres, în raportul meu, că acest sector al muncii noastre este neglijat, că această muncă este extrem de importantă pentru partid, iar în unele cazuri acest sector este hotărâtor în opera de educare a noilor generații în spiritul socialismului. Ar fi desigur de prisos să mai repet cele spuse la congres. Aș vrea numai să atrag atenția a-

supra faptului că congresul, deși n'a avut, din păcate, posibilitatea să se ocupe în mod special de problema muncii în rândurile femeilor muncitoare, a luat totuși o hotărîre specială în sensul că „congresul atrage în mod deosebit atenția întregului partid asupra necesității intensificării muncii în rândurile muncitoarelor și țărancelor și a promovării lor în toate organele electivе sovietice și de partid“ (vezi rezoluția la raportul de activitate al C.C.). Cred că viitorul congres va trebui să se ocupe în mod special de această problemă. Conform hotărîrii congresului, plenara C.C. a hotărît îndată după închiderea congresului să însărcineze Biroul Organizatoric al Comitetului nostru Central cu luarea de măsuri speciale pentru ca munca dusă în rândurile femeilor muncitoare să fie ridicată la înălțimea cuvenită.

d) Despre munca în rândurile tineretului. Congresul a acordat o deosebită atenție problemei muncii în rândurile tineretului. Rezoluția pe care congresul a adoptat-o în această chestiune este, după părerea mea, cea mai bine întocmită și mai completă dintre toate rezoluțiile congresului și este, prin urmare, de o mare valoare pentru partid și tineret.

Importanța tineretului — am în vedere tineretul muncitoresc-țărănesc — constă în faptul că el reprezintă terenul cel mai propice pentru construirea viitorului, că el constituie și poartă în sine viitorul țării noastre. Dacă munca pe care o ducem în aparatul de stat, în rândurile țăranilor, în rândurile femeilor muncitoare are o însemnătate colosală pentru lichidarea vechilor deprinderi și tradiții, pentru reeducarea vechilor generații ale masselor muncitoare, apoi

munca în rândurile tineretului, care într-o măsură mai mare sau mai mică este liber de aceste tradiții și deprinderi, capătă o neprețuită importanță pentru educarea de noi cadre de oameni ai muncii în spiritul dictaturii proletariatului și al socialismului, căci se înțelege dela sine că aici avem de-a-face cu un teren extrem de propice.

De aci rezultă marea importanță a Uniunii Tineretului și a ramificațiilor sale în rândurile pionierilor.

Uniunea Tineretului este o organizație a tineretului muncitoresc și țărănesc, bazată pe principiul liberului consimțământ. Centrul, nucleul ei este tineretul muncitoresc. Sprijinul ei îl constituie tineretul țărănesc. Baza organizației tineretului este alianța dintre tineretul muncitoresc și țărănesc. A strânge în jurul nucleului proletar tot ceea ce este cinstit și revoluționar în rândurile tineretului țărănesc; a antrena pe membrii lui în toate domeniile de activitate, economică și culturală, militară și administrativă; a face din ei luptători și ziditori, elemente muncitoare și conducători ai țării noastre — iată sarcinile Uniunii Tineretului (vezi rezoluția „Despre munca în rândurile tineretului”⁵³).

PARTIDUL

Avem aici patru probleme: despre opoziție, despre promoția leninistă, despre democratizarea conducerii partidului și despre teorie în general și propagarea leninismului în special.

a) Despre opoziție. Acum, când congresul a rezolvat problema opoziției și, prin urmare, când acea-

stă chestiune e lichidată, s'ar putea pune întrebarea: ce reprezintă opoziția și, la drept vorbind, pentru ce anume s'a dat lupta în perioada în care s'a desfășurat discuția? Eu cred, tovarăși, că în această luptă era vorba de o chestiune de viață și de moarte pentru partid. Poate că nici opoziția nu și-a dat seama de acest lucru. Dar nu aceasta interesează. Nu interesează ce scopuri își fixează un tovarăș sau altul, un grup opoziționist sau altul. Interesează rezultatele obiective care decurg în mod inevitabil din acțiunea grupului respectiv. Căci ce înseamnă să declari război aparatului de partid? Înseamnă să distrugi partidul. Ce înseamnă să ridici tineretul împotriva cadrelor? Înseamnă să descompui partidul. Ce înseamnă să lupți pentru libertatea grupărilor? Înseamnă să încerci să desbini partidul, să distrugi unitatea lui. Ce înseamnă să discreditezi cadrele partidului prin flecăreli despre degenerare? Înseamnă să încerci să răstorni partidul, să-i frângi coloana vertebrală. Da, tovarăși, era vorba de o chestiune de viață și de moarte pentru partid. Așa se și explică, propriu zis, pasiunea cu care s'a dus la noi această discuție. Și tot aici trebuie căutată explicația faptului că congresul a condamnat în unanimitate platforma opoziției, fapt fără precedent în istoria partidului nostru. Pericolul extrem de serios a unit partidul într'un cerc de fier.

Ar fi interesant să facem un scurt istoric al opoziției. Să începem, dacă vreți, cu Congresul al VII-lea al partidului nostru. Acesta a fost primul congres după instaurarea Puterii Sovietice (la începutul anului 1918). Am avut atunci o opoziție în fruntea căreia

se aflau aceleași persoane care se aflau în fruntea opoziției și la Congresul al XIII-lea. Era vorba de război și pace, de pacea dela Brest. Atunci opoziția a avut de partea ei un sfert din întregul congres, ceeace, desigur, nu este puțin. Nu degeaba s'a vorbit atunci de sciziune.

Doi ani mai târziu, la Congresul al X-lea, s'a încins din nou lupta în partid, în problema sindicatelor, în fruntea opoziției fiind aceleași persoane. Atunci opoziția a avut de partea ei a opta parte a congresului, ceeace, firește, este mai puțin decât un sfert.

După alți doi ani, se încinge o nouă luptă la Congresul al XIII-lea, la congresul care s'a terminat de curând. Nici aici n'a lipsit opoziția, dar de data aceasta n'a mai avut la congres niciun vot. După cum vedeți, lucrurile stau acum rău de tot pentru opoziție.

Așa dar, opoziția a încercat în trei rânduri să pornească război împotriva cadrelor de bază ale partidului. Prima oară la Congresul al VII-lea, a doua oară la Congresul al X-lea și a treia oară la Congresul al XIII-lea; mereu înfrântă, ea pierdea de fiecare dată oameni, reducându-și treptat efectivul armatei sale.

Ce dovedesc toate aceste fapte? Intâi: că istoria partidului nostru din ultimii șase ani este istoria strângerii progresive a rândurilor majorității partidului nostru în jurul cadrelor de bază ale acestuia. Al doilea, că rând pe rând s'au desprins de opoziție unele după altele elemente care s'au alăturat nucleului de bază al partidului, complectându-i efectivul. De aici concluzia: nu este exclus ca din opoziție, care

n'a avut delegați la Congresul al XIII-lea (la noi nu există sistemul reprezentării proporționale), dar care are, fără îndoială, adepți în partid, să se desprindă un număr de tovarăși care să se alăture nucleului de bază al partidului, așa cum s'a întâmplat și în trecut.

Ce politică trebuie să ducem, deci, față de acești opoziționiști, sau — mai exact — față de acești foști opoziționiști? O politică pur tovarășească. Trebuie să luăm toate măsurile pentru a înlesni acestor tovarăși trecerea la nucleul de bază al partidului, pentru a le înlesni o colaborare armonioasă cu acest nucleu.

b) Despre promoția leninistă. Nu voi insista asupra faptului că promoția leninistă, adică cei 250.000 de noi membri din rândurile muncitorilor primiți în partidul nostru, constituie o dovadă a caracterului profund democratic al partidului nostru, a faptului că partidul nostru este în fond un organ electiv al clasei muncitoare. Sub acest aspect, însemnătatea promoției leniniste este, fără doar și poate, uriașă. Însă nu despre aceasta am vrut să vorbesc astăzi. Am vrut să vă atrag atenția asupra exagerărilor periculoase care s'au ivit în partidul nostru în ultimul timp în legătură cu promoția leninistă. Unii afirmă că trebuie să mergem și mai departe și să ridicăm numărul membrilor de partid până la un milion. Alții vor să meargă și mai departe, susținând că ar fi mai bine să ajungem la două milioane. Nu mă îndoiesc că se vor mai găsi și alții care vor vrea să meargă și mai departe. Este o exagerare periculoasă, tovarăși. Armatele cele mai mari din lume au pierit din cauză că au pierdut măsura, din cauză că au acaparat prea mult, și apoi, nefiind în stare să asimileze ceeace au

ocupat, s'au descompus. Partidele cele mai puternice pot pieri dacă pierd măsura, dacă acaparează prea mult și apoi nu sunt în stare să cuprindă, să asimileze, ceea ce au acaparat. Judecați și dv. Avem în partidul nostru 60% tovarăși care nu au pregătire politică; 60% au fost înainte de promoția leninistă, dar mă tem că acum, după promoția leninistă, procentul lor se va ridica până la 80%. Nu este oare timpul, tovarăși, să ne oprim? Nu este oare timpul să ne mărginim la cei opt sute de mii și să punem net și precis chestiunea îmbunătățirii calitative a compoziției partidului, chestiunea necesității de a face ca cei din promoția leninistă să-și însușească bazele leninismului și să devină leniniști conștienți? Eu cred că este timpul.

c) Despre democratizarea conducerii partidului. Promoția leninistă este o dovadă a profundului democratism al partidului nostru, a compoziției proletare a principalelor sale celule, o dovadă neîndoioasă a încrederii pe care masele de milioane ale celor fără partid o au în partidul nostru. Dar democratismul partidului nostru nu se reduce numai la atât. Acesta e doar un aspect al lui. Al doilea aspect e că însăși conducerea partidului se democratizează neîncetat. S'a spus la congres că centrul de greutate al conducerii partidului se deplasează tot mai mult dela vârfurile înguste și dela birouri la organele mai largi, la plenarele organizațiilor locale și centrale, aceste plenary lărgindu-se la rândul lor și îmbunătățindu-și compoziția. Știți, desigur, că congresul a aprobat în totul această tendință care se observă în evoluția organizațiilor noastre de conducere. Despre ce vorbesc

toate acestea? Despre aceea că organizațiile noastre de conducere încep să-și înfigă toate rădăcinile existenței lor în adâncul maselor proletare. Este interesant să urmărim evoluția pe care a suferit-o Comitetul Central al partidului nostru în ultimii șase ani, din punctul de vedere al compoziției sale numerice și sociale. Pe vremea Congresului al VII-lea (1918) Comitetul nostru Central era compus din 15 membri, printre care era un singur muncitor (7%); ceilalți 14 (93%) erau intelectuali. Aceasta era situația în momentul Congresului al VII-lea. Astăzi, după Congresul al XIII-lea, C.C. este compus din 54 de membri, dintre care 29 de muncitori (53%) și 25 de intelectuali (47%). Acesta este un indiciu sigur de democratizare a conducerii de bază a partidului.

d) Despre teorie în general și propagarea leninismului în special. Una din lipsurile primejdioase ale partidului nostru este nivelul teoretic scăzut al membrilor lui. Cauza este copleșitoarea muncă practică, care-ți taie pofta de a te ocupa cu studiul teoretic și care cultivă o anumită indiferență periculoasă — ca să nu spunem mai mult — față de problemele teoriei. Câteva exemple.

Am citit de curând în ziar raportul făcut de un tovarăș (mi se pare Camenev), asupra lucrărilor Congresului al XIII-lea, în care scrie negru pe alb că lozinca la ordinea zilei a partidului nostru ar fi transformarea „Rusiei nepmanilor“ într-o Rusie socialistă. Și ceeace-i mai rău e că această stranie lozincă nu este atribuită altcuiva decât lui Lenin. Nici mai mult, nici mai puțin! Ōr, se știe că Lenin nu a spus și nici nu putea spune așa ceva, deoarece, după cum se știe,

nu există o Rusie a „nepmanilor“. E drept că Lenin a vorbit despre o Rusie a „n.e.p.“-ului. Dar una este Rusia „n.e.p.“-ului (adică o Rusie Sovietică care aplică o nouă politică economică) și cu totul altceva este o Rusie a „nepmanilor“ (adică o Rusie în fruntea căreia se află nepmani). Înțelege oare Camenev această deosebire principială? Firește că o înțelege. Atunci de ce a trântit o lozincă atât de stranie? Din cauza indifferenței care se manifestă de obicei față de problemele teoriei, față de definițiile teoretice precise. Și este foarte posibil ca această stranie lozincă să dea loc la nenumărate nedumeriri în partid, în cazul când greșala nu va fi îndreptată.

Un alt exemplu. Nu rareori se spune că avem o „dictatură a partidului“. Eu sunt pentru dictatura partidului, — auzi pe câte unul. Imi amintesc că într-o rezoluție a unuia dintre congresele noastre, mi se pare chiar într-o rezoluție a Congresului al XII-lea, a fost lansată această expresie, desigur, din nebagare de seamă. Se vede că unii dintre tovarășii noștri își închipue că la noi există o dictatură a partidului, și nu dictatura clasei muncitoare. E o absurditate, tovarăși. Dacă această afirmație este justă, atunci reiese că a greșit Lenin, care ne-a învățat că Sovietele **exercită** dictatura, iar partidul **conduce** Sovietele; reiese că Lenin a greșit când a vorbit de dictatura proletariatului, și nu de dictatura partidului. Dacă această afirmație este justă, atunci nu avem nevoie de Soviete, atunci Lenin nu trebuia să vorbească la Congresul al XI-lea despre necesitatea „**delimitării** organelor de partid de organele sovietice“. Dar de unde și cum de a pătruns această absurditate în rândurile partidului? Din

cauza pasiunii pentru „partinitate”, care dăunează cel mai mult tocmai partinătății fără ghilimele; din cauza indiferenței față de problemele teoriei; din lipsa obișnuinței de a chibzui lozincile înainte de a le lansa; căci e suficient să te gândești numai o clipă ca să înțelegi cât de absurd este să substitui dictaturii clasei dictatura partidului. Mai trebuie să dovedim că această absurditate poate să provoace în partid confuzie și haos ?

Sau un alt exemplu: toată lumea știe că în perioada discuției o parte din partidul nostru s'a lăsat influențată de agitația antipartinică dusă de opoziționiști împotriva bazelor organizatorice ale leninismului. Orice bolșevic, care a absolvit cea mai elementară școală de teorie leninistă, putea să-și dea seama imediat că ceea ce propovăduia opoziția nu are nimic comun cu leninismul. Totuși, după cum se știe, o parte din partid nu a știut să vadă imediat adevărata fizionomie a opoziției. Cum se explică acest lucru ? Se explică prin aceeași indiferență față de teorie, prin nivelul teoretic scăzut al membrilor partidului nostru.

Discuția a adus la ordinea zilei problema studierii leninismului. Moartea lui Lenin a făcut ca această problemă să devie mai acută și a făcut să crească în rândurile membrilor de partid interesul pentru teorie. Congresul al XIII-lea nu a făcut decât să dea expresie acestei stări de spirit, confirmând printr-o serie întreagă de rezoluții necesitatea de a studia și propaga leninismul. Sarcina partidului este de a folosi interesul crescând pentru problemele teoriei și a lua toate măsurile pentru a ridica, în sfârșit, nivelul teoretic al partidului la înălțimea cuvenită.

Nu trebuie să uităm cuvintele lui Lenin că fără o teorie clară și justă nu poate exista o practică justă.

DESPRE SARCINILE ACTIVIȘTILOR JUDEȚENI

Tovarăși ! Nu este întâmplător că am venit tocmai la voi să fac un referat despre congres. Nu am venit la voi numai pentru că a fost dorința voastră, dar și pentru că, în actualul stadiu de dezvoltare, județul, în general, și activiștii județeni, în special, constituie veriga principală de legătură între partid și țărănime, între oraș și sat. Or, știți foarte bine că stabilirea unei alianțe între oraș și sat constituie astăzi principala problemă în munca noastră de partid și de stat.

Am spus mai sus că stabilirea alianței între industria de stat și economia țărănească trebuie să se facă pe trei linii principale: pe linia cooperativelor de consum, pe linia cooperativelor agricole și pe linia cooperativelor de credit dela bază. Am spus că acestea constituie cele trei canale principale cu ajutorul cărora se poate stabili alianța. Dar am exagera dacă am crede că vom reuși să stabilim imediat o legătură directă între industrie și economia țărănească prin mijlocirea plășii, trecând peste județ. Este de prisos să mai dovedim că nu avem nici destule forțe, nici suficientă pricepere, nici destule mijloace pentru aceasta. Deaceea punctul nodal al alianței dintre oraș și sat rămâne în clipa de față județul, districtul. Pentru a ne putea consolida pozițiile în comerț nu este deloc nevoie să înlăturăm pe ultimul băcan din cea din urmă plasă; pentru aceasta trebuie numai să transformăm județul într-o bază a comerțului sovietic, ast-

fel ca în jurul magazinului-cooperativă sovietic al județului să fie nevoiți să graviteze toți băcanii, ca planetele în jurul soarelui. Pentru a deveni stăpâni pe credit, nu e deloc nevoie să acoperim imediat plășile și satele cu o rețea de cooperative de credit. Este suficient să construim o bază în județ pentru ca țărănimea să înceapă îndată să părăsească pe chiabur și cămătar. Etc. etc.

Pe scurt: în timpul cel mai scurt, județul (districtul) trebuie să devină principala bază a organizării alianței dintre oraș și sat, dintre proletariat și țărănime.

De voi, tovarăși activiști județeni, depinde ca această transformare să se facă cât mai repede. Sunteți acum 300. O întreagă armată. De voi și de tovarășii voștri din județele țării noastre depinde ca județul să devină în timpul cel mai scurt punctul nodal al muncii noastre de partid și de stat pentru stabilirea alianței dintre industrie și economia țărănească. Nu mă îndoiesc că activiștii județeni își vor face datoria față de partid și de țară.

*„Pravda” nr. 136 și 137
din 19 și 20 Iunie 1924.*

DESPRE CORESPONDENȚII MUNCITORI

*Convorbire cu un colaborator al revistei
„Rabocii correspondent”⁵⁴*

Importanța participării muncitorilor la conducerea ziarului constă, în primul rând, în faptul că ea — participarea — creează posibilitatea de a transforma o armă atât de ascuțită în lupta de clasă ca ziarul — dintr'un instrument de înrobire a poporului într'un instrument de eliberare. Numai **corespondenții** muncitori și cei sătești pot săvârși această măreață transformare.

Numai ca forță **organizată**, corespondenții muncitori și cei sătești pot îndeplini în procesul de dezvoltare a presei rolul de exponenți și promotori ai opiniei publice proletare, rolul de oameni care dau la iveală lipsurile vieții sociale sovietice, și de luptători neobosiți pentru îmbunătățirea muncii noastre de construcție.

Corespondenții muncitori trebuie oare să fie aleși în adunările muncitorilor sau trebuie ca redacțiile să-i recruteze? După mine, al doilea mijloc (recrutarea de către redacții) este mai potrivit. În această chestiune trebuie să se pună la bază independența corespondentului față de instituțiile și persoanele cu care acesta, într'un fel sau altul, vine în contact în munca

lui, ceea ce nu înseamnă cătuși de puțin ca el să fie independent de acea forță imperceptibilă, dar care acționează neîntrerupt, care se numește opinia publică proletară și al cărei promotor trebuie să fie corespondentul muncitor.

Corespondenții muncitori și cei sătești nu pot fi priviți numai ca viitori ziariști sau ca activiști pe țărâm obștesc în fabrici, în înțelesul strâmt al acestui cuvânt; ei sunt, înainte de toate, oameni care dau la iveală lipsurile din viața noastră socială sovietică, care luptă pentru înlăturarea acestor lipsuri, comandanți ai opiniei publice proletare, care caută să dirijeze inepuizabilele forțe ale acestui uriaș factor care vine în ajutorul partidului și al Puterii Sovietice în opera grea a construcției socialiste.

De aici provine și problema muncii educative în rândurile corespondenților muncitori și sătești. A da corespondenților muncitori și corespondenților sătești un minim de noțiuni ale tehnicii ziaristice, este, desigur, un lucru necesar. Dar nu acesta este esențialul. Esențialul este ca corespondenții muncitori și cei sătești să se instruiască în procesul muncii lor și să-și formeze acel simț de ziarist-militant pe țărâm obștesc fără care un corespondent nu-și poate îndeplini misiunea și care nu poate fi sădit prin niciun fel de măsuri artificiale de instruire, în înțelesul tehnic al acestui cuvânt.

Redacțiile ziarelor legate de partid trebuie să-și exercite conducerea ideologică directă asupra corespondenților muncitori și a corespondenților sătești. Cenzurarea corespondențelor trebuie să fie concentrată la redacțiile ziarelor.

Persecutarea corespondenților muncitori și a corespondenților sătești este o barbarie, o rămășiță a moravurilor burgheze. Apărarea corespondentului său împotriva persecuțiilor trebuie să și-o asume ziarul, care este singurul în măsură să deslănțue împotriva obscurantismului o aprigă agitație de demascare.

Urerez revistei „Rabocii Correspondent” tot succesul.

I. Stalin

„Rabocii Correspondent” nr. 6,
Iunie 1924.

DESPRE PARTIDUL COMUNIST DIN POLONIA

*Cuvântare rostită la ședința comisiei pentru
problema poloneză a Cominternului ⁵⁶
3 Iulie 1924*

Tovarăși ! Nu dispun de suficient material pentru a putea vorbi cu tonul categoric cu care au vorbit aici unii oratori. Cu toate acestea, pe baza materialului pe care totuși mi l-am procurat și în baza discuțiilor care au avut loc aici, mi-am format o anumită părere, pe care aș vrea să vi-o împărtășesc.

Este neîndoielnic că Partidul Comunist Polonez trece printr'o stare anormală. Înăuntrul Partidului Polonez este o criză — aceasta este un fapt cert. Acest lucru l-a recunoscut Walecky, acest lucru l-ați recunoscut cu toții, acest lucru a reieșit în mod evident, dat fiind că aici s'a constatat un desacord în sânul C.C. al Partidului Polonez între membrii practicieni ai C.C. și leaderii C.C. Mai mult: însuși C.C. al Partidului Polonez a recunoscut în rezoluțiile plenarelor sale din Decembrie trecut și din Martie curent caracterul oportunist al unui șir întreg de acțiuni ale sale, condamându-le fără multă vorbă. Se pare că s'a ajuns la ultima limită. Toate acestea, repet, arată în chip neîndoielnic că Partidul Comunist Polonez trece printr'o criză.

Unde trebuie căutată cauza acestei crize?

Cauza trebuie căutată în unele păcate oportuniste

din practica leaderilor oficiali ai Partidului Comunist Polonez.

Permiteți-mi să citez câteva exemple care confirmă această teză.

Chestiunea „rusă”. Unii tovarăși polonezi spun că această chestiune, ca o chestiune de politică externă, nu prezintă mare importanță pentru Partidul Polonez. Aceasta este inexact. Chestiunea „rusă” este de o însemnătate hotărâtoare pentru întreaga mișcare revoluționară, atât în Occident cât și în Orient. Dece? Pentru că Puterea Sovietică din Rusia este baza, rezimul și refugiul mișcării revoluționare din lumea întreagă. Și dacă în această bază, adică în Rusia, partidul și puterea încep să oscileze, înseamnă că toată mișcarea revoluționară din lumea întreagă va suferi serioase neajunsuri.

La noi, în P.C. (b) din Rusia, au început în timpul discuției oscilări în partid. Opoziția, oportunistă în esența ei, a dus prin lupta ei împotriva partidului la o sdruncinare, la o slăbire a partidului, și prin urmare la o slăbire a însăși Puterii Sovietice, deoarece partidul nostru este un partid de guvernământ, este principalul element conducător al puterii noastre de stat. Firește, oscilările din sânul P.C. (b) din Rusia puteau să ducă cu timpul la oscilări ale Puterii Sovietice și chiar la slăbirea ei. Dar șovăelile Puterii Sovietice înseamnă un neajuns pentru mișcarea revoluționară din lumea întreagă. Tocmai deaceia divergențele dinlăuntrul P.C. (b) din Rusia și în general soarta P.C. (b) din Rusia nu pot să nu privească direct soarta mișcării revoluționare din celelalte țări. Iată de ce chestiunea „rusă”, deși pentru Polonia

constitue o problemă de ordin extern, este de o importanță primordială pentru toate partidele comuniste, inclusiv Partidul Comunist Polonez.

Așa dar, ce atitudine au avut conducătorii Partidului Polonez în chestiunea „rusă”? Pe cine au sprijinit ei: opoziția oportunistă sau majoritatea revoluționară a P.C. (b) din Rusia? Pentru mine este clar că, în prima perioadă a luptei dinlăuntrul P.C. (b) din Rusia, a luptei împotriva opoziției oportuniste, conducătorii Partidului Polonez au sprijinit fără echivoc această opoziție. Nu voi începe să scormonesc în sufletul lui Warsky sau Walecky; pentru mine n'are importanță ce gândea Warsky în momentul când scria cunoscuta rezoluție a C.C. al Partidului Comunist Polonez în favoarea opoziției din P.C. (b) din Rusia. Pentru mine au importanță, înainte de toate, nu intențiile persoanelor, ci rezultatele obiective ale acestei rezoluții. Iar rezultatele obiective se reduc la faptul că rezoluția aduce apă la moară opoziției. Această rezoluție a fost un sprijin pentru aripa oportunistă din P.C. (b) din Rusia. Aceasta este miezul problemei. În perioada când C.C. al Partidului Polonez a adoptat această rezoluție și a trimis-o Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia, el era filiala poloneză a opoziției oportuniste din P.C. (b) din Rusia. Dacă am socoti că opoziția din P.C. (b) din Rusia era o firmă oarecare, care trebuia să aibă filiale în diferite țări, atunci, în acea perioadă, Partidul Comunist Polonez a fost filiala din Polonia a acestei firme. În aceasta constă păcatul oportunist săvârșit de leaderii Partidului Polonez în chestiunea „rusă”. E trist, dar, din nefericire, adevărat.

Chestiunea germană. După chestiunea „rusă”, aceasta este cea mai importantă chestiune: în primul rând, pentru că dintre toate țările europene Germania este țara cea mai coaptă pentru revoluție, iar în al doilea rând, pentru că victoria revoluției în Germania înseamnă victoria ei în întreaga Europă. Dacă va fi să înceapă de undeva sguduirea revoluționară a Europei, atunci din Germania va începe. Numai Germania poate lua inițiativa în această privință, iar victoria revoluției în Germania înseamnă asigurarea victoriei revoluției internaționale.

Știți că anul trecut s'a încins o luptă în Partidul Comunist German între majoritatea lui revoluționară și minoritatea oportunistă. Știți de cât de mare însemnătate este victoria aripii stângi sau a celei drepte din Partidul Comunist German pentru întregul mers al revoluției internaționale. Ei bine, pe cine credeți că au sprijinit în această luptă leaderii C.C. al Partidului Comunist Polonez? Au sprijinit grupul lui Brandler⁵⁶ împotriva majorității revoluționare a Partidului Comunist German. Lucrul acesta îl recunoaște astăzi toată lumea: și prietenii, și dușmanii. S'a petrecut acelaș lucru ca și cu chestiunea „rusă”. Dacă presupunem că în Germania există o oarecare firmă a opoziției oportuniste, din Partidul Comunist, atunci leaderii polonezi s'au dovedit a fi filiala poloneză a acestei firme. Este iarăși trist, dar împotriva a ceea ce e fapt nu poți face nimic: faptul trebuie să fie recunoscut.

Despre metoda de luptă împotriva opoziției oportuniste. Kostrejewa afirmă că ei, adică leaderii Comitetului Central polonez, sunt în fond pentru C.C. rus

și, desigur, pentru C.C. german cu compoziția lui actuală, însă sunt în divergență cu aceste organe în ceea ce privește metodele de luptă împotriva opoziției. Vedeți d-v., ei cer metode blânde de luptă împotriva opoziției. Ei sunt pentru războiul împotriva opoziției, dar pentru un război care să nu implice victime. Walecky a mers chiar până acolo încât să exclame: vai de mine, noi suntem pentru „cei trei”! Trebuie să spun că nimeni nu-i cere lui Walecky să țină hangul C.C. rus. Apoi, nici nu știu ce-i cu acești „cei trei” pentru care se omoară atâta Walecky. El a uitat că nimeni nu este obligat să țină hangul Comitetului Central rus. (Walecky din sală: „Nu sunt obligat, dar pot”.) Firește că puteți, însă trebuie să înțelegeți că o asemenea comportare pune într-o situație jenantă și pe Walecky și C.C. rus. Aici nu este vorba câtuși de puțin de a ține hangul cuiva, ci de faptul că în condițiile n.e.p.-ului a luat naștere în Rusia o nouă burghezie, care, neavând posibilitatea să acționeze deschis pe arena politică, se străduiește să spargă frontul comunismului dinlăuntru, căutându-și eroii printre leaderii P.C. (b) din Rusia. Iar acest fapt generează stări de spirit opoziționiste în sânul P.C. (b) din Rusia, creând teren pentru devierea oportunistă. Prin urmare, partidele noastre frățesti trebuie să-și precizeze atitudinea față de acest fapt și să adopte o poziție precisă. De acest lucru — repet — este vorba, iar nu de a ține hangul Comitetului Central rus.

Cât privește metoda mai blândă cerută de Kostrejewa, trebuie să spun că ea nu rezistă la cea mai mică critică. Kostrejewa este pentru lupta împotriva

opoziției oportuniste, dar pentru o luptă care să nu ducă la discreditarea leaderilor opoziției. Dar, în primul rând, istoria nu cunoaște luptă care să nu implice oarecari victime. În al doilea rând, nu poți învinge opoziția dacă nu admiti că victoria implică compromiterea autorității leaderilor opoziției; altfel ar trebui să renunțăm la orice luptă împotriva opoziției. În al treilea rând, victoria deplină asupra opoziției constituie unica garanție împotriva sciziunii. Practica partidului nu cunoaște alte garanții. Intreaga istorie a P.C. (b) din Rusia stă mărturie în această privință.

Social-democrația germană, încă în perioada dinainte de război, pe când era ortodoxă, a luptat împotriva oportunismului tocmai cu acea metodă blândă de care a vorbit aici Kostrjewa. Rezultatul obținut de ea a fost că oportunismul a ieșit învingător, iar sciziunea a devenit inevitabilă.

P.C. (b) din Rusia a dus lupta împotriva oportunismului folosind metoda verificată a izolării hotărâte a leaderilor oportuniști: rezultatul a fost că a învins marxismul revoluționar, iar coeziunea partidului a devenit excepțională.

Cred că învățămintele P.C. (b) din Rusia trebuie să devină instructive pentru noi. Metoda de luptă preconizată de Kostrjewa este o răgâială a oportunismului social-democrat. Ea ascunde pericolul unei sciziuni în partid.

În sfârșit, problema conducerii partidului. În ce constă, în momentul de față, trăsătura caracteristică a desvoltării partidelor comuniste din Occident? Ea constă în faptul că în fața partidelor se pune nemijlocit problema reorganizării activității partidului în-

tr'un chip nou, revoluționar. Nu este vorba aici de a se adopta un program comunist și de a se proclama lozinci revoluționare. Este vorba de a se reorganiza munca de zi cu zi a partidului, activitatea lui practică, în sensul ca fiecare pas al partidului, fiecare acțiune a lui să ducă în mod firesc la educarea revoluționară a masselor, la pregătirea revoluției. Acesta este astăzi miezul problemei, și nu adoptarea unor directive revoluționare.

Pruhnjak a citit ieri aici un vraf întreg de rezoluții revoluționare adoptate de leaderii C.C. din Polonia. A dat citire acestor rezoluții cu un ton triumfător, socotind că munca de conducere a partidului se mărginește la întocmirea de rezoluții. Nici prin gând nu-i trece că întocmirea rezoluțiilor nu constituie decât primul pas, începutul muncii de conducere a partidului. El nu înțelege că baza conducerii nu este întocmirea de rezoluții, ci aplicarea lor, traducerea lor în fapt. Din această cauză, el a uitat să ne informeze în marele său discurs care a fost soarta acestor rezoluții și n'a găsit de cuviință să ne spună dacă aceste rezoluții au fost aplicate și anume în ce măsură au fost aplicate de Partidul Comunist Polonez. Or, esența muncii de conducere a partidului este tocmai aplicarea rezoluțiilor și directivelor. Privindu-l, mi-am adus aminte de acel funcționar sovietic de rând care „răspunde” în fața comisiei de revizie. „S'a aplicat cutare directivă?” — întreabă comisia de revizie. „S'au luat măsuri” — răspunde funcționarul. „Ce măsuri au fost luate?” — întreabă comisia de revizie. „S'au dat dispoziții” — răspunde funcționarul. Comisia de revizie cere acte. Cu un aer triumfător,

funcționarul prezintă copia dispoziției. Comisia de revizie întreabă: — „Și care e soarta acestei dispoziții, a fost ea aplicată, și când anume?”. Funcționarul face ochi mari, declarând că „n'a primit știri”. Firește, comisia de revizie trage la răspundere asemenea funcționari. De un asemenea funcționar sovietic mi-a amintit Pruhnjak atunci când a citit aici cu un aer triumfător rezoluțiile revoluționare de aplicarea căroră el „nu are știri”. Aceasta nu înseamnă a conduce partidul, ci înseamnă a-ți bate joc de orice fel de muncă de conducere.

Care sunt deci concluziile? Ele se rezumă la următoarele:

În primul rând. Sunt în mod hotărât împotriva faptului ca în apropiata discuție în partidul din Polonia să se traseze o linie de demarcație între fostul Partid socialist polonez și fosta Social-democrație poloneză. Ar fi un lucru periculos pentru partid. Fostul Partid socialist polonez și fosta Social-democrație poloneză s'au contopit demult într'un partid unic și duc în comun lupta împotriva moșierilor polonezi și împotriva burgheziei, și a-i împărți astăzi în mod retrospectiv în două părți ar fi o foarte mare greșeală. Lupta trebuie să meargă nu pe vechea linie a P.S.P. și S.D.P., ci pe linia nouă a izolării aripii oportuniste din Partidul Comunist Polonez. Deplina victorie asupra aripii oportuniste — iată garanția împotriva sciziunii și cheazășia coeziunii partidului.

În al doilea rând. Sunt în mod hotărât împotriva așa numitei retezări, adică sunt împotriva îndepărtării din C.C. a unora dintre membrii săi. Sunt, în general, împotriva unei restructurări a C.C. făcută de sus.

În general trebuie avut în vedere că o operație chirurgicală făcută atunci când nu e necesară lasă urme proaste în partid. Partidul Comunist Polonez să-și reorganizeze el însuși Comitetul său Central la apropiatul congres sau la apropiata conferință. Este cu neputință ca un partid care crește să nu poată să promoveze conducători noi.

În al treilea rând. Cred că propunerile practice făcute de Unschlicht sunt perfect juste. Ar fi foarte rațional ca în locul actualului Birou Organizatoric și al actualului Birou Politic, care s'au rupt unul de altul, să se formeze un centru politic și practic unic, compus din membrii actualului C.C. din Polonia:

S'au exprimat aici îndoieli cu privire la cunoștințele teoretice și la experiența de partid pe care le au noii lideri ridicați de lupta revoluționară din Polonia. Cred că această împrejurare nu poate avea o însemnătate hotărâtoare. În viața P.C. (b) din Rusia au fost cazuri când în fruntea unor foarte mari organizații regionale veneau muncitori cu un bagaj teoretic și politic insuficient. Și, totuși, acești muncitori s'au dovedit a fi conducători mai buni decât mulți intelectuali cărora le lipsea simțul revoluționar necesar. Se prea poate ca la început lucrurile să nu meargă tocmai strună cu noii conducători, dar asta nu-i nicio nenorocire; se vor poticni odată, de două ori, și vor învăța să conducă mișcarea revoluționară. Niciodată nu pică din cer conducători gata formați. Ei se formează numai în procesul luptei.

*„Bolșevic” nr. 11
din 20 Septembrie 1924.*

SCRISOARE CĂTRE tov. DEMIAN BEDNĂI

Dragă Demian!

Îți scriu cu mare întârziere. Ai fost dreptul să mă cerți. Dar trebuie să ții seama de faptul că în materie de scrisori, și în general în materie de corespondență, sunt extrem de leneș.

Îți răspund pe puncte:

1. E foarte bine că ești într-o „dispoziție plină de voioșie”. Filosofia „tristeții universale” nu este filosofia noastră. N'au decât să fie triști cei care părăsesc scena și cei care și-au trăit traiul. Americanul Whitman a redat cât se poate de reușit filosofia noastră; „Suntem vii, în sângele nostru roșu arde focul forțelor necheltuite”. Așa-i, Demian.

2. „Mă tem să nu jignesc pe careva, dar trebuie și să mă tratez” — îmi scrii d-ta. Iată sfatul meu: mai bine să jignești pe câțiva vizitatori sau vizitatoare decât să nu te tratezi după toate regulile artei. Tratează-te, tratează-te, tratează-te neapărat. Să nu-ți jignești vizitatorii — astea sunt interese de moment. Să-i jignești puțin pentru a te putea trata în mod serios — astea sunt interese mai de lungă durată. Oportuniștii se deosebesc de antipozii lor tocmai prin faptul că pun interesele din prima categorie mai presus

de interesele din categoria a doua. Nici vorbă că d-ta nu-i vei imita pe oportuniști.

3. „Accentele amnistiante din referatul dumneavoastră citit în fața secretarilor de comitete județene * nu sunt lipsite de șiretenie“, scrii d-ta. Ar fi fost mai just să spui că aici este vorba de politică, care, în general vorbind, nu exclude și oarecare șiretenie. Cred că după ce i-am sdrobot definitiv pe leaderii opoziției, noi, adică partidul, suntem datori să îndulcim tonul față de opoziționiștii de rând și mijlocii, ca să le fie mai lesne să părăsească pe leaderii opoziției. Să-i lași pe generali fără armată, acesta este esențialul. Opoziția dispune în partid de vreo 40.000—50.000 de oameni; majoritatea dintre ei ar fi vrut să-și părăsească leaderii, dar îi împiedică amorul lor propriu sau brutalitatea, îngâmfarea unora dintre partizanii C.C. care întărește cu înțepături pe opoziționiștii de rând, frânând astfel trecerea lor de partea noastră. „Tonul“ referatului meu este îndreptat împotriva acestor partizani ai C.C. Așa, și numai așa, poate fi distrusă opoziția, după ce leaderii ei au fost făcuți de râsul lumii întregi.

4. „Oare n'o să ne joace recolta o festă?“ — întrebi d-ta. Ne-a și jucat-o puțin. Dacă anul trecut am strâns (recolta globală) peste două miliarde șapte sute de milioane, anul acesta se așteaptă cu 200.000.000 mai puțin. Acest lucru lovește, firește, în export. E drept că anul acesta au avut de suferit de pe urma recoltei proaste de cinci ori mai puține gospodării decât în anul 1921, și noi, fără eforturi deosebite, cu propriile noastre forțe putem face față acestui rău.

*Vezi volumul de față, pag. 257—286. — Nota Red.

Poți fi sigur de acest lucru. Și totuși lovitura rămâne lovitură. De altfel tot răul are și o parte bună. Am decis să folosim hotărîrea mai puternică a țărănimii de a face tot ce-i stă în putință pentru a se asigura în viitor împotriva surprizelor secetei și ne vom strădui să folosim sub toate raporturile această hotărîre, în scopul de a aplica (împreună cu țărănimea) măsuri energice pentru ameliorarea solului, pentru îmbunătățirea tehnicii agricole etc. etc. Intenționăm să începem cu formarea unui sector de ameliorare strict necesar în zona Samara—Saratov—Tarițan—Astrahan—Stavropol. Alocăm în acest scop cincisprezece, douăzeci de milioane de ruble. Anul viitor ne vom ocupa de guberniile din Sud. Acesta va fi începutul unei revoluții în agricultura noastră. Localnicii spun că țărănimea ne va da un sprijin serios. Până nu-l strânge nevoia, țăranul nu se mișcă din loc. Se vede că a fost nevoie de biciul secetei pentru a putea ridica agricultura pe o treaptă superioară și pentru a putea pune țara noastră pentru totdeauna la adăpost de surprizele vremii. Colceac ne-a învățat să organizăm infanteria, Denichin ne-a învățat să creăm cavaleria, iar seceta ne învață să organizăm agricultura. Acestea sunt căile istoriei. Și aici nu e nimic nefiresc.

5. „Vino“ — îmi scrii d-ta. Din păcate nu pot să vin; nu pot, pentru că nu am timp. Te sfătuiesc „să dai o raită prin Bacu“, — este absolut necesar. Tiflisul nu este atât de interesant, cu toate că aspectul lui exterior este mai atrăgător decât al orașului Bacu. Dacă nu ai văzut încă pădurile de sonde petrolifere, atunci „n'ai văzut nimic“. Sunt convins că Bacu îți

va oferi un material foarte bogat pentru giuvaeruri în genul poeziei „Atracția” 57.

La noi, la Moscova, n'a trecut încă perioada congreselor. Discursurile și desbaterile dela Congresul al V-lea sunt, desigur, un lucru bun, dar, la drept vorbind, ele sunt un simplu decor. Mult mai interesantă este convorbirea prietenească cu delegații din Occident (ca și cu cei din Orient) pe care am avut-o cu toții aici. Am avut o convorbire îndelungată cu muncitorii germani, francezi și polonezi. Excelent „material” revoluționar! Totul lasă să se vadă că acolo, în Occident, crește ura, adevărata ură revoluționară împotriva rânduiriilor burgheze. Am ascultat cu bucurie cuvântările lor simple, dar viguroase, în care își arătau dorința „de a face” la ei acasă „o revoluție după modelul rusesc”. Aceștia sunt muncitorii noi. Muncitori de felul acestora n'au asistat încă la congresele noastre. Evident că revoluția nu e chiar atât de aproape, dar nu încapă îndoială că lucrurile se îndreaptă spre revoluție. M'a izbit încă o trăsătură la acești muncitori: dragostea lor caldă, puternică, aproape maternă pentru țara noastră și imensa, nețărunită lor credință în dreptatea, capacitatea și forța partidului nostru. Din scepticismul de până mai ieri n'a mai rămas nici urmă. Nici acest lucru nu este întâmplător. Este și el un semn al revoluției care se coace.

Așa e, Demian.

Ei, ajunge, deocamdată. Îți strâng mâna cu putere.

Al d-tale, *I. Stalin*

15.VII.24

Se publică pentru prima oară.

DESPRE I. M. SVERDLOV

Există oameni, conducători ai proletariatului, în jurul cărora presa nu face zarvă, poate din cauză că lor înșile nu le place să se facă zarvă în jurul persoanei lor, dar care sunt totuși seva dătătoare de viață și adevărații conducători ai mișcării revoluționare. Dintre acești conducători face parte și I. M. Sverdlov.

Organizator înăscut, organizator prin însăși firea sa, prin deprinderi, prin educație revoluționară, prin intuiție, organizator prin întreaga sa activitate clocotitoare — iată cum ni se înfățișează figura lui I. M. Sverdlov.

Ce înseamnă să fii conducător-organizator în condițiile noastre, când la putere se află proletariatul? Aceasta nu înseamnă să-ți alegi ajutoare, să înjghebezi o cancelarie și să dai prin mijlocirea ei dispoziții. A fi conducător-organizator în condițiile noastre înseamnă, în primul rând, să cunoști activiștii, să știi să sesizezi calitățile și lipsurile lor, să știi să te apropii de ei, iar în al doilea rând înseamnă să știi să-i repartizezi pe activiști în așa fel încât:

- 1) fiecare activist să se simtă la locul său;

2) fiecare activist să poată da revoluției maximum din ceea ce el este capabil să dea, în genere, potrivit însușirilor sale individuale;

3) acest fel de repartizare a activiștilor să nu ducă la întreruperi în muncă, ci la coordonare, la unitate, la avântul general al muncii în întregul ei;

4) orientarea generală a muncii organizate în felul acesta să fie expresia ideii politice în numele căreia se face repartizarea activiștilor în posturi și să realizeze această idee.

I. M. Sverdlov a fost tocmai un astfel de conducător-organizator al partidului nostru și al statului nostru.

Perioada 1917—1918 a fost o perioadă de cotitură pentru partid și stat. În această perioadă, partidul a devenit pentru prima oară o forță de guvernământ. Pentru prima oară în istoria omenirii a apărut o putere nouă — Puterea Sovietelor, puterea muncitorilor și a țăranilor. A aduce partidul, care până atunci fusese un partid ilegal, pe un făgaș nou, a crea bazele organizatorice ale noului stat proletar, a găsi formele organizatorice ale raporturilor dintre partid și Soviete, asigurând partidului conducerea, iar Sovietelor desvoltarea lor normală — iată sarcina organizatorică extrem de complexă care stătea atunci în fața partidului. Nu se vor găsi în partid oameni care s'ar încumeta să nege că I. M. Sverdlov a fost unul dintre primii, dacă nu chiar primul, care a rezolvat cu pricepere și fără sguđuiri această problemă organizatorică în munca de construire a noii Rusii.

Ideologii și agenții burgheziei se complac în a repeta frazele răsuflăte cum că bolșevicii n'ar ști să

construiască, că n'ar fi în stare decât să distrugă. I. M. Sverdlov, întreaga sa activitate sunt o desmințire vie a acestor baliverne. I. M. Sverdlov și activitatea lui în rândurile partidului nostru nu sunt ceva întâmplător. Un partid care a dat naștere unui mare constructor ca I. M. Sverdlov poate spune cu certitudine că știe să construiască noul tot atât de bine pe cât știe să dărâme vechiul.

Sunt departe de a pretinde că-i cunosc perfect pe toți organizatorii și constructorii din partidul nostru, dar trebuie să spun că dintre toți organizatorii de seamă pe care i-am cunoscut, nu cunosc, după Lenin, decât doi cu care partidul nostru poate și trebuie să se mândrească: I. F. Dubrovinski, care a pierit în locul de deportare dela Turuhan, și I. M. Sverdlov, care s'a consumat în munca de construire a partidului și a statului.

*„Proletarskaia Revoliuția”
nr. 11 (34), Noembrie 1924.*

Semnat: I. Stalin

CU PRIVIRE LA SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ

Cred că pentru a caracteriza actuala situație internațională nu este câtuși de puțin necesar să ținem seama de toate faptele care prezintă o oarecare însemnătate, de toate particularitățile actualei realități internaționale, fără nicio excepție. În acest scop este necesar să ținem seama numai de momentele principale, hotărâtoare ale perioadei actuale. După părerea mea, în prezent există trei asemenea momente:

a) apariția unei „ere” de „pacifism” burghezo-democratic;

b) amestecul Americii în treburile Europei și acordul dela Londra al Antantei cu privire la reparații;

c) întărirea elementelor de stânga în mișcarea muncitorească din Europa și creșterea greutateii specifice a Uniunii Sovietice pe plan internațional.

Să examinăm aceste momente principale.

1. PERIOADA „PAÇIFISMULUI” BURGHEZO-DEMOCRATIC

Antanta s'a dovedit incapabilă să folosească rezultatele victoriilor sale militare. Ea a reușit pe deplin să înfrângă Germania și să încercuiască Uniunea So-

vietică. A reușit deasemenea să întocmească și un plan de jefuire a Europei. Nenumăratele conferințe și acordurile dintre statele Antantei stau mărturie acestui lucru. Ea s'a dovedit însă neputincioasă în ceea ce privește realizarea planului de jaf. Dece? Pentru că contradicțiile dintre țările Antantei sunt prea mari. Pentru că ele nu au reușit și nu vor reuși să cadă la învoială asupra împărțirii prăzii. Pentru că rezistența țărilor care urmează a fi jefuite devine tot mai mare. Pentru că realizarea planului de jaf poate duce la conflicte armate, iar masele nu vor să lupte. Astăzi este limpede pentru „toată lumea“ că atacul imperialist frontal împotriva Ruhr-ului, atac care urmărea nimicirea Germaniei, s'a dovedit primejdios chiar pentru imperialism. Este clar deasemenea că politica fățiș imperialistă a ultimatumurilor, prin care se urmărește izolarea Uniunii Sovietice, nu dă decât rezultate contrare. S'au creat condiții în care Poincaré și Curzon, slujind cu toată credința imperialismul, au agravat totuși prin „munca“ lor criza crescândă din Europa, au provocat împotrivirea maselor contra imperialismului și au împins masele la revoluție. Deaceia a devenit inevitabilă trecerea burgheziei dela politica atacului frontal la o politică de compromisuri, dela imperialism fățiș la imperialism mascat, dela Poincaré și Curzon la MacDonald și Herriot. A jefui lumea în mod fățiș, a devenit un lucru primejdios. Partidul laburist din Anglia și blocul de stânga din Franța⁵⁸ trebuie să acopere goliciunea imperialismului. Acesta este izvorul „pacifismului“ și al „democratismului“.

Unii cred că burghezia a ajuns la „pacifism“ și la „democratism“ nu de nevoie, ci de voie, în urma

unei așa zise alegeri libere. Ei presupun totodată că, după ce a înfrânt clasa muncitoare în lupte decisive (Italia, Germania), burghezia s'a simțit învingătoare, și acum poate să-și permită „democratismul”. Cu alte cuvinte, atâta timp cât luptele decisive erau în curs, burghezia avea nevoie de o organizație de luptă, de fascism; acum însă, când proletariatul a fost înfrânt, burghezia nu mai are nevoie de fascism și îl poate înlocui prin „democratism”, ca metodă mai bună de consolidare a victoriei ei. De aici se trage concluzia că puterea burgheziei s'a consolidat, că „era pacifismului” va fi de lungă durată și că revoluția în Europa este amânată pentru nu se știe cât timp.

Această presupunere este cu totul greșită.

În primul rând, este inexact că fascismul nu este decât o organizație de luptă a burgheziei. Fascismul nu este numai o categorie tehnico-militară. Fascismul este o organizație de luptă a burgheziei, o organizație care se bizue pe sprijinul activ al social-democrației. Social-democrația este obiectiv o aripă moderată a fascismului. Nu avem motive să credem că organizația de luptă a burgheziei poate obține succese hotărâtoare în lupte sau în conducerea țării fără sprijinul activ al social-democrației. Avem tot atât de puține motive să credem că social-democrația poate obține succese hotărâtoare în lupte sau în conducerea țării fără sprijinul activ al organizației de luptă a burgheziei. Aceste organizații nu se exclud, ci se complectează una pe cealaltă. Ele nu sunt antipozi, ci gemene. Fascismul este blocul politic neconstituit formal al acestor două organizații principale, care a apărut în condițiile crizei postbelice a imperialismului și al cărui

scop este lupta împotriva revoluției proletare. Burghezia nu poate să se mențină la putere fără acest bloc. Deaceea ar fi greșit să se creadă că „pacifismul” înseamnă lichidarea fascismului. În actuala situație, „pacifismul” înseamnă statornicirea fascismului, scoțându-se pe primul plan aripa lui moderată, aripa social-democrată.

În al doilea rând, este inexact că luptele decisive au și avut loc, că proletariatul a fost înfrânt în aceste lupte și că din această cauză puterea burgheziei s'a consolidat. Luptele decisive încă n'au avut loc, fie chiar și numai pentru motivul că n'au existat partide bolșevice cu adevărat de masă, care să fie în stare să aducă proletariatul la dictatură. Fără asemenea partide, luptele decisive pentru dictatură în condițiile imperialismului nu sunt cu putință. În Occident, luptele decisive abia urmează să se dea. Au avut loc doar primele atacuri importante, respinse de burghezie, și o primă încercare serioasă a forțelor care a arătat că proletariatul nu este încă în stare să doboare burghezia, iar burghezia nu mai este în stare să facă abstracție de proletariatul. Și tocmai pentru că burghezia nu mai este în stare să îngenuncheze clasa muncitoare, a fost nevoită să renunțe la atacul frontal, să meargă pe căi ocolite, să facă compromisuri și să recurgă la „pacifismul democratic”.

În sfârșit, inexactă este și afirmația că „pacifismul” este un semn al forței și nu al slăbiciunii burgheziei, că „pacifismul” trebuie să ducă la consolidarea puterii burgheziei, la o amânare a revoluției pentru un timp nedeterminat. Actualul pacifism înseamnă venirea la putere, direct sau indirect, a partidelor în-

ternaționalei a II-a. Dar ce înseamnă venirea la putere a partidelor Internaționalei a II-a? Înseamnă că ele se vor autodemasca în mod inevitabil ca lachei ai imperialismului, ca trădători ai proletariatului, deoarece practica de guvernământ a acestor partide nu poate avea decât un singur rezultat, și anume: falimentul lor politic, creșterea contradicțiilor în sânul acestor partide, descompunerea, destrămarea lor. Dar descompunerea acestor partide duce inevitabil la descompunerea puterii burgheziei, deoarece partidele Internaționalei a II-a sunt sprijinul imperialismului. Putea oare burghezia să se hotărască de bunăvoie la această experiență riscantă a pacifismului, dacă n'ar fi fost constrânsă de necesitate? Firește că nu! În perioada care a urmat războiului imperialist, burghezia repetă pentru a doua oară experiența cu pacifismul: prima oară — îndată după război, când se părea că revoluția bate la ușă, și a doua oară — în prezent, după experiențele riscante ale lui Poincaré și Curzon. Cine va avea curajul să nege că aceste treceri repetate ale burgheziei dela pacifism la imperialismul deșănțat și invers nu pot să rămân fără urmări pentru imperialism că ele smulg din făgașul preocupărilor zilnice masele de milioane ale muncitorilor, antrenând în politică păturile cele mai înapoiate ale proletariatului și înlesnind revoluționarea lor? Desigur perioada „pacifismului democratic” încă nu înseamnă o perioadă Cherenschi, deoarece această din urmă perioadă presupune dualitatea puterii, destrămarea puterii burgheziei și începutul formării bazelor puterii proletare. Dar nu încapă nicio îndoială că pacifismul înseamnă o vi-guroasă punere în mișcare a masselor populare, antre-

narea lor în politică, că pacifismul sdruncină puterea burgheziei și pregătește terenul pentru sguduiri revoluționare. Și tocmai deaceia pacifismul trebuie să ducă nu la consolidarea, ci la slăbirea puterii burgheziei, nu la amânarea revoluției pentru un timp nedeterminat, ci la grăbirea ei.

De aici, firește, nu rezultă că pacifismul nu reprezintă un pericol important pentru revoluție. Pacifismul duce la subminarea temelilor puterii burgheziei; el pregătește condițiile prielnice revoluției. Dar pacifismul poate să ducă la aceste rezultate numai împotriva voinței a înșiși „pacifiștilor” și „democraților”, numai atunci când partidele comuniste vor duce o energică muncă de demascare a naturii imperialiste și contrarevoluționare a puterii pacifisto-democratice a lui Herriot—MacDonald. Cât privește însă voința a înșiși pacifiștilor și democraților, cât privește politica a înșiși imperialiștilor, este cert că, adoptând pacifismul, ei nu urmăresc decât un singur țel: să înșele masele prin fraze sonore despre pace, pentru a pregăti un nou război; să le orbească cu poleiala „democratismului”, pentru a statornici dictătura burgheziei; să adoarmă masele cu zarva în jurul drepturilor „suverane” ale națiunilor și statelor, pentru a pregăti cu mai mult succes intervenția în China, masacrele din *Afganistan și Sudan, desmembrarea Persiei*; să prostească masele cu fraze pompoase despre raporturile „prietenești” cu Uniunea Sovietică, despre cutare sau cutare „tratate” încheiate cu Puterea Sovietică, pentru a intra în legături și mai strânse cu complotiștii contrarevoluționari svârliți din Rusia, — cu scopul de a pune la cale acte de banditism în Bie-

lorusia, Ucraina și Georgia. Burgheziei îi trebuie pacifismul pentru camuflaj. Acest camuflaj este principala primejdie pe care o prezintă pacifismul. Își va atinge sau nu burghezia scopul de a înșela poporul — aceasta depinde de energia cu care partidele comuniste din Occident și Orient vor duce munca de demascare, de felul cum vor ști să smulgă masca de pe fața imperialiștilor travestiți în pacifiști. Fără îndoială că evenimentele și practica vor lucra în această privință pentru comuniști, săpând o prăpastie între cuvintele pacifiste și faptele imperialiste ale slugilor democrate ale capitalului. Datoria comuniștilor este de a nu rămâne în urma evenimentelor și de a demasca fără cruțare fiecare pas, fiecare act de slugărnicie față de imperialism și de trădare a proletariatului de către partidele Internaționalei a II-a.

2. AMESTECUL AMERICII ÎN TREBURILE EUROPEI ȘI ACORDUL DELA LONDRA AL ANTANTEI CU PRIVIRE LA REPARAȚII

Conferința dela Londra a Antantei ⁵⁹ este cea mai deplină expresie a mincinosului, falsului pacifism burghezo-democratic. Dacă venirea la putere a lui MacDonald—Herriot și zarva în jurul „stabilirii unor raporturi normale” cu Uniunea Sovietică trebuiau să acopere și să mascheze înverșunata luptă de clasă din Europa și ura de moarte a statelor burgheze față de Uniunea Sovietică, acordul dela Londra al Antantei trebuie să acopere și să mascheze lupta crâncenă dintre Anglia și Franța pentru hegemonia în Europa.

contradicția crescândă dintre Anglia și America în lupta pentru dominația pieței mondiale, lupta supraomenească a poporului german împotriva jugului Antantei. Nu mai există război între clase, s'a sfârșit cu revoluția, acum putem încheia lucrurile printr'o colaborare între clase — urlă alde MacDonald și Renaudel. Nu mai este luptă între Franța și Anglia, între America și Anglia, între Germania și Antantă, s'a sfârșit cu războiul; acum putem încheia lucrurile printr'o pace generală în frunte cu America — le cântă în strună prietenii întru acordul dela Londra și frații întru trădarea cauzei clasei muncitoare, eroii social-democrați ai pacifismului.

Dar ce s'a petrecut la conferința dela Londra a Antantei?

Înainte de conferința dela Londra, Franța hotărâra în problema reparațiilor, singură, mai mult sau mai puțin independent de „aliați“, deoarece avea asigurată majoritatea în comisia reparațiilor. Ocuparea Ruhr-ului a fost un mijloc pentru desorganizarea economică a Germaniei și o garanție că Franța va căpăta din partea Germaniei plăți în contul reparațiilor, cărbune și cocs pentru metalurgia franceză, semifabricate chimice și coloranți pentru industria chimică franceză, precum și dreptul de a exporta în Germania, cu scutire de taxe vamale, produse textile alsaciene. Acest plan urmărea crearea unei baze materiale pentru hegemonia militară și economică a Franței în Europa. Dar, după cum se știe, acest plan nu a reușit. Metoda ocupației a dus la rezultate contrare. Franța nu a obținut într'o măsură cât de cât satisfăcătoare nici plăți în numerar, nici livrări în natură. În sfârșit,

Însuși autorul ocupației, Poincaré, a fost debarcat din cauza politicii sale fățiș imperialiste, care amenința să ducă la un nou război și la revoluție. Cât privește hegemonia Franței în Europa, ea a dat greș nu numai din cauză că metoda ocupației și a jafului fățiș excludea posibilitatea unei legături economice strânse între industria franceză și cea germană, dar și din cauză că Anglia se împotriva categoric unei asemenea legături, deoarece Anglia nu putea să nu știe că unirea cărbunelui german cu metalul francez nu poate să nu submineze metalurgia engleză.

Ce a dat, în loc de toate acestea, conferința dela Londra a Antantei?

În primul rând, conferința a înlăturat sistemul care permitea Franței să rezolve în mod independent problema reparațiilor, stabilind că în ultimă instanță chestiunile litigioase trebuie să fie rezolvate de o comisie de arbitraj, alcătuită din reprezentanții Antantei în frunte cu reprezentanții Americii.

În al doilea rând, conferința a desaprobat ocuparea Ruhr-ului, stabilind că este necesară evacuarea lui economică (imediat) și militară (peste un an sau mai devreme). Motivele: în stadiul actual, ocuparea Ruhr-ului este primejdioasă din punctul de vedere al situației politice din Europa și incomodă din punctul de vedere al unei jefuiri organizate și sistematice a Germaniei. Iar că Antanta intenționează să jefuiască Germania temeinic și sistematic, — în această privință nu poate exista nicio îndoială.

În al treilea rând, respingând ideea intervenției militare, conferința a aprobat în totul intervenția financiar-economică, stabilind:

a) necesitatea creării în Germania a unei bănci de emisiune, pusă sub controlul unui comisar străin special;

b) trecerea rețelei căilor ferate ale statului în mâini particulare, urmând să fie administrate sub controlul unui comisar străin special;

c) crearea unui așa numit „comitet de transfer“, alcătuit din reprezentanții aliaților, care să concentreze în mâinile lui în valută germană toate plățile în contul reparațiilor, care să finanțeze livrările germane în natură din sumele primite în contul reparațiilor, care să poată investi în industria germană unele sume din plățile primite în contul reparațiilor (în caz că transferul lor în Franța n'ar fi oportun) și să aibă, în felul acesta, deplina posibilitate de a ține în mână piața financiară a Germaniei.

Este de prisos să mai dovedim că aceasta înseamnă transformarea Germaniei într-o colonie a Antantei.

În al patrulea rând, conferința a acordat Franței dreptul de a primi din partea Germaniei cărbune și produse chimice în decursul unei anumite perioade de timp, aceste livrări fiind obligatorii pentru Germania, dar a făcut pe loc rezerva că Germaniei i se rezervă dreptul de a cere comisiei de arbitraj reducerea cantității sau chiar încetarea acestor plăți forțate în natură. Prin aceasta comisia a redus la zero, sau aproape la zero, drepturile Franței.

Dacă la toate acestea mai adăugăm împrumutul de 800.000.000 de mărci acordat Germaniei, împrumut acoperit de bancherii englezi și, mai cu seamă, de cei americani; dacă mai ținem seamă, apoi, de faptul

că la conferință au dictat bancherii, și în primul rând bancherii americani, vom avea o imagine complectă: din hegemonia Franței n'a mai rămas nici urmă, iar în locul hegemoniei Franței avem hegemonia Americii.

Acestea sunt rezultatele conferinței dela Londra a Antantei.

Pe această bază unii cred că de acum înainte contradicțiile de interese în Europa trebuie să se atenueze în fața hegemoniei Americii; că, interesată să exporte capital în Europa, America, de dragul îmbogățirii bancherilor săi, va ști să pună țările europene la regim, silindu-le să stea liniștite; că pacea în Europa, ce-i drept o pace forțată, poate din această cauză să fie considerată mai mult sau mai puțin asigurată pentru o perioadă de timp mai mult sau mai puțin îndelungată. Această presupunere este cu totul greșită.

În primul rând, conferința a rezolvat problema Germaniei în absența stăpânului, fără poporul german. Poți, firește, „planifica“ transformarea Germaniei într-o adevărată colonie. Dar să încerci să transformi, în fapt, în colonie o țară ca Germania, astăzi, când cu greu pot fi ținute în stare de supunere până și coloniile înapoiate, — înseamnă să minezi Europa.

În al doilea rând, conferința a împins oarecum pe planul al doilea Franța, care o luase prea mult înaintea celorlalți, ceea ce a dus în mod firesc la o preponderență efectivă a Angliei în Europa. A crede însă că Franța se poate împăca cu preponderența Angliei, înseamnă a nu ține seama de fapte, a nu ține seama de logica lucrurilor, care de obicei se dovedește a fi mai tare decât orice altă logică.

În al treilea rând, conferința a recunoscut hegemonia Americii. Capitalul american are însă interes să finanțeze industria franco-germană, s'o folosească cât mai rațional, de pildă, în direcția unei combinații între metalurgia franceză și industria carboniferă germană. Nu încapе îndoială că tocmai în această direcție, care este mai avantajoasă pentru el, va face capitalul american uz de avantajele sale. A crede însă că Anglia se va împăca cu această situație, înseamnă a nu cunoaște Anglia, înseamnă a nu ști cât de mult ține Anglia la interesele industriei sale metalurgice.

În sfârșit, Europa nu este izolată, ea este legată de coloniile ei și trăiește din sevă acestor colonii. A crede că conferința poate aduce vreo schimbare „în bine” în raporturile dintre Europa și colonii, că ea poate opri sau încetini dezvoltarea contradicțiilor dintre ele, — înseamnă a crede în minuni.

Ce concluzie putem trage de aici?

O singură concluzie: conferința dela Londra nu a rezolvat niciuna din vechile contradicții din Europa; în schimb, le-a complectat cu noi contradicții, cu contradicțiile dintre America și Anglia. Este neîndoielnic că Anglia va continua, ca și până acum, să adâncească antagonismul dintre Franța și Germania pentru a-și asigura preponderența politică pe continent. Este neîndoielnic că, la rândul ei, America va adânci antagonismul dintre Anglia și Franța pentru a-și asigura hegemonia pe piața mondială. Nu mai vorbim de antagonismul profund dintre Germania și Antantă.

Aceste antagonisme, și nu discursurile „pacifiste” ale nemernicului Hughes și ale grandilocventului Herriot, vor determina evenimentele mondiale. Legea des-

voltării inegale a țărilor imperialiste și a inevitabilității războaielor imperialiste este astăzi mai valabilă decât oricând în trecut. Conferința dela Londra n'a făcut decât să mascheze aceste antagonisme, spre a crea noi premize pentru ascuțirea lor într'un chip nemaipomenit.

3. ÎNTĂRIREA ELEMENTELOR REVOLUȚIONARE ÎN MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ DIN EUROPA. CREȘTEREA POPULARITĂȚII INTERNAȚIONALE A UNIUNII SOVIETICE

Victoria hotărâtă a aripii revoluționare în partidele comuniste din Germania, Franța și Rusia, creșterea combativității aripii stângi în mișcarea muncitorească engleză și, în sfârșit, creșterea popularității Uniunii Sovietice în rândurile masselor muncitoare din Occident și Orient trebuie să fie considerate drept unul din indiciile cele mai sigure ale instabilității „regimului pacifisto-democratic”, drept unul din indiciile neîndoielnice că acest „regim” nu este decât spuma care apare la suprafața profundelor procese revoluționare care au loc în adâncurile clasei muncitoare.

Partidele comuniste din Occident se dezvoltă în condiții specifice. În primul rând, compoziția lor nu este omogenă, deoarece ele s'au format din foști social-democrați, care au trecut prin școala veche, și din membri de partid tineri, care n'au încă o suficientă călire revoluționară. În al doilea rând, acolo cadrele nu sunt pur bolșevice, deoarece în posturile de răspundere se află oameni proveniți din alte partide, care n'au avut încă timpul să rupă definitiv cu rămă-

șițele social-democrate. În al treilea rând, ele au în fața lor un adversar atât de experimentat cum este social-democrația, care e trecută prin ciur și sită și care tot mai reprezintă o imensă forță politică în rândurile clasei muncitoare. În sfârșit, ele au de înfruntat un dușman atât de puternic cum este burghezia europeană, cu aparatul ei de stat încercat și cu presa ei atotputernică. A crede că asemenea partide comuniste sunt capabile să răstoarne „de azi pe mâine” orânduirea burgheză din Europa, înseamnă a te înșela amarnic. Deaceea sarcina imediată este de a face ca partidele comuniste din Occident să devină partide cu adevărat bolșevice, să-și făurească cadre cu adevărat revoluționare, în stare să reconstruiască întreaga practică de partid în spiritul educării revoluționare a maselor, în spiritul pregătirii revoluției.

Astfel stăteau lucrurile în trecutul apropiat cu partidele comuniste din Occident. Dar în ultima jumătate de an, situația începe să se schimbe în bine. Ultima jumătate de an se remarcă prin faptul că în viața partidelor comuniste din Occident s'a produs o cotitură radicală, în sensul lichidării rămășițelor social-democrate, în sensul bolșevizării cadrelor de partid și în sensul izolării elementelor oportuniste.

Cât de periculoase pot fi pentru revoluție rămășițele social-democrate din partidele comuniste, a arătat-o limpede cazul tristei experiențe cu guvernul muncitoresc saxon⁶⁰, când leaderii oportuniști au încercat să transforme ideea frontului unic ca mijloc de mobilizare și de organizare revoluționară a maselor într-o metodă de combinații parlamentare social-democrate. A fost un punct crucial care a deschis ochii

masselor partidului și le-a ridicat împotriva conducătorilor oportuniști.

A doua chestiune care a compromis autoritatea leaderilor de dreapta și a adus pe scenă conducători noi, revoluționari, trebuie considerată așa numita chestiune „rusă”, adică discuția care a avut loc în P.C. (b) din Rusia. Se știe că grupul lui Brandler, în Germania, și grupul lui Souvarine ⁶¹, în Franța, au sprijinit cu hotărîre opoziția oportunistă din P.C. (b) din Rusia împotriva cadrelor de bază ale P.C. (b) din Rusia, împotriva majorității sale revoluționare. Aceasta a fost o provocare la adresa masselor muncitoare revoluționare din Occident, care simpatizează în mod hotărît cu Puterea Sovietică și cu conducătorul ei, P.C. (b) din Rusia. A fost o provocare la adresa masselor partidului și a aripii revoluționare a partidelor comuniste din Occident. Nu-i de mirare că această provocare s'a terminat prin înfrângerea totală a grupurilor lui Brandler și Souvarine. Nu-i de mirare că acest lucru a stârnit ecouri în toate celelalte partide comuniste din Occident. Dacă mai adăugăm la aceasta faptul că curentul oportunist din P.C. (b) din Rusia a fost cu desăvârșire izolat, obținem o imagine completă. Congresul al V-lea al Cominternului ⁶² n'a făcut decât să statornicească victoria aripii revoluționare în principalele secțiuni ale Cominternului.

Este neîndoielnic că greșelile conducătorilor oportuniști au avut un rol însemnat în grăbirea procesului de bolșevizare a partidelor comuniste din Occident. Dar tot atât de neîndoielnic este și faptul că aici au acționat și alte cauze, mai profunde: ofensiva victorioasă a capitalului în ultimii ani, înrăutățirea con-

dițiilor de trai ale clasei muncitoare, existența unei imense armate de șomeri, starea de instabilitate economică generală a capitalismului și creșterea indignării revoluționare în rândurile masselor largi muncitoare. Muncitorii se îndreaptă spre revoluție și vor să aibă conducători revoluționari.

Bilanț. Procesul formării **definitive** în Occident a unor partide cu adevărat bolșevice, care să fie sprijinul revoluției ce se anunță în Europa, a început. Acesta este bilanțul ultimei jumătăți de an.

Și mai grele, și mai specifice sunt condițiile dezvoltării sindicatelor în Occident.

În primul rând, aceste sindicate sunt înguste prin „încercata” lor practică de breaslă și sunt ostile socialismului, deoarece, apărute înaintea partidelor socialiste și dezvoltându-se fără ajutorul acestora, ele s’au deprins să se fălească cu „independența” lor, pun interesele de breaslă mai presus de interesele de clasă și nu vor să recunoască nimic altceva decât majorări de „o copeică la rublă”.

În al doilea rând, ele sunt conservatoare prin spiritul lor și ostile oricăror inițiative revoluționare, deoarece în fruntea lor se află vechea birocrăție sindicală, coruptă și stipendiată de burghezie, birocrăție care este întotdeauna gata să pună sindicatele în slujba imperialismului.

În sfârșit, fiind unite în jurul reformiștilor amsterdamiști, aceste sindicate reprezintă armata de multe milioane a reformismului, pe care se sprijină actuala orânduire capitalistă.

Desigur că în afară de sindicatele reacționare amsterdamiste există și sindicate revoluționare care aderă la Internaționala sindicală ⁶³. Dar, în primul rând, în mișcarea sindicală, o parte însemnată dintre sindicatele revoluționare, nedorind să provoace sciziune în mișcarea sindicală, continuă să rămână în cadrul Uniunii dela Amsterdam ⁶⁴ și să se supună disciplinei acesteia; în al doilea rând, în țările europene de importanță hotărâtoare (Anglia, Franța și Germania), amsterdamiștii mai continuă să reprezinte majoritatea muncitorilor. Nu trebuie să uităm că Amsterdamul grupează nu mai puțin de patrusprezece milioane de muncitori organizați din punct de vedere profesional. A crede că dictatura proletariatului poate fi obținută în Europa împotriva voinței acestor milioane de muncitori, înseamnă a te înșela amarnic, a părăsi pozițiile leninismului, a te condamna la o înfrângere inevitabilă. De aceea sarcina este de a câștiga de partea revoluției și a comunismului aceste masse de milioane, de a le elibera de sub influența birocrăției sindicale reacționare sau, cel puțin, de a obține ca ele să adopte față de comunism o poziție de neutralitate binevoitoare.

Așa au stat lucrurile până în ultimul timp. Dar în ultimii ani situația a început să se schimbe în bine. Patria sindicatelor reacționare și închistate este Anglia, care a fost cândva cea mai înaintată țară industrială și capitalistă, având hegemonia pe piața mondială. Căderea acestui monopol este legată de desvoltarea capitalului financiar, caracterizat prin lupta unui șir de țări dintre cele mai mari pentru monopolul colonial. Faza imperialistă a capitalismului aduce cu sine o

lărgire a teritoriului pentru sindicatele reacționare înguste, dar în acelaș timp le îngustează baza materială, deoarece obiectul luptei unui șir de țări este supra-profitul imperialist, iar coloniile sunt din ce în ce mai puțin dispuse să rămână în rolul de colonii. Nu trebuie să se uite, deasemenea, că războiul a sdruncinat într-o mare măsură producția Europei. Se știe că cifra globală a producției din Europa nu reprezintă astăzi decât 70% din producția dinainte de război. De aici reducerea producției și ofensiva reușită a capitalului împotriva clasei muncitoare. De aici reducerea salariilor, abrogarea de fapt a zilei de lucru de 8 ore și un șir de greve defensive neizbutite, care au demonstrat odată mai mult că birocrația sindicală trădează clasa muncitoare. De aici un colosal șomaj și creșterea nemulțumirii muncitorilor față de sindicatele reacționare. De aici ideea frontului unic pe tărâmul luptei economice a clasei muncitoare, precum și planul unificării celor două Internaționale sindicale într-o Internațională unică, în stare să organizeze rezistența împotriva capitalului. Discursurile rostite de reformiști la congresul dela Viena al Internaționalei dela Amsterdam (Iunie 1924) cu privire la tratativele cu sindicatele „rusești” și apelul lansat de sindicatele engleze la congresul trade-union-urilor (la începutul lunii Septembrie 1924) pentru unitatea sindicatelor nu oglindesc decât presiunea crescândă a maselor asupra birocrației sindicale reacționare. Ceeace-i mai remarcabil în toate acestea, este că tocmai sindicatele engleze, cuibul conservatorismului și principalul nucleu al Amsterdamului, iau inițiativa în ceeace privește unificarea sindicatelor reacționare cu cele

revoluționare. Apariția elementelor de stânga în mișcarea muncitorească engleză este cel mai sigur indiciu că „acolo la ei”, la Amsterdam, nu e totul în ordine.

Unii cred că campania pentru unificarea sindicatelor este necesară tocmai acum pentru că în Amsterdam au apărut elemente de stânga care trebuie fără doar și poate să fie sprijinite din toate puterile și cu toate mijloacele. Acest lucru nu este exact, sau — mai precis — este exact numai în parte. Adevărul este că partidele comuniste din Occident devin organizații de masă, că ele se transformă în adevărate partide bolșevice, cresc și merg spre putere odată cu creșterea nemulțumirii masselor largi muncitorești, și că, prin urmare, lucrurile merg spre revoluția proletară. Dar burghezia nu poate fi doborâtă atâta timp cât nu i se ia sprijinul personificat de Amsterdamul reacționar; dictatura nu poate fi cucerită fără a câștiga de partea revoluției această citadelă burgheză din Amsterdam. Dar acest lucru nu poate fi realizat printr'o muncă unilaterală din afară. Acest țel nu poate fi atins în momentul de față decât printr'o muncă combinată dinlăuntru și din afară, pe linia asigurării unității mișcării sindicale. Iată de ce problema unificării sindicatelor și a afilierei la uniunile profesionale internaționale devine o problemă de cea mai mare actualitate. Trebuie, firește, să sprijinim și să împingem înainte elementele de stânga. Dar elementele de stânga vor primi un sprijin real numai dacă sindicatele revoluționare nu-și vor pleca steagul, dacă leaderii reacționari ai Amsterdamului vor fi biciuiți pentru trădarea și scizionismul lor, dacă

leaderii de stânga vor fi criticați pentru atitudinea lor echivocă și pentru lipsa de hotărîre de care dau dovadă în lupta împotriva leaderilor reacționari. Numai o asemenea politică poate pregăti o adevărată unificare a sindicatelor. În caz contrar se poate repeta situația creată în Octombrie anul trecut în Germania, când grupul de stânga al lui Levy⁶⁵ a fost folosit cu succes de social-democrația reacționară de dreapta în scopul de a încercui pe muncitorii revoluționari germani.

În sfârșit, despre creșterea popularității Uniunii Sovietice printre popoarele din statele burgheze. Poate că indiciul cel mai sigur al instabilității „regimului pacifisto-democrat” este faptul neîndoios că influența și prestigiul Uniunii Sovietice în rândurile masselor muncitoare din Occident și Orient nu numai că nu slăbește, dar, dimpotrivă, crește din an în an, din lună în lună. Nu este vorba aci de faptul că Uniunea Sovietică este „recunoscută” de o serie de state burgheze. Luată în sine, această „recunoaștere” nu înseamnă încă nimic deosebit, deoarece este dictată, în primul rând, de necesitățile concurenței capitaliste dintre țările burgheze, care caută să-și ocupe „locul” pe piața Uniunii Sovietice, și în al doilea rând de „programul” pacifismului, care cere să fie stabilite „raporturi normale” cu Țara Sovietică, să fie încheiat măcar un „tratat” oarecare cu Uniunea Sovietică. Este vorba de faptul că actualii „democrați” și „pacifiști” i-au bătut pe concurenții lor burghezi în alegerile parlamentare datorită platformei de „recunoaș-

tere" a Uniunii Sovietice; că alde MacDonald și Herriot au venit la putere și se pot menține la putere datorită, printre altele, faptului că pălăvrăgesc despre „prietenia cu Rusia”; că prestigiul acestor „democrați” și „pacifiști” este un reflex al prestigiului Puterii Sovietice în ochii masselor populare. Este caracteristic faptul că până și un „democrat” atât de bine cunoscut ca Mussolini socotește necesar să facă deseori paradă în fața muncitorilor de „prietenia” sa cu Puterea Sovietică. Nu mai puțin caracteristic este faptul că până și niște jecmănitori de bunuri străine atât de cunoscuți cum sunt actualii guvernanți ai Japoniei, nu vor să se lipsească de „prietenia” cu Uniunea Sovietică. Nu mai vorbim despre imensul prestigiu de care se bucură Puterea Sovietică în masele populare din Turcia, Persia, China și India.

Prin ce se explică acest prestigiu fără seamăn și această popularitate extraordinară de care se bucură în masele populare ale unor state străine o putere atât de „dictatorială” și revoluționară cum este Puterea Sovietică?

În primul rând, prin ura clasei muncitoare împotriva capitalismului și prin năzuința ei de a se elibera de sub jugul acestuia. Muncitorii din statele burgheze simpatizează cu Puterea Sovietică, pentru că văd în ea, în primul rând, o putere care a răsturnat capitalismul. Bromley, cunoscutul reprezentant al muncitorilor feroviari din Anglia, a spus de curând la congresul trade-union-urilor :

„Capitaliștii știu că ochii muncitorilor din lumea întreagă sunt ațintiți asupra Rusiei și că, dacă revoluția rusă va birui, muncitorii conștienți din celelalte

țări își vor pune întrebarea : de ce să nu putem nimici și noi capitalismul ?”.

Desigur, Bromley nu este bolșevic. Dar ceea ce a spus el exprimă năzuințele și gândurile muncitorilor din Europa. Și, într'adevăr, de ce să nu doboare capitalismul european, când de șase ani și mai bine „Rușii” se lipsesc de capitaliști cu folos pentru cauză? Iată care este izvorul imensei popularități de care se bucură Puterea Sovietică în masele largi ale clasei muncitoare. Deaceea creșterea popularității internaționale a Uniunii Sovietice înseamnă creșterea urii clasei muncitoare din toate țările împotriva capitalismului.

În al doilea rând, prin ura maselor populare împotriva războiului și prin tendința lor de a zădărnici uneltirile războinice ale burgheziei. Masele populare știu că Puterea Sovietică a fost prima care a pornit atacul împotriva războiului imperialist și, pornind atacul, a torpilat războiul. Masele populare văd că Uniunea Sovietică este singura țară care luptă împotriva unui nou război. Ele simpatizează cu Puterea Sovietică pentru că ea este stegarul păcii între popoare și un reazim sigur împotriva războiului. Deaceea creșterea popularității internaționale a Puterii Sovietice dovedește creșterea urii maselor populare din lumea întreagă împotriva războiului imperialist și a celor care îl pun la cale.

În al treilea rând, prin ura maselor asuprite din țările dependente și din colonii împotriva jugului imperialist, prin năzuința lor de a-l sfărâma. Puterea Sovietică este singura putere care a sfărâmat lanțurile imperialismului „autohton”. Uniunea Sovietică

este singura țară care își clădește viața pe principiul egalității națiunilor și al colaborării lor. Guvernul Sovietic este singurul guvern din lume care apără până la capăt unitatea și independența, libertatea și suveranitatea Turciei și Persiei, Afganistanului și Chinei, a țărilor coloniale și dependente din lumea întreagă. Masele asuprite simpatizează cu Uniunea Sovietică pentru că văd în ea un aliat în lupta pentru eliberarea de sub jugul imperialismului. De aceea creșterea popularității internaționale a Puterii Sovietice înseamnă creșterea urii popoarelor asuprite din lumea întreagă împotriva imperialismului.

Acestea sunt faptele.

Nu încapă îndoială că această triplă ură nu va contribui la întărirea „regimului pacifisto-democrat” al imperialismului din zilele noastre.

Ministrul Afacerilor Externe al Americii, „pacifistul” și colceachistul Hughes, a făcut recent o declarație huliganică îndreptată împotriva Uniunii Sovietice. Fără îndoială că laurii lui Poincaré nu-l lasă pe Hughes să doarmă. E cert însă că declarația huliganico-pacifistă a lui Hughes nu va avea alt rezultat decât o nouă creștere a influenței și prestigiului Uniunii Sovietice în rândurile masselor muncitoare din lumea întreagă.

Acestea sunt momentele principale care caracterizează actuala situație internațională.

„Bolșevic” nr. 11

din 20 Septembrie 1924.

Semnat: I. Stalin

DESPRE SARCINILE IMEDIATE ALE PARTIDULUI LA SATE

*Cuvântare rostită la consfătuirea secretarilor de
celule sătești ținută la C. C. al P. C. (b) din Rusia⁶⁶*

22 Octombrie 1924

LIPSURILE RAPOARTELOR ORGANIZAȚIILOR LOCALE

Tovarăși ! Înainte de toate, aș vrea să mă opresc asupra lipsurilor de care suferă rapoartele de activitate prezentate aici. Cred că sunt două lipsuri esențiale.

Prima lipsă este că delegații au vorbit tot timpul despre succesele obținute în muncă, pe când despre lipsurile muncii noastre la sate — și acestea sunt foarte multe — aproape nici n'au pomenit. S'a calculat stagiul, când s'a născut cutare, câți membri are celula etc., dar despre lipsurile muncii noastre nu s'a spus aproape nimic. Or, problema lipsurilor muncii noastre la sate este problema principală a practicii noastre. Din această cauză, rapoartele de activitate se prezintă — iertați-mi expresia — întrucâtva birocratic. Ascultând aceste rapoarte, un om neinițiat ar fi putut crede că au venit aici niște oameni pentru a prezenta Comitetului Central raportul lor de activitate și au spus : „munca merge satisfăcător“, sau „totul e în ordine“. Nu e bine așa, tovarăși, căci noi

știm cu toții — și noi, și voi — că nu este totul în ordine nici în munca voastră, dusă pe teren, nici la noi, în C.C.

A doua lipsă a rapoartelor de activitate este că se ocupă mai ales de celule, de starea lor de spirit, însă nu știu de ce le scapă din vedere starea de spirit a milioaneilor de țărani fără partid. Rezultă că comuniștii se preocupă mai ales de ei înșiși: cum se desfășoară la ei viața internă, câte conferințe s'au ținut, ce propagandă se face etc. Rezultă că comuniștii se interesează cel mai mult de ei înșiși, uitând că sunt înconjurați de un ocean de oameni care nu fac parte din partid, fără al căror sprijin întreaga activitate a celulelor riscă să se transforme într'o searbădă mângăleală. Care sunt raporturile dintre organizațiile de partid și masa fără partid — despre acestea nu s'a spus nimic sau aproape nimic. Nu se poate să ne interesăm numai de noi. Trebuie să ne interesăm în primul rând de milioanele de țărani fără partid, să cunoaștem nevoile și dorințele lor, să ținem seama de cerințele și starea lor de spirit. Din această cauză, rapoartele de activitate au ceva arid și întrucâtva birocratic.

Acestea sunt cele două lipsuri principale pe care am vrut să le scot în evidență pentru ca tovarășii să ia notă.

Vă cer din nou scuze, tovarăși, pentru adevărul pe care vi l-am spus. Vă rog mult însă să ne spuneți și voi adevărul asupra lipsurilor și greșelilor observate în activitatea Comitetului Central.

Și acum să trecem la chestiune.

PRINCIPALA LIPSĂ A PARTIDULUI — SLĂBICIUNEA MUNCII DE PARTID LA SATE

Care este principala lipsă a partidului nostru în momentul de față, în condițiile n.e.p.-ului, când țărănimea a devenit mai activă politicește și când se cere partidului mult mai mult decât i se cerea, bunăoară, acum doi ani?

Principala lipsă a partidului nostru constă în slăbiciunea muncii noastre de partid la sate, în faptul că aceasta este prost organizată și defectuoasă. De unde provine această slăbiciune? Cum să explicăm faptul că la orașe munca de partid se desfășoară din plin, pe când la sate șchioapătă de-a-binelea? Oare agricultura nu se dezvoltă? Oare situația țăranilor nu s'a îmbunătățit în cei doi ani care au trecut dela desființarea predării obligatorii a surplusurilor de produse agricole? Oare dezvoltarea industriei și faptul că se aduc la sate produse fabricate la oraș, nu ușurează situația țăranilor? Oare stabilizarea monetei nu a ușurat situația țăranilor? Cum se explică atunci slăbiciunea muncii noastre de partid la sate? Pentru a putea răspunde la această chestiune, trebuie să răspundem mai întâi la o altă chestiune: de unde provine forța partidului nostru la orașe?

ÎN CE CONSTĂ FORȚA PARTIDULUI NOSTRU LA ORAȘE?

Așa dar, în ce constă forța partidului nostru la orașe? Forța partidului nostru rezidă în cea mai mare parte în faptul că la orașe partidul nostru are în juru-i un cerc larg de activiști fără partid, numărând câteva

sute de mii de muncitori, acest activ constituind o punte între partid și masele de milioane ale clasei muncitoare. Forța partidului nostru la orașe rezidă în faptul că între partid și masa de multe milioane a muncitorilor nu este un zid, ci o punte de legătură pe care o constituie activul fără partid, alcătuit de o masă de câteva sute de mii de muncitori. Partidul își trage puterea din acest activ. Prin mijlocirea acestui activ, el își câștigă încrederea maselor. Ați auzit că acum o jumătate de an au intrat în partidul nostru peste 200.000 de muncitori. De unde au venit ei? Din activul fără partid, care înconjoară partidul nostru cu o atmosferă de încredere, legându-l de restul masei fără partid. Prin urmare, activul fără partid nu constituie numai o punte de legătură, ci și un rezervor extrem de bogat, din care partidul nostru capătă forțe noi. Fără acest activ, dezvoltarea partidului nostru n'ar fi cu putință. Partidul crește și se întărește, dacă crește și se întărește în jurul partidului o pătură largă de activiști fără partid. Partidul lăncezește și slăbește dacă acest activ lipsește.

ÎN CE CONSTĂ SLĂBICIUNEA MUNCII NOASTRE LA SATE?

Așa dar, în ce constă slăbiciunea muncii noastre de partid la sate?

În faptul că partidul nu dispune la sate de o pătură largă de activiști fără partid alcătuită din țărani, care să-l poată lega de zecile de milioane de țărani muncitori din țara noastră.

Cum este organizată munca la sate? La sate există, un firicel subțire de celule de partid. Apoi ur-

mează un firicel tot atât de subțire: țărani fără partid care simpatizează cu partidul. Iar în urmă se întinde un ocean de oameni fără partid, zecile de milioane de țărani pe care nu-i leagă și nu-i poate lega de partid firicelul activului fără partid. Prin aceasta se și explică, în fond, faptul că acest firicel nu rezistă, se rupe adeseori, și în locul unei punți de legătură se formează uneori un zid compact între partid și masele fără partid dela sate.

SARCINA PRINCIPALĂ: CREAREA ÎN JURUL PARTIDULUI A UNUI ACTIV ALCĂTUIT DIN ȚĂRANI

În consecință, sarcina principală a partidului nostru la sate este de a crea un numeros activ fără partid, alcătuit din câteva sute de mii de țărani, care să fie în stare să lege partidul de zecile de milioane de țărani muncitori. Tovarăși ! Ori vom crea un asemenea activ, făcând ca situația partidului nostru la sate să fie la același nivel cu situația pe care o are la orașe, și atunci nu ne vor înspăimânta niciun fel de probleme și niciun fel de greutăți; ori nu vom crea un asemenea activ, și atunci întreaga noastră muncă la sate va șchiopăta de-a-binelea. Aici este centrul de greutate al întregii noastre munci de astăzi. Fără un asemenea activ, neapărat numeros și neapărat alcătuit din țărani adevărați, partidul nostru este osândit să rămână la țară într-o stare de lăncezeală cronică. Evident că nu este un lucru ușor, că un asemenea activ nu poate fi creat într'un singur an. Dar de

creat trebuie să-l creăm, și cu cât mai devreme vom porni la crearea lui, cu atât va fi mai bine.

TREBUE SĂ ÎNVIORĂM SOVIETELE

Dar cum să creăm acest activ? Cum să facem ca această problemă să fie rezolvată? A crede că o vom putea rezolva prin propagandă verbală, cu cartea în mână, înseamnă să ne înșelăm amarnic. Vom putea crea în jurul partidului o pătură largă de activiști fără partid alcătuită din țărani numai în procesul muncii duse în masse în jurul nevoilor practice ale satului, în procesul de largă construcție sovietică la sate, prin atragerea țărănimii la munca de conducere a plășii, raionului, județului, guberniei. A înviora Sovietele, a le pune pe picioare, a atrage în Soviete toate elementele cele mai bune ale țărănimii, acesta este mijlocul cu ajutorul căruia vom putea făuri un larg activ alcătuit din țărani fără partid.

Lenin a spus că Sovietele sunt organul prin care se realizează alianța dintre muncitori și țărani, organul prin care muncitorii își exercită conducerea asupra țărănimii. Așa dar, dacă nu vrem ca activizarea politică a țărănimii muncitoare să scape de sub conducerea muncitorimii, trebuie să luăm toate măsurile ca țărănimea să fie atrasă în Soviete, ca Sovietele să fie înviorate și puse pe picioare, ca combativitatea politică a țărănimii să fie canalizată spre participarea obligatorie la conducerea țării. Numai în procesul unei asemenea munci se pot forma în sânul țărănimii cadre largi de activiști fără partid. Numai dintr'un asemenea activ poate recruta partidul zeci de mii de membri de partid la sate.

TREBUE SCHIMBATĂ ATITUDINEA FAȚĂ DE ȚĂRÂNIME

Dar pentru a înviora Sovietele e necesar, în afară de toate celelalte, să îndeplinim o condiție. E necesar să ne schimbăm în mod radical însăși atitudinea față de țărani. Și în ce trebuie să constea această schimbare? În aceea ca comuniștii să învețe să aibă o atitudine dela egal la egal față de cei fără partid; să nu aibă o atitudine de comandă, ci să asculte cu luare-aminte glasul celor fără partid; nu numai să-i învețe pe cei fără partid, ci să și învețe dela ei. Iar de învățat avem ce învăța dela cei fără partid. Problema raporturilor dintre membrii și nemembrii de partid constituie una dintre problemele cele mai importante ale practicii noastre de partid. Lenin definește aceste raporturi prin cuvintele: încredere reciprocă. Dar țăranul fără partid nu are încredere dacă nu știi să ai o atitudine dela egal la egal față de el. În asemenea cazuri, în locul încrederii se creează neîncredere și se ajunge de multe ori la situația de a se crea un zid compact între partid și cei fără partid; partidul se rupe de masse, iar alianța dintre muncitori și țărani devine desbinare.

INVĂȚĂMINTELE RĂSCOALEI DIN GEORGIA

Un exemplu grăitor de asemenea întorsătură a lucrurilor este recenta răscoală din Georgia⁶⁷. Ziarele afirmă că acțiunea din Georgia a fost ceva înscenat. Este exact, deoarece, în linii generale, răscoala din Georgia a avut un caracter artificial, și nu unul popular. Totuși, în unele locuri, datorită slabei

legături dintre partid și masă, menșevicii au reușit să atragă la răscoală o parte a masei țărănești. Este caracteristic faptul că în aceste regiuni sunt cele mai numeroase forțe comuniste. În aceste regiuni există relativ mult mai mulți comuniști decât în celelalte. Și tocmai aici oamenii n'au sesizat lucrurile, n'au băgat de seamă, n'au observat frământările din rândurile țăranilor, n'au observat că țăranii pregătesc ceva, că există în rândurile lor nemulțumiri, că aceste nemulțumiri s'au acumulat zi de zi fără ca partidul să știe ceva despre aceasta. Regiunile cu cei mai mulți comuniști s'au dovedit a fi cele mai străine de starea de spirit, de gândurile și năzuințele țăranimii fără partid. Acesta este nodul problemei.

Cum de s'a putut ajunge la această situație absurdă? Din cauză că comuniștii n'au știut să aibă o atitudine leninistă față de țărani; în loc să creeze o atmosferă de încredere, au creat o atmosferă de neîncredere reciprocă, rupând astfel partidul de țăranii fără partid. Este interesant faptul că unul din militanții cei mai activi din Georgia explică această situație absurdă prin aceea că Sovietele locale sunt slabe și că partidul e rupt de cei fără partid. „Este cert” — spune el — „că cauza de importanță primordială care a făcut să nu observăm acțiunea care se pregătea, trebuie căutată în faptul că Sovietele locale erau slabe.” Lenin spune că Sovietele sunt barometrul cel mai sigur, indicele cel mai sigur al stării de spirit a țăranimii. Și tocmai acest barometru i-a lipsit partidului comunist în unele județe din Georgia.

Tovarăși, evenimentele din Georgia trebuie considerate semnificative. Ceeace s'a întâmplat în Georgia

se poate repeta în întreaga Rusie, dacă nu vom schimba radical însăși atitudinea noastră față de țărănime, dacă nu vom crea o atmosferă de încredere deplină între partid și cei fără partid, dacă nu vom pleca urechea la glasul celor fără partid și, în sfârșit, dacă nu vom înviora Sovietele pentru a da drum liber combativității politice a masselor țărănimii muncitoare.

Una din două: ori vom reuși să stabilim o atitudine leninistă justă față de țărani fără partid, pentru a îndruma activizarea politică tot mai pronunțată a țărănimii pe făgașul construcției sovietice, asigurând astfel conducerea țărănimii de către muncitori; ori nu vom reuși s'o obținem, și atunci activitatea politică a masselor se va desfășura înafara Sovietelor, peste capul Sovietelor, luând caracterul unor acțiuni banditești, de felul răscoalei din Georgia.

Așa stă chestiunea, tovarăși.

E NECESARĂ O ATITUDINE PLINĂ DE ÎNTELEGERE FAȚĂ DE ȚĂRĂNIME

Pentru a arăta cât de lipsită de înțelegere este atitudinea pe care unii o au uneori față de țărani, trebuie să spunem câteva cuvinte despre propaganda antireligioasă. Unii tovarăși îi privesc uneori pe țărani ca pe niște filosofi materialişti, crezând că este suficient să țină o conferință despre științele naturii pentru a convinge pe țaran că nu există Dumnezeu. De multe ori ei nu înțeleg că țaranul privește la Dumnezeu cu ochi de gospodar. Cu alte cuvinte, țaranul ar vrea uneori să se lepede de Dumnezeu, dar e sfârșiat adesea de îndoieli: „cine știe, poate că dumne-

zeu există totuși ; n'ar fi mai bine să satisfac și pe comunist, și pe dumnezeu, ca să fie mai sigur pentru gospodărie ?". Cine nu ține seama de această particularitate a psihologiei țaranului acela n'a înțeles nimic din problema raporturilor dintre membrii de partid și nemembrii de partid, n'a înțeles că în materie de propagandă antireligioasă se cere o atitudine prudentă chiar și față de prejudecățile țaranului.

SARCINILE FUNDAMENTALE ALE PARTIDULUI

Așa dar, ajungem la următoarele concluzii:

1) Principala lipsă în munca de partid la sate este că între partid și zecile de milioane de țărani fără partid nu există un larg activ fără partid alcătuit din țărani.

2) Sarcina imediată a partidului este de a crea acest activ în jurul partidului la sate, activ din care partidul să poată căpăta forțe noi.

3) Crearea unui asemenea activ este posibilă numai prin înviorarea Sovietelor și atragerea țărănimii la conducerea țării.

4) Pentru a înviora Sovietele trebuie schimbată radical atitudinea față de țărani fără partid, trebuie să se renunțe la metodele de comandă și să se creeze o atmosferă de încredere reciprocă între membrii de partid și nemembrii de partid.

Acestea sunt sarcinile partidului.

CONDIȚIILE DE MUNCĂ

Există oare condiții prielnice pentru îndeplinirea acestor sarcini? Incontestabil că da. Aceste condiții

— mă refer la cele mai importante dintre ele — sunt în număr de trei.

În primul rând. Combativitatea politică tot mai pronunțată a sărăcimii satelor. Sunt demne de atenție unele particularități ale dezvoltării agriculturii. În timp ce dezvoltarea industriei strânge laolaltă pe muncitori, lichidează declasarea clasei muncitoare și refăce clasa muncitoare ca pe un tot, la sate, dimpotrivă, dezvoltarea agriculturii duce la desagregarea, la diferențierea țăranimii, la constituirea a două tabere: tabăra chiaburilor, care se străduiesc să ocupe pozițiile de comandă la sate, și tabăra sărăcimii, care caută aliați împotriva chiaburilor. Fără îndoială că înviorarea Sovietelor va canaliza combativitatea din ce în ce mai pronunțată a sărăcimii satelor în direcția creării unui front unic, în frunte cu muncitorii, împotriva preponderenței chiaburului, speculantului și cămătarului.

În al doilea rând. Alcătuirea unor bugete locale ca bază materială pentru înviorarea Sovietelor. E de prisos să mai spunem că bugetul, strângerea impozitelor și modul de întrebuințare a fondurilor sunt lucruri de o însemnătate primordială pentru țăranime. Din această cauză, participarea țăranimii la construcția sovietică devine astăzi o chestiune mai actuală ca oricând.

În al treilea rând. Ajutorul dat la timp de Puterea Sovietică regiunilor înfometate din țara noastră. Fără îndoială că acest ajutor a creat în rândurile țăranilor o atmosferă de încredere în Puterea Sovietică. Este de prisos să mai dovedim că această atmosferă va contribui la înviorarea Sovietelor.

ESENȚIALUL E SĂ SE PĂSTREZE LEGĂTURA CU MILIOANELE DE OAMENI FĂRĂ PARTID

Așa dar, avem în față nu numai anumite sarcini imediate ale partidului nostru la sate, ci și o serie de condiții prielnice care înlesnesc îndeplinirea acestor sarcini. Problema care se pune astăzi este de a porni cu puteri unite la îndeplinirea acestor sarcini.

E cazul să ne amintim în legătură cu aceasta de nemuritoarele cuvinte ale lui Lenin, care a spus că forța partidului nostru rezidă în păstrarea unui contact viu între partid și masele de milioane ale oamenilor fără partid și că cu cât acest contact va fi mai real, cu atât mai trainice vor fi succesele noastre. El a rostit aceste cuvinte la Congresul al XI-lea al partidului nostru. Iată-le :

„In massa poporului, noi (comuniștii. — I. St.) nu suntem totuși decât o picătură în mare și putem guverna numai dacă exprimăm just lucrurile de care poporul este conștient. Fără aceasta partidul comunist nu va conduce proletariatul, iar proletariatul nu va duce după sine masele, și întreg mecanismul se va strica“ * 68.

„Pravda“ nr. 242
din 23 Octombrie 1924

* Subliniat de mine. — I. St.

DESPRE SARCINILE PARTIDULUI LA SATE

Cuvântare

rostită la plenara C. C. al P. C. (b) din Rusia "
26 Octombrie 1924

Tovarăși ! Dat fiind că tovarășii care au luat cuvântul înaintea mea au vorbit destul de amănunțit despre munca la sate, mă voi mărgini la unele observații asupra particularităților momentului actual.

Care sunt particularitățile momentului actual din punctul de vedere al situației țăranilor ?

Prima particularitate este că vechiul capital, capitalul moral, pe care l-am dobândit în lupta pentru eliberarea țăranilor de sub jugul moșierului, începe să se epuizeze. Unii tovarășii spun: „Dece se face atâta zarvă în jurul muncii în rândurile țărănimii? Nu odată am vorbit despre țărănime și niciodată n'am uitat de țărani. Dece atunci această zarvă în jurul țărănimii?" Se vede însă că acești tovarășii nu înțeleg că vechiul capital moral al partidului nostru, acumulat în perioada lui Octombrie și în perioada desființării predării obligatorii a surplusurilor de produse agricole, este pe cale de a se epuiza. Ei nu înțeleg că acum avem nevoie de un nou capital. Trebuie să creăm partidului un capital nou în condițiile unei noi lupte. Trebuie să câștigăm din nou țărani-

mea. Aceasta este problema. Faptul că i-am ajutat țăranului să doboare de moșieri și să capete pământ, faptul că s'a pus capăt războiului, că nu mai există țar și că odată cu țarul au fost măturate și celelalte lighioane țariste, — toate acestea țăranii le-au și uitat. Cu acest capital vechi nu mai putem s'o ducem mult. Cine n'a înțeles acest lucru, n'a înțeles nimic din noua situație care s'a creat, din noile condiții ale n.e.p.-ului. Noi câștigăm țăranimea din nou — aceasta este prima particularitate a situației noastre interne.

De aici rezultă însă că, dacă se vorbește din nou de țăranime, acest lucru nu numai că nu este de prios, dar s'a făcut chiar puțin cam târziu.

A doua particularitate este că în această perioadă principalele noastre clase — muncitorii și țăranii — s'au schimbat; ele sunt altfel de cum au fost. Înainte proletariatul era deklasat, răzlețit, iar țăranimea era stăpânită de dorința de a păstra în mâinile sale pământul luat dela moșieri și de a câștiga războiul împotriva moșierilor. Așa a fost înainte. Astăzi situația este cu totul alta. Nu mai avem război. Industria progresează. Agricultură se dezvoltă. Proletariatul de astăzi nu mai este o clasă muncitoare deklasată, ci un proletariat plin de viață; nivelul lui cultural și necesitățile lui cresc pe zi ce trece. În ceea ce privește țăranimea, ea nu mai este vechea țăranime oropsită, stăpânită de spaima că-și va pierde pământul și gata la orice sacrificii numai ca să scape de moșieri. Este o clasă nouă, liberă și activă, care a uitat de moșier și care caută acum să capete marfă ieftină și să-și vândă cerealele cât mai scump. Trăsătura ei caracteristică este combativitatea politică din

ce în ce mai pronunțată. Astăzi nu se mai poate spune: „partidul va descurca toate“, „partidul va aranja totul pentru toți“. Nici țăranii n'ar putea înțelege astăzi un asemenea limbaj, iar muncitorii cu atât mai puțin. Acum trebuie să pătrundem în mase cât mai adânc, acum trebuie să explicăm, să lămurim, să convingem mai mult decât până acum. Acum trebuie să câștigăm din nou încrederea milioanei de oameni fără partid și să statornicim această încredere din punct de vedere organizatoric, în primul rând prin mijlocirea Sovietelor. Acest lucru îl reclamă combativitatea politică din ce în ce mai pronunțată a maselor.

Dar nu s'au schimbat numai clasele. S'a schimbat și câmpul de luptă; câmpul de luptă este acum altul, cu totul altul. În jurul căror probleme se dădea înainte lupta? Este sau nu este necesară predarea obligatorie a surplusurilor de produse agricole? Iar și mai înainte se pune chestiunea: este sau nu este nevoie de moșier? Astăzi aceste probleme sunt depășite, deoarece nu mai există nici moșier și nici predări obligatorii. Acum nu mai este vorba de moșier și de predări obligatorii, ci de prețul cerealelor. Este un câmp de luptă cu totul nou, un câmp vast și extrem de complex, care necesită o cercetare serioasă și o luptă serioasă. Astăzi nu mai este vorba nici măcar de impozite, căci țăranul ar plăti impozitele dacă prețurile cerealelor ar fi „destul de ridicate“ și dacă prețurile la manufactură și alte articole fabricate în oraș ar fi „destul“ de scăzute. Astăzi, problema principală o constituie piața și prețurile mărfurilor fabricate la oraș, precum și prețurile produselor agricole.

Iată ce scrie Comitetului Central, secretarul comitetului gubernial din Gomel:

„În trei plăși țărani au refuzat în massă să primească foile de impunere. Ritmul încasărilor e de trei ori mai slab decât ar trebui să fie. Conferințele celor fără partid ținute pe plăși au fost atât de furtunoase, încât a fost nevoie ca unele să fie suspendate, iar la altele să se introducă un amendament: să se ceară la centru reducerea impozitului și urcarea prețului cerealelor. Nu știu care este situația în celelalte gubernii, însă situația din gubernia noastră nu corespunde concluziilor pe care D-voastră (adică eu) le trageți în ultima D-voastră scrisoare închisă. Starea de spirit a activiștilor noștri locali este destul de proastă. Satul arată ca un stup agitat: toată lumea discută despre impozite și despre prețul cerealelor.”

C.C. a primit știri similare din Siberia, din regiunile de Sud-Est, din guberniile Cūrsc, Tula, Nijegorod, Ulianov și altele.

Sensul acestor știri este că pe țăran începe să-l stânjenească politica prețurilor pe care o ducem noi și ar vrea să slăbească sau chiar să înlăture pârghiile cu ajutorul cărora aplicăm această politică a prețurilor și fără de care industria noastră n'ar putea face nici un pas înainte. Țăranul pare să ne spună: „Vi-e teamă să reduceți la minimum prețurile la articolele fabricate la oraș, vi-e teamă de afluența mărfurilor străine, și deaceea ați creat fel de fel de restricții vamale care apără tânăra noastră industrie de concurență; mie însă prea puțin îmi pasă de industria voastră, eu cer mărfuri ieftine, indiferent de unde ar veni”. Sau: „Vă temeți să urcați prețul cereale-

lor, vă temeți ca aceasta să nu lovească în salarii, și deaceea ați născocit fel de fel de organe de colectare, ați creat monopolul comerțului exterior și toate celelalte; dar mie prea puțin îmi pasă de restricțiile și pârghiile voastre, eu cer prețuri ridicate la cereale“.

Acesta este sensul luptei pe tărâmul politicii prețurilor.

Este deosebit de semnificativă în această privință recenta răscoală din Georgia. Această răscoală a fost, desigur, înscenată, însă în unele județe, îndeosebi în județul Guria, răscoala a avut, indiscutabil, un caracter de masă. Ce doreau țăranii din Guria? Mărfuri ieftine și prețuri ridicate la porumb. Guria este situată la granița cu Apusul; ea vede că mărfurile străine sunt ieftine în comparație cu mărfurile noastre sovietice și ar vrea ca prețurile mărfurilor noastre să fie reduse cel puțin până la nivelul prețurilor din străinătate, sau ca prețul porumbului să fie urcat la un nivel care să le permită cumpărarea avantajoasă a mărfurilor sovietice. Aceasta este baza economică a răscoalei care a izbucnit în județul Guria din Georgia. Și tocmai deaceea această răscoală este semnificativă pentru noile condiții în care se dă lupta în întreaga Țară Sovietică. Iată de ce răscoala din Georgia nu trebuie pusă pe acelaș plan cu răscoala din Tambov, unde nu era vorba de prețurile articolelor fabricate la orașe și de prețurile produselor agricole, ci de desființarea predării obligatorii a surplusului de produse agricole.

Inspiratorii acestei lupte noi care se dă pe piață și la sate împotriva politicii sovietice a prețurilor sunt

chiaburii, speculanții și celelalte elemente antisovietice. Aceste elemente caută să rupă masele de milioane ale țărănimii de clasa muncitoare și să submineze în acest mod dictatura proletariatului. Din această cauză, sarcina noastră este de a izola pe chiaburi și speculanți, de a rupe de ei țărănimea muncitoare și a o atrage la construcția sovietică, dând astfel drum liber combativității ei politice. Putem face acest lucru, și îl și facem, dat fiind că masele țărănimii muncitoare și mai ales sărăcimea au interesul să fie în alianță cu muncitorii, au interes să fie menținută dictatura proletariatului și deci și pârghiile economice pe care se sprijină dictatura.

Ce se cere pentru aceasta? Mai întâi de toate, trebuie să avem grijă să creăm la sate în jurul partidului cadre numeroase de țărani fără partid, care să poată uni partidul nostru cu milioanele de țărani. Fără aceasta nici vorbă nu poate fi de a rupe țărănimea de chiaburi și speculanți, de a câștiga în mod temeinic de partea partidului zecile de milioane de țărani. Desigur, e un lucru destul de greu. Dar o greutate nu poate fi pentru noi o piedică de neînvins. Trebuie să trimitem la sate în ajutorul celulelor noastre sute sau, poate, chiar și mii de activiști experimentați (nu numărul importă în acest caz), care să cunoască satul și să fie în stare să ridice și să creeze un activ de țărani fără partid. În același timp însă trebuie să ținem seama de fireasca neîncredere a țăranilor față de oamenii dela oraș, neîncredere care mai există la sate și care, probabil, nu va dispărea curând. Știți cum primește țăranul pe un om venit dela oraș, mai ales dacă este prea tânăr: „a

mai sosit un vântură-țară dela oraș, de bună seamă vrea să ne amăgească“. Acest lucru se explică prin faptul că țăranul are cel mai mult încredere în acela care duce și el o gospodărie și care cunoaște mai mult sau mai puțin rostul gospodăriei. Iată de ce cred că centrul activității noastre la sate trebuie să fie munca de creare a unui activ alcătuit chiar din țărani, din care partidul să poată căpăta forțe noi.

Dar cum să realizăm acest lucru? După părerea mea, pentru a realiza aceasta trebuie, în primul rând, să înviorăm Sovietele. Trebuie ca tot ce este viu, cinstit, cu inițiativă, conștient, și în special foștii ostași roșii, care sunt cei mai conștienți, cei mai cu inițiativă dintre țărani, să fie atrași în munca Sovietelor. De ce tocmai a Sovietelor? În primul rând, pentru că Sovietele sunt organele puterii, iar atragerea țăranimii muncitoare în munca de conducere a țării este o sarcină imediată a partidului. În al doilea rând, pentru că Sovietele sunt organele prin care se înfăptuește alianța dintre muncitori și țărani, organele prin care se înfăptuește conducerea țăranilor de către muncitori, iar conducerea țăranilor de către muncitori este astăzi mai necesară ca oricând. În al treilea rând, pentru că în Soviete se întocmesc bugetele locale, iar bugetul este o problemă arzătoare pentru țăranime. În sfârșit, pentru că Sovietele sunt barometrul cel mai sigur al stării de spirit a țăranimii, și trebuie neapărat să ne plecăm urechea la glasul țăranimii. La sate mai există și alte organizații fără partid extrem de importante, ca bunăoară comitetele țăărănești, cooperativele, organele Comsomolului. Dar există pericolul ca, în anumite condiții, aceste orga-

nizații să se transforme în asociații pur țărănești, care s'ar putea rupe de muncitori. Pentru ca acest lucru să nu se întâmple, trebuie să îmbinăm munca acestor organizații în cadrul Sovietelor, unde conducerea țăranilor de către muncitori este asigurată prin însăși structura Sovietelor. Iată de ce astăzi, când organizațiile țăranilor cresc ca ciupercile după ploaie, înviorarea Sovietelor este o sarcină de importanță primordială.

De curând, la consfătuirea celulelor sătești, am cerut tovarășilor să supună unei critici necruțătoare lipsurile muncii noastre de partid la sate *. Aceasta a provocat oarecari nemulțumiri. Există, așa dar, comuniști care se tem de critică, nu vor să scoată la iveală lipsurile muncii noastre. E o atitudine periculoasă, tovarăși. Mai mult: teama de autocritică sau de critica celor fără partid este astăzi boala cea mai periculoasă. Căci una din două: ori ne vom critica noi înșine și vom lăsa ca cei fără partid să critice cu toată asprimea munca noastră, — și atunci putem spera că munca noastră la sate va progresa; ori nu vom admite o asemenea critică, — și atunci ne vor critica înseși evenimentele, evenimentele în genul răscoalelor din Kronstadt, Tambov și Georgia. Cred că primul fel de critică este preferabil celui de al doilea. Iată de ce nu trebuie să ne temem de critica membrilor de partid, și cu atât mai puțin de critica celor fără partid.

*Publicat pentru prima oară în cartea
I. Stalin, Problema țărănească,
M.—L., 1925*

* Vezi volumul de față, pag. 329—340. — Nota Red.

INSEMNARE ÎN CARTEA ROȘIE A UZINEI „DINAMO“

Urez muncitorilor uzinei „Dinamo“, ca și muncitorilor din întreaga Rusie, ca industria noastră să prospere, ca numărul proletarilor din Rusia să sporească în viitorul apropiat la 20—30 de milioane; ca gospodăria colectivă la sate să propășească și să supună gospodăria individuală influenței sale; ca industria dezvoltată și gospodăria colectivă la sate să sudeze definitiv pe proletarii din fabrici și pe trudi-torii pământului într'o singură armată socialistă...

I. Stalin

7/XI 24

*Publicat pentru prima oară
în nr. 152 al ziarului „Pravda“
din 4 Iunie 1930*

ARMATEI ÎNTÂIA DE CAVALERIE

Salut glorioasei Armate de cavalerie, spaima legiunilor de gardiști albi ai lui Crasnov și Denichin, Vranghel și Pilsudski !

Salut conducătorilor Armatei de cavalerie, tovarășului Budionnâi, general roșu ieșit din rândurile țăranilor, și tovarășului Vorosilov, general roșu ieșit din rândurile muncitorilor !

Ostași roșii ! Drapelele voastre roșii sunt acoperite de gloria nepieritoare a strălucitelor victorii ce le-ați repurtat pe front în cei patru ani de război civil. În ziua sărbătoririi celei de a cincina aniversări, trebuie să jurați că veți rămâne credincioși acestor drapele până la moarte, că vă veți face cu cinste datoria față de Patria socialistă, atunci când voința clasei muncitoare vă va chema la noi lupte pentru victoria comunismului.

Al vostru, *I. Stalin*

„Pravda” nr. 261
din 16 Noembrie 1924

CĂTRE „CRESTIANSCAIA GAZETA“

**SALUT „CRESTIANSCAIA GAZETA“, STRĂJER
CREDINCIOS AL MARII CAUZE A ALIANȚEI
DINTRE MUNCITORI ȘI ȚĂRANI!**

„Crestianscala Gazeta“! Ține minte trei porunci:

1) Ai grijă de corespondenții tăi dela sate ca de lumina ochilor, — ei sunt armata ta;

2) Leagă-te mai strâns de țăranii cei mai cinstiți și cei mai conștienți, mai ales de foștii ostași roșii, — ei sunt reazimul tău;

3) Răspândește adevărul la sate și vestește în lumea întreagă, vestește neîncetat că eliberarea țăranilor nu este de conceput fără o alianță frățească cu muncitorii, că izbânda muncii asupra capitalului nu este posibilă dacă țăranii nu sunt conduși de muncitori.

I. Stalin

*„Crestianscala Gazeta“ nr. 51
din 17 Noembrie 1924*

TROȚCHISM SAU LENINISM?

*Cuvântare rostită la plenara fracțiunii comuniste
din Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S.
19 Noembrie 1924*

Tovarăși ! După raportul amănunțit al lui Came-
nev, îmi rămân puține de spus. Deaceea mă voi mărgi-
ni să demasc unele legende pe care Troțchi și to-
varășii lui de idei le răspândesc despre insurecția din
Octombrie, despre rolul lui Troțchi în această însu-
recție, despre partid și pregătirea insurecției din
Octombrie etc. Voi vorbi aici despre troțchism ca
despre o ideologie de un fel deosebit, incompatibilă
cu leninismul, precum și despre sarcinile care revin
partidului în legătură cu ultimele scrieri ale lui
Troțchi.

I

FAPTE CU PRIVIRE LA INSURECȚIA DIN OCTOMBRIE

Voi vorbi mai întâi despre insurecția din Octom-
brie. Printre membrii de partid se răspândește în mod
stăruitor svonul că în Octombrie 1917 C.C., în ansam-
blul lui, ar fi fost contra insurecției. Se povestește
de regulă că în ziua de 10 Octombrie, când C.C. a

luat hotărîrea de a organiza insurecția, majoritatea C.C. s'a pronunțat la început împotriva ei, dar că un muncitor ar fi pătruns la un moment dat în ședința C.C. și ar fi spus: „Voi vă pronunțați împotriva insurecției, dar eu vă spun că insurecția va avea totuși loc, orice s'ar întâmpla“. Și ca urmare a acestor amenințări, C.C. s'ar fi speriat punând din nou chestiunea insurecției și luând hotărîrea să o organizeze.

Acesta nu este un simplu svon, tovarăși. Despre lucrul acesta vorbește, în cartea sa „Zece zile“, cunoscutul John Reed, care, fiind departe de partidul nostru, nu putea, desigur, să cunoască istoricul ședinței noastre conspirative din 10 Octombrie, și din această cauză s'a lăsat prins în mreaja cancanurilor care pornesc dela aldă domnul Suhanov. Această povestire este redată și repetată apoi într'o serie de broșuri care se datoresc penei troțchiștilor; o găsim de altfel și într'una din ultimele broșuri cu privire la insurecția din Octombrie, scrisă de Sărchin. Aceste svonuri sunt susținute în mod stăruitor de Troțchi în ultimele sale scrieri.

Este de prisos să mai dovedim că toate aceste basme arabe și celelalte basme de felul acesta nu corespund realității, că în realitate așa ceva nu s'a întâmplat și nici nu putea să se întâmple la ședința C. C. Am fi putut, deci, să trecem cu vederea aceste svonuri absurde: câte svonuri nu se fabrică în cabinetele opoziționiștilor sau ale acelor care stau departe de partid! Și, într'adevăr, așa am și procedat până astăzi; n'am dat, de pildă, atenție greșelilor făcute de John Reed și n'am ținut să le rectificăm. Dar după cele publicate

În ultimul timp de Troțchi, nu mai putem trece cu vederea aceste legende, căci pe baza acestor legende caută unii acum să facă educația tineretului, și, din păcate, unele rezultate au și fost obținute în această direcție. Sunt nevoit deaceia să opun acestor svonuri absurde, faptele reale.

Să luăm procesele-verbale ale ședinței C.C. al partidului nostru din 10 (23) Octombrie 1917. Prezenți: Lenin, Zinoviev, Camenev, Stalin, Troțchi, Sverdlov, Urițchi, Dzerjinski, Collontai, Bubnov, Socolnicov și Lomov. Se discută chestiunea momentului politic și a insurecției. După desbateri se pune la vot rezoluția tovarășului Lenin cu privire la insurecție. Rezoluția este adoptată cu o majoritate de 10 contra 2. Cred că e clar: C.C. a decis cu o majoritate de 10 contra 2 să se treacă la munca practică directă pentru organizarea insurecției. La aceeași ședință Comitetul Central alege un centru politic pentru conducerea insurecției, pe care l-a denumit Birou Politic și care era compus din Lenin, Zinoviev, Stalin, Camenev, Troțchi, Socolnicov și Bubnov.

Acestea sunt faptele.

Aceste procese-verbale spulberă dintr'odată câteva legende. Ele spulberă legenda că majoritatea Comitetului Central ar fi fost împotriva insurecției. Ele spulberă și legenda că C.C. era în pragul unei sciziuni în chestiunea insurecției. Din procesele-verbale se vede clar că adversarii insurecției imediate — Camenev și Zinoviev — au intrat în organul de conducere politică a insurecției, alături de partizanii insurecției. N'a fost și nici n'a putut fi vorba de vreo sciziune.

Troțchi susține că, în Octombrie, Camenev și Zinoviev constituiau o aripă dreaptă a partidului nostru, că erau aproape social-democrați. Nu înțeleg însă un lucru: dacă este așa, cum se face că partidul a putut să evite sciziunea; cum se face că divergențele pe care le-am avut cu Camenev și Zinoviev au durat numai câteva zile; cum se face că acești tovarăși, în ciuda divergențelor, au fost puși de partid în posturi foarte importante, au fost aleși în centrul politic al insurecției etc.? Este bine cunoscută în partid atitudinea intransigentă pe care Lenin o avea față de social-democrați; partidul știe că Lenin n'ar fi admis nici pentru o clipă în partid, cu atât mai puțin în posturi importante, tovarăși cu tendințe social-democrate. Cum se explică faptul că partidul a evitat sciziunea? Acest lucru se explică prin aceea că, în ciuda divergențelor, acești tovarăși erau vechi bolșevici, care se situau pe poziția comună a bolșevismului. În ce consta această poziție comună? În unitatea de vederi asupra problemelor fundamentale: problema caracterului revoluției ruse, a forțelor motrice ale revoluției, a rolului țărănimii, a bazelor de conducere a partidului etc. Fără o asemenea poziție comună, sciziunea ar fi fost inevitabilă. Sciziunea nu s'a produs, iar divergențele au durat doar câteva zile, și aceasta numai și numai din cauză că în persoana lui Zinoviev și Camenev aveam leniniști, bolșevici.

Să trecem acum la legenda că Troțchi ar fi avut un rol deosebit în insurecția din Octombrie. Troțchiștii răspândesc stăruitor svonul că Troțchi ar fi fost inspiratorul și unicul conducător al insurecției din Octombrie. Acest svon îl răspândește deosebit de stăru-

tor Lențner, așa zisul redactor al scrierilor lui Troțchi. Insuși Troțchi, ocolind în mod sistematic partidul, C.C. al partidului și Comitetul din Petrograd al partidului, trecând sub tăcere rolul conducător al acestor organizații în insurecție și scoțându-se mereu în evidență pe sine ca figură centrală a insurecției din Octombrie, contribuie, voit sau nu, la răspândirea svonu lui că Troțchi ar fi avut un rol deosebit în insurecție. Departe de mine gândul de a nega rolul incontestabil important pe care l-a avut Troțchi în insurecție. Trebuie să declar însă că Troțchi n'a avut și nu putea să aibă vreun rol deosebit în insurecția din Octombrie, că el, fiind președintele Sovietului din Petrograd, n'a făcut decât să îndeplinească voința instanțelor respective ale partidului, care călăuzeau fiecare pas al lui Troțchi. Toate acestea pot părea stranii unui mic-burghez ca Suhanov, însă faptele, faptele reale, confirmă în totul și pe deplin această afirmație a mea.

Să luăm procesele-verbale ale ședinței următoare a C.C., ședința din 16 (29) Octombrie 1917. Sunt prezenți membrii C.C., plus reprezentanții Comitetului din Petrograd, plus reprezentanții organizației militare, ai comitetelor de fabrică, ai sindicatelor și ai muncitorilor feroviari. În afară de membrii C.C., se aflau printre cei prezenți: Crâlenco, Șotman, Calinin, Volodarschi, Șliapnicov, Lațis și alții. În total 25 de oameni. Se discută chestiunea insurecției din punct de vedere pur practic și organizatoric. Se adoptă rezoluția lui Lenin cu privire la insurecție, cu o majoritate de 20 contra 2, și 3 abțineri. Se alege un centru practic pentru conducerea organizatorică a insurecției. Cine intră în acest centru? În acest centru sunt

alese cinci persoane: Sverdlov, Stalin, Dzerjinski, Bubnov și Urițchi. Sarcinile centrului practic sunt: să conducă toate organele practice ale insurecției conform directivelor Comitetului Central. Așa dar, la această ședință a Comitetului Central s'a întâmplat, după cum vedeți, ceva „îngrozitor“, și anume: în acest centru practic, menit să conducă insurecția, nu a intrat — „ciudat lucru“ — „inspiratorul“, „figura principală“, „unicul conducător“ al insurecției, Troțchi. Cum se împacă aceasta cu părerea curentă că Troțchi ar fi avut un rol deosebit? Nu-i așa că toate acestea sunt cam „ciudate“, cum ar spune Suhanov, sau cum ar spune troțchiștii? La drept vorbind, însă, nu este aici nimic ciudat, căci Troțchi n'a avut și nici nu putea să aibă vreun rol deosebit nici în partid, nici în insurecția din Octombrie, dat fiind că în perioada revoluției din Octombrie era un om relativ nou pentru partidul nostru. Troțchi, ca și toți activiștii de răspundere, nu era decât executorul voinței Comitetului Central și a organelor sale. Cine cunoaște mecanismul conducerii Partidului Bolșevic, acela va înțelege fără eforturi mari că nici nu se putea altfel: ar fi fost suficient ca Troțchi să calce voința Comitetului Central, ca să nu mai aibă nicio influență asupra mersului lucrurilor. Tot ce se spune despre rolul deosebit al lui Troțchi nu este decât o legendă, pe care o răspândesc cumetrele serviabile „din partid“.

Aceasta nu înseamnă, firește, că insurecția din Octombrie nu a avut un inspirator. Da, ea a avut un inspirator și un conducător. Inșă acesta a fost Lenin, și nimeni altul; același Lenin ale cărui rezoluții le-a

adoptat C.C. atunci când a luat hotărâri în privința insurecției; același Lenin pe care, contrar afirmației lui Troțchi, munca în ilegalitate nu l-a împiedicat să fie adevăratul inspirator al insurecției. Este stupid și ridicol să trăcănești acum despre munca în ilegalitate, încercând să pui astfel în umbră faptul neîndoios că inspiratorul insurecției a fost conducătorul partidului, V. I. Lenin.

Acestea sunt faptele.

Să admitem că este așa, ni se ripostează, dar nu se poate tăgădui că Troțchi a luptat bine în perioada insurecției din Octombrie. Da, este exact: Troțchi a luptat într'adevăr bine în Octombrie. Dar în perioada insurecției din Octombrie nu a luptat bine numai Troțchi; au luptat destul de bine chiar și oameni ca socialiștii-revoluționari de stânga, care au mers atunci cot la cot cu bolșevicii. În general, trebuie să spun că în perioada unei insurecții victorioase, când dușmanul este izolat și insurecția este în creștere, nu e greu să lupți bine. În asemenea momente, chiar și cei rămași în urmă devin eroi.

Lupta proletariatului nu este însă o ofensivă continuă, un lanț neîntrerupt de succese. Lupta proletariatului trece și prin momente de încercare, prin înfrângeri. Adevărat revoluționar nu este acela care dă dovadă de curaj în perioada insurecției victorioase, ci acela care, știind să lupte bine în perioada ofensivei victorioase a revoluției, dă totodată dovadă de curaj în perioada când revoluția dă înapoi, în perioada înfrângerii proletariatului; acela care nu-și pierde capul și nu se lasă intimidat de insuccesele revoluției și de succesele dușmanului; acela care nu se lasă cu-

prins de panică și nu disperă în perioada când revoluția dă înapoi. Socialiștii-revoluționari de stânga au luptat destul de bine în perioada insurecției din Octombrie, sprijinindu-i pe bolșevici. Dar cine nu știe că acești „viteji” luptători au fost cuprinși de panică în perioada păcii dela Brest, când ofensiva imperialismului german i-a aruncat în ghiarele disperării și isteriei. Este foarte trist, dar adevărat: lui Troțchi, care în perioada insurecției din Octombrie a luptat bine, i-a lipsit în perioada tratativelor dela Brest — perioadă de insuccese vremelnice ale revoluției — curajul de a arăta destulă tărie în această clipă de grea cumpănă și de a nu păși pe urmele socialiștilor-revoluționari de stânga. Indiscutabil că ne aflăm într'un moment greu și că trebuia să dăm dovadă de un curaj deosebit și de un calm desăvârșit ca să nu ne pierdem capul, să ne retragem la timp, să acceptăm pacea la timp, să ferim armata proletară de lovitura imperialismului german, să păstrăm rezervele țărănești și — obținând astfel un răgaz — să lovim apoi dușmanul cu forțe noi. Dar, din păcate, în această clipă de grea cumpănă, Troțchi nu a dat dovadă de un asemenea curaj și de o asemenea tărie revoluționară.

După părerea lui Troțchi, principala învățătură pe care o putem trage din revoluția proletară este „să nu ne intimidăm” în momente ca cele din Octombrie. Este inexact, deoarece această afirmație a lui Troțchi nu conține decât o părticică din adevărul despre învățămintele revoluției. Intregul adevăr despre învățămintele revoluției proletare este acesta: „să nu ne intimidăm” nu numai în timpul ofensivei revoluției, dar nici atunci când ea dă înapoi, când dușmanul în-

cepe să aibă succese, iar revoluția suferă insuccese. Revoluția nu se reduce la insurecția din Octombrie. Insurecția din Octombrie nu este decât începutul revoluției proletare. E prost dacă te intimidezi atunci când insurecția este în creștere. Dar este și mai prost dacă te intimidezi atunci când revoluția trece prin grele încercări, după luarea puterii. Menținerea puterii a doua zi după revoluție este tot atât de importantă ca și luarea puterii. Dacă Troțchi s'a intimidat în perioada păcii dela Brest, în perioada de grele încercări pentru revoluția noastră, atunci când era aproape să se ajungă la „cedarea” puterii, el trebuie să înțeleagă că greșelile făcute de Camenev și Zinoviev în Octombrie nu au absolut nicio legătură cu aceasta.

Astfel stau lucrurile cu legendele despre insurecția din Octombrie.

II

PARTIDUL ȘI PREGĂTIREA LUI OCTOMBRIE

Să trecem acum la chestiunea pregătirii lui Octombrie.

Ascultându-l pe Troțchi, s'ar putea crede că în întreaga perioadă de pregătire, din Martie și până în Octombrie, Partidul Bolșevic nu a făcut altceva decât să se frământa în loc, fiind sfâșiat de contradicții interne și creându-i lui Lenin tot felul de dificultăți, și că, dacă n'ar fi fost Troțchi, cine știe ce s'ar fi ales din Revoluția din Octombrie. E oarecum amuzant să auzi aceste stranii cuvinte despre partid din gura lui

Troțchi, care a declarat în aceeași „prefață” la volumul al III-lea că „principalul instrument al revoluției proletare este partidul”, că „fără partid, nesocotind partidul, ocolind partidul, cu ajutorul unui surogat de partid revoluția proletară nu poate să învingă”; și cum de a putut să învingă revoluția noastră dacă „instrumentul ei principal” s'a dovedit impropriu și dacă, „ocolind partidul”, nu există nicio posibilitate de a învinge — asta numai alah o știe. Dar Troțchi nu ne oferă ciudătenii pentru prima oară, și e de presupus că aceste afirmații amuzante cu privire la partidul nostru fac parte din obișnuitele ciudătenii ale lui Troțchi.

Să examinăm pe scurt istoricul pregătirii lui Octombrie pe perioade.

1) **Perioada noii orientări a partidului (Martie—Aprilie).** Principalele fapte din această perioadă sunt:

- a) răsturnarea țarismului;
- b) constituirea Guvernului Provizoriu (dictatura burgheziei);
- c) apariția Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților (dictatura proletariatului și a țărănimii);
- d) dualitatea puterii;
- e) demonstrația din Aprilie;
- f) prima criză de regim.

Trăsătura caracteristică a acestei perioade constă în faptul că există una alături de alta, laolaltă, în acelaș timp, și dictatura burgheziei, și dictatura proletariatului și a țărănimii; aceasta din urmă fiind încrezătoare în cea dintâi, în dorința de pace a acesteia, predând de bunăvoie puterea în mâinile burgheziei și transformându-se astfel într-o anexă a ei. Con-

flicte serioase între cele două dictaturi nu există încă. În schimb avem „comisia de contact”⁷⁰.

Aceasta a fost un reviriment de cea mai mare importanță în istoria Rusiei, o cotitură fără seamăn în istoria partidului nostru. Vechea platformă prerevoluționară a răsturnării directe a guvernului era clară și precisă, dar nu mai corespundea noilor condiții de luptă. Acum nu mai puteam păși direct la răsturnarea guvernului, deoarece guvernul era legat de Soviete, care se aflau sub influența defensivilor, și partidul ar fi trebuit să ducă un război peste puterile lui și împotriva guvernului, și împotriva Sovietelor. Nu se putea însă duce nici o politică de sprijinire a Guvernului Provizoriu, deoarece acesta era un guvern al imperialismului. Era nevoie de o nouă orientare a partidului, care să corespundă noilor condiții de luptă. Partidul (majoritatea lui) se îndrepta pe dibuite spre această nouă orientare. El a adoptat o politică de presiune a Sovietelor asupra Guvernului Provizoriu în problema păcii și nu s'a putut hotărî să facă dintr'odată un pas înainte dela vechea lozincă a dictaturii proletariatului și a țărănimii la noua lozincă a puterii Sovietelor. Această politică echivocă tindea să facă Sovietele să vadă în lumina problemelor concrete ale păcii adevăratul caracter imperialist al Guvernului Provizoriu, pentru a le rupe astfel de Guvernul Provizoriu. Poziția aceasta era însă profund greșită, căci dădea naștere la iluzii pacifiste, aducea apă la moară defensismului și stânjenea educarea în spirit revoluționar a maselor. Împreună cu alți tovarăși din partid, eu am împărtășit atunci această poziție greșită și numai pe la mijlocul lui Aprilie am

renunțat cu totul la ea, aderând la tezele lui Lenin. Era necesară o orientare nouă. Această orientare nouă a dat-o partidului Lenin în celebrele sale Teze din Aprilie⁷¹. Nu mă voi opri asupra acestor teze, pentru că le cunoaște toată lumea. Au existat atunci divergențe între partid și Lenin? Da, au existat. Cât au ținut aceste divergențe? Nu mai mult de două săptămâni. Conferința organizației de partid din Petrograd⁷² (a doua jumătate a lunii Aprilie), care a adoptat tezele lui Lenin, a însemnat un moment de cotitură în dezvoltarea partidului nostru. Conferința din Aprilie⁷³ (sfârșitul lunii Aprilie) pe întreaga Rusie nu a făcut decât să desăvârșească pe scară națională ceea ce realizase Conferința din Petrograd, unind în jurul poziției unitare a partidului nouăzeciimi din membrii săi.

Astăzi, după șapte ani, vorbind de divergențele care au existat atunci printre bolșevici, Troțchi jubilează, prezentând aceste divergențe aproape ca o luptă între două partide din sânul bolșevismului. În primul rând, însă, Troțchi exagerează într'un mod nepermis, dă lucrurilor o amploare exagerată, căci Partidul Bolșevic a trecut prin aceste divergențe fără să fi suferit nici cea mai slabă sguduire. În al doilea rând, dacă partidul n'ar fi admis în mijlocul său nuanțe de gândire, el n'ar fi fost un partid revoluționar, ci o castă; se știe de altfel că și în trecut au existat divergențe printre noi, de pildă în perioada Dumei a III-a, ceea ce n'a împiedicat însă partidul nostru să rămână unit. În al treilea rând, n'ar fi de prisos să întrebăm care a fost pe atunci poziția lui Troțchi însuși, care astăzi dă dovadă de o bucurie

răutăcioasă vorbind de divergențele din trecut dintre bolșevici? Lențner, așa zisul redactor al scrierilor lui Troțchi, ne asigură că scrisorile lui Troțchi din America (Martie) „au anticipat în întregime” „Scrisorile din depărtare”⁷⁴ (Martie) ale lui Lenin, care stau la baza Tezelor din Aprilie ale lui Lenin. Scrie textual: „au anticipat în întregime”. Troțchi nu face nicio obiecție împotriva acestei analogii, pe care, se vede, o acceptă cu recunoștință. În primul rând, însă, scrisorile lui Troțchi „nu seamănă deloc” cu scrisorile lui Lenin nici ca spirit, nici în ceea ce privește concluziile, deoarece ele oglindesc în totul și în întregime lozincă antibolșevică a lui Troțchi: „fără țar, guvern muncitoresc”, lozincă care înseamnă revoluție fără țărănime. Este suficient să examinăm aceste două serii de scrisori, pentru a ne convinge de acest lucru. În al doilea rând, cum se explică în cazul acesta că Lenin, chiar a doua zi după întoarcerea sa din străinătate, a socotit necesar să declare că nu e de acord cu Troțchi? Cine nu cunoaște repetatele declarații ale lui Lenin că lozincă lui Troțchi: „fără țar, guvern muncitoresc”, este o încercare „de a sări peste mișcarea țărănească care încă nu s'a epuizat”, și că această lozincă este „un joc de-a luarea puterii de către un guvern muncitoresc” *?

Ce pot avea comun tezele bolșevice ale lui Lenin cu schema antibolșevică a lui Troțchi cu al ei „joc de-a luarea puterii”? Și de unde această pasiune la

* Vezi Operele lui Lenin, vol. XX, pag. 104. Vezi deasemenea rapoartele făcute la Conferința organizației din Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia și la Conferința generală a P.M.S.D. (b) din Rusia (pe la mijlocul și la sfârșitul lunii Aprilie 1917).

unii de a compara o biată cocioabă cu un Mont Blanc? Dece i-a trebuit lui Lențner această riscantă adăugire la vrafal de legende învechite despre revoluția noastră a încă unei legende, și anume că scrisorile din America ale lui Troțchi „au anticipat” cunoscutele „Scriori din depărtare” ale lui Lenin*?

* Una dintre aceste legende este versiunea foarte răspândită cum că Troțchi ar fi „unicul” sau „principalul organizator” al victoriilor pe fronturile războiului civil. Pentru restabilirea adevărului, tovarăși, trebuie să declar că această versiune nu corespunde deloc realității. Departe de mine gândul de a tăgădui rolul important al lui Troțchi în războiul civil. Dar trebuie să declar categoric că marea cinste de organizator al victoriilor noastre nu revine anumitor persoane, ci mărețului colectiv de muncitori înaintați ai țării noastre: Partidul Comunist din Rusia. Poate că n'ar fi de prisos să dăm câteva exemple. Știți că Colceac și Denichin erau socotiți principalii dușmani ai Republicii Sovietice. Știți că țara noastră a respirat în vole numai după ce am câștigat victoria asupra acestor dușmani. Ei bine, Istoria ne arată că armatele noastre i-au înfrânt pe amândoi acești dușmani, adică și pe Colceac și pe Denichin, în ciuda planurilor lui Troțchi.

Judecați și d-v.

1) Despre Colceac. Lucrurile se întâmplă în vara anului 1919. Armatele noastre desfășoară ofensiva împotriva lui Colceac, acționând în apropiere de Ufa. Comitetul Central ține ședință. Troțchi propune ca ofensiva să nu meargă mai departe de linia râului Belata (lângă Ufa), lăsându-se Uralul în mâinile lui Colceac, și ca să fie retrase o parte din trupele de pe frontul de Est pentru a le arunca pe frontul de Sud. Au loc desbateri aprinse. Comitetul Central nu este de acord cu Troțchi, socotind că Uralul — cu uzinele sale, cu rețeaua sa de cale ferată, unde Colceac ar putea să se refacă ușor și să-și concentreze forțele pentru a-și face din nou apariția pe Volga — nu poate fi lăsat în mâinile lui; că Colceac trebuie mai întâi alungat dincolo de creasta Uralului, în stepele siberiene, și numai după aceea să se procedeze la trimiterea de forțe spre Sud. Comitetul Central respinge planul lui Troțchi. Acesta își prezintă demisia, pe care Comitetul Central nu o primește. Comandantul suprem Vațetis, adeptul planului lui Troțchi, își dă demisia. Îi ia locul noul comandant suprem, Camenev. Din acest moment Troțchi nu mai ia parte directă la operațiunile de pe frontul de Est.

2) Despre Denichin. Lucrurile se petrec în toamna anului 1919. Ofensiva împotriva lui Denichin eșuează. „Cercul de fier”

Nu degeaba se spune că un urs serviabil este mai primejdios decât un dușman.

2) Perioada de mobilizare revoluționară a maselor (Mai-August). Faptele principale din această perioadă :

a) Demonstrația din Aprilie la Petrograd și formarea unui guvern de coaliție cu participarea „socialiștilor“;

b) demonstrația de 1 Mai în principalele centre ale Rusiei, sub lozinca „pace democratică“;

c) demonstrația din Iunie la Petrograd, având ca principală lozincă: „Jos miniștrii capitaliști!“;

d) ofensiva din Iunie pe front și insuccesele armatei ruse ;

e) demonstrația armată din Iulie la Petrograd, plecarea miniștrilor cadeți din guvern;

f) aducerea de trupe contrarevoluționare de pe front, devastarea redacției „Pravdei“, lupta dusă de contrarevoluție împotriva Sovietelor și formarea unui nou guvern de coaliție în frunte cu Cherenschi ;

g) Congresul al VI-lea al partidului nostru, care lansează lozinca pregătirii insurecției armate;

care se formase în jurul lui Mamontov (raicul lui Mamontov) se sfarmă în chip vădit. Denichin ocupă Curscul. Denichin se apropie de Oriol. Troțki este chemat de pe frontul de Sud la ședința Comitetului Central. Comitetul Central consideră că situația este îngrijorătoare și decide să trimită pe frontul de Sud alte cadre militare, rechemându-l pe Troțki. Noile cadre militare cer ca Troțki „să nu se amestece“ în treburile frontului de Sud. Troțki nu mai ia parte directă la operațiunile de pe frontul de Sud. Operațiunile de pe frontul de Sud, inclusiv luarea de către noi a Rostovului pe Don și a Odesei, se desfășoară fără participarea lui Troțki.

Să încerce cineva să desmintă aceste fapte.

h) conferința contrarevoluționară de stat și greva generală la Moscova;

i) eșecul ofensivei lui Cornilov asupra Petrogradului, înviorarea Sovietelor, demisia cadeților și formarea „Directorului”.

Drept trăsătură caracteristică a acestei perioade trebuie considerată ascuțirea crizei și sdruncinarea echilibrului instabil dintre Soviete și Guvernul Provisoriu, care de bine, de rău existase în perioada precedentă. Dualitatea puterii devenise insuportabilă pentru ambele părți. Edificiul șubred al „comisiei de contact” își trăește ultimele zile. „Criza de putere” și interminabilul „dute-vino al miniștrilor” erau pe atunci cuvintele cele mai la modă ale momentului. Situația critică de pe front și ruina din spatele frontului se lasă simțite, întărind flancurile extreme și strângându-i din două părți pe conciliatorii-defensiști. Revoluția se mobilizează, provocând mobilizarea contrarevoluției. La rândul ei, contrarevoluția îmboldește revoluția, provocând noi valuri de flux revoluționar. Problema trecerii puterii în mâinile clasei celei noi devine problema zilei.

Au existat oare atunci divergențe în partidul nostru? Da, au existat. Însă ele aveau un caracter pur practic, contrar afirmațiilor lui Troțchi, care încearcă să descopere o aripă „dreaptă” și o aripă „stângă” în partid. Cu alte cuvinte, acestea erau divergențe fără de care nu poate exista, în general, o viață vie de partid și nici o adevărată muncă de partid.

Troțchi nu are dreptate atunci când susține că demonstrația din Aprilie dela Petrograd a provocat

divergențe în sânul Comitetului Central. Comitetul Central a fost absolut unitar în această chestiune, condamnând încercarea unui grup de tovarăși de a aresta Guvernul Provizoriu într'un moment când bolșevicii erau în minoritate în Soviete și în armată. Dacă Troțchi, scriind „istoria” insurecției din Octombrie, nu s'ar fi inspirat dela Suhanov, ci s'ar fi bazat pe documente autentice, el s'ar fi convins cu ușurință că afirmația sa este greșită.

Troțchi este absolut greșit atunci când afirmă că încercarea făcută „din inițiativa lui Lenin” de a organiza o demonstrație la 10 Iunie a fost calificată drept „aventură” de membrii „de dreapta” ai Comitetului Central. Dacă Troțchi nu s'ar fi inspirat dela Suhanov, el ar fi știut cu siguranță că demonstrația dela 10 Iunie a fost amânată în deplin acord cu Lenin, care, într'un mare discurs rostit la cunoscuta ședință a Comitetului din Petrograd, a susținut necesitatea amânării demonstrației (vezi procesele-verbale ale Comitetului din Petrograd ⁷⁵).

Troțchi este în totul greșit atunci când vorbește despre divergențele „tragice” din sânul Comitetului Central în legătură cu demonstrația armată din Iulie. Presupunerea lui Troțchi că unii membri ai grupului conducător din Comitetul Central „trebuiau să vadă în episodul din Iulie o aventură dăunătoare” este pur și simplu de domeniul fanteziei. Troțchi, care pe atunci nu făcea încă parte din Comitetul nostru Central și care nu era decât parlamentarul nostru sovietic, putea, desigur, nici să nu știe că demonstrația din Iulie era considerată de C.C. numai ca un mijloc de tatonare a forțelor adversarului, că C.C. (și Lenin) nu au vrut

şi nici nu s'au gândit să transforme demonstraţia în insurecţie într'un moment când Sovietele din cele două capitale erau încă de partea defensiştilor. E foarte posibil ca printre bolşevici să se fi găsit într'adevăr câte unii care să fi scâncit din cauza înfrângerii din Iulie. Ştiu, de pildă, că unii dintre bolşevicii arestaţi atunci au fost chiar gata să părăsească rândurile noastre. A trage însă de aici concluzii împotriva unor elemente, chipurile, „de dreapta“, chipurile membri ai Comitetului Central, înseamnă a denatura fără scrupule istoria.

Troţchi nu are dreptate atunci când declară că în zilele aventurii corniloviste o parte din vârfurile partidului au manifestat tendinţa unui bloc cu defensiştii, tendinţa sprijinirii Guvernului Provizoriu. Este vorba, desigur, de aceleaşi elemente, chipurile, „de dreapta“ care nu-l lasă pe Troţchi să doarmă. Troţchi nu are dreptate, căci există documente, ca, de pildă, Organul Central de atunci al partidului, care răstoarnă declaraţia lui Troţchi. Troţchi se referă la scrisoarea pe care Lenin a trimis-o Comitetului Central şi prin care punea în gardă împotriva sprijinirii lui Cherenschi. Dar Troţchi nu înţelege scrisorile lui Lenin, nu înţelege rostul lor şi scopul pe care-l urmăresc. În scrisorile sale, Lenin uneori anticipează intenţionat, punând pe primul plan greşelile posibile care s'ar putea comite, şi criticându-le anticipat, în scopul de a pune în gardă partidul şi a-l pune la adăpost de greşeli; sau alteori, dă proporţii unui „fleac“, face „din tânţar armăsar“ în acelaş scop pedagogic. Un conducător de partid nici nu poate proceda altfel, mai ales dacă e în ilega-

și nici nu s'au gândit să transforme demonstrația în insurecție într'un moment când Sovietele din cele două capitale erau încă de partea defensivilor. E foarte posibil ca printre bolșevici să se fi găsit într'adevăr câte unii care să fi scâncit din cauza înfrângerii din Iulie. Știu, de pildă, că unii dintre bolșevicii arestați atunci au fost chiar gata să părăsească rândurile noastre. A trage însă de aici concluzii împotriva unor elemente, chipurile, „de dreapta“, chipurile membri ai Comitetului Central, înseamnă a denatura fără scrupule istoria.

Troțchi nu are dreptate atunci când declară că în zilele aventurii corniloviste o parte din vârfurile partidului au manifestat tendința unui bloc cu defensivilor, tendința sprijinirii Guvernului Provizoriu. Este vorba, desigur, de aceleași elemente, chipurile, „de dreapta“ care nu-l lasă pe Troțchi să doarmă. Troțchi nu are dreptate, căci există documente, ca, de pildă, Organul Central de atunci al partidului, care răstoarnă declarația lui Troțchi. Troțchi se referă la scrisoarea pe care Lenin a trimis-o Comitetului Central și prin care punea în gardă împotriva sprijinirii lui Cherenschi. Dar Troțchi nu înțelege scrisorile lui Lenin, nu înțelege rostul lor și scopul pe care-l urmăresc. În scrisorile sale, Lenin uneori anticipează intenționat, punând pe primul plan greșelile posibile care s'ar putea comite, și criticându-le anticipat, în scopul de a pune în gardă partidul și a-l pune la adăpost de greșeli; sau alteori, dă proporții unui „fleac“, face „din țânțar armăsar“ în acelaș scop pedagogic. Un conducător de partid nici nu poate proceda altfel, mai ales dacă e în ilega-

litate, deoarece trebuie să vadă mai departe decât tovarășii săi de luptă și are datoria să dea alarma atunci când e vorba de o greșală posibilă, chiar când e vorba de „fleacuri“. A trage însă din aceste scrisori ale lui Lenin (care sunt destul de numeroase) concluzia că ar fi existat divergențe „tragice“ și a face zarvă pe această temă, înseamnă a nu înțelege scrisorile lui Lenin, înseamnă a nu-l cunoaște pe Lenin. Probabil că așa se și explică faptul că uneori Troțchi nimereste cu oștea în gard. Pe scurt: în perioada aventurii lui Cornilov nu au existat în C.C. niciun fel, absolut niciun fel de divergențe.

După înfrângerea din Iulie s'au ivit într'adevăr divergențe între C.C. și Lenin cu privire la soarta Sovietelor. Se știe că Lenin, dorind să concentreze atenția partidului asupra pregătirii insurecției înafara Sovietelor, pune în gardă împotriva iluziilor în ceea ce privește Sovietele, considerând că Sovietele, fiind pângărite de defensiști, nu mai reprezentau nimic. Comitetul Central și Congresul al VI-lea al partidului au adoptat o linie mai prudentă, hotărînd că nu există temei pentru a socoti drept exclusă posibilitatea înviorării Sovietelor. Acțiunea lui Cornilov a arătat că această hotărîre fusese justă. De altfel, această divergență nu era de o însemnătate imediată pentru partid. Ulterior, Lenin a recunoscut că linia Congresului al VI-lea fusese justă. Este interesant că Troțchi nu s'a legat de această divergență și nu i-a dat proporții „fantastice“.

Un partid unitar și cimentat care stă în centrul mobilizării revoluționare a maselor — iată cum se prezenta situația partidului nostru în această perioadă.

3) **Perioada de organizare a asaltului (Septembrie-Octombrie).** Faptele principale din această perioadă :

a) convocarea Conferinței democratice și eșecul ideii unui bloc cu cadeții ;

b) trecerea Sovietelor din Moscova și Petrograd de partea bolșevicilor ;

c) congresul Sovietelor din Regiunea de Nord ⁷⁶ și hotărârea Sovietului din Petrograd să nu fie scoase trupele din oraș ;

d) hotărârea C.C. al partidului cu privire la insurecție și constituirea Comitetului militar-revoluționar al Sovietului din Petrograd ;

e) hotărârea garnizoanei din Petrograd de a acorda sprijin armat Sovietului din Petrograd și de a crea o rețea de comisari ai Comitetului militar-revoluționar ;

f) acțiunea forțelor armate bolșevice și arestarea membrilor Guvernului Provizoriu ;

g) luarea puterii de către Comitetul militar-revoluționar al Sovietului din Petrograd și crearea Consiliului Comisarilor Poporului la Congresul al II-lea al Sovietelor.

Trăsătura caracteristică a acestei perioade o formează agravarea rapidă a crizei, deruta totală a cercurilor guvernante, izolarea socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor și trecerea în masă a elementelor șovăelnice de partea bolșevicilor. Trebuie să relevăm o particularitate originală a tacticii revoluției în această perioadă. Această particularitate constă în faptul că revoluția a căutat să dea fiecărui — sau aproape fiecărui — act ofensiv al său un aspect de-

fensiv. Fără îndoială că refuzul de a scoate armatele din Petrograd a constituit un serios act ofensiv al revoluției; însă acest act s'a făcut sub lozinca apărării Petrogradului împotriva unei eventuale ofensive a dușmanului din afară. Fără îndoială că constituirea Comitetului militar-revoluționar a fost un și mai serios act ofensiv împotriva Guvernului Provizoriu; acest lucru s'a făcut însă sub lozinca organizării unui control exercitat de Soviete asupra acțiunilor comandamentului teritorial. Fără îndoială că trecerea pe față a garnizoanei de partea Comitetului militar-revoluționar și organizarea unei rețele de comisari sovietici au marcat începutul insurecției; însă revoluția a făcut aceste acte sub lozinca apărării Sovietului din Petrograd împotriva unor eventuale acțiuni ale contrarevoluției. Revoluția părea să-și mascheze acțiunile sale ofensive sub un înveliș defensiv pentru a atrage mai lesne în orbita sa elementele nehotărâte, șovăelnice. Așa se și explică, probabil, caracterul aparent defensiv al discursurilor, articolelor și lozincilor din această perioadă, al căror conținut avea, totuși, un caracter profund ofensiv.

Au existat, în această perioadă, divergențe în sânul Comitetului Central? Da, au existat, și nu de mică importanță. Despre divergențele cu privire la insurecție am vorbit. Ele s'au oglindit din plin în procesele verbale ale C.C. din 10 și 16 Octombrie. Nu voi mai reveni, deci, asupra lor. Acum trebuie să ne oprim asupra a trei probleme: participarea la pre-parlament, rolul Sovietelor în insurecție și data insurecției. Acest lucru este cu atât mai necesar, cu cât Troțchi, în zelul său de a se scoate în evidență pe

sine, a denaturat „din nebăgare de seamă“ poziția lui Lenin în aceste două probleme din urmă.

Divergențele cu privire la preparlament au avut, fără îndoială un caracter serios. Care era, la drept vorbind, scopul preparlamentului? Acela de a ajuta burghezia să împingă Sovietele pe planul al doilea și să pună bazele parlamentarismului burghez. Dacă preparlamentul putea sau nu putea să îndeplinească această sarcină în situația revoluționară care se crease — aceasta e altă chestiune. Evenimentele au arătat că acest scop nu era realizabil și că însuși preparlamentul nu era altceva decât un avorton cornilovist. Fără îndoială, însă, că prin crearea preparlamentului menșevicii și socialiștii-revoluționari au urmărit tocmai acest scop. În asemenea condiții, ce putea să însemne participarea bolșevicilor la preparlament? Nimic altceva decât inducerea în eroare a maselor proletare în ce privește adevăratul caracter al preparlamentului. Așa se și explică, mai ales, vehemența cu care Lenin biciuește în scrisorile sale pe adepții participării la preparlament. Participarea la preparlament a fost, fără doar și poate, o greșală serioasă.

Ar fi însă greșit să credem, așa cum face Troțchi, că adepții participării au intrat în preparlament cu scopul de a duce o muncă organică, cu scopul de „a îndruma mișcarea muncitorească“ „pe făgașul social-democrației“. Este absolut inexact. Este un neadevăr. Dacă ar fi fost într'adevăr așa, partidul n'ar fi reușit să lichideze această greșală „în doi timpi și trei mișcări“, părăsind în mod demonstrativ preparlamentul. Viabilitatea și forța revo-

luționară a partidului nostru și-a găsit expresia, între altele, în faptul că a îndreptat această greșală într-o clipită.

Apoi, îngăduiți-mi să corijez o mică inexactitate strecurată în informația dată de Lențner, „redactorul” scrierilor lui Troțchi, cu privire la ședința fracțiunii bolșevice în care s'a luat hotărîrea referitoare la preparlament. Lențner afirmă că la această ședință au fost doi raportori: Camenev și Troțchi. Este inexact. În realitate au fost patru raportori: doi pentru boicotarea preparlamentului (Troțchi și Stalin) și doi pentru participare (Camenev și Noghin).

Și mai prost stau lucrurile cu Troțchi atunci când atinge chestiunea poziției lui Lenin în ceea ce privește forma pe care trebuia s'o ia insurecția. Troțchi pretinde că, după părerea lui Lenin, în Octombrie, partidul trebuia să ia puterea „independent de Soviet și fără știrea acestuia”. Criticând apoi această ineptie, pe care i-o atribue lui Lenin, Troțchi „face piruete” și încheie cu o trază plină de condescendență: „Ar fi fost o greșală”. Troțchi spune aici un neadevăr despre Lenin, denaturează părerea lui Lenin asupra rolului Sovietelor în insurecție. Am putea aduce un maldăr de documente din care reiese că Lenin a propus să se ia puterea prin Soviete, cel din Petrograd sau din Moscova, și nu fără știrea Sovietelor. Dece i-a trebuit lui Troțchi această legendă mai mult decât stranie despre Lenin?

Tot atât de prost stau lucrurile cu Troțchi atunci când „analizează” poziția C.C. și a lui Lenin în legătură cu fixarea datei insurecției. Vorbind despre celebra ședință a C.C. din 10 Octombrie, Troțchi sus-

ține că în această ședință „s'a adoptat o rezoluție în sensul că insurecția trebuie să aibă loc nu mai târziu de 15 Octombrie“. Rezultă că C.C. a fixat începerea insurecției pentru 15 Octombrie și apoi a trecut peste propria lui hotărîre, amânând insurecția pentru data de 25 Octombrie. Să fie adevărat? Nu, nu-i adevărat. În această perioadă, Comitetul Central a adoptat în total două rezoluții cu privire la insurecție: una la 10 Octombrie și una la 16 Octombrie. Să dăm citire acestor rezoluții.

Rezoluția C.C. din 10 Octombrie:

„C.C. constată că atât situația internațională a revoluției ruse (răscoala din flota germană, ca manifestare extremă a coacerii, în întreaga Europă, a revoluției socialiste mondiale; apoi primejdia ca imperiaștii să încheie pace * în scopul de a înăbuși revoluția din Rusia), cât și situația militară (hotărîrea certă a burgheziei ruse și a lui Cherenschi & Co. de a preda Nemților Petrogradul), ca și faptul că partidul proletar a câștigat majoritatea în Soviete — toate acestea, paralel cu răscoala țărănească și cu cîltura produsă în ceea ce privește încrederea poporului față de partidul nostru (alegerile dela Moscova), în sfârșit, pregătirea vădită a unei a doua lovituri corniloviste (scoaterea trupelor din Petrograd, trimiterea Cazacilor spre Petrograd, încercuirea Minscului de către Cazaci etc.) — toate acestea pun la ordinea zilei insurecția armată.

Constatând astfel că insurecția armată este inevitabilă și pe deplin actuală, Comitetul Central cere tuturor organizațiilor de partid să se călăuzească de acest fapt, să examineze și să soluționeze din acest punct de vedere toate chestiunile practice (congresul Sovietelor din Regiunea de Nord, scoaterea trupelor din Petrograd, acțiunile dela Moscova și dela Minsc etc.).“

Rezoluția consfătuirii C.C. cu activiștii de răspundere din 16 Octombrie:

* Este vorba, desigur, de o „pace separată“. — I. St.

„Adunarea aprobă în totul și sprijină în întregime rezoluția C.C., cheamă toate organizațiile și pe toți muncitorii și soldații să se pregătească cât mai intens și din toate punctele de vedere pentru insurecția armată, să sprijine centrul creat de Comitetul Central în acest scop și-și exprimă deplina convingere că C.C. și Sovietul vor indica la timp momentul favorabil și mijloacele cele mai nimerite pentru începerea ofensivei” 78.

Vedeți, deci, că pe Troțchi l-a trădat memoria în ceea ce privește data insurecției și rezoluțiile C.C. cu privire la insurecție.

Troțchi este absolut greșit atunci când afirmă că Lenin a subapreciat însemnătatea legalității sovietice, că Lenin n'a înțeles marea însemnătate pe care o avea luarea puterii de către Congresul general al Sovietelor din Rusia, care trebuia să aibă loc la 25 Octombrie și că tocmai din cauza aceasta Lenin ar fi insistat ca puterea să fie luată înainte de 25 Octombrie. Este inexact. Lenin a propus ca puterea să fie luată înainte de 25 Octombrie pentru două motive. În primul rând, pentru motivul că contrarevoluționarii ar fi putut preda Petrogradul în orice clipă, că acest fapt ar fi dus la zădărnicierea insurecției ce se ridica, și din această cauză fiecare zi era scumpă. În al doilea rând, pentru motivul că greșala făcută de Sovietul din Petrograd, care fixase și anunțase în mod public ziua insurecției (25 Octombrie), nu putea fi îndreptată altfel decât începând în fapt insurecția înainte de data aceasta oficială a insurecției. Adevărul este că Lenin socotea insurecția o artă și nu se putea ca el să nu știe că dușmanul, care aflase (datorită imprudenței Sovietului din Petrograd) ziua în care urma să înceapă insurecția, va căuta neapărat să

se pregătească pentru această zi, din care cauză trebuia s'o luăm înaintea dușmanului, adică să începem insurecția neapărat înainte de data fixată oficial. Prin aceasta, mai ales, se și explică vehemența cu care Lenin a biciuit în scrisorile sale pe fetișștii datei de 25 Octombrie. Evenimentele au dovedit că Lenin a avut perfectă dreptate. Se știe că insurecția a început înainte de Congresul general al Sovietelor din Rusia. Se știe că puterea a fost luată de fapt înainte de deschiderea Congresului general al Sovietelor din Rusia și că nu a fost luată de Congresul Sovietelor, ci de Sovietul din Petrograd, de Comitetul militar-revoluționar. Congresul Sovietelor n'a făcut decât să preia puterea din mâinile Sovietului din Petrograd. Iată de ce nesfârșitele raționamente ale lui Troțchi cu privire la însemnătatea legalității sovietice sunt absolut de prisos.

Un partid viu și puternic în fruntea masselor revoluționare care porniseră asaltul și acțiunea de răsturnare a puterii burgheze — iată starea partidului nostru în această perioadă.

Așa stau lucrurile cu legendele despre pregătirea lui Octombrie.

III

TROTCHISM SAU LENINISM?

Am vorbit mai sus despre legendele șornite împotriva partidului și a lui Lenin, răspândite de Troțchi și de adepții lui în legătură cu Octombrie și pregătirea lui. Noi am demascat și am desmințit aceste legende. Se naște însă întrebarea: de ce i-au

trebuit lui Troțchi toate aceste legende despre insurecția din Octombrie și pregătirea ei, despre Lenin și partidul lui Lenin? Dece a fost necesară apariția unor noi scrieri ale lui Troțchi împotriva partidului? Care este sensul, rostul, țelul acestor scrieri astăzi, când partidul nu vrea să discute, când partidul este copleșit de o mulțime de treburi urgente, când partidul are nevoie de o muncă armonioasă pentru refacerea economiei, și nu de o luptă nouă pe teme vechi? Ce interes a avut Troțchi să tragă partidul înapoi, spre noi discuții?

Troțchi afirmă că toate acestea sunt necesare pentru „studiul” lui Octombrie. Dar nu se poate oare studia Octombrie fără a mai da încă o lovitură de copită partidului și conducătorului său, Lenin? Ce fel de „istorie” a lui Octombrie este aceea care începe și se termină cu discreditarea principalei figuri a insurecției din Octombrie, cu discreditarea partidului, care a organizat și a înfăptuit această insurecție? Nu, nu este vorba aici de studierea lui Octombrie. Nu așa se studiază Octombrie. Nu așa se scrie istoria lui Octombrie. Este evident că aici se ascunde o altă „intenție”. Și, judecând după toate datele, această „intenție” este următoarea: în scrierile sale, Troțchi face încă o încercare (încă una!) de a pregăti condițiile pentru a substitui leninismului troțchismul. Troțchi are „grozavă” nevoie să discrediteze partidul, cadrele sale care au înfăptuit insurecția, pentru ca apoi să treacă dela discreditarea partidului la discreditarea leninismului. Iar discreditarea leninismului e necesară pentru a promova troțchismul drept „unica” ideologie

„proletară“ (nu râdeți!). Toate acestea, desigur (o, desigur!), se fac sub steagul leninismului, pentru ca procedura promovării să fie „cât mai puțin dureroasă“.

Acesta este fondul ultimelor scrieri ale lui Troțchi.

Iată de ce scrierile acestea ale lui Troțchi pun în mod acut problema troțchismului.

Așa dar, ce este troțchismul?

Troțchismul are trei particularități, care-l pun în ireconciliabilă contradicție cu leninismul.

Care sunt aceste particularități?

Întâi. Troțchismul este teoria revoluției „permanente“ (neîntrerupte). Dar ce este revoluția permanentă în concepția troțhistă? Este o revoluție care nu ține seama de țărănimea nevoiașă ca de o forță revoluționară. Revoluția „permanentă“ a lui Troțchi înseamnă, după cum spune Lenin, „a sări“ peste mișcarea țărănească, „a te juca de-a luarea puterii“. Dece prezintă ea o primejdie? Pentru că o asemenea revoluție, dacă cineva ar încerca s'o înlăptuiască, s'ar solda printr'un eșec inevitabil, deoarece ar rupe de proletariatul rus aliatul lui, adică țărănimea nevoiașă. Așa se și explică lupta pe care leninismul o duce împotriva troțchismului încă din 1905.

Cum apreciază Troțchi leninismul, din punctul de vedere al acestei lupte? El îl consideră o teorie care conține „trăsături antirevoluționare“. Pe ce se bazează această mâniașă apreciere asupra leninismului? Pe faptul că leninismul a apărut și a salvardat, atunci când s'a pus chestiunea, ideea dictaturii proletariatului și a țărănimii.

Dar Troțchi nu se mărginește la această apreciere mândră. El merge mai departe, afirmând că: „În momentul de față întregul edificiu al leninismului se bazează pe minciună și fals și poartă în sine germele otrăvit al propriei sale descompuneri“ (vezi scrisoarea din 1913 a lui Troțchi către Ciheidze). După cum vedeți, avem a face cu două linii opuse.

Al doilea. Troțchismul înseamnă neîncredere față de spiritul bolșevic de partid, față de caracterul său monolit și de atitudinea lui ostilă față de elementele oportuniste. În domeniul organizatoric, troțchismul este teoria coexistenței revoluționarilor și oportuniștilor, a grupurilor și grupulețelor lor în cadrul unui singur partid. Cunoașteți, desigur, povestea blocului din August al lui Troțchi, în care au colaborat în mod fericit martoviștii și otzoviștii, lichidatorii și troțchiștii, dându-se drept un partid „adevărat“. Se știe că acest „partid“ peticit urmărea nimicirea Partidului Bolșevic. În ce constau în acea vreme „divergențele noastre“? În aceea că leninismul considera nimicirea blocului din August ca o cheazășie a dezvoltării partidului proletar, pe când troțchismul vedea în acest bloc o bază pentru crearea unui „adevărat“ partid.

După cum vedeți, avem și aici două linii opuse.

Al treilea. Troțchismul înseamnă neîncredere față de conducătorii bolșevici, înseamnă încercarea de a-i discredita, de a-i compromite. Nu cunosc niciun curent în partid care să se poată compara cu troțchismul în ceea ce privește acțiunea de discreditare a conducătorilor leniniști și a instituțiilor centrale ale partidului. Ce să spunem, bunăoară, despre aprecierea „binevoitoare“ a lui Troțchi asupra lui Lenin, pe care

el îl caracterizează ca pe „un exploatator profesional a tot ce este înapoiat în mişcarea muncitorească rusă” (ibidem) ! Şi aceasta este departe de a fi aprecierea cea mai „binevoitoare” dintre toate aprecierile „binevoitoare” ale lui Troţchi.

Cum de s'a putut întâmpla ca Troţchi, care avea în spate o povară atât de neplăcută, să se găsească totuşi în rândurile bolşevicilor în timpul mişcării din Octombrie? Acest lucru s'a întâmplat din cauză că în acea epocă Troţchi renunţase (renunţase în fapt) la această povară a sa, punând-o sub obroc. Fără această „operaţie” nu ar fi fost posibilă o colaborare serioasă cu Troţchi. Revoluţia infirmase şi aruncase peste bord teoria blocului din August, adică teoria unităţii cu menşevicii, căci despre ce unitate putea fi vorba când între bolşevici şi menşevici se dădea o luptă armată? Lui Troţchi nu-i mai rămânea decât să recunoască faptul nevalabilităţii teoriei sale.

Cu teoria revoluţiei permanente „s'a întâmplat” aceeaşi poveste neplăcută, deoarece nici unul dintre bolşevici nu s'a gândit să ia puterea imediat, a doua zi după revoluţia din Februarie, şi nu se putea ca Troţchi să nu ştie că bolşevicii nu-i vor permite, cum spunea Lenin, „să se joace de-a luarea puterii”. Lui Troţchi nu-i mai rămânea decât să admită politica bolşevicilor, politica luptei pentru câştigarea influenţei în Soviete, politica luptei pentru câştigarea ţărănimii. În ceea ce priveşte cea de a treia particularitate a troţchismului (neîncredere faţă de conducătorii bolşevici), ea trebuia în mod firesc să treacă pe planul al doilea, dat fiind că primele două particularităţi eşuaseră în mod vădit.

Putea oare Troțchi, în această situație, să nu-și pună sub obroc povara și să nu urmeze pe bolșevici, el, care nu avea în spate o grupare cât de cât serioasă și care a venit la bolșevici ca un izolat politic, lipsit de armată? Firește că nu putea!

Ce învățătură putem trage de aici? Una singură: că o colaborare de lungă durată între leniniști și Troțchi nu este posibilă decât dacă acesta renunță complet la vechea povară și dacă aderă în totul la leninism. Troțchi scrie despre învățămintele lui Octombrie, însă el uită că în afară de toate celelalte învățăminte mai există încă o învățătură a lui Octombrie, aceea despre care am vorbit adineaori și care are o însemnătate primordială pentru troțchism. Nu i-ar strica troțchismului să țină seama și de această învățătură a lui Octombrie.

Se vede, însă, că această învățătură nu i-a fost de folos troțchismului. Fapt este că vechea povară a troțchismului, pusă sub obroc în zilele mișcării din Octombrie, este scoasă astăzi din nou la lumina zilei, în speranța că va găsi desfacere, — căci piața noastră se lărgeste. Este cert că noile scrieri ale lui Troțchi constituie o încercare de a reveni la troțchism, de „a înlătura“ leninismul, de a promova și sădi toate particularitățile troțchismului. Noul troțchism nu este o simplă reeditare a celui vechi; el este destul de jumulit și de ponosit, el este incomparabil mai domol ca spirit și mai moderat ca formă decât vechiul troțchism, dar în fond își păstrează, fără îndoială, toate particularitățile vechiului troțchism. Noul troțchism nu îndrăznește să se ridice

ca o forță combatantă împotriva leninismului, ci preferă să opereze sub steagul comun al leninismului, să acționeze sub lozinca interpretării, a îmbunătățirii leninismului. Aceasta din cauză că troțchismul este slab. Nu putem socoti întâmplător faptul că apariția noului troțchism a coincis cu momentul în care Lenin a plecat dintre noi. Cât timp Lenin a fost printre noi, el n'ar fi îndrăsnit să facă acest pas riscat.

Care sunt trăsăturile caracteristice ale noului troțchism?

1) În ce privește revoluția „permanentă”. Noul troțchism nu socoate necesar să susțină fățiș teoria revoluției „permanente”. El constată „pur și simplu” că Revoluția din Octombrie a confirmat în totul ideea revoluției „permanente”. De aici el trage următoarea concluzie: important și acceptabil în leninism este ceea ce s'a întâmplat după război, în perioada Revoluției din Octombrie, și, dimpotrivă, greșit și inacceptabil în leninism este ceea ce a fost înainte de război, înainte de Revoluția din Octombrie. De aici teoria troțchiștilor despre scindarea leninismului în două: leninismul antebelic, leninismul „vechi”, „nevalabil”, cu a sa idee a dictaturii proletariatului și a țărănimii, și leninismul nou, postbelic, din perioada Revoluției din Octombrie, pe care ei intenționează să-l adapteze la nevoile troțchismului. Troțchismul are nevoie de această teorie a scindării leninismului ca de un prim pas, mai mult sau mai puțin „acceptabil”, care să-i înlesnească pașii următori în lupta pe care o duce împotriva leninismului.

Dar leninismul nu este o teorie eclectică, înjghebată din elemente disparate și care să poată fi scin-

dată. Leninismul este o teorie unitară, care a apărut în 1903, a trecut prin încercările a trei revoluții și pășește acum înainte, steag de luptă al proletariatului mondial.

„Bolșevismul ca un curent de gândire politică și ca partid politic” — spune Lenin — „există din 1903. Numai istoria întregii perioade a existenței bolșevismului poate explica în mod satisfăcător cum a putut să formeze și să mențină, în condițiile cele mai grele, disciplina de fier necesară victoriei proletariatului” (vezi vol. XXV, pag. 174).

Bolșevismul și leninismul sunt unul și același lucru. Sunt două denumiri ale unui și aceluiași lucru. Deaceia teorie scindării leninismului în două este o teorie a nimicirii leninismului, este o teorie care substituie leninismului troțchismul.

E dela sine înțeles că partidul nu se poate împăca cu această stranie teorie.

2) În ce privește partinitatea. Vechiul troțchism căuta să submineze Partidul Bolșevic cu ajutorul teoriei (și practicii) unității cu menșevicii. Dar această teorie s'a compromis într'atâta, încât astăzi nimeni nu vrea nici măcar să amintească de ea. Pentru a submina partidul, troțchismul actual a imaginat o nouă teorie, mai puțin scandaloasă și aproape „democratică”, care contrapune cadrelor vechi pe tinerii din partid. Pentru troțchism nu există o istorie unică și unitară a partidului nostru. Troțchismul împarte istoria partidului nostru în două părți de valoare inegală, și anume: până la Revoluția din Octombrie și după Revoluția din Octombrie. Istoria partidului nostru până la Revoluția din Octombrie nu este, la drept vorbind, isto-

rie, ci „preistorie“, este perioada pregătitoare a partidului nostru, perioadă fără importanță sau în orice caz fără prea mare importanță. În schimb, istoria partidului nostru după Revoluția din Octombrie este istorie adevărată, autentică. În prima parte a istoriei partidului nostru avem cadre de partid „vechi“, „preistorice“, lipsite de importanță; în a doua parte un partid nou, adevărat, „istoric“. Este de prisos să mai dovedim că această schemă originală a istoriei partidului nostru este o schemă care subminează unitatea dintre cadrele vechi și cadrele noi ale partidului nostru, este o schemă care urmărește nimicirea Partidului Bolșevic.

E dela sine înțeles că partidul nu se poate împăca cu această schemă stranie.

3) În ce privește conducătorii bolșevismului. Vechiul troțchism se străduia să-l discrediteze pe Lenin într'un mod mai mult sau mai puțin fățiș, fără a se teme de consecințe. Noul troțchism procedează cu mai multă prudență. El se străduiește să continue opera vechiului troțchism, sub forma elogierii lui Lenin, a preamăririi lui. Cred că este cazul să dăm câteva exemple.

Partidul îl cunoaște pe Lenin ca pe un revoluționar neînduplecat. Dar partidul mai știe că Lenin era prudent, că nu-i plăceau acei care pierdeau măsura și că adeseori oprea cu mână fermă pe acei care se pasionau pentru teroare, inclusiv pe însuși Troțchi. Troțchi se ocupă de această temă în cartea sa „Despre Lenin“. Din caracterizarea pe care o face el, reiese însă că Lenin nu făcea altceva decât „să insiste de câte ori avea ocazie asupra ideii că teroarea este

inevitabilă". Rămâi cu impresia că Lenin a fost cel mai sângeros dintre cei mai sângeroși bolșevici.

Pentruce i-a trebuit lui Troțchi această inutilă exagerare, pe care nimic nu o îndreptățește?

Partidul îl cunoaște pe Lenin ca pe un membru de partid exemplar, căruia nu-i plăcea să rezolve problemele de unul singur, fără colectivul de conducere, la repezeală, fără să cerceteze și să verifice totul în mod minuțios. În cartea sa, Troțchi se ocupă și de acest aspect. Dar Lenin pe care-l înfățișează el nu este Lenin, ci un fel de mandarin chinez care rezolvă problemele cele mai importante în liniștea cabinetului, după inspirație.

Vreți să știți cum a rezolvat partidul nostru chestiunea disolvării Adunării Constituante? Ascultați-l pe Troțchi:

„Adunarea Constituantă” — spune Lenin — „trebuie, desigur, disolvată, însă ce ne facem cu socialiștii-revoluționari de stânga?”

Ne-a liniștit însă bătrânul Natanson. Venise la noi ca «să se sfătuiască», și dela primele cuvinte a spus:

— Se vede treaba că va fi nevoie să disolvăm Adunarea Constituantă cu forța.

— Bravo! — a exclamat Lenin — ce-i drept, e drept! Dar vor accepta ai voștri una ca asta?

— Sunt unii care șovăie, dar cred că până la urmă vor consimți — a răspuns Natanson.

Așa se scrie istoria.

Vreți să știți cum a rezolvat partidul problema Consiliului militar superior? Ascultați-l pe Troțchi:

„Nu vom reuși să ieșim din acest haos dacă nu vom avea militari serioși și cu experiență — îl spu-

neam lui Vladimir Ilici ori de câte ori mă înapoiam dela statul-major.

— Da, se pare că ai dreptate. Numai să nu trădeze...

— Să ataşăm fiecăruia câte un comisar.

— Mai bine câte doi — exclamă Lenin — şi să fie oameni de mână forte. Nu se poate să nu fie în rândurile noastre comunişti care să ştie să se impună.

Aşa s'a înfiripat Consiliul militar superior." -

Aşa scrie Troţchi istoria.

Dece i-au trebuit lui Troţchi aceste basme arabe care-l compromit pe Lenin? Oare pentru a-l preamări pe conducătorul partidului, V. I. Lenin? Nu prea seamănă.

Partidul îl cunoaşte pe Lenin ca cel mai mare marxist al timpurilor noastre, ca un teoretician profund şi ca un revoluţionar foarte experimentat, căruia blanquismul îi era complet străin. În cartea sa, Troţchi atinge şi acest aspect. Însă din caracterizarea pe care i-o face el, nu apare un Lenin gigant, ci un fel de pigmeu-blanquist care în zilele lui Octombrie sfătuieşte partidul „să ia puterea cu propria sa mână, independent de Soviete şi fără ştirea lor”. Eu am mai spus însă că această caracterizare nu corespunde câtuşi de puţin adevărului.

Dece i-a trebuit lui Troţchi această strigătoare... inexactitate? Nu este oare aci o încercare de a-l discredita „puţinţel” pe Lenin?

Acestea sunt trăsăturile caracteristice ale noului troţchism.

În ce constă primejdia pe care o prezintă noul troţchism? În faptul că prin întreg conţinutul său,

troțchismul are toate șansele de a deveni centrul și punctul de adunare al elementelor neproletare care tind să slăbească și să descompună dictatura proletariatului.

Care este concluzia? — veți întreba. Care sunt sarcinile imediate ale partidului în legătură cu noile scrieri ale lui Troțchi?

Troțchismul pornește acum o acțiune de discreditare a bolșevismului și de subminare a temeliiilor lui. Sarcina partidului este de a inmormânta troțchismul ca curent ideologic.

Se vorbește de represiuni împotriva opoziției și de posibilitatea unei sciziuni. Prostii, tovarăși. Partidul nostru e tare și puternic. El nu va permite niciun fel de sciziune. În ceea ce privește represiunile, sunt categoric contra lor. Nu de represiuni avem acum nevoie, ci de o largă luptă ideologică împotriva troțchismului care renaște.

Noi nu am căutat și nu am vrut această discuție prin scris. Ne-o impune troțchismul prin manifestările lui antileniniste. Ei bine, suntem gata, tovarăși.

*„Pravda” nr. 269
din 26 Noembrie 1924*

REVOLUȚIA DIN OCTOMBRIE ȘI TACTICA COMUNIȘTILOR RUȘI

Prefață

la cartea „Pe drumul spre Octombrie” 79

I

CONDIȚIILE EXTERNE ȘI INTERNE ALE REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE

Trei împrejurări de ordin extern au determinat ușurința relativă cu care revoluția proletară din Rusia a reușit să sfărâme lanțurile imperialismului și să răstoarne astfel puterea burgheziei.

În primul rând, împrejurarea că Revoluția din Octombrie a început în perioada luptei înverșunate dintre cele două principale grupuri imperialiste, cel anglo-francez și cel austro-german, când aceste grupuri, care se luptau între ele pe viață și pe moarte, n'aveau nici timp, nici mijloace pentru a putea acorda o atenție serioasă luptei împotriva Revoluției din Octombrie. Această împrejurare a avut o însemnătate uriașă pentru Revoluția din Octombrie, fiindcă i-a dat posibilitatea să folosească conflictele violente din sânul imperialismului pentru a-și întări și organiza propriile ei forțe.

În al doilea rând, împrejurarea că Revoluția din Octombrie a început în cursul războiului imperialist, când masele muncitoare, exasperate de război și în-

setate de pace, au fost aduse de însăși logica lucrurilor la revoluția proletară, ca fiind singura ieșire din război. Această împrejurare a avut o însemnătate dintre cele mai mari pentru Revoluția din Octombrie, fiindcă i-a dat în mână arma puternică a păcii, i-a înlesnit posibilitatea de a uni revoluția sovietică cu lichidarea războiului odios și i-a atras prin aceasta simpatia masselor, atât printre muncitorii din Occident, cât și printre popoarele asuprite din Orient.

În al treilea rând, existența unei puternice mișcări muncitorești în Europa și faptul că în Occident și în Orient se cocea criza revoluționară generată de îndelungatul război imperialist. Această împrejurare a avut o însemnătate inapreciabilă pentru revoluția din Rusia, căci i-a asigurat aliați credincioși înafara Rusiei în lupta ei împotriva imperialismului mondial.

Dar, în afară de împrejurările de ordin extern, Revoluția din Octombrie a mai fost favorizată de un întreg ansamblu de condiții interne, care i-au înlesnit victoria.

Cele mai importante dintre aceste condiții trebuie socotite următoarele.

În primul rând, Revoluția din Octombrie a avut sprijinul cel mai activ al majorității covârșitoare a clasei muncitoare din Rusia.

În al doilea rând, ea a avut sprijinul sigur al țăranimii sărace și al majorității soldaților, dornice de pace și de pământ.

În al treilea rând, ea a avut în fruntea ei ca forță conducătoare un partid atât de încercat ca Partidul Bolșevic, puternic nu numai prin experiența sa

și prin disciplina sa făurită în ani îndelungați, ci și prin legăturile sale foarte vaste cu masele muncitoare.

În al patrulea rând, Revoluția din Octombrie a avut în fața ei niște dușmani relativ ușor de învins, cum erau burghezia rusă, mai mult sau mai puțin slabă, clasa moșierilor, definitiv demoralizată de „revoltele” țărănești, și partidele conciliatoare (partidul menșevic și cel socialist-revoluționar), care dăduseră total faliment în cursul războiului.

În al cincilea rând, ea a dispus de imensele întinderi ale tărâmului stat, unde putea să manevreze în voie, să se retragă atunci când situația o cerea, să răsuflă, să-și adune forțele etc.

În al șaselea rând, Revoluția din Octombrie a putut conta, în lupta ei împotriva contrarevoluției, pe existența unor suficiente resurse de hrană, de combustibil și de materii prime în interiorul țării.

Îmbinarea acestor împrejurări externe și interne a creat acea situație specifică care a determinat faptul că Revoluția din Octombrie a învins relativ ușor.

Aceasta nu înseamnă, firește, că Revoluția din Octombrie nu și-a avut minusurile ei pe plan extern și intern. Ce să spunem, bunăoară, de un astfel de minus cum a fost cunoscuta izolare a Revoluției din Octombrie, faptul că alături de ea sau în vecinătatea ei n'a existat o țară sovietică pe care să se fi putut sprijini? Fără îndoială că revoluția viitoare, de pildă în Germania, se va afla, din acest punct de vedere, într-o situație mai avantajoasă, prin faptul că ea va avea în vecinătate o țară sovietică atât de importantă prin forța ei ca Uniunea noastră Sovietică. Nu mai

vorbesc despre alt minus al Revoluției din Octombrie — lipsa unei majorități proletare în țară.

Aceste minusuri însă nu fac decât să sublinieze însemnătatea colosală a condițiilor specifice interne și externe ale Revoluției din Octombrie despre care am vorbit mai sus.

Aceste condiții specifice nu trebuie să le uităm niciun moment. De ele trebuie să ne amintim îndeosebi când analizăm evenimentele petrecute în Germania în toamna anului 1923. De ele trebuie să-și amintească mai ales Troțchi, care face fără discernământ o analogie între Revoluția din Octombrie și revoluția din Germania și biciuește fără nicio reținere Partidul Comunist German pentru greșelile lui reale și închipuite.

„În situația concretă” — spune Lenin — „existentă în Rusia în 1917, situație foarte originală din punct de vedere istoric, a fost ușor să se înceapă revoluția socialistă; dar să o continue și să o ducă până la capăt, va fi mai greu pentru Rusia decât pentru țările europene. Am avut ocazia să atrag atenția asupra acestui fapt încă la începutul anului 1918, iar experiența celor doi ani următori a confirmat în întregime justetea acestor considerații. Condiții specifice ca: 1) posibilitatea de a uni revoluția sovietică cu lichidarea — datorită acestei revoluții — a războiului imperialist, care a cauzat muncitorilor și țăranilor suferințe de nedescris; 2) posibilitatea de a folosi pentru un anumit timp lupta pe viață și pe moarte dintre cele două puternice grupuri mondiale de rechizi imperialiști, care n'au putut să se unească împotriva dușmanului sovietic; 3) posibilitatea de a face față unui război civil relativ lung, datorită, în parte, întinderii imense a țării și stării proaste a mijloacelor de comunicație; 4) existența în sânul masselor țărănești a unei mișcări revoluționare burghezo-democratice atât de puternice, încât partidul proletariatului a putut să preia revendicările revoluționare

ale partidului țăranilor (partidul socialist-revoluționar, în majoritatea sa extrem de ostil bolșevismului) și să le realizeze imediat, datorită cuceririi puterii politice de către proletariat. Asemenea condiții specifice nu există acum în Europa occidentală, și aceste condiții sau condiții analoage nu se pot repeta așa de ușor. Iată de ce, printre altele — în afară de o serie de alte cauze — în Europa occidentală e mai greu să înceapă revoluția socialistă decât ne-a fost nouă" (vezi vol. XXV, pag. 205).

Aceste cuvinte ale lui Lenin nu trebuie uitate.

II

DESPRE DOUĂ PARTICULARITĂȚI ALE REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE, SAU REVOLUȚIA DIN OCTOMBRIE ȘI TEORIA REVOLUȚIEI „PERMANENTE” A LUI TROȚCHI

Există două particularități ale Revoluției din Octombrie a căror lămurire este necesară înainte de toate pentru a putea înțelege sensul lăuntric și importanța istorică a acestei revoluții.

Care sunt aceste particularități?

În primul rând, faptul că dictatura proletariatului a luat ființă la noi ca o putere născută pe baza alianței dintre proletariat și masele muncitoare ale țărănimii, aceste mase fiind conduse de către proletariat. În al doilea rând, faptul că dictatura proletariatului s'a instaurat la noi ca rezultat al victoriei socialismului într-o singură țară, puțin dezvoltată din punct de vedere capitalist, în timp ce capitalismul se menține în alte țări, mai dezvoltate din punct de vedere capitalist. Aceasta nu înseamnă, desigur, că Revoluția din Octombrie nu mai are și alte particularități. Dar pen-

tru noi sunt importante acum tocmai aceste două particularități, nu numai pentru că ele exprimă în modul cel mai precis esența Revoluției din Octombrie, ci și pentru că ele scot perfect la iveală natura oportunistă a teoriei „revoluției permanente“.

Să examinăm pe scurt aceste particularități.

Problema masselor muncitoare ale micii-burghezii dela orașe și sate, problema câștigării acestor masse de partea proletariatului, este una din cele mai însemnate probleme ale revoluției proletare. Pe cine va sprijini poporul muncitor dela orașe și sate în lupta pentru putere: burghezia sau proletariatul? A cui rezervă va fi el? Rezerva burgheziei sau rezerva proletariatului? De aceasta depinde soarta revoluției și trăinicia dictaturii proletariatului. Revoluțiile din 1848 și 1871 din Franța au fost sdrobite mai ales din cauză că rezervele țărănești au fost de partea burgheziei. Revoluția din Octombrie a învins pentru că a știut să-i smulgă burgheziei rezervele țărănești, pentru că a știut să câștige aceste rezerve de partea proletariatului, iar proletariatul a fost în această revoluție singura forță conducătoare a masselor de milioane ale poporului muncitor dela orașe și sate.

Cine n'a înțeles aceasta, nu va înțelege niciodată nici caracterul Revoluției din Octombrie, nici natura dictaturii proletariatului, nici specificul politicii interne a puterii noastre de stat proletare.

Dictatura proletariatului nu este o simplă elită guvernamentală, „selecționată“ cu „dibăcie“ de mâna grijulie a unui „strateg experimentat“ și care „se sprijină cu înțelepciune“ pe cutare sau cutare păături ale populației. Dictatura proletariatului este alianța

de clasă dintre proletariat și masele muncitoare ale țărănimii, pentru doborîrea capitalului, pentru victoria definitivă a socialismului, cu condiția ca forța conducătoare a acestei alianțe să fie proletariatul.

Aici nu este vorba, prin urmare, de a subestima „puțințel” sau de a supraestima „puțințel” posibilitățile revoluționare ale mișcării țărănești, cum le place să se exprime acum unora dintre apărătorii diplomați ai „revoluției permanente”. Aici este vorba de natura noului stat proletar, căruia i-a dat naștere Revoluția din Octombrie. Este vorba de caracterul puterii de stat proletare, de înseși bazele dictaturii proletariatului.

„Dictatura proletariatului” — spune Lenin — „este o formă deosebită a alianței de clasă dintre proletariat, ca avangardă a celor ce muncesc, și numeroasele păături neproletare ale celor ce muncesc (mica-burghezie, micii-patroni, țărănimea, intelectualii etc.), sau cu majoritatea lor, alianță îndreptată împotriva capitalului, alianță în scopul doborîrii depline a capitalului, în scopul înnăbușirii depline a împotrivrrii burgheziei și a încercărilor ei de restaurare, alianță în scopul înfăptuirii și consolidării definitive a socialismului” (vezi vol. XXIV, pag. 311).

Și mai departe:

„Dictatura proletariatului, dacă traducem această expresie latină, științifică, istorico-filosofică într'un limbaj mai simplu, înseamnă următoarele :

numai o anumită clasă, și anume muncitorii dela orașe — și în genere muncitorii din fabrici, din industrie —, este în stare să conducă toată masa celor ce muncesc și sunt exploatați, în lupta pentru doborîrea jugului capitalist, în însăși acțiunea de doborîre, în lupta pentru menținerea și consolidarea victoriei, în acțiunea pentru făurirea unei orînduirii sociale noi, socialiste, în toată lupta pentru desființarea definitivă a claselor” (vezi vol. XXIV, pag. 336).

Aceasta este teoria dictaturii proletariatului, formulată de Lenin.

Una dintre particularitățile Revoluției din Octombrie este că această revoluție constituie aplicarea clasică a teoriei leniniste a dictaturii proletariatului.

Unii tovarăși cred că această teorie este o teorie pur „rusească“, care privește numai realitatea din Rusia. Este inexact. Este absolut inexact. Când Lenin vorbește de masele muncitoare ale claselor neproletare conduse de proletariat, el are în vedere nu numai pe țăranii ruși, ci și elementele muncitoare din regiunile periferice ale Uniunii Sovietice, care până nu demult mai erau colonii ale Rusiei. Lenin afirma neîncetat că, fără o alianță cu aceste mase de alte naționalități, proletariatul Rusiei nu va putea învinge. În articolele sale despre problema națională și în cuvântările sale la congresele Internaționalei Comuniste, Lenin a spus în repetate rânduri că victoria revoluției mondiale nu este cu puțință fără o alianță revoluționară, fără un bloc revoluționar între proletariatul din țările înaintate și popoarele asuprite din coloniile subjugate. Dar ce sunt coloniile dacă nu aceleași mase muncitoare asuprite, și în primul rând masele muncitoare ale țăranimii? Cine nu știe că problema eliberării coloniilor este în fond problema eliberării masselor muncitoare ale claselor neproletare de sub jugul și exploatarea capitalului financiar?

De aici urmează însă că teoria leninistă a dictaturii proletariatului nu este o teorie pur „rusească“, ci o teorie obligatorie pentru toate țările. Bolșevismul nu este numai un fenomen rusesc. „Bolșevismul“ —

spune Lenin — este „un model de tactică pentru toți” (vezi vol. XXIII, pag. 386).

Acestea sunt trăsăturile caracteristice ale primei particularități a Revoluției din Octombrie.

Cum stau lucrurile cu teoria „revoluției permanente” a lui Troțchi, din punctul de vedere al acestei particularități a Revoluției din Octombrie?

Nu ne vom opri asupra poziției lui Troțchi din anul 1905, când „pur și simplu” a uitat de țărănime ca forță revoluționară, lansând lozinca „fără țar, guvern muncitoresc”, adică lozinca revoluției fără țărănime. Până și Radek, acest apărător diplomat al „revoluției permanente”, este silit să recunoască acum că „revoluția permanentă” însemna, în 1905, desprindere de realitate, „un salt în gol”. Acum pe cât se vede, toată lumea recunoaște că nu face să-ți mai pierzi timpul cu acest „salt în gol”.

Nu ne vom opri, deasemenea, nici asupra poziției lui Troțchi din timpul războiului, să zicem, din 1915, când în articolul său „Lupta pentru putere”, pornind dela ideea că „trăim în epoca imperialismului”, că imperialismul „nu opune națiunea burgheză vechiului regim, ci opune pe proletariat națiunii burgheze”, a ajuns la concluzia că rolul revoluționar al țărănimii trebuie să scadă, că lozinca confiscării pământului nu mai are însemnătatea pe care a avut-o înainte. Se știe că Lenin, analizând acest articol al lui Troțchi, îl acuza atunci că „neagă” „rolul țărănimii” și spunea că „Troțchi sprijină în fapt pe politicienii liberali ai muncitorimii din Rusia care, «negând» rolul țărănimii, dovedesc că nu doresc să ridice pe țărani la revoluție!” (vezi vol. XVIII, pag. 318).

Să trecem mai bine la lucrările de mai târziu ale lui Troțchi în legătură cu această problemă, la lucrările din perioada când dictatura proletariatului se consolidase și când Troțchi a avut posibilitatea să-și verifice în lumina faptelor teoria asupra „revoluției permanente” și să-și îndrepte greșelile. Să luăm „Prefața” scrisă de Troțchi în anul 1922 la cartea „1905”. Iată ce spune Troțchi despre „revoluția permanentă” în această „Prefață”:

„Tocmai în răstimpul dintre 9 Ianuarie și greva din Octombrie 1905 s’au format acele idei ale autorului asupra caracterului dezvoltării revoluționare a Rusiei care au primit denumirea de teoria «revoluției permanente». Această denumire pretențioasă exprima ideea că revoluția rusă, în fața căreia stau nemlajlocit scopuri burgheze, nu va putea totuși să se oprească la ele. Revoluția nu va putea să-și rezolve sarcinile burgheze imediate în alt fel decât aducând la putere proletariatul. Iar acesta, luând puterea în mână, nu se va putea mărgini la cadrul burghez al revoluției. Dimpotrivă, tocmai pentru a-și asigura victoria, avantgarda proletară va trebui, chiar dela începutul dominației sale, să facă cele mai adânci incursiuni nu numai în proprietatea feudală, ci și în cea burgheză. Prin aceasta ea va ajunge la ciocniri dușmănoase nu numai cu toate grupările burghezei care ar sprijini avantgarda proletară la începutul luptei sale revoluționare, dar și cu masele largi ale țărănimii, cu al căror ajutor a venit la putere. Contradicțiile în situația guvernului muncitoresc dintr’o țară înapoiată, în care majoritatea covârșitoare a populației este formată din țărani, își pot găsi rezolvarea numai pe scară internațională, pe arena revoluției mondiale a proletariatului.” *

Așa vorbește Troțchi despre a sa „revoluție permanentă”.

* Subliniat de mine. — I. St.

E deajuns să se compare acest citat cu citatele de mai sus, luate din lucrările lui Lenin despre dictatura proletariatului, pentru a vedea întreaga prăpastie care desparte teoria leninistă a dictaturii proletariatului de teoria „revoluției permanente” a lui Troțchi.

Lenin vorbește de alianța dintre proletariat și păturile muncitoare ale țărănimii ca bază a dictaturii proletariatului. După Troțchi însă, ar fi vorba de „clocniri dușmănoase” între „avantgarda proletară” și „massele largi ale țărănimii”.

Lenin vorbește de conducerea de către proletariat a masselor muncitoare și exploatate. După Troțchi însă, ar fi vorba de „contradicții în situația guvernului muncitoresc dintr’o țară înapoiată, în care majoritatea covârșitoare a populației este formată din țărani”.

După Lenin, revoluția își trage forțele, înainte de toate, din rândurile muncitorilor și țăranilor Rusiei însăși. După Troțchi însă, forțele necesare pot fi căpătate numai „pe arena revoluției mondiale a proletariatului”.

Dar ce-i de făcut dacă revoluției internaționale îi este sortit să vină cu întârziere? Există vreo rază de speranță pentru revoluția noastră? Troțchi nu lasă nicio rază de speranță, căci „contradicțiile în situația guvernului muncitoresc... își pot găsi rezolvarea numai... pe arena revoluției mondiale a proletariatului”. După acest plan, revoluției noastre nu-i rămâne decât o singură perspectivă: să lăncezească, sbătându-se în propriile ei contradicții, și să putrezească dela rădăcină în așteptarea revoluției mondiale.

Ce este dictatura proletariatului după Lenin?

Dictatura proletariatului este o putere de stat care se sprijină pe alianța dintre proletariat și masele muncitoare ale țărănimii, pentru „doborîrea deplină a capitalului“, pentru „înfăptuirea și consolidarea definitivă a socialismului“.

Ce este dictatura proletariatului după Troțchi?

Dictatura proletariatului este o putere de stat care ajunge la „ciocniri dușmănoase“ cu „massele largi ale țărănimii“ și care caută rezolvarea „contradicțiilor“ numai „pe arena revoluției mondiale a proletariatului“.

Prin ce se deosebește această „teorie a revoluției permanente“ de cunoscuta teorie a menșevicilor care neagă ideea dictaturii proletariatului?

În fond, prin nimic.

Nu încapе nicio îndoială. „Revoluția permanentă“ nu este numai o simplă subapreciere a posibilităților revoluționare ale mișcării țărănești. „Revoluția permanentă“ este o astfel de subapreciere a mișcării țărănești care duce la negarea teoriei leniniste a dictaturii proletariatului.

„Revoluția permanentă“ a lui Troțchi este o variație a menșevismului.

Așa stau lucrurile cu prima particularitate a Revoluției din Octombrie.

Care sunt trăsăturile caracteristice ale celei de a doua particularități a Revoluției din Octombrie?

Studiind imperialismul, îndeosebi în timpul războiului, Lenin a ajuns la legea dezvoltării economice și politice inegale, în salturi, a țărilor capitaliste. Potrivit acestei legi, dezvoltarea întreprinderilor, trus-

turilor, ramurilor de industrie și a diferitelor țări se face în mod inegal, nu într'o ordine stabilită, astfel ca un trust, o ramură industrială sau o țară oarecare să meargă tot timpul în frunte, iar celelalte țări să rămână una în urma celeilalte în aceeași ordine de succesiune, ci ea are loc în salturi, cu întreruperi în dezvoltarea unor țări și cu salturi înainte în dezvoltarea altora. În aceste condiții, străduințele „perfect legitime“ ale țărilor care rămân în urmă de a-și păstra vechile poziții, și străduințele nu mai puțin „legitime“ ale țărilor care au făcut un salt înainte de a acapara noi poziții, fac ca ciocnirile armate dintre țările imperialiste să devină o necesitate inevitabilă. Astfel s'au întâmplat lucrurile, de pildă, cu Germania, care cu o jumătate de veac în urmă era o țară înapoiată în comparație cu Franța și Anglia. Același lucru trebuie spus și despre Japonia în comparație cu Rusia. Se știe însă că, încă la începutul secolului al XX-lea, Germania și Japonia au făcut un salt atât de mare, încât cea dintâi a reușit să întreacă Franța și a început să stingherească Anglia pe piața mondială, iar cea de a doua — pe Rusia. Din aceste contradicții a și luat naștere, după cum se știe, recentul război imperialist.

Această lege pornește dela următoarele fapte:

1. „Capitalismul s'a transformat într'un sistem mondial de asupraire colonială și de înăbușire financiară a imensei majorități a populației pământului de către un pumn de țări «înaintate»“ (vezi prefața lui Lenin la ediția franceză a „Imperialismului“, vol. XIX, pag. 74).

2. „Această «pradă» este împărțită între 2-3 je-

fuitori, stăpânitori ai lumii, înarmați până'n dinți (America, Anglia, Japonia), care atrag întreg globul în războiul lor pentru împărțirea prăzii lor" (ibidem).

3. Creșterea contradicțiilor înăuntrul sistemului mondial de subjugare financiară și inevitabilitatea ciocnirilor armate fac ca frontul mondial al imperialismului să devină pentru revoluție ușor vulnerabil, iar străpungerea acestui front de către unele țări să devină probabilă.

4. Această străpungere are mai mulți sortii să se producă în acele puncte și în acele țări unde lanțul frontului imperialist este mai slab, adică acolo unde imperialismul este deosebit de șubred, iar revoluția se poate desfășura cel mai ușor.

5. Deaceia victoria socialismului într-o singură țară, chiar dacă această țară este mai puțin dezvoltată din punct de vedere capitalist, în timp ce capitalismul se menține în celelalte țări, chiar dacă aceste țări sunt mai dezvoltate din punct de vedere capitalist, este pe deplin posibilă și probabilă.

Acestea sunt, în câteva cuvinte, bazele teoriei leniniste a revoluției proletare.

În ce constă a doua particularitate a Revoluției din Octombrie?

A doua particularitate a Revoluției din Octombrie constă în faptul că această revoluție este un model de punere în practică a teoriei leniniste a revoluției proletare.

Cine n'a înțeles această particularitate a Revoluției din Octombrie nu va înțelege niciodată nici caracterul internațional al acestei revoluții, nici colo-

sala ei forță internațională, nici politica ei externă specifică.

„Inegalitatea dezvoltării economice și politice” — spune Lenin — „este o lege absolută a capitalismului. Rezultă deci că victoria socialismului este posibilă la început într'un mic număr de țări capitaliste sau chiar într'o singură țară capitalistă. Expropriindu-i pe capitaliști și organizându-și producția socialistă, proletariatul învingător din această țară s'ar ridica împotriva restului lumii, lumea capitalistă, atrăgând de partea sa clasele asuprite din celelalte țări, provocând în aceste țări insurecții împotriva capitaliștilor și acționând, în caz de nevoie, chiar și cu forța armată împotriva claselor exploatatoare și a statelor lor.” Căci „fără lupta mai mult sau mai puțin îndelungată și îndârjită a republicilor socialiste împotriva statelor înapoiate, este imposibilă unirea liberă a națiunilor în cadrul socialismului” (vezi vol. XVIII, pag. 232—233).

Oportuniștii din toate țările afirmă că revoluția proletară poate începe — dacă în general, după teoria lor, ea trebuie să înceapă undeva — numai în țările dezvoltate din punct de vedere industrial, că cu cât aceste țări sunt mai dezvoltate din punct de vedere industrial, cu atât mai mari sunt șansele de victorie ale socialismului, iar posibilitatea victoriei socialismului într'o singură țară, și încă într'o țară puțin dezvoltată din punct de vedere capitalist, ei o exclud ca ceva absolut improbabil. Încă în timpul războiului, Lenin, bazându-se pe legea dezvoltării inegale a statelor imperialiste, opunea oportuniștilor teoria sa asupra revoluției proletare, privitoare la victoria socialismului într'o singură țară, chiar dacă această țară este mai puțin dezvoltată din punct de vedere capitalist.

Se știe că Revoluția din Octombrie a confirmat pe-de-a'ntregul justetea teoriei leniniste a revoluției proletare.

Cum stau lucrurile cu „revoluția permanentă” a lui Troțchi din punctul de vedere al teoriei leniniste asupra victoriei revoluției proletare într-o singură țară?

Să luăm broșura lui Troțchi „Revoluția noastră” (1906).

Troțchi scrie :

„Fără sprijinul statal direct al proletariatului european, clasa muncitoare din Rusia nu va putea să se mențină la putere și să transforme dominația ei vremelnică într-o dictatură socialistă de lungă durată. De aceasta nu ne putem îndoi nicio clipă”.

Ce spune acest citat? El spune că victoria socialismului într-o singură țară, în cazul de față în Rusia, nu este posibilă „fără sprijinul statal direct al proletariatului european”, adică nu este posibilă înainte de cucerirea puterii de către proletariatul european.

Ce are comun această „teorie” cu teza lui Lenin despre posibilitatea victoriei socialismului „într-o singură țară capitalistă”?

Este limpede că nu are nimic comun.

Dar să admitem că această broșură a lui Troțchi, apărută în 1906, când caracterul revoluției noastre era greu de definit, conține greșeli involuntare și că ea nu corespunde în totul părerilor lui Troțchi din perioada mai târzie. Să examinăm o altă broșură a lui Troțchi, „Programul păcii”, apărută în ajunul Revoluției din Octombrie 1917 și reeditată acum (în

1924) în cartea „1917“. În această broșură, Troțchi critică teoria leninistă a revoluției proletare, privitoare la victoria socialismului într-o singură țară, și îi opune lozinca Statelor Unite ale Europei. El susține că victoria socialismului într-o singură țară este imposibilă, că victoria socialismului e posibilă numai ca victorie a câtorva țări principale din Europa (Anglia, Rusia, Germania), unite în Statele Unite ale Europei, că altminteri ea nu este deloc posibilă. El spune de-a-dreptul că o „revoluție victorioasă în Rusia sau în Anglia este de neînchipuit fără o revoluție în Germania, și viceversa“.

„Singurul considerent istoric cât de cât concret“ — spune Troțchi — „împotriva lozincii Statelor Unite ale Europei a fost formulat în «Social-Democratul» din Elveția (organul central de atunci al bolșevicilor. — I. St.) în următoarea frază: «Inegalitatea dezvoltării economice și politice este o lege absolută a capitalismului». De aici «Social-Democratul» a tras concluzia că victoria socialismului într-o singură țară este posibilă, și că de aceea n'avem de ce să condiționăm dictatura proletariatului în fiecare stat în parte de crearea Statelor Unite ale Europei. Că dezvoltarea capitalistă a diferitelor țări este inegală, aceasta este absolut indiscutabil. Dar însăși această inegalitate este extrem de inegală. Nivelul capitalist al Angliei, Austriei, Germaniei sau Franței este diferit. Dar, în comparație cu Africa și Asia, toate aceste țări reprezintă «Europa» capitalistă, coaptă pentru revoluția socială. Că nicio țară nu trebuie «să aștepte» pe celelalte în lupta ei, aceasta este o idee elementară pe care este folositor și necesar s'o repetăm, pentru ca ideea acțiunii internaționale paralele să nu fie înlocuită cu ideea inactivității internaționale expectative. Fără a aștepta pe alții, noi începem și continuăm lupta pe teren național, cu convingerea deplină că inițiativa noastră va da imbold luptei din celelalte țări, iar dacă aceasta nu s'ar întâmpla, atunci ar fi zadarnic a crede — experiența istoriei și considerațiile teoretice dovedesc aceasta — că, de

pildă, o Rusie revoluționară ar putea ține piept unei Europe conservatoare sau că o Germanie socialistă ar putea rămâne izolată în lumea capitalistă."

După cum vedeți, avem în fața noastră aceeași teorie a victoriei simultane a socialismului în principalele țări din Europa, ca o regulă care exclude teoria leninistă a revoluției, privitoare la victoria socialismului într-o singură țară.

Nici vorbă că pentru victoria **deplină** a socialismului, pentru a avea **deplina** garanție că nu va fi restaurată vechea ordine, este nevoie de eforturile comune ale proletarilor din câteva țări. Nici vorbă că, fără sprijinirea revoluției noastre de către proletariatul din Europa, proletariatul din Rusia n'ar fi putut rezista în fața asaltului general, tot așa după cum, fără sprijinirea mișcării revoluționare din Apus de către revoluția rusă, această mișcare nu s'ar fi putut desvolta în ritmul în care a început să se desvolte după instaurarea dictaturii proletare în Rusia. Nici vorbă că noi avem nevoie de sprijin. Dar ce înseamnă sprijinirea revoluției noastre de către proletariatul din Europa occidentală? Simpatia muncitorilor europeni față de revoluția noastră, hotărîrea lor de a zădărnici planurile de intervenție ale imperialiștilor, — sunt oare toate acestea un sprijin, un ajutor serios? De bună seamă că da. Fără acest sprijin, fără acest ajutor nu numai din partea muncitorilor europeni, ci și din partea țărilor coloniale și dependente, dictatura proletară din Rusia s'ar fi găsit într-o situație grea. Au fost oare până acum suficiente această simpatie și acest sprijin, unite cu puterea Armatei noastre Roșii și cu hotărîrea muncitorilor și țăranilor din Ru-

sia de a apăra cu piepturile lor Patria socialistă, au fost, oare, suficiente toate acestea pentru a respinge atacurile imperialiștilor și a cuceri condițiile necesare pentru o serioasă muncă de construcție? Da, au fost suficiente. Această simpatie crește sau scade? Ea crește, fără doar și poate. Există deci, la noi, condiții prielnice nu numai pentru a face să progreseze opera de organizare a economiei socialiste, ci și pentru ca, la rândul nostru, să sprijinim atât pe muncitorii din Europa occidentală, cât și popoarele asuprite din Orient? Da, există. Aceasta o dovedește în mod convingător istoria celor șapte ani de dictatură proletară din Rusia. Se poate, oare, tăgădui că la noi a și început un puternic avânt în muncă? Nu, nu se poate tăgădui.

Ce sens poate avea, după toate acestea, declarația lui Troțchi că o Rusie revoluționară n'ar putea ține piept unei Europe conservatoare?

Ea poate avea un singur sens: în primul rând, Troțchi nu simte forța lăuntrică a revoluției noastre; în al doilea rând, Troțchi nu înțelege însemnătatea inapreciabilă a sprijinului moral pe care îl acordă revoluției noastre muncitorii din Occident și țăranii din Orient; în al treilea rând, Troțchi nu sesizează boala lăuntrică care roade azi imperialismul.

Antrenat de critica pe care o face teoriei leniniste a revoluției proletare, Troțchi, fără să-și dea seama, și-a dat singur la cap, în broșura sa „Programul păcii“, apărută în 1917 și reeditată în 1924.

Dar poate că și această broșură a lui Troțchi este învechită și nu mai corespunde, din anumite motive, părerilor lui de azi? Să luăm lucrările mai recente

ale lui Troțchi, scrise după victoria revoluției proletare într-o singură țară, în Rusia. Să luăm, de pildă, „Postfața” lui Troțchi la noua ediție a broșurii „Programul păcii”, postfață scrisă în anul 1922. Iată ce scrie în această postfață:

„Afirmația, repetată de câteva ori în «Programul păcii», că revoluția proletară nu poate fi desăvârșită în chip victorios în cadru național, ar putea să pară, poate, unor cititori ca fiind desmințită de experiența de aproape cinci ani a Republicii noastre Sovietice. Dar o astfel de concluzie ar fi neîntemeiată. Faptul că statul muncitoresc într-o singură țară, și pe deasupra într-o țară înapoiată, a putut să țină plept întregii lumi, dovedește puterea colosală a proletariatului, care în alte țări mai înaintate, mai civilizate, va fi în stare să facă adevărate minuni. Dar dacă, din punct de vedere politic și militar, ne-am menținut ca stat, în schimb n'am ajuns la crearea societății socialiste, și nici măcar nu ne-am apropiat... Atâta timp cât în celelalte țări europene se află la putere burghezia, noi suntem nevoiți, în lupta noastră împotriva izolării economice, să căutăm o înțelegere cu lumea capitalistă; în același timp se poate spune cu certitudine că aceste înțelegeri ne pot ajuta, în cel mai bun caz, să ne lecuim cutare sau cutare răni economice, să facem cutare sau cutare pas înainte, dar că un adevărat avânt al economiei socialiste în Rusia va deveni posibil numai după victoria * proletariatului în țările mai importante din Europa.”

Așa vorbește Troțchi, păcătuind în mod vădit împotriva realității și străduindu-se cu îndărătnicie să salveze teoria „revoluției permanente” de o catastrofă definitivă.

Ar urma că, oricum am întoarce-o, nu numai că „n'am ajuns” la crearea societății socialiste, dar nici măcar „nu ne-am apropiat”. A fost pare-se cineva

* Subliniat de mine. — I. St.

care a nădăjduit în „înțelegeri cu lumea capitalistă”, dar iată că nici din aceste înțelegeri nu iese nimic, căci, oricum am întoarce-o, nu vom ajunge la „un adevărat avânt al economiei socialiste” atâta timp cât proletariatul nu va învinge „în țările mai importante din Europa”.

Și cum în Apus această victorie încă nu există, revoluției din Rusia nu-i rămâne decât „să aleagă”: ori să putrezească dela rădăcină, ori să degenereze într'un stat burghez.

Nu degeaba vorbește Troțchi, de doi ani, despre „degenerarea” partidului nostru.

Nu degeaba a proorocit Troțchi, anul trecut, „pieirea” țării noastre.

Cum se împacă această stranie „teorie” cu teoria leninistă a „victoriei socialismului într'o singură țară”?

Cum se împacă această stranie „perspectivă” cu perspectiva lui Lenin, cu ideea că noua politică economică ne va da posibilitatea „să construim temelia economiei socialiste”?

Cum se împacă această disperare „permanentă”, de pildă, cu următoarele cuvinte ale lui Lenin:

„Socialismul nu mai e acum o problemă de domeniul unui viitor îndepărtat, un tablou abstract sau o icoană. În ceea ce privește icoanele, am rămas la vechea noastră părere, părere foarte proastă. Noi am făcut ca socialismul să pătrundă în viața de toate zilele, și aici trebuie să vedem ce avem de făcut. Iată care este problema zilei de azi, iată care este problema epocii noastre. Permiteți-mi să închei, exprimându-mi convingerea că oricât de grea ar fi această sarcină, oricât de nouă ar fi ea în comparație cu sarcina de până acum, și oricât de multe ar fi greutățile pe care ea ni le aduce, noi toți împreună, nu mâine,

dar în câțiva ani, noi toți împreună vom rezolva cu orice preț această problemă, așa că Rusia n.e.p.-ului va deveni o Rusie socialistă" (vezi vol. XXV'I, pag. 366).

Cum se împacă această „permanentă" lipsă de perspectivă a lui Troțchi cu, bunăoară, următoarele cuvinte ale lui Lenin :

„Intr'adevăr, stăpânirea de către stat a tuturor mijloacelor principale de producție, puterea de stat în mâna proletariatului, alianța dintre acest proletariat și multele milioane de țărani cu gospodării mici și foarte mici, asigurarea conducerii țărănimii de către acest proletariat etc., — nu reprezintă oare acestea tot ceea ce trebuie pentru construirea unei societăți pe-de-a'ntregul socialiste prin cooperăți și numai prin cooperăți, pe care înainte o tratam ca negustorie și pe care, dintr'un anumit punct de vedere, avem dreptul s'o tratăm tot astfel și acum, sub regimul n.e.p.-ului ? Aceasta încă nu e construirea societății socialiste, dar e tot ce-i necesar și suficient pentru această construcție" (vezi vol. XXVII, pag. 392).

E clar că nu se împacă și nu se poate împăca nicidecum. „Revoluția permanentă" a lui Troțchi este negarea teoriei leniniste a revoluției proletare, și, invers, teoria leninistă a revoluției proletare este negarea teoriei „revoluției permanente".

Neîncredere în forțele și capacitățile revoluției noastre, neîncredere în forțele și capacitățile proletariatului din Rusia — acesta este substratul teoriei „revoluției permanente".

Până acum se sublinia de obicei o latură a teoriei „revoluției permanente": neîncrederea în posibilitățile revoluționare ale mișcării țărănești. Acum, ca să fim dreapți, trebuie să complectăm această latură cu

o alta: neîncrederea în forțele și capacitățile proletariatului din Rusia.

Prin ce se deosebește teoria lui Troțchi de obișnuita teorie a menșevismului după care victoria socialismului într'o singură țară, și încă într'o țară înapoiată, nu este posibilă fără victoria prealabilă a revoluției proletare „în principalele țări din Europa occidentală” ?

În fond, prin nimic.

Nu încap nicio îndoială: teoria „revoluției permanente” a lui Troțchi este o varietate a menșevismului.

În ultimul timp s'a înmulțit în presa noastră numărul diplomaților putrezi care se străduiesc să prezinte teoria „revoluției permanente” drept ceva compatibil cu leninismul. Desigur, spun ei, teoria aceasta era nepotrivită pentru anul 1905. Dar greșala lui Troțchi constă în aceea că el a luat-o atunci înainte, încercând să aplice la situația din 1905 ceva ce nu se putea aplica atunci. Dar mai târziu, spun ei, de pildă în Octombrie 1917, când revoluția era pe deplin coaptă, teoria lui Troțchi s'a dovedit a fi, vedeți d-voastră, cu totul la locul ei. Nu-i greu de ghicit că principalul dintre acești diplomați este Radek. Ascultați, vă rog:

„Războiul a săpat o prăpastie între țărănime, care voia să cucerească pământ și pace, și partidele mic-burgheze; războiul a adus țărănimea sub conducerea clasei muncitoare și a avangărzii ei, Partidul Bolșevic. A devenit deci posibilă nu dictatura clasei muncitoare și a țărănimii, ci dictatura clasei muncitoare sprijinită pe țărănime. Ceeace Roza Luxemburg și Troțchi susțineau în 1905 împotriva lui Lenin (adică «revoluția permanentă».—

I. St.) s'a dovedit a fi, de fapt, a doua etapă a dezvoltării istorice."

Câte cuvinte, atâtea denaturări.

Nu este adevărat că în timpul războiului „a devenit posibilă nu dictatura clasei muncitoare și a țăranimii, ci dictatura clasei muncitoare sprijinită pe țăranime". În realitate, revoluția din Februarie 1917 a însemnat înfăptuirea dictaturii proletariatului și a țăranimii, împletită în chip original cu dictatura burgheziei.

Nu este adevărat că teoria „revoluției permanente", pe care Radek o trece cu pudicitate sub tăcere, ar fi fost formulată în 1905 de Roza Luxemburg și de Troțchi. În realitate această teorie a fost formulată de Parvus și de Troțchi. Acum, după zece luni, Radek, corijându-se, socotește necesar să-l certe pe Parvus pentru teoria „revoluției permanente". Dar dreptatea cere ca Radek să-l certe și pe asociatul lui Parvus — pe Troțchi.

Nu este adevărat că teoria „revoluției permanente", care a fost infirmată de revoluția din 1905, s'ar fi dovedit justă în „a doua etapă a dezvoltării istorice", adică în timpul Revoluției din Octombrie. Întreg mersul Revoluției din Octombrie, întreaga ei dezvoltare au arătat și au dovedit totală inconsistență a teoriei „revoluției permanente", totală ei incompatibilitate cu bazele leninismului.

Nici cuvântările dulcele și nici diplomația putredă nu vor reuși să acopere prăpastia adâncă care desparte teoria „revoluției permanente" de leninism.

III

DESPRE UNELE PARTICULARITĂȚI ALE TACTICII BOLȘEVICILOR ÎN PERIOADA PREGĂTIRII REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE

Pentru a înțelege tactica bolșevicilor în perioada pregătirii Revoluției din Octombrie, trebuie să ne lămurim cel puțin asupra unor particularități deosebit de importante ale acestei tactici. Aceasta este cu atât mai necesar, cu cât în numeroasele broșuri care se ocupă de tactica bolșevicilor nu rareori sunt trecute cu vederea tocmai aceste particularități.

Care sunt aceste particularități?

Prima particularitate. Ascultând pe Troțchi, s'ar putea crede că în istoria pregătirii Revoluției din Octombrie ar exista în total două perioade: perioada de recunoaștere și perioada de insurecție; restul vine dela necuratul. Ce a fost manifestația din Aprilie 1917? „Manifestația din Aprilie, care a luat-o mai la «stânga» decât se cuvenea, a fost o acțiune de recunoaștere pentru verificarea stării de spirit a maselor și a raporturilor dintre ele și majoritatea din Soviete.” Ce a fost demonstrația din Iulie 1917? După părerea lui Troțchi, „chestiunea s'a redus și de astă dată, în fond, la o nouă recunoaștere mai largă, într'o etapă nouă, mai înaltă, a mișcării”. Este de prios să mai spunem că demonstrația din Iunie 1917, care a fost organizată după cerința partidului nostru, trebuie, după părerea lui Troțchi, cu atât mai mult să fie considerată o „recunoaștere”.

Rezultă deci că bolșevicii ar fi avut gata pregătită, încă din Martie 1917, o armată politică de mun-

citori și țărani, și că dacă n'au pus-o în mișcare în vederea insurecției nici în Aprilie, nici în Iunie, nici în Iulie, ci s'au îndeletnicit numai cu „recunoașteri“, aceasta s'a întâmplat numai și numai pentru că „aceste recunoașteri“ n'au dat atunci „rezultate“ favorabile.

E de prisos să mai spunem că această concepție simplistă asupra tacticii politice a partidului nostru nu este altceva decât o confundare a tacticii militare obișnuite cu tactica revoluționară a bolșevicilor.

În realitate, toate aceste demonstrații au fost înainte de toate rezultatul presiunii spontane a maselor, rezultatul revoltei maselor împotriva războiului, revoltă care le mîna în stradă.

În realitate, rolul partidului consta atunci în a da acțiunilor spontane ale maselor forma și conducerea necesară potrivit lozincilor revoluționare ale bolșevicilor.

În realitate, bolșevicii n'au avut, și nu puteau să aibă, în Martie 1917 o armată politică gata pregătită. Bolșevicii creau abia o astfel de armată (și au creat-o, în cele din urmă, către Octombrie 1917) în cursul luptei și ciocnirilor de clasă care au avut loc din Aprilie până în Octombrie 1917; au creat-o și prin manifestația din Aprilie, și prin demonstrațiile din Iunie și Iulie, și prin alegerile pentru dumele de raion și dumele orășenești, și prin lupta împotriva lui Cornilov, și prin cucerirea Sovietelor. Armata politică nu este tot una cu o armată militară. Dacă comandamentul militar pornește la război avînd o armată gata pregătită, partidul trebuie să-și creeze armata în cursul luptei însăși, în cursul ciocnirilor de clasă

pe măsură ce înseși masele se conving, prin propria lor experiență, de justetea lozincilor partidului, de justetea politicii lui.

Firește, fiecare dintre aceste demonstrații puneă totodată întrucâtva în lumină raportul de forțe ascuns ochiului și era într'o anumită măsură o acțiune de recunoaștere; însă în acest caz, recunoașterea nu era motivul demonstrației, ci rezultatul ei firesc.

Analizând evenimentele din ajunul insurecției din Octombrie și comparându-le cu evenimentele din Aprilie—Iulie, Lenin spune:

„Lucrurile stau cu totul altfel decât în ajunul lui 20—21 Aprilie; al lui 9 Iunie, al lui 3 Iulie, fiindcă atunci a fost o fierbere spontană pe care noi, ca partid, sau n'am sesizat-o (20 Aprilie), sau am domolit-o și i-am dat caracterul unei demonstrații pașnice (9 Iunie și 3 Iulie). Căci noi știam atunci foarte bine că Sovietele nu sunt încă ale noastre, că țărani cred încă în calea Liberdan-ilor și Cernov-ilor, și nu în calea bolșevică (insurecția), că, prin urmare, majoritatea poporului nu poate fi de partea noastră, că, prin urmare, insurecția ar fi prematură” (vezi vol. XXI, pag. 345).

Este limpede că numai cu o simplă „recunoaștere” nu poți face mare lucru.

Nu e vorbă, evident, de „recunoaștere”, ci de faptul că :

1) partidul, în toată perioada pregătirii Revoluției din Octombrie, s'a sprijinit neîncetat, în lupta lui, pe avântul spontan al mișcării revoluționare de masă ;

2) sprijinindu-se pe avântul spontan, partidul a păstrat în mână sa conducerea exclusivă a mișcării;

3) o astfel de conducere a mișcării i-a înlesnit formarea unei armate politice de masă în vederea insurecției din Octombrie;

4) o astfel de politică nu putea să nu aibă ca rezultat faptul că întreaga pregătire a Revoluției din Octombrie a decurs sub conducerea unui singur partid, Partidul Bolșevic ;

5) o astfel de pregătire a Revoluției din Octombrie, la rândul ei, a avut ca rezultat faptul că, în urma insurecției din Octombrie, puterea de stat a ajuns în mâinile unui singur partid, Partidul Bolșevic.

Prin urmare, conducerea exercitată exclusiv de un singur partid, partidul comuniștilor, ca moment esențial în pregătirea Revoluției din Octombrie — aceasta este trăsătura caracteristică a Revoluției din Octombrie, aceasta este prima particularitate a tacticii bolșevicilor în perioada pregătirii Revoluției din Octombrie.

Credem că este de prisos să mai dovedim că, fără această particularitate a tacticii bolșevicilor, izbânda dictaturii proletariatului în condițiile imperialismului ar fi fost cu neputință.

Prin aceasta, Revoluția din Octombrie se deosebește în bine de revoluția din 1871 din Franța, unde conducerea revoluției a fost împărțită între două partide, dintre care niciunul nu poate fi numit partid comunist.

A doua particularitate. Pregătirea Revoluției din Octombrie a decurs așa dar sub conducerea unui singur partid, partidul bolșevicilor. Dar cum a fost exercitată de către partid această conducere, ce linie a urmat ea? Această conducere a urmat linia izolării

partidelor conciliatoare, acestea fiind grupările cele mai periculoase în perioada de deslănțuire a revoluției, a urmat linia izolării socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor.

În ce constă principala regulă strategică a leninismului?

Ea constă în a admite că:

1) cel mai periculos sprijin social al dușmanilor revoluției în perioada când se apropie deslănțuirea revoluției sunt partidele conciliatoare;

2) doborîrea dușmanului (a țarismului sau a burgheziei) nu este posibilă fără izolarea acestor partide;

3) în perioada pregătirii revoluției, focul principal trebuie, deaceea, îndreptat în direcția izolării acestor partide, în direcția ruperii de ele a masselor largi ale celor ce muncesc.

În perioada luptei împotriva țarismului, în perioada pregătirii revoluției burghezo-democratice (1905—1916), cel mai periculos sprijin social al țarismului a fost partidul liberal-monarhist, partidul cadeților. Dece? Pentru că el era un partid conciliator, un partid de înțelegere între țarism și majoritatea poporului, adică țărănimea în întregimea ei. Era firesc ca partidul să-și îndrepte atunci loviturile principale împotriva cadeților, căci, neizolând pe cadeți, nu se putea conta că țărănimea va rupe cu țarismul, și, neasigurând această ruptură, nu se putea conta pe izbânda revoluției. Mulți nu înțelegeau atunci această particularitate a strategiei bolșevice și învinuiau pe bolșevici de „cadetofagie” excesivă, afirmând că lupta împotriva cadeților „eclipsează”, la bolșevici,

lupta împotriva dușmanului principal, împotriva țarismului. Dar aceste învinuiri, fiind neîntemeiate, au desvăluit complecta neînțelegere a strategiei bolșevice, care cerea izolarea partidului conciliator pentru a înlesni și a apropia victoria asupra dușmanului principal.

Credem că este de prisos să mai dovedim că fără o astfel de strategie, hegemonia proletariatului în revoluția burghezo-democratică n'ar fi fost cu putință.

In perioada pregătirii Revoluției din Octombrie, centrul de greutate al forțelor în luptă s'a deplasat pe un plan nou. Țarul nu mai exista. Partidul cadetilor se transformase dintr'o forță conciliatoare într'o forță guvernamentală, într'o forță dominantă a imperialismului. Acum lupta nu se mai dădea între țarism și popor, ci între burghezie și proletariat. In această perioadă, cel mai primejdios sprijin social al imperialismului erau partidele mic-burgheze democratice, partidul socialist-revoluționar și cel menșevic. Dece? Pentru că aceste partide erau atunci partide conciliatoare, partide de înțelegere între imperialism și masele muncitoare. Era firesc ca loviturile principale ale bolșevicilor să fie îndreptate atunci împotriva acestor partide, deoarece fără izolarea acestora nu se putea conta că masele muncitoare vor rupe cu imperialismul, iar fără asigurarea acestei rupturi nu se putea conta pe izbânda revoluției sovietice. Mulți nu înțelegeau atunci această particularitate a tacticii bolșevice și învinuiau pe bolșevici de „ură excesivă“ față de socialiștii-revoluționari și menșevici și de „uitare“ a scopului principal. Dar întreaga perioadă de pregătire a

Revoluției din Octombrie demonstrează în chip elocvent că numai printr'o astfel de tactică puteau bolșevicii să asigure izbânda Revoluției din Octombrie.

Trăsătura caracteristică a acestei perioade este revoluționarea continuă a masselor muncitoare ale țărănimii, desamăgirea lor de către socialiștii-revoluționari și de către menșevici, îndepărtarea lor de aceste partide, cotirea spre gruparea lor nemijlocită în jurul proletariatului ca singura forță revoluționară până la capăt, în stare să aducă țării pacea. Istoria acestei perioade este istoria luptei dintre socialiștii-revoluționari și menșevici, pe de o parte, și bolșevici, pe de altă parte, pentru masele muncitoare ale țărănimii, pentru câștigarea acestor mase. Soarta acestei lupte au hotărât-o perioada coaliției, perioada Cherevșchi, refuzul socialiștilor-revoluționari și al menșevicilor de a confisca pământul moșieresc, lupta socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor pentru continuarea războiului, ofensiva din Iunie pe front, introducerea pedepsei cu moartea pentru soldați și rebeliunea lui Cornilov. Și au hotărât soarta acestei lupte exclusiv în favoarea strategiei bolșevice. Căci fără izolarea socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor n'ar fi fost posibilă răsturnarea guvernului imperialiștilor, și fără răsturnarea acestuia n'ar fi fost posibilă ieșirea din război. Politica izolării socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor s'a dovedit a fi singura politică justă.

Așa dar, izolarea partidului menșevic și a celui socialist-revoluționar, ca linie principală de conducere a pregătirii Revoluției din Octombrie, — aceasta este a doua particularitate a tacticii bolșevicilor.

Este de prisos să mai dovedim că fără această particularitate a tacticii bolșevice alianța dintre clasa muncitoare și masele muncitoare ale țărănimii ar fi rămas suspendată în gol.

Este caracteristic că despre această particularitate a tacticii bolșevice Troțchi nu spune nimic, sau aproape nimic, în ale sale „Invățămintele ale lui Octombrie”.

A treia particularitate. Conducerea de către partid a pregătirii Revoluției din Octombrie a urmat, așa dar, linia izolării partidelor socialist-revoluționar și menșevic, linia ruperii de ele a maselor largi muncitorești și țărănești. Dar cum a fost înfăptuită concret, de către partid, această izolare, în ce formă, sub ce lozincă? Ea a fost înfăptuită sub forma mișcării revoluționare a maselor pentru puterea Sovietelor, sub lozinca „Toată puterea Sovietelor!”, pe calea luptei pentru transformarea Sovietelor din organe de mobilizare a maselor în organe ale insurecției, în organe ale puterii de stat, într'un aparat al noii forme proletare de stat.

Pentru ce s'au agățat bolșevicii tocmai de Soviete, considerându-le principala pârghie de organizare, în stare să înlesnească izolarea menșevicilor și a socialiştilor-revoluționari, în stare să împingă înainte revoluția proletară și fiind chemată să ducă masele de milioane ale oamenilor muncii la victoria dictaturii proletariului?

Ce sunt Sovietele ?

„Sovietele” — a spus Lenin încă în Septembrie 1917 — „sunt un nou aparat de stat, care, în primul rând, creează forța armată a muncitorilor și țăranilor, și anume o forță care nu este

ruptă de popor, ca forța vechii armate permanente, ci este legată de el în modul cel mai strâns; din punct de vedere militar, această forță este incomparabil mai puternică decât cea veche; din punct de vedere revoluționar, ea nu poate fi înlocuită cu nimic altceva. În al doilea rând, acest aparat stabilește o legătură atât de strânsă și indisolubilă cu masele, cu majoritatea poporului, atât de ușor de controlat și de reînnoit, cum nici pomenală nu putea fi în vechiul aparat de stat. În al treilea rând, acest aparat, datorită faptului că e ales și poate fi schimbat după voința poporului, fără formalități birocratice, este mult mai democratic decât aparatele de stat din trecut. În al patrulea rând, el stabilește o legătură strânsă cu profesiunile cele mai felurite, înlesnind astfel înfăptuirea, fără birocrație, a celor mai felurite și mai adânci reforme. În al cincilea rând, el dă forma de organizare a avantgărzii, adică a celei mai conștiente, mai energice și mai înaintate părți a claselor asuprite, a muncitorilor și țăranilor, fiind astfel un aparat cu ajutorul cărui avantgarda claselor asuprite poate ridica, educa, instrui și duce după sine întreaga masă gigantică a acestor clase, care până acum a stat cu totul înafara vieții politice, înafara istoriei. În al șaselea rând, el dă posibilitatea de a îmbina avantajele parlamentarismului cu avantajele democrației nemijlocite și directe, adică de a uni în persoana reprezentanților aleși ai poporului atât funcția legislativă cât și aplicarea legilor. În comparație cu parlamentarismul burghez, aceasta înseamnă în dezvoltarea democrației un pas înainte de o însemnătate istorică universală...

Dacă geniul creator popular al claselor revoluționare n'ar fi creat Sovietele, atunci revoluția proletară din Rusia ar fi fost lipsită de orice perspectivă, căci cu vechiul aparat proletariatul fără îndoială că n'ar fi putut păstra puterea, iar un aparat nou nu poate fi creat dintr'odată" (vezi vol. XXI, pag. 258—259).

Iată de ce s'au agățat bolșevicii de Soviete, considerându-le veriga organizatorică principală, în stare să înlesnească organizarea Revoluției din Octombrie și crearea unui nou și puternic aparat de stat proletar.

Lozinca „Toată puterea Sovietelor!“ a trecut, din punctul de vedere al evoluției ei interne, prin două

stadii: primul (până la înfrângerea din Iulie a bolșevicilor, în timpul existenței dualității puterii), și al doilea (după înfrângerea răscoalei lui Cornilov).

În primul stadiu, această lozincă însemna spargerea blocului menșevicilor și al socialiștilor-revoluționari cu cadeții, formarea unui guvern sovietic alcătuit din menșevici și socialiști-revoluționari (căci Sovietele erau pe atunci socialist-revoluționare — menșevice), dreptul de agitație liberă pentru opoziție (adică pentru bolșevici) și lupta liberă a partidelor înăuntrul Sovietelor — cu gândul că prin această luptă bolșevicii vor reuși să cucerească Sovietele și să schimbe compoziția guvernului sovietic pe calea unei desvoltări pașnice a revoluției. Acest plan nu însemna, desigur, dictatura proletariatului. Dar el ușura, fără îndoială, pregătirea condițiilor necesare pentru înfăptuirea acestei dictaturi, căci planul acesta, aducând la putere pe menșevici și pe socialiștii-revoluționari și silindu-i să pună în practică platforma lor antirevoluționară, grăbea demascarea adevăratei naturi a acestor partide, grăbea izolarea lor, ruperea lor de masse. Înfrângerea din Iulie a bolșevicilor a întrerupt însă această evoluție, dând preponderență contrarevoluției generalilor și cadeților și aruncând pe socialiștii-revoluționari și pe menșevici în brațele contrarevoluției. Această împrejurare a silit partidul să lase temporar la o parte lozinka „Toată puterea Sovietelor!”, pentru a o lansa din nou în condițiile unei noi creșteri a valului revoluționar.

Înfrângerea rebeliunii lui Cornilov a deschis cel de al doilea stadiu. Lozinka „Toată puterea Sovietelor!” era acum din nou la ordinea zilei. Dar acum

această lozincă nu mai însemna acelaș lucru ca în primul stadiu. Conținutul ei se schimbase radical. Acum această lozincă însemna ruptura completă cu imperialismul și trecerea puterii în mâna bolșevicilor, căci Sovietele, în majoritatea lor, erau în acel moment bolșevice. Acum această lozincă însemna îndreptarea directă a revoluției spre dictatura proletariatului pe calea insurecției. Mai mult, acum această lozincă însemna organizarea dictaturii proletariatului și constituirea sa ca putere de stat.

Insemnătatea inapreciabilă a tacticii transformării Sovietelor în organe ale puterii de stat consta în faptul că ea a rupt de imperialism masele de milioane ale oamenilor muncii, a compromis partidul menșevic și partidul socialist-revoluționar, demascându-le ca unelte ale imperialismului, și a dus aceste mase, ca să zicem așa, pe drum direct la dictatura proletariatului.

Așa dar, politica transformării Sovietelor în organe ale puterii de stat, ca una dintre cele mai importante condiții pentru izolarea partidelor conciliatoare și pentru victoria dictaturii proletariatului, — aceasta este a treia particularitate a tacticii bolșevicilor în perioada pregătirii Revoluției din Octombrie.

A patra particularitate. Tabloul ar fi incomplet dacă nu ne-am ocupa de problema cum și de ce au reușit bolșevicii să facă din lozincile lor de partid lozinci ale maselor de milioane, lozinci care au împins revoluția înainte; cum și de ce au reușit ei să convingă de justetea politicii lor nu numai avantgarda și nu numai majoritatea clasei muncitoare, ci și majoritatea poporului.

Adevărul e că pentru victoria revoluției — dacă această revoluție este cu adevărat populară și cuprinde masse de milioane — nu este deajuns numai ca lozincile partidului să fie juste. Pentru victoria revoluției mai e necesară încă o condiție, și anume: ca massele înseși să se convingă prin proprie experiență de justetea acestor lozinci. Numai atunci lozincile partidului devin lozincile masselor înseși. Numai atunci revoluția devine o revoluție cu adevărat populară. Una dintre particularitățile tacticii bolșevicilor în perioada pregătirii Revoluției din Octombrie constă în faptul că ea a știut să stabilească just căile și cotiturile care duc în mod firesc massele spre lozincile partidului, căile și cotiturile care le duc, ca să zicem așa, până în pragul revoluției. Ea a înlesnit astfel masselor să simtă, să verifice, să cunoască prin propria lor experiență justetea acestor lozinci. Cu alte cuvinte, una dintre particularitățile tacticii bolșevicilor constă în faptul că ea nu confundă conducerea partidului cu conducerea masselor, că ea vede clar deosebirea dintre primul și cel de al doilea fel de conducere, că ea este, deci, o știință nu numai a conducerii partidului, ci și a conducerii masselor de milioane ale oamenilor muncii.

Un exemplu grăitor de manifestare a acestei particularități a tacticii bolșevice este experiența convocării și disolvării Adunării Constituante.

Se știe că bolșevicii au lansat lozinca Republicii Sovietice încă din Aprilie 1917. Se știe că Adunarea Constituantă este un parlament burghez, diametral opus principiilor Republicii Sovietice. Cum de s'a putut întâmpla ca bolșevicii, care mergeau spre Republica Sovietică, să ceară în acelaș timp Guvernului Provi-

zoriu convocarea imediată a Adunării Constituante? Cum de s'a putut întâmpla ca bolșevicii nu numai să participe la alegeri, dar să și convoace ei înșiși Adunarea Constituantă? Cum de s'a putut întâmpla ca bolșevicii să admită cu o lună înainte de insurecție, atunci când se trecea dela vechi la nou, posibilitatea unei combinații vremelnice de Republică Sovietică și Adunare Constituantă?

Aceasta „s'a întâmplat” din cauză că:

1) ideea Adunării Constituante era una dintre cele mai populare idei în masele largi ale populației;

2) lozinca convocării imediate a Adunării Constituante ușura demascarea caracterului contrarevoluționar al Guvernului Provizoriu;

3) pentru a compromite în fața maselor populare ideea Adunării Constituante era necesar ca aceste mase să fie aduse până la porțile Adunării Constituante, cu revendicările lor privitoare la pământ, la pace, la trecerea puterii în mâna Sovietelor, făcându-le astfel să se ciocnească cu o Adunare Constituantă vie și reală;

4) numai în felul acesta se putea înlesni maselor să se convingă prin propria lor experiență de caracterul contrarevoluționar al Adunării Constituante și de necesitatea disolvării ei;

5) toate acestea presupuneau, firește, posibilitatea admiterii unei combinații vremelnice de Republică Sovietică și Adunare Constituantă ca unul din mijloacele pentru lichidarea Adunării Constituante;

6) o astfel de combinație, dacă se înfăptuia în condițiile trecerii întregii puteri în mâna Sovietelor, nu putea să însemne decât subordonarea Adunării

Constituante față de Soviete, transformarea ei într-o anexă a Sovietelor, stingerea ei fără dureri.

Credem că este inutil să mai dovedim că, fără această politică a bolșevicilor, disolvarea Adunării Constituante n'ar fi decurs așa de simplu, iar acțiunile duse ulterior de socialiștii-revoluționari și de menșevici sub lozinca „Toată puterea Adunării Constituante!” nu ar fi suferit un eșec atât de răsunător.

„Noi am participat” — spune Lenin — „la alegerile pentru parlamentul burghez din Rusia, pentru Adunarea Constituantă, în Septembrie—Noembrie 1917. A fost justă tactica noastră sau nu?... Oare în Septembrie—Noembrie 1917 nu aveam noi, bolșevicii ruși, mai mult decât oricare comuniști din Occident, dreptul de a socoti că în Rusia parlamentarismul și-a trăit din punct de vedere politic trailul? Desigur că-l aveam, căci nu interesează dacă parlamentele burgheze există demult sau de curând, ci interesează în ce măsură sunt pregătite (din punct de vedere ideologic, politic și practic) masele largi muncitoare să adopte regimul sovietic și să desființeze parlamentul burghezo-democrat (sau să admită desființarea lui). Este un fapt istoric indiscutabil și pe deplin stabilit că în Rusia, în Septembrie—Noembrie 1917, clasa muncitoare dela orașe, soldații și țăranii, datorită unor condiții speciale, erau pregătiți de minune pentru adoptarea regimului sovietic și pentru desființarea celui mai democrat parlament burghez. Și cu toate acestea bolșevicii nu au boicotat Adunarea Constituantă, ci au participat la alegeri atât înainte cât și după cucerirea puterii politice de către proletariat” (vezi vol. XXV, pag. 201—202).

Dece n'au boicotat ei Adunarea Constituantă? Pentru că, spune Lenin:

„Chiar și câteva săptămâni înainte de victoria Republicii Sovietice, chiar și după această victorie, participarea într'un parlament burghezo-democrat nu numai că nu dăunează proletariatului revoluționar, dar, dimpotrivă, îi ajută să arate masselor înapoiate dece asemenea parlamente merită să fie desființate.

ușurează succesul acestei desființări, îi înlesnește «eliminarea politică» a parlamentarismului burghez» (ibidem).

Este semnificativ că Troțchi nu înțelege această particularitate a tacticii bolșevice și bombănește împotriva „teoriei” combinării Adunării Constituante cu Sovietele, care ar fi o teorie à la Hilferding.

El nu înțelege că admiterea acestei combinații în acelaș timp cu lozinca insurecției și cu victoria probabilă a Sovietelor, admitere legată de convocarea Adunării Constituante, este singura tactică revoluționară, care nu are nimic comun cu tactica lui Hilferding de transformare a Sovietelor într'o anexă a Adunării Constituante și că greșala unor tovarăși în această chestiune nu-i dă dreptul de a defăima poziția cu desăvârșire justă a lui Lenin și a partidului în chestiunea unei „forme combinate de conducere a statului” în anumite condiții (compară vol. XXI, pag. 338).

El nu înțelege că fără politica specifică a bolșevicilor, urmată de aceștia în legătură cu Adunarea Constituantă, ei n'ar fi reușit să câștige de partea lor masele de milioane ale poporului, și că fără câștigarea acestor mase ei n'ar fi putut să transforme insurecția din Octombrie într'o profundă revoluție populară.

Este interesant că Troțchi bombănește chiar și împotriva unor cuvinte ca „popor”, „democrație revoluționară” etc., care se întâlnesc în articolele bolșevicilor, socotind că nu se cade ca un marxist să folosească asemenea cuvinte.

Troțchi uită, se vede, că Lenin, acest marxist incontestabil, a scris până și în Septembrie 1917, adică

numai cu o lună înainte de victoria dictaturii proletaria-
tului, despre „necesitatea trecerii imediate a întregii pu-
teri în mâinile **democrației revoluționare în frunte cu**
proletariatul revoluționar“ (vezi vol. XXI, pag. 198).

Troțchi uită, se vede, că Lenin, acest marxist in-
contestabil, citând cunoscuta scrisoare a lui Marx
către Kugelmann⁸⁰ (Aprilie 1871) în care se spune
că sfărâmarea aparatului de stat birocrato-militar este
condiția prealabilă a oricărei revoluții cu adevărat
populare pe continent, scrie negru pe alb următoarele:

„O deosebită atenție merită observația extrem de profundă
a lui Marx că nimicirea mașinii de stat birocrato-militare este
«condiția prealabilă a oricărei revoluții cu adevărat **populare**».
Această noțiune de revoluție «populară» pare ciudată în gura lui
Marx, iar plehanoviștii și menșevicii ruși, acești adepți ai lui
Struve, care doresc să fie socotiți marxiști, ar putea, desigur,
să califice această expresie a lui Marx drept un «lapsus». Ei
au redus marxismul la o astfel de denaturare sărăcăcios-liberală,
încât pentru ei nu există nimic afară de opoziția dintre revoluția
burgheză și cea proletară, și chiar și această opoziție ei o înțe-
leg cum nu se poate mai rigid...

În Europa din 1871 proletariatul nu forma majoritatea
poporului în nicio țară de pe continent. O revoluție «populară»,
care să atragă în mișcare într'adevăr majoritatea poporului, putea
fi populară numai dacă cuprindea atât proletariatul cât și țără-
nimea. Tocmai aceste două clase alcătuiau atunci «poporul».
Aceste două clase sunt unite prin aceea că «mașina de stat biro-
crato-militară» le asuprește, le apasă, le exploatează. A sfărâma
această mașină, a o distruge — iată care este adevăratul interes
al «poporului», al majorității lui, al muncitorilor și al majorității
țăranilor, iată care este «condiția prealabilă» a unei alianțe li-
bere între țăranii săraci și proletari; fără o asemenea alianță,
democrația nu este trainică și nu este cu putință transformarea
socialistă“ (vezi vol. XXI, pag. 395—396).

Aceste cuvinte ale lui Lenin nu trebuie uitate.

Așa dar, capacitatea de a convinge masele, pe baza propriei lor experiențe, de justetea lozincilor partidului prin aducerea acestor mase pe pozițiile revoluționare, ca una dintre cele mai importante condiții pentru a câștiga de partea partidului masele de milioane ale oamenilor muncii, — aceasta este a patra particularitate a tacticii bolșevicilor în perioada pregătirii Revoluției din Octombrie.

Cred că cele spuse sunt cu totul suficiente pentru a înțelege limpede trăsăturile caracteristice ale acestei tactici.

IV

REVOLUȚIA DIN OCTOMBRIE CA ÎNCEPUT ȘI PREMIZĂ A REVOLUȚIEI MONDIALE

Fără îndoială că teoria universală a victoriei simultane a revoluției în țările principale din Europa, teoria imposibilității victoriei socialismului într-o singură țară, s'a dovedit a fi o teorie artificială, neviabilă. Istoria celor șapte ani de revoluție proletară în Rusia nu pledează în favoarea acestei teorii, ci contra ei. Această teorie este inacceptabilă nu numai ca schemă a dezvoltării revoluției mondiale, ca una ce contrazice faptele evidente. Ea este și mai inacceptabilă ca lozincă, deoarece paralizează și nu declanșează inițiativa diferitelor țări, care, în virtutea unor anumite împrejurări istorice, capătă posibilitatea de a rupe în mod independent frontul capitalului; deoarece îndeamnă diferitele țări nu să dea un asalt viguros capitalului, ci să aștepte, pasive, momentul „desnodământului general”; deoarece ea cultivă la proletații din diferitele țări

nu spiritul de hotărîre revoluționară, ci spiritul îndoielilor hamletice: „Te pomenești că ceilalți nu ne vor susține“. Lenin are perfectă dreptate când spune că victoria proletariatului într'o singură țară este „cazul tipic“, că „revoluția simultană într'o serie de țări“ nu poate fi decât o „excepție rară“ (vezi vol. XXI, pag. 354).

Dar teoria leninistă a revoluției nu se limitează, după cum se știe, numai la această latură a chestiunii. Ea este, în acelaș timp, teoria dezvoltării revoluției mondiale *. Victoria socialismului într'o singură țară nu este un scop în sine. Revoluția țării biruitoare nu trebuie să se considere ca o entitate în sine, ci ca un sprijin, ca un mijloc pentru grăbirea victoriei proletariatului în toate țările. Căci victoria revoluției într'o singură țară, în cazul de față în Rusia, nu este numai produsul dezvoltării inegale și al descompunerii progresive a imperialismului. Ea este în acelaș timp începutul și premiza revoluției mondiale.

Firește, căile de dezvoltare ale revoluției mondiale nu sunt atât de simple cum putea să pară mai înainte, până la victoria revoluției într'o singură țară, până la apariția imperialismului dezvoltat, care este „ajunul revoluției socialiste“. Căci a apărut un astfel de factor nou ca legea dezvoltării inegale a țărilor capitaliste, lege care acționează în condițiile imperialismului dezvoltat și vorbește de inevitabilitatea ciocnirilor militare, de slăbirea generală a frontului mondial al capitalului și de posibilitatea victoriei socialismului în unele țări. Căci a apărut un astfel de factor nou ca

* Vezi mai sus — „Despre bazele leninismului“. I. St.

imensa Țară Sovietică, așezată între Occident și Orient, între centrul exploatării financiare a lumii și arena asupririi coloniale, țară care, prin simplul fapt al existenței sale, revoluționează lumea întreagă.

Toți acești factori (nu mai pomenesc de ceilalți factori, mai puțin importanți) trebuie să fie luați în seamă atunci când se cercetează căile revoluției mondiale.

Înainte se credea, de regulă, că revoluția se va desvolta prin „coacerea” egală a elementelor socialismului, în primul rând în țările mai dezvoltate, în țările „înnaintate”. Această concepție are acum nevoie de modificări esențiale.

„Sistemul relațiilor internaționale” — spune Lenin — „a luat acum o astfel de înfățișare, încât în Europa unul dintre state este subjugat de statele blutitoare. Este vorba de Germania. Apoi o serie de state, și anume cele mai vechi state din Apus, datorită victoriei lor, s’au văzut puse în condiții care le permit să se folosească de această victorie pentru a face unele concesii neînsemnate claselor lor asuprite, — concesii care fac totuși să întârzie mișcarea revoluționară din aceste țări și dau naștere la un fel de aparență de «pace socială».”

„În același timp, o serie întreagă de țări: Orientul, India, China etc., ca urmare tocmai a ultimului război imperialist, s’au văzut definitiv scoase din albia lor. Dezvoltarea lor a luat definitiv calea generală a capitalismului european. Fierberea care are loc în toată Europa a început și în aceste țări. Pentru toată lumea este acum limpede că dezvoltarea în care ele sunt antrenate nu poate să nu ducă la criza întregului capitalism mondial.”

Ca urmare a acestui fapt și în legătură cu el, „țările capitaliste din Europa apuseană își vor desăvârși dezvoltarea lor spre socialism... altfel de cum ne-am așteptat noi înainte. Ele o desăvârșesc nu prin «coacerea» egală a socialismului în sânul lor, ci prin exploatarea unora din state de către altele, prin exploatarea primului dintre statele învinse în timpul războiului

imperialist, îmbinată cu exploatarea întregului Orient. Iar Orientul, pe de altă parte, a pornit definitiv pe făgașul mișcării revoluționare tocmai în urma acestui prim război imperialist și a fost antrenat definitiv în orbita generală a mișcării revoluționare mondiale" (vezi vol. XXVII, pag. 415—416).

Dacă la aceasta se mai adaugă faptul că nu numai țările învinse și coloniile sunt exploatare de țările învingătoare, dar și o parte din țările învingătoare cad în orbita exploatării financiare a celor mai puternice țări învingătoare, America și Anglia; că contradicțiile dintre toate aceste țări constituie unul din cei mai importanți factori de descompunere a imperialismului mondial; că în afară de aceste contradicții mai există și continuă să se desvolte contradicții foarte adânci înăuntrul fiecărei din aceste țări; că toate aceste contradicții se adâncesc și se ascut datorită existenței, alături de aceste țări, a Marii Republici a Sovietelor, — dacă ținem seama de toate acestea, atunci tabloul specificului situației internaționale devine mai mult sau mai puțin complet.

Cel mai probabil este că revoluția mondială se va desvolta pe calea desprinderii revoluționare a unui șir de noi țări din sistemul statelor imperialiste, proletarii acestor țări fiind sprijiniți de către proletariatul statelor imperialiste. Vedem că prima țară care s'a desprins, prima țară care a învins, este sprijinită de muncitorii și masele muncitoare din celelalte țări. Fără acest sprijin ea nu s'ar fi putut menține. Fără îndoială că acest sprijin va crește și se va întări. Dar tot atât de neîndoios este faptul că însăși desvoltarea revoluției mondiale, însuși procesul de desprindere a unui șir de noi țări dela imperialism se va desfășura

cu atât mai repede și mai temeinic, cu cât socialismul se va întări mai temeinic în prima țară biruitoare, cu cât această țară se va preface mai repede într'o bază a desfășurării continue a revoluției mondiale, într'o pârghie a descompunerii imperialismului.

Dacă este adevărată teza după care victoria **definitivă** a socialismului în prima țară care s'a eliberat nu este posibilă fără eforturile comune ale proletarilor din câteva țări, tot atât de adevărat este că revoluția mondială se va desfășura cu atât mai repede și mai temeinic, cu cât va fi mai eficace ajutorul dat de prima țară socialistă muncitorilor și masselor muncitoare din toate celelalte țări.

Cum trebuie să se manifeste acest ajutor ?

El trebuie să se manifeste, în primul rând, prin aceea ca țara învingătoare „să realizeze maximum din ceea ce se poate înfăptui într'o țară **pentru** dezvoltarea, sprijinirea și trezirea revoluției în toate țările” (vezi Lenin, vol. XXIII, pag. 385).

El trebuie să se manifeste, în al doilea rând, prin aceea ca „proletariatul învingător” dintr'o țară, „expropriindu-i pe capitaliști și organizându-și producția socialistă, să se ridice... **împotriva** restului lumii, lumea capitalistă, atrăgând de partea sa clasele asuprite din celelalte țări, provocând în aceste țări insurecții **împotriva** capitaliștilor și acționând, în caz de nevoie, chiar și cu forța armată **împotriva** claselor exploatatoare și a statelor lor” (vezi Lenin, vol. XVIII, pag. 232-233).

Particularitatea caracteristică a acestui ajutor dat de țara învingătoare nu constă numai în faptul că grăbește victoria proletarilor din celelalte țări, ci și în faptul că, înlesnind această victorie, el asigură im-

plicit victoria definitivă a socialismului în prima țară învingătoare.

Cel mai probabil este că în cursul dezvoltării revoluției mondiale, alături de focarele imperialismului din diferitele țări capitaliste și de sistemul acestor țări în lumea întreagă, vor lua naștere focare ale socialismului în diferite țări sovietice și un sistem al acestor focare în lumea întreagă, iar lupta între aceste două sisteme va forma conținutul istoriei desfășurării revoluției mondiale.

„Căci” — spune Lenin — „fără lupta mai mult sau mai puțin îndelungată și îndârjită a republicilor socialiste împotriva statelor înapodate este imposibilă unirea liberă a națiunilor în cadrul socialismului” (ibidem).

Importanța mondială a Revoluției din Octombrie nu constă numai în faptul că reprezintă un început măreț al unei țări în acțiunea pentru ruperea sistemului imperialist și că constituie primul focar al socialismului în oceanul țărilor imperialiste, ci și în faptul că formează prima etapă a revoluției mondiale și baza puternică a desfășurării ei ulterioare.

Deaceia n'au dreptate nu numai aceia care, uitând de caracterul internațional al Revoluției din Octombrie, declară victoria revoluției într-o singură țară un fenomen pur național și numai național. N'au dreptate nici aceia care, deși nu uită de caracterul internațional al Revoluției din Octombrie, înclină să privească această revoluție ca ceva pasiv, merit numai să primească sprijin din afară. În realitate, nu numai Revoluția din Octombrie are nevoie de sprijinul revoluției din celelalte țări, ci și revoluția din aceste țări are nevoie de

sprijinul Revoluției din Octombrie, pentru a grăbi și a duce înainte opera de doborîre a imperialismului mondial.

17 Decembrie 1924

*I. Stalin. Pe drumul spre Octombrie,
Editura de Stat, 1925.*

ADNOTĂRI

- 1 Conferința a XIII-a a P.C. (b) din Rusia s'a ținut la Moscova între 16 și 18 Ianuarie 1924. La conferință au participat 128 de delegați cu vot deliberativ și 222 cu vot consultativ. Conferința a discutat problemele în legătură cu munca de partid, cu situația internațională și cu sarcinile imediate ale politicii economice. La raportul lui I. V. Stalin „Asupra sarcinilor imediate ale muncii de partid”, conferința a adoptat două rezoluții: „Despre munca de partid” și „Despre bilanțul discuției și despre devierea mic-burgheză din partid”.

Conferința a condamnat opoziția troțchistă, declarând că ea reprezintă pentru partid o deviere mic-burgheză dela marxism, și a propus Comitetul Central să publice punctul 7 al rezoluției „Asupra unității partidului”, adoptată de Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia, la propunerea lui V. I. Lenin. Aceste hotărâri ale conferinței au fost confirmate de Congresul al XIII-lea al partidului și de Congresul al V-lea al Internaționalei Comuniste. (Vezi rezoluțiile conferinței în „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I-a, 1941, pag. 535—556). — 5.

- 2 E vorba de rezoluția despre munca de partid, adoptată la ședința comună a Biroului Politic al C.C. și a Prezidiului Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) din Rusia, din 5 Decembrie 1923, rezoluție publicată în nr. 278 din 7 Decembrie 1923 al ziarului „Pravda”. Plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia care s'a ținut între 14 și 15 Ianuarie 1924 a făcut bilanțul discuției purtate în partid și a aprobat rezoluția Biroului Politic al C.C. și a Prezidiului Comisiei Centrale de Control despre munca de partid, urmând ca ea să

- fie prezentată Conferinței a XIII-a a partidului (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I-a, 1941, pag. 533—540). — 7.
- 3 Cu privire la documentul celor 46 de opoziționiști, vezi „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice“, pag. 253—254 (vezi și „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice“, ed. P.M.R. 1948, ediția a III-a, pag. 372—373. — Nota Red.). — 32.
- 4 Curzon, ministrul Afacerilor Externe al Angliei, a trimis la 8 Mai 1923 un ultimatum Guvernului Sovietic în care-l aducea acuzații calomnioase. Ultimatumul cerea ca reprezentanții plenipotențiarilor sovietici din Persia și Afganistan să fie rechemati, ca vasele de pescuit engleze care fuseseră reținute din cauză că pescuiseră fără să aibă dreptul în apele teritoriale de Nord ale U.R.S.S. să fie eliberate etc. Curzon amenința cu ruperea relațiilor comerciale în caz că condițiile ultimatumului nu vor fi acceptate în termen de 10 zile. Ultimatumul lui Curzon a creat primejdia unei noi intervenții. Guvernul Sovietic a respins pretențiile nelegitime ale guvernului englez, declarând, în același timp, că este gata să reglementeze pe cale pașnică raporturile dintre cele două țări, și a luat măsuri pentru sporirea capacității de apărare a țării. — 40.
- 5 E vorba de ofensiva armatelor germane de sub comanda generalului Hofmann deslănțuită pe teritoriul sovietic în Februarie 1918 (cu privire la ofensiva lui Hofmann, vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 4, pag. 38—48 [vezi și I. Stalin, Opere, vol. 4, ed. P.M.R. 1949, pag. 40—49. — Nota Red.]). — 41.
- 6 E vorba de rebeliunea contrarevoluționară dela Kronstadt din 1921 și de răscoala chiaburilor din gubernia Tambov din anii 1919—1921. — 41.
- 7 „Dni“ — cotidian al emigranților albi socialiști-revoluționari; a apărut la Berlin din Octombrie 1922. — 49.
- 8 „Zaria“ — revistă a emigranților albi menșevici de dreapta; a apărut la Berlin din Aprilie 1922 până în Ianuarie 1924. — 50.
- 9 Congresul al II-lea al Sovietelor din U.R.S.S. s'a ținut la Moscova între 26 Ianuarie și 2 Februarie 1924. La prima ședință a congresului, închinată memoriei lui V. I. Lenin, I. V. Stalin a luat cuvântul, rostind în numele Partidului Bolșevic

marele jurământ de a respecta și îndeplini poruncile lui Lenin. În legătură cu moartea lui Lenin, congresul a lansat un apel „Către omenirea muncitoare”. Pentru a eterniza memoria lui Lenin, congresul a hotărât să se editeze Operele lui Lenin; să se schimbe numele orașului Petrograd în Leningrad; să se fixeze o zi de doliu; să se ridice un mausoleu lui Lenin în Piața Roșie din Moscova și să se înalte monumente în capitalele republicilor unionale, precum și în orașele Leningrad și Tașcent. Congresul a discutat raportul asupra activității Guvernului Sovietic, precum și bugetul U.R.S.S. și problema înființării unei Bănci Centrale Agricole. La 31 Ianuarie congresul a votat prima Constituție (Lege fundamentală) a U.R.S.S., redactată sub conducerea lui I. V. Stalin. Congresul a ales Comitetul Executiv Central — Sovietul Uniunii și Sovietul Naționalităților. I. V. Stalin a fost ales în Sovietul Uniunii. — 52.

- 10 E vorba de criza economică și politică care a izbucnit în Germania în 1923. În țară a avut loc o mișcare revoluționară de masă, în urma căreia s'au creat guverne muncitorești în Saxonia și Turingia, iar la Hamburg a avut loc o insurecție armată. După înăbușirea mișcării revoluționare din Germania, reacțiunea burgheză s'a întetit în întreaga Europă și a crescut pericolul unei noi intervenții împotriva Republicii Sovietice. — 56.
- 11 „Iskra” („Scântela”) — primul ziar marxist ilegal pe întreaga Rusie; a fost fondat de V. I. Lenin, în Decembrie 1900, în strălănătate; de acolo ziarul era trimis în Rusia în mod clandestin (cu privire la însemnătatea și rolul „Iscrei”, vezi „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice”, pag. 30—38 [vezi și „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice”, ed. P.M.R. 1948, ediția a III-a, pag. 34—44. — Nota Red.]). — 60.
- 12 Congresul dela Stockholm al partidului — Congresul al IV-lea („de unificare”) al P.M.S.D.R., s'a ținut între 10 și 25 Aprilie (23 Aprilie — 8 Mai) 1906 (cu privire la Congresul dela Stockholm, vezi „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice”, pag. 81—83 [vezi și „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice”, ed. P.M.R. 1948, ediția a III-a, pag. 119—122. — Nota Red.]). — 63.
- 13 Congresul al V-lea (dela Londra) al P.M.S.D.R. s'a ținut între 30 Aprilie și 19 Mai (13 Mai — 1 Iunie) 1907 (cu privire la Congresul al V-lea al P.M.S.D.R., vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 2, pag. 46—77 [vezi și I. Stalin, Opere, vol. 2,

ed. P.M.R. 1949, pag. 48—81. — Nota Red.], și „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice”, pag. 85—87 [vezi și „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice”, ed. P.M.R. 1948, ediția III-a, pag. 125—130. — Nota Red.]). — 64.

14. La 3 Aprilie 1924 a avut loc la C.C. al P.C. (b) din Rusia o consfătuire în legătură cu munca în rândurile tinerețului, consfătuire la care au participat membri ai C.C. al partidului, membri și membri supleanți ai C.C. al Comsomolului și reprezentanții a 10 dintre cele mai importante organizații guberniale ale Comsomolului din Rusia. Consfătuirea a făcut bilanțul discuției privitoare la sarcinile imediate ale Comsomolului, care avusese loc la începutul anului 1924. Examinând rezultatele consfătuirii, C.C. al P.C. (b) din Rusia a cerut organizațiilor locale de partid și organizațiilor locale ale Comsomolului să caute să ajungă la unificarea și coordonarea muncii Comsomolului, să îndemne cadrele de conducere ale Comsomolului să ducă o muncă armonioasă în vederea îndeplinirii sarcinilor fixate de partid. — 73.
15. Prelegerile lui I. V. Stalin „Despre bazele leninismului” au fost publicate în „Pravda” în Aprilie și Mai 1924. În Mai 1924 a apărut broșura lui I. V. Stalin „Despre Lenin și leninism”, care cuprinde amintirile „Despre Lenin” și prelegerile „Despre bazele leninismului”. Lucrarea lui I. V. Stalin „Despre bazele leninismului” este cuprinsă în toate edițiile cărții lui I. V. Stalin „Problemele leninismului”. — 78.
16. K. Marx și F. Engels: „Manifestul Partidului Comunist”, 1939, pag. 60 (vezi și K. Marx și F. Engels: „Manifestul Partidului Comunist”, ed. P.M.R. 1950, ediția a III-a, pag. 56. — Nota Red.). — 87.
17. E vorba de afirmația făcută de K. Marx în scrisoarea sa către F. Engels din 16 Aprilie 1856 (vezi K. Marx și F. Engels, Scrisori alese, 1947, pag. 86). — 93.
18. E vorba de articolul lui F. Engels „Bacuniștii la lucru” (vezi K. Marx și F. Engels, Opere, vol. XV, 1933, pag. 105—124). — 94.
19. V. I. Lenin: „«Stângismul» — boala copilăriei comunismului” (vezi Opere, ed. a 3-a, vol. XXV, pag. 174 [vezi și V. I. Lenin: „«Stângismul» — boala copilăriei comunismului”, ed. P.M.R. 1949, ediția a III-a, pag. 10. — Nota Red.]). — 95.
20. V. I. Lenin: „Ce sunt «prietenii» poporului și cum luptă ei împotriva social-democraților?” (vezi Opere, ed. a 4-a, vol.

- I, pag. 278—279 [vezi și V. I. Lenin, Opere, vol. I, ed. P.M.R. 1950, pag. 292—293. — Nota Red.] — 95.
- 21 Congresul dela Basel al Internaționaliei a II-a s'a ținut în zilele de 24 și 25 Noembrie 1912. Acest congres a fost convocat în legătură cu războiul balcanic și cu pericolul unui război mondial. Congresul a discutat o singură chestiune: situația internațională și acțiunea ce trebuie dusă în comun împotriva războiului. Congresul a adoptat un manifest prin care chema pe muncitori să folosească organizarea și forța proletariatului pentru a duce lupta revoluționară împotriva pericolului de război și să declare „război războiului”. — 95.
- 22 Vezi Karl Marx: „Capitalul”, vol. I, 1935, pag. XXIII (vezi și Karl Marx: „Capitalul”, vol. I, ed. P.M.R. 1948, ediția a II-a, pag. 49. — Nota Red.). — 98.
- 23 Vezi F. Engels: „Ludwig Feuerbach și sfârșitul filosofiei clasice germane”, 1939, pag. 21. — 100.
- 24 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XIII (vezi și V. I. Lenin: „Materialism și empiriocriticism”, ed. P.M.R. 1948. — Nota Red.). — 100.
- 25 K. Marx: „Teze asupra lui Feuerbach” (vezi F. Engels: „Ludwig Feuerbach și sfârșitul filosofiei clasice germane”, 1939, Anexă [vezi și F. Engels: „Ludwig Feuerbach și sfârșitul filosofiei clasice germane”, ed. P.M.R. 1950, ediția a III-a, pag. 56—59. — Nota Red.]). — 102.
- 26 V. I. Lenin: „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului” (vezi Opere, ed. a 3-a, vol. XIX, pag. 67—175 [vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. I, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 392—516. — Nota Red.]). — 104.
- 27 I. V. Stalin se referă la următoarele articole ale lui V. I. Lenin, scrise în 1905: „Social-democrația și guvernul revoluționar provizoriu”, din care citează, „Dictatura democratică revoluționară a proletariatului și a țăranilor” și „Despre guvernul revoluționar provizoriu” (vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 8, pag. 247—263, 264—274, 427—447). — 111.
- 28 K. Marx și F. Engels: „Prima adresă a Comitetului Central către Liga comunistilor” (vezi K. Marx și F. Engels, Opere, vol. VIII, 1931, pag. 483). — 115.
- 29 Vezi K. Marx și F. Engels: „Manifestul Partidului Comunist”, 1939, pag. 10 (vezi și K. Marx și F. Engels: „Mani-

- testul Partidului Comunist", ed. P.M.R. 1950, ediția a III-a, pag. 8. — Nota Red.), și „Scrisori alese“, 1947, pag. 263. — 127.
- 30 Vezi F. Engels: „Problema țărănească în Franța și Germania“, 1922, pag. 41 și 66—67. — 145.
- 31 Unirea cooperativelor agricole din Rusia (Selscosoluz) a ființat din August 1921 până în Iunie 1929. — 147.
- 32 Vezi lucrarea lui V. I. Lenin „Despre însemnătatea aurului, acum și după victoria deplină a socialismului“ (Opere, ed. a 3-a, vol. XXVII, pag. 79—85 [vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 553—561. — Nota Red.]). — 181.
- 33 Rezoluția „Asupra unității partidului“ a fost întocmită de V. I. Lenin și adoptată de Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia, care a avut loc între 8 și 16 Martie 1921 (vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVI, pag. 259—261 [vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 457—461. — Nota Red.], precum și „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, 1941, pag. 364—366). — 198.
- 34 Congresul al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia — primul congres al Partidului Bolșevic ținut după moartea lui V. I. Lenin — a avut loc între 23 și 31 Mai 1924. Lucrările congresului au fost conduse de I. V. Stalin. La congres au participat 748 de delegați cu vot deliberativ, reprezentând 735.881 de membri de partid, dintre care 241.591 făcând parte din promoția leninistă, și 127.741 de candidați dinainte de promoția leninistă. Numărul delegaților cu vot consultativ a fost de 416. Congresul a discutat raportul politic și organizatoric al C.C., raportul de activitate al Comisiei Centrale de Revizie și cel al Comisiei Centrale de Control, raportul de activitate al reprezentanților P.C. (b) din Rusia în Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, problemele organizatorice ale partidului, problema comerțului interior și a cooperației, problema muncii la sate, a muncii în rândurile tineretului etc.
- Congresul a condamnat în unanimitate platforma opoziției troțchiste, caracterizând-o ca o deviere mic-burgheză dela marxism, ca o revizuire a leninismului, și a aprobat rezoluțiile Conferinței a XIII-a a partidului „Despre munca de partid“ și „Despre bilanțul discuției și devierea mic-burgheză din partid“.
- Congresul a arătat uriașa însemnătate a promoției leniniste și a atras atenția partidului asupra necesității de a

intensifica munca în vederea însușirii bazelor leninismului de către tinerii membri de partid. Congresul a obligat Institutul „V. I. Lenin” să pregătească o ediție absolut științifică și cât se poate de îngrijită a operelor complete ale lui V. I. Lenin și a operelor sale alese pentru masele largi muncitorești, în limbile tuturor popoarelor din U.R.S.S. — 205.

- 35 Comitetele țărănești de ajutor obștesc reciproc (comitetele țărănești) au fost create pe lângă Sovietele satești și pe lângă comitetele executive de plasă, potrivit decretului Consiliului Comisarilor Poporului din 14 Mai 1921, semnat de V. I. Lenin; ele au ființat până în 1933. Comitetele țărănești au fost create în scopul de a îmbunătăți opera de ajutorare obștească a țăranilor și a familiilor ostașilor roșii, în scopul de a desvolta activitatea proprie și spiritul de inițiativă al masselor largi țărănești. Legea societăților țărănești de ajutor reciproc, dată în Septembrie 1924 de C.E.C. al Sovietelor din Rusia și de Consiliul Comisarilor Poporului al R.S.F.S.R., a fixat comitetelor țărănești și sarcina de a contribui la desvoltarea și consolidarea în rândurile populației satești a diferitelor forme de cooperație și la atragerea în cooperație a masselor sărace și mijloace dela sate. — 213.
- 36 La 23 Mai 1924 a avut loc la Moscova, în Piața Roșie, parada tinerilor pionieri în cinstea Congresului al XII-lea al P.C. (b) din Rusia și schimbarea denumirii organizației tinerilor pionieri în „Organizația comunistă a copiilor «V. I. Lenin»”. Parada, la care au participat vreo 10.000 de pionieri, a primit-o Prezidiul Congresului al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia. — 214.
- 37 Societățile pe acțiuni (de stat, mixte și cooperatiste) erau înființate în U.R.S.S. de către Comisariatul Poporului pentru Comerțul Exterior, Comisariatul Poporului pentru Comerțul Interior și Comisariatul Poporului pentru Finanțe, pe baza aprobării Consiliului Muncii și al Apărării. Scopul pentru care au fost create era mobilizarea fondurilor, inclusiv ale întreprinzătorilor particulari, în vederea unei cât mai grabnice refaceri a economiei naționale și a desvoltării schimbului de mărfuri.
- Societățile mixte, una dintre formele societăților pe acțiuni, funcționau cu participarea capitalului străin în scopul de a fabrica în țară mărfuri pentru export, de a le desface pe piețele străine și de a importa produsele necesare pentru refacerea economiei naționale. Societățile mixte funcționau sub controlul Comisariatului Poporului pentru Comerțul Exterior. Societățile pe acțiuni au ființat în prima perioadă a n.e.p.-ului. — 235.

- 38 „Crestianscaia Gazeta” („Ziarul Țăranilor”) — organ al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., ziar de masă pentru sate; a apărut din Noembrie 1923 până în Februarie 1939. — 236.
- 39 Comnezame (comitetele sătenilor nevoiași), din care făceau parte țăranii cu pământ puțin și fără pământ din Ucraina, au fost create în scopul de a apăra interesele țăranilor săraci și mijlocași. Ele au ființat din 1920 și au fost lichidate după înfăptuirea colectivizării compacte în 1933. În prima perioadă a existenței lor (1920—1921), comnezamele au fost organizații politice care au contribuit la consolidarea Puterii Sovietice la sate. Odată cu introducerea noului politici economice, comnezamele au fost transformate în organizații obștești de producție, având ca principală sarcină atragerea țăranilor în diferitele colective agricole. Comnezamele au fost promotori activi ai politicii partidului și ai statului la sate. — 237.
- 40 Formații militare teritoriale — unități militare teritoriale; au fost create prin decretul C.E.C. și al Consiliului Comisarilor Poporului al U.R.S.S. din 8 August 1923 și au ființat alături de unitățile regulate existente ale Armatei Roșii. Formațiile militare teritoriale au fost organizate ca o miliție, în scopul de a da o pregătire militară oamenilor muncii prin concentrări de scurtă durată pentru instruire. — 237.
- 41 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVII, pag. 219—272. — 237.
- 42 E vorba despre lucrarea lui V. I. Lenin „Despre impozitul în natură” (vezi Opere, ed. a 3-a, vol. XXVI, pag. 317—352 [vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 480—519. — Nota Red.]). — 238.
- 43 E vorba de rezoluția „Despre bilanțul discuției și despre devierea mic-burgheză în partid”, adoptată la 18 Ianuarie 1924 de Conferința a XIII-a a P.C. (b) din Rusia, la raportul lui I. V. Stalin „Asupra sarcinilor imediate ale muncii de partid” (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I-a, 1941, pag. 540—545). — 242.
- 44 Politica de recunoaștere a U.R.S.S. de către țările capitaliste și-a găsit expresia în faptul că o serie de state: Anglia, Italia, Norvegia și Austria au stabilit relații diplomatice cu U.R.S.S. în Februarie 1924; Grecia și Suedia în Martie 1924; Danemarca în Iunie 1924; Franța în Octombrie 1924; Japonia și un număr de alte state în Ianuarie 1925. — 261.

- 45 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVII, pag. 219—272. — 266.
- 46 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I-a, 1941, pag. 566—568. — 269.
- 47 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I-a, 1941, pag. 589—598. — 269.
- 48 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I-a, 1941, pag. 582—588. — 269.
- 49 Reforma monetară — înlocuirea bancnotelor sovietice devalorizate cu cervoneții având o acoperire fermă în aur. Această reformă a fost înfăptuită de Guvernul Sovietic în cursul anului 1924. — 271.
- 50 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I-a, 1941, pag. 578—582. — 273.
- 51 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I-a, 1941, pag. 307—311. — 274.
- 52 E vorba de plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia care s'a ținut la 2 Iunie 1924, după Congresul al XIII-lea al partidului. I. V. Stalin a fost ales membru în Biroul Politic, în Biroul Organizatoric, în Secretariatul C.C. al P.C. (b) din Rusia și reales secretar general al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Plenara a discutat chestiunea reprezentării P.C. (b) din Rusia în Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste și la Congresul al V-lea al Internaționalei Comuniste, problema salariilor, a industriei metalurgice, a secetelor etc. S'a luat hotărârea de a se constitui o comisie permanentă a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia pentru munca la țară, care să se ocupe în mod amănunțit de problema muncii la țară. Din însărcinarea plenarei, Biroul Politic a creat această comisie, care era compusă din V. M. Molotov (președinte), I. V. Stalin, M. I. Calinin, L. M. Caganovici, N. C. Crupșcaia și alții. În baza hotărârii luate de C.C. al P.C. (b) din Rusia în Septembrie 1924, această comisie a fost transformată într'un organ consultativ pentru munca la țară, pe lângă C.C. al P.C. (b) din Rusia. — 275.
- 53 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I-a, 1941, pag. 610—617. — 277.

- 54 „Rabocii Correspondent“ („Correspondentul Muncitor“) — revistă lunară; a apărut din Ianuarie 1924 până în Iunie 1941. Incepând din Ianuarie 1925, a apărut sub titlul „Rabocce-Crestianschii Correspondent“. — 287.
- 55 Comisia pentru problema poloneză a fost formată la Congresul al V-lea al Internaționalei Comuniste, care a avut loc la Moscova între 17 Iunie și 8 Iulie 1924. I. V. Stalin a făcut parte din cele mai importante comisii ale congresului și a fost președintele comisiei pentru problema poloneză. Rezoluția propusă de comisie în problema poloneză a fost adoptată în unanimitate la prima ședință a plenarei lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste din 12 Iulie 1924. — 290.
- 56 Grupul lui Brandler — grup oportunist de dreapta în Partidul Comunist German. Intrând în raporturi de colaborare neprincipială cu vârfurile social-democrației germane, brandleriștii au contribuit la înfrângerea clasei muncitoare din Germania în timpul evenimentelor revoluționare din 1923. Congresul al V-lea al Internaționalei Comuniste (1924) a condamnat linia capitulară a grupului Brandler. Prin hotărârea plenarei a V-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste din 4 Aprilie 1925, s'a interzis grupului Brandler să se amestece în treburile Partidului Comunist German și să participe la activitatea Internaționalei Comuniste. În 1929 Brandler a fost exclus din rândurile partidului comunist pentru activitate fracționistă. — 293.
- 57 E vorba de poezia lui D. Bednâl „Atracția“ (vezi D. Bednâl, Opere complete, 1928, vol. IX, pag. 86—93). — 302.
- 58 „Blocul de stânga“ din Franța — blocul radicalilor și al radical-socialiștilor în frunte cu Edouard Herriot, care a venit la putere în Mai 1924. Sub paravanul unei frazeologii „de stânga“, guvernul „blocului de stânga“ a ajutat de fapt în mod activ imperialismul francez în politica lui externă și internă. Guvernul Herriot a rămas la putere până în Aprilie 1925. — 307.
- 59 Conferința dela Londra a Antantei a avut loc între 16 Iulie și 16 August 1924; au participat Anglia, Franța, Statele Unite ale Americii și alte țări. Conferința a fost convocată pentru a discuta și soluționa problema reparațiilor datorate de Germania. — 312.
- 60 Guvernul muncitoresc saxon s'a format la 11 Octombrie 1923, în urma mișcării revoluționare de masă care s'a desfășurat în întreaga Germanie. În acest guvern au intrat

5 social-democrați și 2 comuniști. În fruntea guvernului se afla social-democratul „de stânga” Zeigner. Comuniștii care făceau parte din guvernul saxon au aplicat linia politică capitulardă a conducerii brandleriste a Partidului Comunist German și, împreună cu social-democrații „de stânga”, au zădărnicit înarmarea proletariatului și dezvoltarea revoluției în Germania. La 30 Octombrie 1923 trupele Reichului au înlăturat guvernul muncitoresc saxon. — 319.

- 61 Grupul lui Souvarine — grup oportunist în Partidul Comunist Francez, era condus de Souvarine, partizan fervent al lui Troțki. Sprijinind opoziția troțchistă din P.C. (b) din Rusia, grupul lui Souvarine calomnia Partidul Comunist Francez și Internaționala Comunistă și călca în mod grosolan disciplina de partid. În 1924 plenara a IV-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste a satisfăcut cererea Partidului Comunist Francez cu privire la excluderea lui Souvarine din Partidul Comunist Francez, iar în 1926 plenara a VII-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste l-a exclus din rândurile Internaționalei Comuniste pentru propagandă contrarevoluționară. — 320.

- 62 Al V-lea Congres mondial al Internaționalei Comuniste a avut loc la Moscova între 17 Iunie și 8 Iulie 1924. La congres au participat 510 delegați, reprezentând 60 de organizații din 49 de țări.

Congresul a discutat activitatea Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, situația economică mondială, situația economică din U.R.S.S. și discuția din P.C. (b) din Rusia, problema fascismului, tactica de urmat în sânul mișcării sindicale, chestiunea celulelor de întreprinderi, chestiunile privitoare la partidele din diferite țări, chestiunea programului, problema națională, problema agrară și alte probleme. I. V. Stalin a făcut parte din prezidiul congresului și dintre cele mai importante comisii ale congresului: comisia politică, comisia programatică, comisia pentru redactarea rezoluției cu privire la leninism, și a fost președinte al comisiei pentru problema poloneză. Al V-lea Congres al Internaționalei Comuniste a sprijinit în unanimitate Partidul Bolșevic în lupta lui împotriva troțchismului. Congresul a confirmat rezoluția Conferinței a XIII-a de partid și a Congresului al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia „Despre bilanțul discuției și despre devierea mic-burgheză din partid” și a hotărât s-o publice ca hotărâre a congresului. Congresul a luat o hotărâre cu privire la întărirea partidelor comuniste din țările capitaliste, cu privire la bolșevizarea și transformarea lor în partide cu adevărat de masă, care să se sprijine pe sindicate. — 320.

- 63 Internaționala Sindicală — Internaționala Sindicală Roșie; s'a constituit în 1921 și a ființat până la sfârșitul anului 1937. Internaționala Sindicală grupa sindicatele revoluționare și stătea pe pozițiile Internaționalei Comuniste. — 322.
- 64 Uniunea dela Amsterdam (Internaționala dela Amsterdam) — Uniunea internațională a sindicatelor; a fost creată în Iulie 1919, la Congresul Internațional dela Amsterdam. Din această uniune făceau parte sindicatele reformiste dintr'un număr de țări din Europa occidentală și din U.S.A.; prin programul și prin tactica sa, uniunea stătea pe poziții anti-revoluționare, ostile comunismului. Uniunea dela Amsterdam și-a încetat existența odată cu crearea Federației Sindicale Mondiale, la primul Congres mondial al sindicatelor (Septembrie—Octombrie 1945). — 322.
- 65 Grupul de stânga al lui Levy — un grup în sânul partidului social-democrat german. În Octombrie 1923, când s'a format guvernul muncitoresc saxon, grupul Levy, de teamă să nu-și piardă influența în masele muncitorești, s'a declarat gata să colaboreze cu comuniștii; în realitate însă, acest grup a acoperit politica contrarevoluționară a social-democrației și a ajutat burgheziei să înnăbușe mișcarea revoluționară a proletariatului. — 325.
- 66 Consfătuirea secretarilor de celule sătești ținută la C.C. al P.C. (b) din Rusia a avut loc între 21 și 24 Octombrie 1924. La consfătuire au participat 62 de activiști din organizațiile locale, și anume: 4 reprezentanți ai regiunilor centrale și ai comitetelor guberniale, 15 reprezentanți ai comitetelor districtuale și raionale, 17 reprezentanți ai comitetelor de plasă, 11 reprezentanți ai celulelor sătești, 11 ai celulelor comsomoliste și 4 organizatori din plăși ai țăranilor. Consfătuirea a ascultat raportul lui V. M. Molotov „Despre sarcinile imediate ale celulelor sătești“, raportul lui M. I. Calinin despre „Noua lege a comitetelor țăărănești de ajutor reciproc“, raportul lui L. M. Caganovici „Despre aparatul sovietic dela bază“, raportul făcut de N. C. Crupșcala despre „Munca de educație politică la sate“, diferite rapoarte ale organizațiilor locale etc. I. V. Stalin a luat parte la lucrările consfăturii, vorbind la ședința din 22 Octombrie „Despre sarcinile imediate ale partidului la sate“. — 329.
- 67 E vorba de răscoala contrarevoluționară care a izbucnit în Georgia la sfârșitul lunii August 1924 și care a fost pusă la cale de menșevicii și de naționaliștii burghezi din Georgia, cu sprijinul leaderilor Internaționalei a II-a și al agenților statelor străine. Răscoala a fost repede lichidată cu concursul activ al muncitorilor și masselor de țărani muncitori din Georgia. — 335.

- 68 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVII, pag. 256 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 618. — Nota Red.). — 340.
- 69 Plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia a avut loc între 25 și 27 Octombrie 1924. Plenara a discutat diferite chestiuni economice și raportul lui V. M. Molotov despre „Sarcinile imediate ale muncii la sate”. Plenara a adoptat o rezoluție „Despre sarcinile imediate ale muncii la sate”, în care a dat organizațiilor de partid indicații suplimentare în legătură cu aplicarea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului asupra muncii la sate. I. V. Stalin a condus lucrările plenarei, vorbind la ședința din 26 Octombrie „Despre sarcinile partidului la sate”. — 341.
- 70 „Comisia de contact”, compusă din Ciheldze, Stecloy, Suhanov, Filippovschi și Scobelev (mai târziu din această comisie au făcut parte și Cernov și Tereteli), a fost creată la 7 Martie 1917 de Comitetul Executiv socialist-revoluționar și menșevic al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, pentru a stabili un contact cu Guvernul Provizoriu, cu scopul de a-l „înfrâuri” și a-l „controla” activitatea. În realitate, „Comisia de contact” a ajutat la înfăptuirea politicii burgheze a Guvernului Provizoriu și a reținut masele muncitorești dela lupta revoluționară activă pentru trecerea întregii puteri în mâinile Sovietelor. „Comisia de contact” a ființat până în Mai 1917, când reprezentanții menșevicilor și ai socialistilor-revoluționari au intrat în Guvernul Provizoriu. — 362.
- 71 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XX, pag. 87—90 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea întâia, ed. P.C.R. 1946, pag. 5—11. — Nota Red.). — 363.
- 72 Conferința organizației din Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia s’a ținut în zilele de 27 Aprilie—5 Mai (14—22 Aprilie) 1917. La conferință au asistat 57 de delegați. La lucrările conferinței au participat V. I. Lenin și I. V. Stalin. V. I. Lenin a făcut raportul asupra momentului actual. Acest raport a avut la bază tezele din Aprilie ale lui Lenin. I. V. Stalin a fost membru al comisiei de redactare a rezoluției la raportul lui V. I. Lenin. — 363.
- 73 Cu privire la a VII-a Conferință pe întreaga Rusie din Aprilie a bolșevicilor, vezi „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice”, pag. 180—184 (vezi și „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice”, ed. P.M.R. 1948, ediția a II-a, pag. 263—267. — Nota Red.). — 363.

- 74 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XX, pag. 13—47 (vezi și V. I. Lenin: „Scrisori din depărtare”, ed. P.M.R. 1949, ediția a II-a. — Nota Red.). — 364.
- 76 Vezi „Cuvântarea lui V. I. Lenin la ședința Comitetului din Petrograd al P.M.S.D. (b) din Rusia din 24 (11) Iunie 1917 cu privire la contramandarea demonstrației” (Opere, ed. a 3-a, vol. XX, pag. 526—527). — 368.
- 76 Congresul Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților din Regiunea de Nord s'a ținut la Petrograd în zilele de 24—26 (11—13) Octombrie 1917, sub conducerea bolșevicilor. La congres au luat parte reprezentanți din Petrograd, Moscova, Kronstadt, Novgorod, Revel, Helsingfors, Vâborg și din alte orașe, în total 94 de delegați, dintre care 51 bolșevici. Congresul a adoptat o rezoluție arătând necesitatea de a se trece imediat întreaga putere în mâinile Sovietelor la centru și în provincie, a făcut apel la țărani să sprijine lupta pentru Puterea Sovietelor și a îndemnat Sovietele să treacă la o acțiune hotărâtă și să creeze Comitete militare-revoluționare pentru organizarea apărării militare a revoluției. Congresul a constituit Comitetul regional din Nord, dându-i însărcinarea de a pregăti convocarea Congresului al II-lea al Sovietelor din Rusia și de a coordona activitatea tuturor Sovietelor regionale. — 371.
- 77 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXI, pag. 330. — 375.
- 78 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXI, pag. 333. — 376.
- 79 Cartea lui I. V. Stalin „Pe drumul spre Octombrie” a apărut în două ediții, în Ianuarie și în Mai 1925. Articolele și discursurile cuprinse în această carte au intrat în vol. 3 al Operelor lui I. V. Stalin. Autorul a terminat prefața în Decembrie 1924, dar ea a fost publicată în întregime numai în cartea „Pe drumul spre Octombrie”. Cea mai mare parte a prefeței a apărut sub titlul comun „Revoluția din Octombrie și tactica comuniștilor ruși”, în diferite culegeri și broșuri separate, precum și în toate edițiile cărții lui I. V. Stalin „Problemele leninismului”. O parte a prefeței a fost publicată în vol. 3 al Operelor lui I. V. Stalin sub formă de notă a autorului la articolul „Impotriva federalismului”. — 389.
- 80 Vezi K. Marx și F. Engels, Scrisori alese, 1947, pag. 262—264. — 428.

CRONICĂ BIOGRAFICĂ

1924

4 Ianuarie

Conferința organizației din raionul Crasnala Prespia a P.C. (b) din Rusia alege pe I. V. Stalin delegat la conferința organizației de partid din gubernia Moscova.

9 Ianuarie

I. V. Stalin are o convorbire cu un corespondent al agenției Rosta, referitoare la discuția asupra situației interne a partidului.

14—15 Ianuarie

I. V. Stalin conduce lucrările plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia.

14 Ianuarie

La plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin face raportul asupra proiectului de rezoluție „Despre sarcinile imediate ale muncii de partid” ce urmează a fi prezentat Conferinței a XIII-a a partidului.

15 Ianuarie

Plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia îl desemnează pe I. V. Stalin ca raportor la Conferința a XIII-a a P.C. (b) din Rusia în chestiunea: „Sarcinile imediate ale muncii de partid”.

16—18 Ianuarie

I. V. Stalin conduce lucrările Conferinței a XIII-a a P.C. (b) din Rusia.

- 16 Ianuarie** Conferința a XIII-a a P.C. (b) din Rusia îl alege pe I. V. Stalin în prezidiul conferinței.
- 17 Ianuarie** La Conferința a XIII-a a P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin prezintă raportul „Despre sarcinile imediate ale muncii de partid”.
- 18 Ianuarie** La Conferința a XIII-a a P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin rostește cuvântul de încheiere la raportul „Despre sarcinile imediate ale muncii de partid”.
- 19 Ianuarie** Congresul al XI-lea al Sovietelor din Rusia îl alege pe I. V. Stalin în prezidiul congresului.
- 21 Ianuarie** Moartea lui Lenin (la Gorki).
- 6,50 seara**
- 9,30 seara** I. V. Stalin, împreună cu ceilalți membri ai Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, pleacă la Gorki.
- 22 Ianuarie** I. V. Stalin face unele modificări în textul apelului adresat de Congresul al XI-lea al Sovietelor din Rusia „Către toți oamenii muncii din U.R.S.S.” în legătură cu moartea lui V. I. Lenin.
- În telegrama trimisă C.C. al Partidului Comunist din Buhara, prin care îi anunță moartea lui V. I. Lenin, I. V. Stalin cere să fie sprijinită linia leninistă de întărire a alianței dintre muncitori și țărani, precum și o mai strânsă uniune în jurul Puterii Sovietice.
- 23 Ianuarie** I. V. Stalin, împreună cu membrii C.C. al P. C. (b) din Rusia, scoate sicriul cu trupul lui V. I. Lenin din locuința lui dela Gorki.
- 9 a.m.**

1,30—2,45 p.m.

I. V. Stalin, împreună cu delegații la Congresul al II-lea al Sovietelor din U.R.S.S. și cu delegații Congresului al XI-lea al Sovietelor din Rusia, cu membrii C.C. al partidului și al guvernului, cu muncitorii și cu reprezentanții diferitelor organizații, poartă sicriul cu trupul lui V. I. Lenin dela Gara Pavelechi la Palatul Sindicatelor.

6,10 seara

I. V. Stalin este în garda de onoare la catafalcul lui V. I. Lenin, în Sala Coloanelor din Palatul Sindicatelor.

25 ianuarie

Ziarul „Pravda” nr. 20 publică un apel al C.C. al P.C. (b) din Rusia, semnat de I. V. Stalin, prin care se cere organizațiilor de partid, instituțiilor, organelor de presă să păstreze și să predea Institutului V. I. Lenin de pe lângă C.C. al P.C. (b) din Rusia toate materialele referitoare la V. I. Lenin.

26 ianuarie

8,24—8,40 seara

La ședința de doliu a Congresului al II-lea al Sovietelor din U.R.S.S., I. V. Stalin rostește cuvântarea „La moartea lui Lenin” și, în numele Partidului Bolșevic, face jurământul de a respecta și îndeplini poruncile lui Lenin.

27 ianuarie

8 a.m.

I. V. Stalin este în garda de onoare la catafalcul lui V. I. Lenin în Sala Coloanelor din Palatul Sindicatelor.

8,30 a.m.

I. V. Stalin stă la căpătâiul sicriului lui V. I. Lenin în Sala Coloanelor din Palatul Sindicatelor.

9 a.m.

I. V. Stalin, împreună cu reprezentanții muncitorilor, scoate din Palatul Sindicatelor sicriul cu trupul lui V. I. Lenin.

- 4 p.m.** După încheierea meetingului de doliu din Piața Roșie, I. V. Stalin, V. M. Molotov și alții ridică de pe postament sicriul cu trupul lui V. I. Lenin, îndreptându-se spre cavou.
- 28 Ianuarie** I. V. Stalin rostește o cuvântare la reuniunea organizată de elevii școlii militare dela Kremlin a C.E.C. al Sovietelor din Rusia închinată memoriei lui V. I. Lenin.
- 29 Ianuarie** Congresul al XI-lea al Sovietelor din Rusia alege pe I. V. Stalin membru în C.E.C. al Sovietelor din Rusia.
- 29, 31 Ianuarie** I. V. Stalin conduce lucrările plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia.
- 30 Ianuarie** I. V. Stalin este ales membru în prezidiul Congresului al II-lea al Sovietelor din U.R.S.S.
- 2 Februarie** Congresul al doilea al Sovietelor din U.R.S.S. alege pe I. V. Stalin membru în Consiliul Unional al C.E.C. al Sovietelor din U.R.S.S.
- C.E.C. al Sovietelor din U.R.S.S., întrunit în prima sesiune a legislaturii a II-a, alege pe I. V. Stalin membru în Prezidiul C.E.C. al Sovietelor din U.R.S.S.
- C.E.C. al Sovietelor din Rusia, întrunit în prima sesiune a legislaturii a XI-a, alege pe I. V. Stalin membru în Prezidiul C.E.C. al Sovietelor din Rusia.
- 3 Februarie** La ședința plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin ia cuvântul la raportul comisiei pentru cercetarea situației din Armata Roșie.
- 5, 12 Martie** În urma directivelor date de I. V. Stalin, comisia C.E.C. al Sovietelor din U.R.S.S. pentru eternizarea memoriei lui V. I. Lenin ține

o consfătuire cu cei mai de vază savanți ai țării cu privire la conservarea corpului lui V. I. Lenin.

25 Martie

I. V. Stalin termină lucrarea „Planul seminariilor de leninism”. „Planul seminariilor de leninism” a fost publicat în nr. 1 din Mai 1924 al revistei „Crasnala Molodioj” („Tineretul Roșu”).

27 Martie

La ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin ia cuvântul la raportul asupra comerțului interior și asupra cooperăției de consum.

31 Martie-2 Aprilie I. V. Stalin conduce lucrările plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia.

1 Aprilie

La ședința plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin ia cuvântul la raportul asupra comerțului interior și cooperăției de consum.

2 Aprilie

La ședința plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin ia cuvântul la raportul lui M. I. Calinin despre munca la sate.

3 Aprilie

Ziarul „Pravda” nr. 76 publică înștiințarea C.C. al P.C. (b) din Rusia, semnată de I. V. Stalin, cu privire la convocarea celui de al XIII-lea Congres ordinar al P.C. (b) din Rusia pentru data de 20 Mai 1924.

I. V. Stalin rostește o cuvântare la consfătuirea care a avut loc la C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu munca în rândurile tineretului.

**Începutul
lunii Aprilie**

I. V. Stalin ține prelegerile „Despre bazele leninismului” la Universitatea „Sverdlov”.

- 28 Aprilie** Cu prilejul celei de a 25-a aniversări a organizației din Bacu a partidului comunist, I. V. Stalin și alți vechi tovarăși din Bacu îi trimit salutul lor.
- 9 Mai** I. V. Stalin anunță telegrafic Consiliul Militar Revoluționar al Flotei Baltice că din cauza pregătirilor pentru Congresul al XIII-lea al partidului, care urmează să aibă loc curând, nu poate primi invitația de a participa la sărbătoarea flotei. Telegrama a fost publicată în nr. 106 din 15 Mai 1924 al ziarului „Crasnâi Baltișchi Flot” („Flota Roșie din Baltica”).
- 11 Mai** A XX-a Conferință a organizației de partid din gubernia Leningrad îl alege pe I. V. Stalin membru în comitetul gubernial din Leningrad al partidului și delegat la Congresul al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia.
- 15 Mai** Congresul al III-lea al organizațiilor comuniste din Transcaucazia îl alege pe I. V. Stalin delegat la Congresul al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia.
- 18 Mai** A XII-a Conferință a organizației de partid din gubernia Moscova îl alege pe I. V. Stalin delegat la Congresul al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia.
- 23—31 Mai** I. V. Stalin conduce lucrările Congresului al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia — primul congres al partidului după moartea lui V. I. Lenin.
- 23 Mai** I. V. Stalin, împreună cu membrii prezidiului Congresului al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia, primește în Piața Roșie din Moscova parada tinerilor pionieri în cinstea celui de al XIII-lea Congres.

- I. V. Stalin dăruiește lui S. M. Chirov cartea „Despre Lenin și leninism”, cu dedicația: „Prietenului și fratelui iubit, din partea autorului. I. Stalin”.
- 24 Mai** I. V. Stalin prezintă la Congresul al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia raportul organizatoric al C.C.
- 27 Mai** I. V. Stalin rostește la Congresul al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia cuvântul de încheiere la raportul organizatoric al C.C.
- 29 Mai** La Congresul al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin este ales membru în comisia pentru munca în rândurile tineretului.
- 31 Mai** Congresul al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia alege pe I. V. Stalin membru în Comitetul Central al P.C. (b) din Rusia.
- 2 Iunie** La plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin este ales membru al Biroului Politic, al Biroului Organizatoric, al Secretariatului și este reales Secretar General al C.C. al P.C. (b) din Rusia.
- 4 Iunie** În nr. 125 al ziarului „Bachinschi Rabocli” („Muncitorul din Bacu”) se publică salutul adresat muncitorilor din Bacu cu prilejul punerii în exploatare a unei noi sonde petrolifere la Surahan, semnat de I. V. Stalin și de ceilalți membri ai prezidiului Congresului al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia.
- 12 Iunie** Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia îl desemnează pe I. V. Stalin membru în comisia plenarei C.C. pentru munca la sate.
- 17 Iunie** I. V. Stalin face un referat la cursurile cu secretarii comitetelor județene de pe lângă

C.C. al P.C. (b) din Rusia „Despre bilanțul lucrărilor Congresului al XII-lea al P.C. (b) din Rusia”.

17 Iunie—
8 Iulie

I. V. Stalin participă la lucrările Congresului al V-lea al Internaționalei Comuniste.

17 Iunie

I. V. Stalin este ales membru în prezidiul Congresului al V-lea al Internaționalei Comuniste.

19 Iunie

Congresul al V-lea al Internaționalei Comuniste îl alege pe I. V. Stalin în comisia de redactare a rezoluției cu privire la leninism, în comisia politică și în comisia programatică.

20 Iunie

I. V. Stalin este ales președinte al comisiei pentru problema poloneză a Congresului al V-lea al Internaționalei Comuniste.

27 Iunie

Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia îl desemnează pe I. V. Stalin membru al comisiei C.C. pentru munca în rândurile muncitoarelor și țărăncelor.

Iunie

În nr. 6 al revistei „Rabocli Correspondent” se publică convorbirea lui I. V. Stalin cu un colaborator al revistei cu privire la sarcinile corespondenților muncitori și ale corespondenților sătești.

1—3 Iulie

I. V. Stalin conduce ședințele comisiei pentru problema poloneză a Congresului al V-lea al Internaționalei Comuniste.

3 Iulie

I. V. Stalin rostește la comisia pentru problema poloneză a Congresului al V-lea al Cominternului cuvântarea „Despre Partidul Comunist din Polonia”.

- 5 Iulie** I. V. Stalin, împreună cu ceilalți membri ai prezidiului Congresului al V-lea al Internaționalei Comuniste, semnează „Manifestul Internaționalei Comuniste către proletariatul mondial”, care fusese adoptat de congres.
- 8 Iulie** I. V. Stalin este ales membru în Comitetul Executiv și în Prezidiul Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.
- 15 Iulie** I. V. Stalin trimite o scrisoare lui Demian Bednâi.
- 25 Iulie** În nr. 167 al ziarului „Pravda” se publică un mesaj al Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia către toate organizațiile de partid, semnat de I. V. Stalin, în care se arată măsurile ce trebuie luate pentru a lupta împotriva secetei și urmărilor ei.
- 28 Iulie** La ședința Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin la cuvântul la raportul comisiei Biroului Organizatoric asupra muncii în rândurile Armatei Roșii.
- 31 Iulie** I. V. Stalin trimite o scrisoare lui Manușchi în care își exprimă părerea despre rezoluția Congresului al V-lea al Internaționalei Comuniste asupra problemei naționale în Europa centrală și în Balcani și asupra problemei orientale și celei coloniale.
- Iulie** I. V. Stalin face unele îndreptări în textul apelului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste „Către toate organizațiile Partidului Comunist Polonez”.
- 2 August** I. V. Stalin scrie articolul „Despre I. M. Sverdlov”.
- 4 August** La ședința Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin la cuvântul la

raportul comisiei Biroului Organizatoric pentru mișcarea pionierilor.

11 August

La ședința Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin ia cuvântul la raportul comisiei pentru educarea promoției leniniste.

16—20 August

I. V. Stalin conduce lucrările plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia.

12 Septembrie

I. V. Stalin termină articolul „Cu privire la situația internațională”. Acest articol a fost publicat la 20 Septembrie în nr. 214 al ziarului „Pravda” și în nr. 11 al revistei „Bolșevic”.

20 Octombrie

I. V. Stalin are o convorbire cu tinerii corespondenți ai revistei „Iunâe Stroiteli” („Tinerii Constructori”).

21—24 Octombrie

I. V. Stalin participă la lucrările consfătuirii secretarilor de celule sătești ținută la C.C. al P.C. (b) din Rusia.

22 Octombrie

La consfătuirea secretarilor de celule sătești ținută la C.C. al P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin rostește cuvântarea „Despre sarcinile imediate ale partidului la sate”.

25—27 Octombrie

I. V. Stalin conduce lucrările plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia.

26 Octombrie

La plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin rostește cuvântarea „Despre sarcinile partidului la sate”.

**Înainte de
7 Noembrie**

I. V. Stalin primește o delegație de muncitori dela uzina „Dinamo”, care-l invită la ședința festivă a colectivului uzinei ce va avea loc cu prilejul celei de a șaptea ani-

versări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

7 Noembrie

I. V. Stalin rostește o cuvântare la ședința festivă a colectivului uzinei „Dinamo” închinată celei de a șaptea aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și la care s'a desvelit placa comemorativă în cinstea vizitei făcute de V. I. Lenin la uzină în 1921. I. V. Stalin face o însemnare în Cartea Roșie a uzinei „Dinamo”.

15 Noembrie

I. V. Stalin trimite salutul său Armatei Întâia de Cavalerie, cu prilejul celei de a cincia aniversări a ei.

16 Noembrie

Din însărcinarea C.C. al P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin trimite o scrisoare C.C. al Partidului Comunist German în legătură cu apropiatele alegeri pentru Reichstag, scrisoare în care demască rolul trădător al social-democrației germane contrarevoluționare.

17 Noembrie

În nr. 51 al ziarului „Crestianskaja Gazeta” se publică salutul adresat de I. V. Stalin acestui ziar cu prilejul aniversării unui an de apariție.

19 Noembrie

La plenara fracțiunii comuniste din Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S., I. V. Stalin rostește cuvântarea „Troțchism sau leninism?”.

20 Noembrie

C.C. al P.C. (b) din Rusia numește pe I. V. Stalin în Consiliul Institutului V. I. Lenin de pe lângă C.C. al P.C. (b) din Rusia.

29 Noembrie

În numele C.C. al P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin trimite C.C. al P.C. (b) al Ucrainei o scrisoare cu privire la lupta împotriva troțchismului.

8 Decembrie

La ședința Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia, I. V. Stalin la cuvântul la raportul comisiei pentru educarea promoției leniniste.

17 Decembrie

I. V. Stalin termină prefața la cartea „Pe drumul spre Octombrie”.

19 Decembrie

I. V. Stalin semnează o circulară a C.C. al P.C. (b) din Rusia către toate organizațiile de partid, care cere să fie aplicate în mod riguros hotărârile Congresului al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia cu privire la comerțul interior.

CUPRINSUL

	Pag.
<i>Prefață.</i>	V
DESPRE DISCUTIE. Convorbire cu un corespondent al agen- ției Rosta. 9 Ianuarie 1924	1
CONFERINȚA A XIII-A A P. C. (b) DIN RUSIA. 16 — 18 Ianuarie 1924	5—51
1. Raport asupra sarcinilor imediate ale muncii de partid. 17 Ianuarie	7
2. Cuvânt de încheiere. 18 Ianuarie	30
LA MOARTEA LUI LENIN. Cuvântare rostită la Congresul al II-lea al Sovietelor din U.R.S.S. 26 Ianuarie 1924	52
DESPRE LENIN. Cuvântare rostită la reunitunea organizată de elevii școlii militare dela Kremlin. 28 Ianuarie 1924	59—72
Vultur de munte	59
Modestie	61
O logică puternică	62
Nu se văicărea niciodată	63
Fără îngâmfare	64
Principialitate	65
Incredere în masse	67
Geniu al revoluției	68
DESPRE CONTRADIȚIILE DIN COMSOMOL. Cuvântare rostită la consfătuirea ținută la C. C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu munca în rândurile tineretului. 3 Aprilie 1924	73
DESPRE BAZELE LENINISMULUI. Prelegeri ținute la Uni- versitatea Sverdlov	78—204
I. Rădăcinile istorice ale leninismului.	81
II. Metoda	89
III. Teoria	98
IV. Dictatura proletariatului	118
V. Problema țărănească	133
VI. Problema națională	150
VII. Strategia și tactica	162
VIII. Partidul.	182
IX. Stilul de muncă	201

CONGRESUL AL XIII-LEA AL P. C. (b) DIN RUSIA. 23—31	
<i>Mai 1924</i>	205—256
Raportul organizatoric al Comitetului Central. 24	
<i>Mai</i>	207
1. Organizațiile de masă care leagă partidul cu clasa . . .	208
2. Aparatul de stat	214
3. Compoziția partidului. Promoția leninistă	218
4. Compoziția organelor conducătoare ale partidului. Oa-	
dre și tineri	221
5. Munca partidului în domeniul agitației și propagandei .	224
6. Munca partidului în domeniul evidenței, repartizării și	
promovării activiștilor	226
7. Viața internă de partid	227
8. Concluzii	229
Cuvânt de încheiere. 27 Mai.	241
DESPRE BILANTUL LUCRĂRILOR CONGRESULUI AL XIII-LEA	
AL P. C. (b) DIN RUSIA. Referat făcut la cursurile cu	
secretarii comitetelor județene de pe lângă C.C. al	
P. C. (b) din Rusia. 17 Iunie 1924	257—286
Afacerile externe	258
Problemele alianței.	263
Problema educării și reeducării masselor mun-	
citoare	272
Partidul	277
Despre sarcinile activiștilor județeni	285
DESPRE CORESPONDENȚII MUNCITORI. Convorbire cu un	
colaborator al revistei „Rabocii Correspondent“ . . .	287
DESPRE PARTIDUL COMUNIST DIN POLONIA. Cuvântare	
rostită la ședința comisiei pentru problema poloneză	
a Cominternului. 3 Iulie 1924	290
SCRISOARE CĂTRE TOV. DEMIAN BEDNĂI. 15 Iulie 1924 .	299
DESPRE I. M. SVERDLOV	303
CU PRIVIRE LA SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ	306—328
1. Perioada „pacifismului“ burghezo-democratic	306
2. Amestecul Americii în treburile Europei și	
acordul dela Londra al Antantei cu privire	
la reparații.	312
3. Întărirea elementelor revoluționare în miș-	
carea muncitorească din Europa. Creșterea	
popularității internaționale a Uniunii So-	
vietice	318
DESPRE SARCINILE IMEDIATE ALE PARTIDULUI LA SATE.	
Cuvântare rostită la consfătuirea secretarilor de celule	
sătești ținută la C. C. al P. C. (b) din Rusia. 22	
Octombrie 1924	329—340

Lipsurile rapoartelor organizațiilor locale	329
Principala lipsă a partidului—slăbiciunea muncii de partid la sate	331
In ce constă forța partidului nostru la orașe?	331
In ce constă slăbiciunea muncii noastre la sate?	332
Sarcina principală : crearea în jurul partidului a unui activ alcătuit din țărani	333
Trebue să inviorăm Sovietele	334
Trebue schimbată atitudinea față de țărănime	335
Învățămintele răscoalei din Georgia	335
E necesară o atitudine plină de înțelegere față de țărănime	337
Sarcinile fundamentale ale partidului	338
Condițiile de muncă	338
Esențialul e să se păstreze legătura cu milioa- nele de oameni fără partid	340
DESPRE SARCINILE PARTIDULUI LA SATE. <i>Cuvântare rostită la plenara C. C. al P.C. (b) din Rusia. 26 Octombrie 1924</i>	341
INSEMNARE ÎN CARTEA ROȘIE A UZINEI „DINAMO”. 7 Noiembrie 1924	349
ARMATEI ÎNȚAIA DE CAVALERIE	350
CĂTRE „CRISTIANȘOALA GAZETA”	351
TROȚCHISM SAU LENINISM? <i>Cuvântare rostită la plenara fracțiunii comuniste din Consiliul Central al sindica- telor din U. R. S. S. 19 Noiembrie 1924</i>	252—388
I. Fapte cu privire la insurecția din Octombrie	352
II. Partidul și pregătirea lui Octombrie	360
III. Troțchism sau leninism?	377
REVOLUȚIA DIN OCTOMBRIE ȘI TACTICA COMUNIȘTILOR RUȘI. <i>Prefață la cartea „Pe drumul spre Octombrie”</i>	389—435
I. Condițiile externe și interne ale Revoluției din Octombrie	389
II. Despre două particularități ale Revoluției din Octombrie, sau Revoluția din Octombrie și teoria revoluției „permanente” a lui Troțchi	393
III. Despre unele particularități ale tacticii bolșe- vicilor în perioada pregătirii Revoluției din Octombrie	413
IV. Revoluția din Octombrie ca început și pre- miză a revoluției mondiale	429
Adnotări	436
Cronică biografică (1924)	450

